DÖNEM : 1 CİLT : 11 TOPLANTI : 2

MİLLET MECLİSİ TUTANAK DERGİSİ

Kırkbirinci Birleşim

6 . 2 . 1963 Çarşamba

İçindekiler

Sayfa

1. — Geçen tutanak özeti 498:499

2. — Gelen kâğıtlar 499

3. — Yoklamalar 499,524

4. — Başkanlık Divanının Genel Kurula sunuşları 499

1. — Sayın üyelerden bâzılarına izin verilmesine dair Başkanlık Divanı tezkeresi. (3/506) 499:500

2. — Ticaret Komisyonunda açık bulunan üyelik için seçim. 500

5. — Görüşülen işler 500

1. — Damga Resmi Kanununun bâzı maddelerine ilâveler yapılmasına ve bu kanuna geçici bir madde eklenmesine dair kanun tasarısı ve Maliye ve Plân Komisyonları raporları (1/364) (Gündeme) (S. Sayısı : 44) 500:523,523:530,575:578

2. — Cumhuriyet Senatosu Manisa üyesi Ferit Alpiskender ve 4 arkadaşının, Cumhuriyet Senatosu üyelerinin seçimine dair 304 sayılı Kanunun 4 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Anayasa Komisyonu raporu (2/337) (S. Sayısı : 19) 530:539

Sayfa

3. — 6802 sayılı Gider Vergileri Kanununun 33 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı ve Ticaret, Maliye, ve Plân komisyonları raporları (1/365) (S. Sayısı : 47) 540:542,579:582

4. — Gider Vergileri Kanununda bâzı değişiklikler yapılması, İstihsal ve Gümrük Vergileri hadleri artırılmış olan akar yakıtların stok Vergisine tâbi tutulması hakkında kanun tasarısı ve Maliye ve Plân komisyonları rapirları (1/361) (S. Sayısı : 46) 542:553

6. — Sorular ve cevaplar 553

A) Yazılı sorular ve cevapları *553*

1. — Zonguldak Milletvekili Mehmet Ali Pestilci'nin, Filyos çayının ıslahı ile bu arazide kavak ağacı yetiştirilmesi mevzuunda bir proje bulunup bulunmadığına dair yazılı soru önergesine Tarım Bakanı Mehmet İzmen'in yazılı cevabı (7/219) 553:554

2. — İstanbul Milletvekili Vahyi Özarar'ın, 1962 malî yılı bütçesine konulan ıslâha muhtaç meskenlere ait ödeneğin ne

Sayfa

miktarının ne maksatlar için sarf edildiğine dair yazılı soru önergesi ve İmar ve İskân Bakanı F Kerim Gökay'ın yazılı cevabı. (7/238) 554 :557

3. — Ordu Milletvekili Ferda Güley'in, açık bulunan, sonradan boşalan veya yeniden açılan noterliklere kaç kişinin talibolduğuna ve bunlardan kimlerin göreve kabul edildiğine dair yazılı soru önergesi ve Adalet Bakanı Abdülhak Kemal Yörük'ün, yazılı cevabı (7/239) 557 :573

4. — Afyon Karahisar Milletvekili Şevki Güler'in, Emirdağ'ın Davulga nahiyesinde Ahmetoğlu 1926 doğumlu Memiş Bal'ın ilkokul mezunu olup olmadığına dair yazılı soru önergesi ve Millî Eğitim Bakanı Şevket Raşit Hatipoğlu'nun yazılı cevabı (7/241) 573 :574

1 — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Zonguldak Milletvekili Feyzi Fırat'a hastalığı sebebiyle izin verilmesi kabul edildi ve bu toplantı yılında iki aydan fazla izin aldığı için de ödeneğinin verilmesi hususu kararara bağlandı

Cumhuriyet Senatosu Yozgat Üyesi Sadık Artukmaç'ın, tapu sicil binaları inşası için alınacak harçlar hakkındaki kanun teklifi ile İzmir Milletvekili Mustafa Uyar'ın tapu sicil binaları yapılması maksadiyle alınacak harçlar hakkındaki kanun tekliflerinin, Tapulama Kanunu tasarısını görüşmek üzere evvelce kurulmuş olan geçici komisyona havalesi kabul olundu.

Konya Milletvekili Selçuk Aytan ve 10 arkadaşının, 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununa geçici bir madde eklenmesine dair kanun teklifinin görüşülmesinin neticelendirilmesi için İçtüzüğün 36 ncı maddesi gereğince mehil verilmesine dair Maliye Komisyonu raporu okundu, kabul edildi.

Kastamonu Milletvekili Osman Zeki Oktay'ın, gündemin sözlü sorular kısmının 47 nci sırasındaki 526 sayılı sorusunun geriverilmesi hakkındaki önergesi kabul olundu.

Ticaret Komisyonunda açık bulunan üyelik için seçim yapılması gelecek birleşime bırakıldı.

İstanbul Milletvekili Coşkun Kırca, Aydın Milletvekili Orhan Apaydın, Sivas Milletvekili Cevad Odyakmaz ve Güner Sarısözen'in Türkiye Büyük Millet Meclisinin dış münasebetlerinin düzenlenmesi hakkında kanun teklifinin komisyona havale edilen maddeleri henüz gelmediğinden görüşülmesi gelecek birleşime bırakıldı.

Damga Resmi Kanununun bâzı maddelerine ilâveler yapılmasına ve bu kanuna geçici bir madde eklenmesine dair kanun tasarısı ve bu münasebetle bütün vergi konuları üzerinde bir süre görüşüldü.

6 . 1 . 1963 Çarşamba günü saat 10 da toplanılmak üzere birleşime son verildi.

Başkan	Kâtip
Başkanvekili	Malatya
Mekki Keskin	*Nurettin Akyurt*

Kâtip
Amasya
Nevzat Şener

SORULAR

Sözlü soru

1. — İstanbul Milletvekili Ömer Zekâi Dorman'ın, Emekli subaylar için İstanbul'da yapılan blok apartmanların belediye ve bayındırlık işlerinin düzene konulması mevzuunda ne düşünüldüğüne dair sözlü soru önergesi, İmar ve İskân ve Bayındırlık Bakanlıklarına gönderilmiştir. (6/550)

Yazılı soru

1. — Aydın Milletvekili, Hilmi Aydınçer'in, 18 . 12 . 1962 tarihli 1921 - 1 - 62 sayılı Bakanlık emrinin Deniz Kuvvetleri Komutanlığınca ne sebepten ifa edilmediğine dair yazılı soru önergesi, Millî Savunma Bakanlığına gönderilmiştir. (7/249)

2 — GELEN KÂĞITLAR

Tasarı

1. — İdarei Umumiyei Vilâyat Kanununda değişiklikler yapılmasına ve ilgili bâzı kanunların kaldırılmasına dair kanun tasarısı (1/399) (İçişleri ve Adalet komisyonlarına)

Rapor

2. — 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bâzı hükümler eklenmesine dair kanun tasarısı ile Kayseri Milletvekili Mehmet Yüceler ve 7 arkadaşının, 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 7 nci maddesine bir fıkra ilâvesine dair kanun teklifi ve Geçici Komisyon raporu (1/287, 2/324) (Gündeme) (S. Sayısı : 59)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 10,00

BAŞKAN — Başkanvekili Mekki Keskin

KÂTİPLER : Mithat Şükrü Çevdaroğlu (Balıkesir), Rıza Polat (Ağrı)

BAŞKAN — Birleşimi açıyorum.

3. — YOKLAMA

BAŞKAN — Yoklama yapılacaktır.
(Yoklama yapıldı.)

BAŞKAN — Ekseriyetimiz var, müzakereye başlıyoruz.

4. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — Sayın üyelerden bâzılarına izin verilmesine dair Başkanlık Divanı tezkeresi (3/506)

BAŞKAN — Tezkereyi okutuyorum.

Genel Kurula

Aşağıda adları yazılı sayın milletvekillerinin hizalarında gösterilen müddetlerle izinleri Başkanlık Divanının 4 . 2 . 1963 tarihli toplantısında kararlaştırılmıştır.

Keyfiyet yüce tasviplerine arz olunur.

Millet Meclisi Başkanı
Fuad Sirmen

İstanbul Milletvekili Ahmet Oğuz, 15 gün,

mazeretine binaen, 4 . 2 . 1963 tarihinden itibaren.

Sinop Milletvekili Mahmut Alicanoğlu, 20 gün, hastalığına binaen, 27 . 1 . 1963 tarihinden itibaren.

BAŞKAN — İstanbul Milletvekili Ahmet Oğuz'un, 15 gün, mâzeretine binaen, 4.2.1963 tarihinden itibaren izinli sayılmasını oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Sinop Milletvekili Mahmut Alicanoğlu'nun 20 gün, hastalığına binaen, 27 . 1 . 1963 tarihinden itibaren izinli sayılması hususunu oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

2. — Ticaret Komisyonunda açık bulunan üyelik için seçim.

BAŞKAN — Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, bir takriri vardır, okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Gündemde bulunan komisyon seçimi zaman alacağından, bütçe müzakereleri sonunda yapılmak üzere tehirini arz ve teklif ederim.

Antalya
İhsan Ataöv

BAŞKAN — Önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

5. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — Damga Resmi Kanununun bâzı maddelerine ilâveler yapılmasına ve bu kanuna geçici bir madde eklenmesine dair kanun tasarısı ve Maliye ve Plân Komisyonları raporları (1/364) (S. Sayısı : 44) (1)

BAŞKAN — Vergi reform kanunlarının tümü üzerindeki konuşmalarımıza devam ediyoruz. Söz, Sayın Aziz Zeytinoğlu'nundur. Buyurun efendim.

AZİZ ZEYTİNOĞLU (Eskişehir) — Muhterem arkadaşlar, vergi reformu değil, ne diye saklıyalım, bu millet kürsüsünden millete açık konuşmak lâzım, vergi zamları, yeni vergiler ihdası kanunlarını konuşuyoruz.

Bu vergiler çıkmadan isimleri duyulunca bugün hayat pahalılanmış bulunmaktadır. Yarın bu vergiler çıktıktan sonra her şey tekrar pahalılanacaktır. Hükümet olarak, vilâyet olarak, her şeye tekrar zam yapmak mecburiyetinde kalınacaktır. Sayın Maliye Vekilimize göre çiftçi gelmiş, bize niye vergi tarh etmiyorsunuz demiş. O gelen çiftçiler, yekûnları yüz binleri, milyonları bulan çiftçiler değildir, açlıktan ölen çiftçiler değildir. Açlık, ölüm tehlikesi geçirirken, Amerikalıların bile hibe suretiyle yardım ettiği; fakat bizim borç mukabili karınlarını doyurmak için buğday dağıttığımız çiftçiler değildir. Bunlar olsa olsa iktidara iyi görünmek istiyen ve esasında hepimizin vergiye tabi olmasını istediğimiz deftere tabi olacak büyük çiftçilerdir. Deftere tabi olacak çiftçiler kuraklıktan veya sair sebeplerden bir sene zarar ederlerse bu zararlarını Gelir Vergisi Kanunu mucibince mütaakıp senelere aktarabilecek çiftçilerdir. Bunların vergi vermesinde hepimiz müttefikiz. Ama net değil brüt 50 bin lira ile 150 bin lira arasında götürü vergiye tabi olanlar ki esasen bu miktarların % 80 i de masraftır. Kalan % 20 ler ise çoluğunun çocuğunun nafakası ve ziraatinin icabettirdiği amortisman masraflarıdır. Götürü vergiye tabi olacak ve çiftçilerimizin ekseriyetini teşkil eden bu çiftçiler hasılatlarının kuraklık veya haşere yemesi dolayısiyle uğrayacakları zararlarını mütaakıp senelere nasıl aktaracaklardır? Böyle bir senelik zararı bu çiftçiler ancak beş senede telâfi eder. Ama bunu bu zararı aktarma edemiyeceklerden, mütaakıp seneler, zararlarını çıkarmadığı halde yine vergisini alacaksınız. Bugün memleketimizde bu hal her sene her zaman olan beklenen zararlardır. Bunu sosyal adalet? Binaenaleyh deftere tâbi olacak çiftçilerden gayri diğer bütün çiftçilerden vergi alınmamalıdır. Çiftçiye bu Vasıtasız Vergi yanında vasıtalı olarak ithal Damga Resmi yeni zammı dolayısiyle traktörüne, lâstiğine, ambalâjına, motoruna, ziraat aletlerine her şeyine % 5 zamlı olacaktır. Bu mu sosyal adalet? Yine vasıtalı olarak çitfçi motoru, trak-

(1) 44 S. Sayılı basmayazı 4 . 2 . 1963 tarihli 39 ncu Birleşim tutanağı sonundadır.

törü, kamoynu için akar yakıta yeni zam dolayısiyle mazotunu, benzinini pahalı alacaktır. Bu mu sosyal adalet? Aynı zamanda Devletin bâzı müesseselerinin zararlarına karşılık bir kısım fakir vatandaşların şoförlerin zararına bu vergiyi getirmek ne kadar acıdır. Bu çiftçi götürü vergiye tabi olacak bu çiftçi veya tabi olmıyan küçük çiftçi vergi vermediği halde karısı çoluk çocuğuyla köyünde güneşin altında gece ayazın altında uykusuz, aç, çıplak çalışan bu çiftçilere eski hükümetlerin yaptığı gibi çiftçi karneleri ihdas ederek bu zamlardan korumak yerine kuraklık zararlarını dahi düşünmüyerek her sene vergiye tâbi tutmak bu mu sosyal adalet?

Bugün çıkan bu vergiyi her ne sebeple olursa olsun bugüne kadar kanunlaşmamış bir vergiyi bir senelik vergiyi dahi veremiyecek olan çiftçiye 1962 senesini de teşmil ederek bu sene 2 senelik vergi almak demek onu öldürmek demektir bu mu sosyal adalet? Damga Resmine % 5 zam bütün halka inikâs edecek ithal malları % 5 pahalılanacaktır. Bu kanundaki fiks % 5 i yüzde beşe kadar şeklinde hiç olmazsa yaparsak belki bu beş senelik müddet içinde bu milleti daha iyi tanıyan bu milletin ıstıraplarını daha iyi bilen bir iktidar bir Hükümet gelirse bu vergiyi indirmek imkânını bulur da hiç olmazsa millet bu % 5 zamlardan kurtulur kanaatindeyim. Hele 6802 sayılı Gider Vergileri Kanununun 33 ncü maddesinin değiştirilmesiyle sigorta ve faizlerden alınacak verginin artırılması % 15 ten % 20 ye çıkarılması tüy dikmiştir.

Gazetelerde okuyoruz. Esnafın, tüccarın hali malûm. İflâslar birbirini takibetmekte, tüccar esnaf bankadan çıkmamakta, eski borçlarını yenilemekte, yine borçlanmaktadır. Böyle bir vaziyetteki sınıftan 80 milyonu tekrar vergi almak insafsızlık olmaz mı? Sosyal adalete aykırı olmaz mı?

İşte Hürriyet gazetesi, İstanbul'daki iflâslardan bahsediyor. İflâs dairesi kâfi gelmemiş 2 nci bir iflâs dairesi açılmış hem de Adliye Vekâletinin emriyle, yani Hükümetin de bu hâdiselerden malûmatı varken bu zümreye tekrar 80 milyonu vergi yüklemek hem de bankalarla iş yapan bu gibi âciz kimselere doğru olmaz kanaatindeyim.

Aynı zamanda borçlu çiftçinin şu yüz lira borçlu olan fakat bir türlü ödeyemiyen ve bunları bazan değiştiren çiftçinin değiştirirken bu vergi zammını da ödemesi icabedeceği de düşünülürse bunun yerinde bir tasarı olmadığı kanaatindeyim.

Yine bu tasarıya göre sigorta muamelelerinden de bu zam alınacaktır. Bir memlekette yeni gelişmekte olan sigorta anlamına karşı âdata bu yeni ve faydalı anlamı öldürmek için getirilen bu tasarıyı ne kadar takbih etsek yeridir. Dış seyahat harcamaları vergisinde muaflık müessesesinde memurlar, talebeler, teşekküller yanında senatör ve milletvekillerinin de bulunması lâzımdır. Milletvekilleri memleket dâhilinde nasıl tetkiklerde bulunuyorlarsa icabında Avrupa'ya da gidip görüp tetkik edeceği hususlar olabilir. Memlekete yenilikler, imkânlar getirebilir. Memlekete gelecek bu yeni fikirler, yeniliklerden Hükümet çekinmemelidir. Korkmamalıdır. Bu imkânları senatör ve milletvekillerine vermelidir. Bu sebepten bu muaflık müessesesinde senatör ve milletvekillerinin de ithal edilmemesi bir eksikliktir.

7338 sayılı Veraset ve İntikal Vergisinin tadilinde yine sosyal adalete riayet edilmemiş. Bu kanunda esas (ölüm) olduğuna göre yeni çıkacak bu kanunun şümul mebdeinin bu kanunun neşrinden sonraki ölümlere aidolması lâzımgelirken ölüm bırakılmış ve muamele başlangıcına teşmil edilmiş, esas ölümdür. Ölümden sonra bâzı mücbir sebeplerle vârislere intikaller için mehiller verilebilir. Binaenaleyh bu kanun çıkmadan evvel ölenlere bu kanun teşmil edilmemelidir. Şimdi gelelim bu vergiler çıkmazsa bütçe açığını, kalkınma hızını ne ile karşılarız. Yani 1 200 milyon lirayı nereden buluruz?

Gayet basit arkadaşlar, evvelâ bu memlekette huzuru, istikrar ve itimadı tesis edeceksiniz sonra da 30 milyon kendisini işe verecek bir taraftan da bütçede tasarruf edecek ve marjinal gelir artışlariyle bunu karşılıyacaksınız. Bu sene 1,200 milyon vergi ihtiyacı yani bütçe açığı 1967 yılında yani beş senelik plân içinde tedricen yükselerek 2,200 milyon liraya ihtiyaç gösterecektir. Bunu da yeni vergilerle değil işte yukarıda saydığım şartların tahakkuku ile vergi artışlariyle karşılamak lâzımdır. Hattâ bu

şartları yerine getirdikten sonra normal hayat ucuzluğu dolayısiyle % 15 zamlara da lüzum kalmıyacaktır ki, İktisadi Devlet Teşekkülleriyle birlikte bir milyarın üstünde tasarruf temin edilmiş olacaktır. Aynı zamanda maliyenin vergi aldığı kimselere iyi gözle bakması, aksi sabit oluncaya kadar bunlara inanması, mükellefin de bu vergilerin yerinde sarf olunduğna inanması neticesinde ve âdil vergi sisteminde kaçakçılığın önlenmesiyle vergilerdeki artışlarla bu açığın kapanacağına kaaniim. Aksi takdirde kalkınma neticesi hızı nisbetinde fert başına düşecek millî gelir kadar bu vergi zamlariyle o vatandaştan bu parayı geri alırsak kalkınmanın bir kıymeti kalmıyacağı kanaatindeyim.

Tüccardan şüpheleri izale etmek, hâlâ tereddüt havası yaratan ve gelire hiçbir faydası olmıyan, bilâkis iş hayatını baltalıyan, sermayeyi kaçıran servet beyannamesinin mutlaka tamamen kalkması lâzımdır. Ancak istikrar tesisi için alınacak uydurma servet beyannamelerinden Hükümetin bir istifadesi olmıyacaktır. Aksine memlekette sermayenin kaçırılmasına sebebolmaktadır. Gelir Vergisinde, bütün vergilerin birleştirilmesi yani hem zirai, hem ticari hem de diğer gelirlerin birleştirilmesi bu tavan üzerinden yüksek nisbette vergiye tabi olması kaçakçılığa meydan vermekte, iş gücünün bölünmesine meydan vermekte, binaenaleyh hem vergi ziyaına hem de istihsal gücünün azalmasına, ayrılmasına sebebolmaktadır.

Başka memleketlerde nisbet fazla olabilir. Çünkü oralarda tüccarların bütün masrafları sigarasına kadar deftere yazılabilir ve hiçbir zaman gerek bu masraflar için gerekse diğer hususlar için tüccara şüphe ile bakılmaz. Bizde ise değil böyle masraflar, birçok masraflarınızı korkunuzdan yazamazsınız, binnetice % 60 nisbet % 90 olur. Amerika Gelir Vergisi nisbetinin indirilmesi için hazırlıklar yapıyor. Çünkü yüksek nisbetli Gelir Vergisinin hususi sektörü kösteklediğini görmüş bulunuyor. Bizdeki nisbetin ise hususi sektörü ne kadar kösteklediğini hesabetmemiz lâzımdır.

Türkiye'de bugüne kadarki Gelir Vergisi tatbikatının neticesi nisbet ne kadar çok olursa kaçakçılığın o kadar geniş olduğudur. Bu kaçakçılığın da önlenmesi vergi artışını tevlidedecektir. Devlet elindeki tesislerin halka intikal ettirilmesi de yani hususi sektöre intikal ettirilmesi halinde de vergi artışları olacaktır.

Kalkınmada inkâr edilemez ki, hususi sektörün rolü büyüktür. Nisbeti büyüktür. Devlet kendi yatırımlarını yapmak için hususi sektörden vergi alarak onun çalışma hızını, yatırım hızını daraltırsa kalkınma hızına tesir edeceği ve tahakkuku baltalıyacağını da düşünmelidir. Bu vergiler kanunları meyanındaki yatırım indirimi müessesesine gelince; bunun yalnız öz kaynaklara inhisar ettirilmesi ecnebi sermayenin memleketeki yatırımını önler mahiyettedir ki, bu doğru değildir. Yatırımın bütününe teşmil edilmesi lâzımdır. Bu yatırım indirimini tesbit edecek Başbakanlıkta kurulacak komisyona serbest sektörden de alınması şart olduğu kanaatindeyim. İşte bütün bu hususları tahakkuk ettiren Hükümet yeni vergiye ihtiyaç hissetmeden 1 200 000 000 lirayı bulacağı kanaatiyle bütün bu vergiler tasarısının reddi icabettiği kanaatiyle kırmızı oy kullanacağımı arz ederim. Bu milletin tarihinde bu sırra ermiş öyle iktidarlar geldi ki, bu çarkı çevirmesini bilmiş ve bu memlekete neler neler kazandırmamış ki.

Bu sırra bugünkü iktidarımızın da Hükümetimizin de ermesini temenni eder hepinizi hürmetle selâmlarım.

BAŞKAN — Sayın Kasım Gülek.

KASIM GÜLEK (Adana) — Muhterem arkadaşlarım, ben, Ziraat Vergisi konusu üzerinde mâruzatta bulunacağım.

Kalkınma hamlesi için yeni gelir aranıyor. Yeni bir gayret ve hamle lâzım. Zirai kazançlardan da vergi alınacak. Küçük çiftçi bir yana, kazancı vergi vermeye müsait çiftçinin vergi vermesi tabiîdir. Bunu, kazancı vergi vermeye müsait çiftçi kendisi de kabul etmektedir. Çiftçi birliklerinin yeni kurulan federasyonu temsilcileri de Hükümet merkezine geldiler, temaslarda bulundular. Bunda, prensipte mutabakat var. Küçük ziraatin vergi vermesine imkânı olmadığı aşikâr... Türkiye'de büyük çoğunluk, ziraatin büyük çoğunluğu küçük işletmedir, hattâ, cüce işletmedir. Bunlardan vergi almaya imkân yoktur. Bunun hem iktisadi sebebi, hem de sosyal sebebi gayet aşikâr. Tahmin edildiğine göre Türkiye'de 2 milyon zira-

at işletmesinden ancak 20 bininin vergi vermesi imkânı olduğu anlaşılıyor. Bu prensipler gayet doğrudur. Müşkülât usulden çıkıyor.

Muhterem arkadaşlarım, şu prensip doğrudur: Gelir Vergisi sistemi bütün gelirlere tatbik edilmelidir. Bu ilmî bir usuldür, esas ve âdil bir usuldür; ancak Gelir Vergisi usulünün ziraate tatbik edilmesinde esaslı birtakım müşkülât olduğu da aşikârdır. Ziraatin hususiyeti vardır, ticaret ve sanayi işletmesine benzemez. Bunu dikkate alan birçok memleketler zaten ziraat için hususi tedbirler almışlardır. Ziraatin bu hakikaten ilmî olan bütün gelirlerin Gelir Vergisi usulüne tabi olmaktan bir müddet dışında kalması en ileri memleketlerde de uzun müddet tatbik edilmiştir.

Şimdi denir ki, «ziraatin de Gelir Vergisi usulüne tabi olmasında büyük faydalar vardır; bir kere vergi kaçakçılığını önler. Bir taraftan ticaret veya sanayi ile uğraşan bir kimse bir taraftan da ziraatle uğraşıp, diğer taraflardaki kazancını ziraatte zarar etmiş gibi göstererek vergi kaçakçılığı yapar» derler. Onu önlemek kabildir kanaatindeyim. Bu iki kazancı ayırmak ve bu nevi kaçakçılığı önlemek için bir usul bulmak mümkündür kanaatindeyim. Gelir Vergisi usulünün ziraate tatbikında hakikaten büyük müşküller vardır. Bir kere ziraatin tabiatı icabı, ziraatçi okuma yazma bilmiyen çok sayıda işçi ile temastadır. İşçi çalıştırıp bunlara verilen paraları tesbit etmek, deftere geçirmek, bunlar için vesika, fatura tutmak müşküldür... Sadece, zorluk bakımından değil, doğruluk bakımından, kaçakçılık bakımından da favkalâde zordur. Okuma yazma bilmiyen işçilere parmak bastıracaksınız. Yüzlerce işçi kullanan ziraat işletmeleri vardır, burada, bunun tam mânasiyle tatbikı favkalâde zordur.

Sonra, yine ziraatin hususiyetleri var. Başımızdan çok geçtiği için misal olarak vereceğim, bakarsınız gece yarısı «set patladı, su bastı, aman yetişin, âcil tedbir alın» derler. Gece yarısı kalkarız, adam buluruz, kazma kürek alırız, kum torbaları ile seli önlemeye çalışırız. Bu karışıklık esnasında bu çalışanların hangisine parmak bastıracaksınız? O geceki çalışmanın maliyeti nedir? Bunu deftere nasıl geçireceksiniz? Bunun tesbitine imkân yoktur. Çiftçinin en iyi niyetle hareket ettiğini, hakikaten samimiyetle hareket ettiğini ele alın, bu tarzda defter tutarak ticaret ve sanayi erbabının tabi olduğu Gelir Vergisi usulüne tabi olması hakikaten favkalâde zordur.

Şimdi, her vakit denir: «Peki bu zordur, ne yapalım?» Yapıcı teklifimi arz edeyim. En iyi vergi, memleketin şartlarına vergi koyması istenen, işletmelerimiz şartlarına en uygun olanıdır.

Zirai işletmelerden bu şartlara en uygun iki usul olabilir: Birisi elde edilen mahsul üzerinden vergi almaktır.

Muhterem arkadaşlarım, bu gayet kolay bir usuldür. Elde edilen mahsul üzerinden kolaylıkla bir vergi tahsil edilebilir. Bunu tatbik eden memleketler vardır. Buna itiraz edilir, denir ki: «Bu âşara benzer.»

Muhterem arkadaşlarım, hemen şunu söyliyeyim ki, âşar aslında kötü bir vergi değildi. Âşarın tatbikı gayet kötü idi. İltizam usulü gayet kötü idi. İltizam usulü olmasa, hakikaten iyi tatbik edilse idi en mâkul, en iktisadi, en ilmî vergilerden biri idi. Burada «Âşar» deyince hemen uzun yıllar kötü tatbik neticesi memlekette yaratılmış kötü havayı tekrarlamaya lüzum yok.

Aziz arkadaşlarım, itiraz edilir. «Efendim bir sene mahsul olmaz, mahsul olmadığı zaman bu verginin tatbikı gayet güç olur, sonra, küçük işletme de bu vergiyi vermek zorunda kalır...» Diyoruzya, Türkiye'de 2 milyon ziraat işletmesi var, bunun ancak 420 binine vergi tatbik edebiliyoruz. Vergiyi mahsulden alırsak bütün bu 2 milyonun hepsi de meydana getirdiği mahsulden vergi vermek zorunda kalacaktır.. Bunun çaresi var, bunların, küçük işletmeden ayrılması kaabildir.

Bunun dışında 2 nci usul ki, tatbikı daha kolay ve daha âdil olur, bu da dönüm üzerinden muayyen bir vergi almaktır.

Türkiye'de, yeni kurulan Çiftçi Birlikleri Federasyonunun, üzerinde bilhassa durduğu, Hükümetle olan temaslarında faydasını izah ettiği ve tatbikında memleket için hayır gördü. Usul budur, tatbikatı da gayet kolay. Muayyen arazinin dönümü üzerinden muayyen bir vergi alırsınız.

Hemen denecek ki, memleketin kadastrosu yapılmamış, yok bunun tam tâyini imkânsız,

Muhterem arkadaşlarım, Türkiye'nin şartlarına göre koyduğumuz vergileri tamamiyle ilmî bir şekilde tatbik etmeye zaten imkân yok. Mevcut arazinin ne kadarı biliniyorsa, onun üzerinden muayyen bir vergi koyacaksınız.

Yine denir ki, «bu sistem sadece Arazi Vergisine bir zamdan ibaret kalır.» Bunun Arazi vergisi ile karıştırılmaması lâzımdır. Bu arazinin verimine göre tâyin edilecek bir vergi olacaktır. Orta - Anadolu'da bire 3, bire 5 veren araziye koyacağımız bu vergi ile, Batı ve Güney Anadolu'da bire otuz veren ile yahut çok kıymetli mahsuller veren arazi üzerinden alacağımız vergi elbette aynı olmıyacaktır. Gaye, iktisadi kalkınma hamlesi için gelir, olduğuna göre bu usulün çok daha iyi ve fazla gelir temin edileceği Çiftçi Birlikleri Federasyonu tesbit ve Hükümete de tevdi edilmiştir.

Hükümet getirdiği tasarıda Ziraat Vergisinden 100 milyon tahmin etmektedir. Bu dönüm usulü ile bunun 1 - 2 misline çıkarmak imkânı olduğu, bizzat Çiftçi Birlikleri Federasyonu tarafından izah edilmiştir..

Aziz arkadaşlarım, Gelir Vergisi usuliyle kaçakçılık olur ihtimalini önliyecek tedbirlerden biri, dönüm üzerinden alınacak Ziraat Vergisidir. Ancak, dönüm üzerinden vergi usuliyle yüzdesinin ne olduğu belli olan kaçakçılık ihtimali olmıyan bir vergi usulü konmuş olur. Şimdi, mütehassısların bu meseleye dair mütalâaları da bu konudadır. Bir kere, memleketimize bir müddet evvel gelmiş olan ve bu mesele üzerinde de mütalâası alınmış olan çok ünlü dünyanın tanıdığı Kaldor'un raporunun sadece bu noktasına temas edeceğim.

Kaldor raporu üzerinde çok söz söylendi, birçok meseleler üzerinde Kaldor'un mütalâası alındı. Diğer konular üzerinde durmıyacağım. Onlar üzerinde kendine göre söylenecek çok şeyler vardır. Bu nokta üzerinde durmıyacağım. Bir kere şunu söylemek isterim ki, Kaldor raporu hâlâ bir sırdır, neşredilmemiştir. Bunu üzüntü ile ifade ederim. Milletvekillerine dahi bunun tam metni henüz verilmemiştir. Bunu başka kaynaklardan öğrenmek zorunda kaldık. Bu adam, bu işleri gayet iyi biliyor. Kaldor milletlerarası tanınmış bir uzmandır. Onun bu konuda verdiği mütalâa kıymetlidir, önemlidir. Adam diyor ki;

Türkiye'de Ziraat Vergisi lâzımdır, ancak en iyi Ziraat Vergisi dönüm üzerine konacak Ziraat Vergisidir. Çünkü, dönüm üzerine muayyen bir vergi konulduğunda bu arazi sahibini arazisini daha iyi bir hale getirmeye teşvik edecektir. Nasıl olsa, diyelim dönüm üzerine şu kadar vergi veriyor, eğer bunu daha iyi hale getirir ve belirlerini artırma imkânlarını bulursa kendisi için fayda vardır. Bundan binnetice memleket için fayda vardır.

Aziz arkadaşlarım, ziraatin hususiyeti başka memleektlerce de kabul edilmiş ve en ileri ekonomilerde bile ziraat, yakın zamanlara kadar Gelir Vergisi usulüne tâbi olmamıştır. Ziraati Gelir Vergisine tabi olan memleketlerde bu yeni bir hâdisedir. Halâ birçok memleketlerde bu Gelir Vergisi usulü ziraate tatbik edilmemektedir.

Aziz arkadaşlarım, yine denir ki, «biz memlekette umumi Gelir Vergisi sistemini bozmıyalım, onun için bu verginin mutlâka konması lâzımdır. Dönüm üzerine, mahsul üzerine konan vergiler iptidaidir, ilmî değildir, ilmî esasa gidelim, onda kalalım.» derler. Aziz arkadaşlarım, en ilmî usul memleketin şartlarına en uygun olan usuldür. Sadece nazariyatın ifade ettiği bir usul değil! Temel bu.

Çiftçi federasyonu uzun uzun uğraştı, geldi, söyledi... Bilirler bu işi, izah ettiler, dinletemediler. Çünkü, açıkça ifade edelim bu vergi kanunları hazırlandığı vakit bunları yapan mütehassıs arkadaşlarımız çok defa bu işlerin içine kadar girememişlerdir. Ziraatin hususiyeti nelerdir, bunları içine kadar girip bilebilen maliye memuru çok azdır, bu da çok tabiîdir maliye memuru bunu yapamaz. Ama ziraatin hususiyetlerini bilen, bunları içinde gören insanlarla istişarede fayda olduğu münakaşa götürmez bir hakikattir. Bir memleketin bu realiteleri idrak ederek ziraate yeni vergi usulleri konduğu vakit bunlar üzerinde hassasiyetle durmanın faydası büyüktür. Önümüzdeki bu lâyiha umumi bir reform lâyihası değildir ama bir vergi reformu muhakkak surette lâzım. Baştan başa memleketin bünyesine uygun bir vergi reformu lâzımdır. Merhum Refik Saydam'ın dediği gibi, hiç şüphesiz A dan Z ye kadar bir reform lâzım.

Aziz arkadaşlarım, bir reform kanunu zaten böyle acele ile gelmezdi. Bunu Maliye de bu şekilde getirdiğine kaani değildir. Kanaatimizce

bu, yapılmakta olan bir kalkınma hamlesi için varidat bulma, vergi kanunu diye ifade etmek doğru olur. Reform deyince, sadece vergi reformu değil, esaslı bir maliye reformuna elbette ihtiyaç var. Sadece maliye gözü ile değil, umumi iktisat gözüyle memleketin işlerini gören ve memleketin şartlarına en uygun bir maliye reformu! Maliye, vergi, tabiî hiçbir millette, dünyanın hiçbir yerinde hoş görünmez, bu, onun rolü icabıdır. Vergi alacak, bu ise biraz vatandaşı incitir. Ama mümkün olduğu kadar az inciten memleketin temel iktisadi menfaatlerini göz önünde tutan bir maliye reformuna ihtiyacımız vardır. Dünyada gelişmemiş memleketlerin iktisadiyatı, kalkınması başlıbaşına bir ilim, yeni bir ilimdir. Bu ilmin öğretenlerinden memleket şartlarına en uygun olarak bir esaslı reformu bekliyoruz, geleceğine inanıyoruz. Hürmetle selâmlarım. (Alkışlar)

BAŞKAN — Sayın Cevat Önder.

CEVAT ÖNDER (Erzurum) — Pek muhterem arkadaşlarım, evvelemirde şu suali sormak ve bu sualin cevabını Hükümete verdirmek, sonra da yeni vergi tasarıları hakkında birtakım düşünce ve kanaatlerimizi arz etmek istemekteyiz. Evvelemirde, niçin, yeni vergi tasarılarını Hükümet Yüksek Meclise sevk etmiş; niçin yeni vergi zamlarına ihtiyaç hissedilmiştir? Hükümet bu sualin cevabını bütçe gerekçesinde şöylece vermektedir :

«Kalkınma plânının iç finansmanını karşılamak için 1 milyar 154 milyonluk bir ilâve kaynağa ihtiyaç hissedilmiştir. Bu farkın enflâsyoncu yollara başvurulmadan sağlam ve sıhhatli kaynaklardan karşılanmasının yeni vergilerle mümkün olacağı neticesine varılmış.»

Bu ifadeden de anlaşılıyor ki, Hükümet gelir temin etmek için yeni vergi zamları derpiş etmiş, yeni vergi tasarıları sevk etmiştir. Yeni vergi tasarıyla elde edilecek gelirlerin miktarını bilmekte, zamların neler olduğunu gözden geçirmekte fayda vardır. Gelir Vergisiyle 250 milyon; Veraset ve İntikal Vergisiyle 20 milyon; Hususi Otomobil Vergisiyle 11 milyon; Dâhilde Alınan İstihsal Vergisiyle 15 milyon; Banka, Banker Sigorta Muameleleri Vergisiyle 85 milyon; akar yakıttan alınan İstihsal Vergisi ile 200 milyon; Gümrük Vergisi ile 80 milyon; Tekel maddelerine zam ile 200 milyon; Damga Resmi zammiyle 250 milyon; tapu harclarına zam ile 25 milyon; radyo vâridatı olarak 6 milyon; dış seyahatler harcaması olarak 75 milyon; ceman 1 milyar 229 milyon lira zam yapılmakta, bu miktar, milletten istenmektedir.

Türk vatandaşına 1 milyar 229 milyon lira mükellefiyet yükliyecek vergi tasarıları görüşülürken, elbette, bu tasarılar üzerinde âriz ve âmik durmak bizim vazifemizdir.

Muhterem arkadaşlarım, bütçe gerekçesinden almış olduğumuz ibarelerle bildirmiş olduğumuz veçhile, Hükümet yalnız gelir temin etmek maksadiyle zam tasarılarını sevk etmiştir. Halbuki vergi litaratüründe, Maliye litaratüründe, verginin yalnız gelir fonksiyonundan bahsedilmez. Verginin başka fonksiyonlarından da bahsedilir. Verginin bu fonksiyonları arasında teşvik fonksiyonu ile sosyal adalet fonksiyonu da vardır. Bu fonksiyonlardan nedir bu teşvik fonksiyonu? Verginin teşvik fonksiyonu nazarı itibara alınmadan, vergi zamlarına gidilmemeliydi. Verginin teşvik fonksiyonu, nazarı itibara alınmadan, vergi nisbetleri artırılmamalıydı. Teşvik fonksiyonu nazarı itibara alınırsa, sermaye terakümü sağlanır; tasarruf sağlanır; tasarruf sağlandıktan sonra da, bu sağlanan tasarruflar yatırımlara intikal eder. Yatırımlar arttıkça istihdam hacmi de, artmış olur. İstihdam hacmi genişlediği takdirde, işsizliğin önüne geçilmiş; istihdam problemi çözülmüş olur. Vergi tasarıları sevk olunurken, istihdam hacmini genişletmek kasıt ve maksadiyle, işsizliğin önüne geçmek kasıt ve maksadiyle, dolayısiyle Türkiye'de fakrü zaruretin köküne kibrit suyu dökmek kast ve maksadiyle hareket edilmeliydi. Yalnız, verginin gelir fonksiyonu değil, teşvik fonksiyonu da nazarı dikkate alınmalıydı. Verginin teşvik fonksiyonu nazarı dikkate alınmalıydı. Verginin teşvik fonksiyonu nazarı dikkate alındığı takdirde fakrü zaruret, işsizlik ortadan kalkacak ve dolayısiyle sosyal adalet de memleketimizde sağlanmış bulunacaktı. Bugün Amerika'da da, bir vergi reformu yapılmaktadır. Buradaki reformla, vergi nisbetleri artırılmamakta bilâkis indirilmektedir. Burada, tabiî Amerika'daki şartlar nazarı itibara alınmıştır. Ama Türkiye'deki şartlar, iktisadi işletmeleri küçültmek, vergi kaynaklarını kurutmak değildir. Bilâkis vergi kaynaklarını beslemek, iktisadi işletmeleri geliştirmek lâzımdır.

Bu hususu böylece belirttikten sonra, diğer bir hususa daha temas edeceğiz. O da şudur : Anayasanın 61 nci maddesine göre, herkes kamu giderlerini karşılamak üzere malî gücüne göre bir vergi ödemekle mükelleftir. Maliye ilminde, Anayasanın bu maddesinde derpiş edilen prensibe «iktidar presibi» denir. Yani, herkes iktidarı nisbetinde âmme tasarruflarına iştirak edecektir.

Âmme ihtiyaçlarını karşılamak için âmme hizmetleri tesis olunmuştur. Elbette ki, âmme hizmetlerini görebilmek için paraya ihtiyaç vardır. Bunun için âmme varidatı temin etmek lâzımdır. Âmme varidatının en büyük, en başlı kalemini de, vergi teşkil eder. Vatandaşlardan vergi almak lâzımdır. Ancak, Anayasanın 61 nci maddesindeki, iktidar prensibine göre, vatandaşın gücü nisbetinde, malî takatı nisbetinde, vergi almak gerekir. Acaba, önümüze getirilen tasarılarda bu prensibe riayet edilmiş midir, edilmemiş midir?

Şimdi bu hususu izaha ve tetkike çalışalım. Muhterem arkadaşlarım, İstihlâk vergileri, bilhassa vasıtasız vergiler, bugün bilinen bir hakikattir ki, antisosyal vergiler, yani iktisadi takat isteyen vergilerdir. İktisadi takati olanlarla olmıyanlara başka başka tesir icra eder. İktisadi takati yerinde olanlara fazla tesir icra etmezler. İktisadi takati az olanlara daha fazla tesir icra ederler. Meselâ; Tekel maddelerine zam, Damga Resmine zam, Tapu Harclarına zam gibi vergi artırmaları, iktisadi takati az olan vatandaşlar üzerinde çok ağır tesirler icra edecektir. Bunlar, iktisadi takati az olan vatandaşlar üzerinde hissedilir şekilde yük yükleyecektir. Halbuki iktisadi takati fazla olan vatandaşlara, her hangi bir tesir icra etmeyecektir. Öyle ise, vergi artırmalarının yükünü vergi tasarılarının ağırlığını kim yüklenecek ve taşıyacaktır? İktisadi takati az olan vatandaş! Bunu müşahhaslandırmak için şu misali vereceğim : Akar yakıda zam, hususi otosu olan bir şahsa fazla bir şekilde veya hiç tesir etmiyebilir. Fakat bir dolmuş şöförüne, bir kamyonu olan ve kıtkanaat geçimini temin eden vatandaşa, daha fazla tesir edecektir.

Bu hususu böylece belirtmemizin sebebi; bu vergi tasarılarının, bu vergi zamlarının, bilhassa iktisadi takati az vatandaşlara vereceği ıstırabı anlatmak içindir.

Pek muhterem arkadaşlarım, 1962 vergi tahminine bir göz atalım. 1962 bütçesinde, vergi olarak 7 milyar 993 milyon 465 bin 600 lira tahmin olunmuş idi. Halbuki 1963 bütçesi gerekçesinden öğreniyoruz ki, ancak, 1962 yılında bu tahmin olunan verginin 7 194 020 030 lirasını tahsil etmek mümkün olacaktır. Yani, vergi tahmini doğru çıkmamıştır. Yanlış vergi tahmininden mütevellit 1962 yılı bütçesi 799 milyon lira yani, yuvarlak hesap, 800 milyon lira açık vermektedir. Şimdi, 1963 yılı bütçesine göz attığımız takdirde, 1963 bütçesinde yuvarlak bir rakam olarak 9 milyarlık bir vergi tahmini yapıldığını görürüz. Acaba 9 milyar liralık vergi tahmini bu zamlara rağmen realize edilebilecek midir? Yani 1962 tahsili, nazarı itibara alındığı takdirde, bir milyar sekiz yüz milyon lira fazla vergi tahmini, 1963 yılında bu zamlara rağmen tahakkuk edecek midir? Hemen cevap verelim arkadaşlar; beyan etmek bir kehanet değildir. Türkiye'deki iktisadi ve içtimai şartlar nazarı itibara alındığı takdirde, hemen ifade edebiliriz ki, bu vergi tahmini, yani 1963 tahmini tahakkuk edemez. 1962 yılı bütçesi görüşülürken beyan etmiştik; şimdi bu zam dolayısiyle de beyan ediyoruz; kehanet olarak söylemiyoruz. 1962 yılı vergi tahminleri tahakkuk ettirilemedi. Bu vaziyet, bütçenin gayrisamimî olduğunu ortaya koymaktadır. Türk hükümetlerinin kaderi, böylece, tahakkuk etmiyen bütçeleri Yüksek Meclis huzuruna getirmek mi oluyor?

Muhterem arkadaşlar, 1963 yılı bütçesi de, bu zamlara rağmen, açık verecektir. Bu hususu biraz daha detaylaştıralım. Bir kere vergi toplamak tek safhalı bir muamele değildir. Evvelâ vergi tarhı; ondan sonra tahakkuku; sonra da tahsili sıra ile yapılır. Vasıtalı vergilerde semere almak senelere bağlı bir iştir. 1963 yılı içinde meriyete koyduğumuz vasıtalı vergi kanunları, 1963 yılı içerisinde derhal semere veremiyeceklerdir. 1964 - 1965 yılları içerisinde semere verebileceklerdir. Hele vergi itirazları, temyizleri nazarı itibara alınırsa, verginin hemen semere vermiyeceği, bütçeye intikal etmiyeceği daha iyi anlaşılır. Bu farklar, bu zamlar, 1963 yılı bütçesine hemen aksetmiyecektir. 1963 yılı vergi tahminlerinde, büyük bir açık hâsıl olacaktır.

Pek muhterem arkadaşlarım, vergi gelirleri, 1963 yılında, bu tahminlere göre tahakkuk etse bile, acaba 1963 yılı bütçesi gelirlerinin tahakkuk etmesi mümkün olacak mıdır? Vergi zamlarının esbabı mucibesi olan, kalkınma programının tahakkuk etmesi mümkün olacak mıdır? Muhterem Maliye Vekili kusura bakmasınlar, biz onlar kadar nikbin değiliz. Zira, 1962 yılının tahminî gelirleri 10 milyar 114 milyon lira olduğu halde, bugün, 1962 yılında tahmin edilen gelirden ancak 8 milyar 900 milyon lira tahsil etmek mümkün olabilmiştir. Yani, 1962 yılı bütçesi 1 milyar 200 milyon lira, resmî rakamlara göre, açık vermiştir. Bizim yaptığımız hesaplara göre, bu açık, 2 milyar liraya, hattâ 2,5 milyar liraya baliğ olmaktadır.

Arkadaşlarım, Türkiye hariçten yardım almadıkça, dahilî finnasman ile beş yıllık kalkınma plânını realize edemiyecektir. Bu bir bedahettir. Ayrıca, 1963 yılı programında da tahakkuk ettirilemiyecektir. 1962 yılı yardımlariyle, 1963 yılı yardımlarının bir mukayesesini yaptığımız takdirde, bahsetmiş olduğumuz hakikat, kendiliğinden, daha iyi bir şekilde tezahür etmiş olacaktır. 1962 yılı için konulan yabancı memleketlerden alınacak yardım miktarı 1 milyar 200 milyon lira idi. Halbuki, 1962 yılı sonuna kadar ancak 975 milyon lira tahsil etmek mümkün olmuştur. 1963 yılı için konulan Amerikan ve diğer yardımların miktarı ise 1 milyar 920 milyon liradır. Bu miktar, inşaallah tahakkuk eder. Tahakkuk etmesini canü gönülden temenni etmekteyiz. Fakat burada konuşan Hükümet âzalarının ifadelerinden öğrenmekteyiz ki, yabancı dostlarımız bize yardım yerine tavsiyede bulunmaktadırlar.

İşte arkadaşlarım; vergilere zam yapmamıza rağmen maalesef 1963 yılı programı, yani beş yıllık plânın birinci kısmı, tahakkuk etmemek çaresizliğine düçar kalmaktadır. Dün, bu kürsüde, bilhassa emisyon mevzuu üzerinde ısrarla duruldu. Şefik İnan Beyefendi, âmme varidatını elde etmek için üç kaynak vardır dediler. Ve ilâve ettiler : Bu kaynağın bir tanesi vergi, bir tanesi istikraz ve bir tanesi de, emisyon hacminin artırılması yani, Merkez Bankasına müracaat edilmesidir. Memleketimizdeki para arzını tetkik ettiğimiz takdirde görürüz ki, bugün banknot matbaasının makinaları daha fazla işletilmiş; piyasaya daha fazla para sürülmüştür. Rakamlarla arkadaşlarım bu hususu yüksek huzurlarınıza serd etmek isterim :

1960 yılında banknot, ufaklık para miktarı 3 milyar 553 milyon lira idi; 1960 senesinin 3 ncü ayında. Kaydî para miktarı ise, 1 milyar 685 milyon lira idi. Ceman piyasaya para arzı, 5 milyar 238 milyon lira idi. 1961 yılında banknot ve ufak para miktarı 4 milyar 140 milyon liraya yükselmiş; nakit para 1 milyar 918 milyon liraya baliğ olmuş; toplam para arzı 6 milyar 58 milyon lirayı bulmuştur.

1962 yılının Eylül ayında ise, banknot ve ufak para miktarı 4 milyar 666 milyon liraya, - Dikkat buyurunuz! - 1960 yılında 3 milyar 555 milyon lira iken, 1962 yılının sonunda 4 milyar 666 milyon liraya yükselmiştir. Toplam para arzı 1960 şın üçüncü ayında 5 milyar 238 milyon lira iken, 1962 senesinin dokuzuncu ayında 6 milyar 468 milyon lirayı bulmuştur. Bugün, Hükümet gerekçesinden öğrendiğimiz veçhile tedavüldeki banknot ve ufaklık para miktarı 5 milyar 398 milyon liradır.

Şimdi arkadaşlarım, bu rakamları niçin tekrar huzurunuza getirdim? Bunu arz etmek isterim.

Şimdi, bir yandan piyasaya fazla miktarda para sürülmüş para arzı, fevkalâde, anormal bir şekilde artmış; diğer taraftan da, piyasada para darlığı görülmektedir. Bunun ana sebebi şudur: Arkadaşlarım, paranın devir, yani, devretme hızı mevcut değildir. Paranın devir hızının olmadığını, daha müşahhas bir misalle arz etmek isterim.

Bir esnaf farz ediniz; 50 bin lira sermayesi vardır. Bu esnaf, 50 bin lirayı, bir sene içerisinde 5 defa devrederse, bu zaman esnafın 250 bin lira sermayesi var, demektir. Bunu, 50 bin lirayı, hiç devretmezse, o zaman hiç parası yok demektir. 50 bin lira bir defa devrederse, ancak 50 bin lira sermayesi var demektir. Bugün paranın devir hızı çok azdır. Hattâ sıfır derecesindedir. Bu bakımdan para darlığı piyasada kendisini göstermektedir. Bu bir.

İkincisi, arkadaşlarım, paranın devretmesi için içtimai emniyetin tesis edilmesi lâzımdır. Dünkü ve bugünkü gazeteleri açın, lûtfen okuyun. Yine Hükümet darbesinden bahsedilmektedir. Yine baykuşlar ötmektedir. Arkadaşlar, böyle, baykuşlar öttüğü müddetçe, bu memlekete içtimai emniyet avdet etmedikçe, paralar

tünelden çıkmaz; dolayısiyle yatırımlar da olmaz, arkadaşlar. Bu memlekette ilk defa tesisine mecbur olduğumuz husus içtimai emniyettir. İçtimai emniyeti tesis edecek mesul makam, Hükümettir. Bu Hükümet, içtimai emniyeti tesis etmedikten sonra, hiçbir zaman, muvaffak olmasına, yani Hükümetin muvaffak olmasına imkân yoktur.

Pek muhterem arkadaşlarım, sözlerimi bitirirken, dün muhterem Tosbi arkadaşımın bahsetmiş olduğu asıl meseleye bir kere daha temas etmekte fayda mülâhaza etmekteyim. Kanatimizce, bugün yatırımları yapabilmek için, kalkınma plânını realize edebilmek için, baş vuracağımız asıl mesele, vergi nisbetini ağırlaştırmak, vergilere zam yapmak değil; vergi kaynaklarını beslemek, fertleri ve müesseseleri içtimai emniyet içerisinde tutmak; böylelikle altın yumurtlayan tavuğu kesmemektir. İçtimai emniyeti, Hükümet tesis ettiği takdirde, memlekete huzur ve sükûn geldiği anda, bu vergi zamlarına ihtiyaç hissedilmeden, piyasada hareket başlıyacaktır. Vergi nisbetleri artırılmadan da, devlet varidatı artırılacak ve yatırımlar da tahakkuk edecektir. Bu bir bedahattir; iki kere ikinin dört ettiği kadar riyazi bir hakikattir. Bunu böylece ifade etmekte zaruret ve hattâ mecburiyet vardır. İzahlarımızdan bir netice çıkaracak olursak, vergi zamları, vergi mükellefiyetleri, vatandaşın sırtında bir kambur teşkil edecek; bir ağırlık teşkil edecek ağırlıkta ve mahiyettedir. Adalet Partisi ve onun mensupları olarak, vergi zamlarını böyle mütalâa etmekteyiz. Hürmetlerimle. (Soldan, alkışlar).

BAŞKAN — Sayın Asım Eren.

ŞEFİK İNAN (Çanakkale) — Söz istiyorum, Sayın Başkan.

BAŞKAN — Sözlerin sıraya tabi olduğunu biliyorsunuz, Sayın Şefik İnan. (C. H. P. si sıralarından Grupu adına konuşacak sesleri.) Grupunuz adına mı konuşacaksınız, efendim.

ŞEFİK İNAN (Devamla) — Evet efendim.

BAŞKAN — Buyurunuz, öyleyse.

C. H. PARTİSİ GRUPU ADINA ŞEFİK İNAN (Çanakkale) — Muhterem arkadaşlarım, Sayın Cevad Önder arkadaşımın biraz önceki konuşması, bendenizin dünkü konuşmama atıf yaptığı için söz almış bulunuyorum. (Soldan; «O halde Grup adına değil» sesi.) Dün Grup adına konuştum, bugün de yine Grup adına konuşuyorum.

Şimdi, tedavül hacmı, emisyon, enflâsyon mefhumları üzerinde zannederim ki, her şeyden evvel bir anlayış birliğine ulaşmamız lâzım. Tedavül hacmı rakamlarını alıp, bunların zaman dâhilinde gösterdiği artışlar veya eksilişlerden bir hüküm çıkarmak pek de doğru olmaz.

Evvelâ tedavül hacmı ne demektir, para arzı ne demektir, tedavül hacmını ve para arzını besliyen kaynaklar nelerdir? Bunlar üzerinde sarih fikirlere sahibolmak gerekir. Dün söylemiştim, «Devlet masraflarının karşılanması için, yani bütçede derpiş edilmiş olan masrafların karşılanması için üç kaynak vardır.

1. Vergi,
2. İstikraz,
3. Emisyon, yani gizli bir vergi olan emisyon» demiştim. Biz vergi kaynağını kullanıyoruz.

Üçüncü kaynağı kapattık, kullanmıyoruz. Devlet masraflarının karşılanması, bütçe masraflarının karşılanması için bu kaynağı kapattık, halâ kapalıdır.

Müdahalede bulunan arkadaşlarım rakamları lûtfen alıp tetkik buyursunlar, bunları öğrenmek ihtiyacındadırlar. Kusura bakmasınlar.

Bugün matbaada para basılıyor diye konuşmak hakikatlere sırt çevirmek olur. Merkez Bankası bültenleri her hafta Cuma günleri yayınlanır. Bu bültenlerden bir tane alıp tetkik ederseniz, Cumhuriyet Merkez Bankasının durumunu görürsünüz. Orada Hazineye kısa vâdeli avanslar diye bir kısım vardır. Şunu da antr parantez söyliyeyim; Cumhuriyet Merkez Bankasının hâlâ yayınlanmakta olan haftalık durumları ile, üç, dört sene önceki aynı bankanın haftalık durumlarını lûtfen karşılaştırırsanız, hangisinin daha açıkça konuşuyor olduğu kolaylıkla anlaşılabilir, hangisinin daha teferrüatlı malûmat verdiği kolaylıkla görülebilir. Orada Hazineye kısa vâdeli avanslar diye bir kısım vardır. Eğer bu mevzularda bir fikir edinilmek isteniyorsa, oradaki rakamları lûtfen tetkik etmek lâzımgelir.

Yürürlükteki kanun gereğince bütçe masraflarının yüzde 5 i kadar, Hazine, Merkez

Bankasından avans alabilir. Buna göre Hazinenin alabileceği avans miktarı 505 milyon liradır. Fakat Hazine, malî yılın başından bugüne kadar hiçbir gün 350 milyon liranın üzerine geçmemiştir. 351 milyon bile alınmamıştır. Hazine daima kısa vâdeli avanslar alır. Bunları da zamanında kapatmakla mükelleftir. Ve yine yürürlükteki kanun gereğince 28 Şubat 1963 akşamına, yani malî yılın sona erdiği akşama kadar Hazinenin, Cumhuriyet Merkez Bankasına bu şekilde bir tek lira da borcu olmamak gerekir. Ama bütçe masrafları kati ve nihaî olarak böyle bir kaynaktan beslenmez. İşte fark buradadır. Bu bir..

Şu halde, şimdi bütçe masraflarının karşılanması için hatıra gelebilen üçüncü kaynak kapalıdır. Zannederim bu hususta bâzı arkadaşlarımın öğreneceği kısımlar vardır.

İBRAHİM ETEM KILIÇOĞLU (Giresun) — Hocamızsınız, fakat iyi öğretmediniz; öğreremediniz.

ŞEFİK İNAN (Devamla) — Eğer iyi öğrenmemiş iseniz, fi tarihinde size yanlış not vermişim ve böylece de size sınıf geçirmişim demektir. (Orta kısımdan alkışlar, bravo sesleri)

Efendim, tedavül hacmine tesir eden ikinci kaynak da İktisadi Devlet Teşekküllerinin finansman ihtiyacıdır. Vaktiyle, işte bu ikinci kanal tedavül hacmine hakikaten enflâsyon sayılabilecek mahiyette para akıtmakta idi. Bu kapıyı kapattık, Devlet İktisadi Teşekküllerinin finansmanı, artık Merkez Bankasının kaynaklarından yapılmamaktadır. İşte bundan dolayıdır ki, enflâsyonist kaynakları kapattık, kuruttuk diye her yerde alnımız açık olarak söyliyebiliyoruz ve yabancılar da bizim bu sözlerimize itimadetmektedirler, onlar da biliyorlar.

Üçüncüsü, Merkez Bankasına kredi mekanizmasını işletmek üzere piyasa ihtiyacı için, bankalar en son olarak reeskonta başvururlar. Piyasanın ihtiyacı için bu konuda bir kapatma yapmadık, krediyi serbest bıraktık. 4 Ağustos 1958 kararlarından sonra kredi hacmine konulmuş olan plâfonları kaldırdık, krediyi serbest bıraktık. Bankalar kredileri açıp açmamak hususunda serbet bırakılmışlardır. Hiçbir plâfonla tahdidedilmemişlerdir. Normal kredi mekanizmasının işletilmesi neticesinde Merkez Bankasına reeskont için senetler geliyorsa ve bir banka Merkez Bankasındaki kredisini kullanmak ihtiyacını duyuyorsa kullanabilmektedir. Şu halde tedavül hacmi rakamlarını incelerken bu unsuru göz önüne almak lâzımgelir. Eğer artış varsa, bu kredi ihtiyacı artmışsa, (piyasada kredi ihtiyacı malı takibeder) yahutta prefinansman suretiyle maldan önce gelir. Bunun bir tehlikesi yoktur. Tehlikesi olmıyan bir makanizma kullanılmaktadır. Yetkili makamlar bu mevzuu devamlı bir kontrol altında bulundurmaktadırlar. Bugün memlekette hangi madde karaborsadadır? Bulamadığımız bir ihtiyaç maddesi var mıdır? Lûtfen söyleyiniz. Bugün karaborsa yoktur. Bulamadığımız bir tek madde bile gösteremezsiniz.

Bendeniz burada bir hatırayı canlandırmak isterim. Sene 1955. Eski Meclis binasında bir gece yapılan müzakereler sonunda bir hükümet düşmüştü, yalnız Başbakan düşmemişti. Onun da düşmesi lâzımdı ama ben düşmedim dedi. Bu Hükümet neden düşmüştü, hatırlar mısınız? Hatırlamıyorsanız, ben size hatırlatayım.

Sene 1955. Şundan dolayı düşmüştü : Gaz yok, benzin yok, ilâç yok, lâstik yok, kamyon yok, otomobil yok, yedek parça yok. Bütün bunlar bir tarafa, nal, mıh bulunmadığından dolayı Hükümet düşmüştür. Nal, mıh bulunmadığından dolayı'

Şimdi sene 1963. Ben size söylüyorum; piyasada aranılıp bulunmıyan bir tek mal var mıdır, karaborsa var mıdır, vurgun var mıdır? (Soldan, «zeytin yağı 9 lira» sesleri) Bunu da arz edeyim.

Bu memlekette bugünkü idare, mâzinin idaresinden 1 milyar 354 milyon dolârlık bir dış borç tevarüs etmiştir. Bu yılın borç taksidi 185 milyon dolârdır. Bunu ödemek mecburiyetindeyiz. Gırtlağımıza kadar borç tevarüs etmişizdir. 7 milyar da iç borç tevarüs edilmiştir. Belediyeler 1 milyar 750 milyon lira borçlu, özel idareler 73 milyon lira bulunmaktadır. Borçtan başka hiçbir şey tevarüs etmemiş, gırtlağa kadar borç tevarüs etmiştir.

Borçları ödeyebilmek için elbette vergi kaynağı bulmak lâzımdır. Şimdi, dış piyasalarda zeytin yağı aranmaktadır, zeytin yağı

para etmektedir. Zeytin yağının ihracına şimdi müsaade edilmiştir. Bunun yerine soya yağı ikâme etmek istiyoruz.

Evet arkadaşlarım, hatırlarsınız İkinci Cihan Harbinin galibi İngiltere, yıllar yılı mahrumiyet içinde yaşamıştır. Yıllar yılı vesika ile ekmek yemiştir. Bu galip İngiltere o yıllarda döviz getirecek her şeyi satmıştır, kendisi istihlâk etmemiştir. Biz şimdi kıvranıyoruz, borç taksitini ödiyebilmek için kıvranıyoruz, 185 milyon dolâr borcu ödiyebilmek için kıvranıyoruz! (Ortadan, alkışlar) Onun için zeytin yağını ihraç ediyoruz, onun yerine soya yağı yiyeceğiz. (Soldan, gürültüler) 27 Mayısın bakiyetüs süyufuna bunu hatırlatmak istemiyorum! (Soldan, gürültüler)

BAŞKAN — Rica ederim arkadaşlar, sukuneti muhafaza edelim. (Soldan, gürültüler)

ŞEFİK İNAN (Devamla) — Biz bu büyük borcun altında inlediğimiz için bu tedbirleri alıyoruz.

Tekrar ediyorum, enflâsyon yoktur, yapılmamaktadır. Merkez Bankası kapılarını, kendi irademizle kendimize kapamış bulunuyoruz. Türk parası kıymetini muhafaza etmektedir. Fiyatlar müstakârdır, karaborsa yoktur, vurgun devri kapanmıştır! Hürmetlerimle. (Orta sıralardan, şiddetli alkışlar)

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlar kifayet önergeleri vardır. (Gürültüler) Bir dakikanızı rica edeyim; ben konuşurken lûtfen gürültü etmeyiniz. Kifayet önergelerinden evvel müsaade ederseniz Bakan konuşmuş olan arkadaşlara cevap versin. Ondan sonra da grup adına İhsan Gürsan arkadaşımıza söz vereceğim.

Buyurun Sayın Bakan.

MALİYE VEKİLİ FERİD MELEN — Sayın Başkan, muhterem milletvekili arkadaşlarım, konuşan arkadaşlarımı dikkatle takip ettim. Hepisine teşekkürlerimi arz etmek suretiyle sözlerime başlamak isterim.

Tenkidler arasında hakikaten çok samimi ve yapıcı olanlar vardır. Bu arkadaşlarıma bilhassa teşekkür ederim. Birçok mevzulara ışık tutmuş oldular, bizim için istifadeli oldu.

Bu tenkidler içinde yanlış olanlar da vardır. Bunlara da teşekkür ederim. Çünkü bu mevzuların bu kanaatlerin, ortaya çıkmasını sağlarlar ve bu memleketin idaresinde rol sahibi insanların ne düşündükleri, ne yapmak istedikleri, ne yapacakları yüksek huzurunuza ve milletin huzuruna serilmiş oldu.

Muhterem arkadaşlar, konuşulanları bir tasnife tabi tutmak yerine konuşan arkadaşlara teker teker cevap vermek istiyorum. Bu suretle sayın arkadaşları şahıslarını tatmin etmeyi vazife sayıyorum. Kanaatlerini değiştirebilirsem memnun olacağım.

Muhterem arkadaşlarım, dün konuşan arkadaşlarıma cevap arz etmiştim. Ondan sonra, Sayın Mehmet Turgut arkadaşımız, söz almış şikâyet etmiş, vergileri değil, vergilerin verimlerinin artırılmasının lâzımgeldiğinden bahsetmişti. Evet, bütün mesele, verimi artırmaktır, arkadaşımın, bu mütalâası yerindedir. Dün, aynı mevzuu ben söylemiştim. Yeni vergiler, tatlı bir şey değildir, eskimiş vergiler, eskimiş şarap gibi, eskimiş şeyler gibi daha değerli olur, riayet edilir. Bütün mesele, hakikaten bunların verimini artırmaktır. Zaten getirdiğimiz tasarılarda, dikkat buyurursanız, birkaç maddeye zam vardır. Daha çok mevcut vergileri ıslah hedef tutulmuştur.

Arkadaşlarım, talihsizlik vergi reform tasarılarının arasında 2 - 3 zam kanunu tasarısını hemen huzurunuza getirmek mecburiyetinde kalmamızdan doğmuştur. Bu, tasarılar bütçe ile ilgili olduğu için, hepsini bir arada müzakere etmek mecburiyetinde kalmış olmamızdan ileri gelmiştir.

Getirmek istediğimiz vergi sistemine ait tasarılarının hepsini bir kül halinde mütalâa etmiş olsaydılar, görürlerdi ki, orada daha çok mevcut vergilerin verimi artırılıyor. Doğrudan doğruya nisbeti artırmak suretiyle değil, nisbeti düşürerek, verimi artırmak istikametinde geniş bir çalışma yapılmıştır. Eminim ki, bu tasarıların heyeti umumiyesi yüksek huzurlarınıza gelip müzakere edildiği zaman sizler de benim kanatime iştirak edeceksiniz. Fakat aralarında birkaç zam tasarısı var diye toptan aleyhte bulunmak doğru değildir. % 7 kalkınma hızını hedef tutmasaydık bu vergi zamlarını getirmeye lüzum kalmıyacaktı; arkadaşlarımızın da tenkidine mahal olmıyacaktı ama bir noktayı bu vesile ile arz etmek isterim arkadaşlarım : % 7 kalkınma hızını kim kabul etmiştir? % 7

kalkınma hızını kabul eden, plânın stratejisini kabul eden Birinci Koalisyon Hükümetidir.

Sayın arkadaşlarımızın tasvibine iktiran etmiştir. Ve, biz, bunun istikmaline çalışıyoruz. % 7 kalkınma hızını sağlamak için bütçeye ne masraf yüklenecektir; bu, tesbit edilmiştir. Biz, plân stratejisiyle bunun formüllerini, imkânlarını huzurunuza getiriyoruz; mesuliyet bizim midir? % 7 kalkınma hızına, bu memleketin imkânları müsait değil idi ise, bu kabine buna niçin dikkat etmemiştir. Adalet Partisi Sözcüsü o zaman bu kabine içinde idi, kabul eden insanlar arasındaydı, mademki, böyle bir düşünceleri vardı, niçin buna o zaman mâni olmaya çalışmamıştır? Hem rahat rahat emredersiniz, şu şu yapılacak diye, memlekete de bunu ilân edersiniz, ondan sonra da, bunun istilzam ettiği masraf gelince, «adaletsizlik, vatan yıkılıyor, memleket batıyor» diye tutturursunuz. Bu insafsızlıktır arkadaşlarım. En hafif tâbiri ile haksızlıktan başka bir şey değildir. (Bravo sesleri)

Muhterem arkadaşlarım, sıra ile cevap arz etmek daha kolay olacaktır.

Gene Muhterem Mehmet Turgut arkadaşımız, «Büyük şirketlerin kurulmasına ihtiyaç vardır, binaenaleyh, Kurumlar Vergisi üzerinde durulmamıştır» dedi. Bilâkis durulmuştur. Şirketlerin kurulmasını biz de Muhterem Turgut arkadaşımız kadar istiyoruz, halk kapitalizminin gelişmesine çalışıyoruz. En geniş şekilde halkın küçük sermayesinin büyük işler yapmak için kurulacak şirketlerde toplanmasını istiyoruz. Bu memleketin kalkınması, ancak bu yolda mümkün olacaktır. Sermaye piyasasının kurulmasını bu sebeple istiyoruz. Geniş halk kütlesinin elinden ufak sermayeleri alıp büyük Anonim şirketler halinde büyük işlere sevk etmek istiyoruz. Bu sebepledir ki, yabancı mütehassıslar, Kurumlar Vergisi nisbetini % 40 a çıkarmamızı istedikleri halde, Kasım Gülek Bey arkadaşımızın bahsettiği Kaldor ve diğer yerli yabancı mütehassıslar Kurumlar nisbetinin % 20 den % 40 a çıkarılmasını istedikleri halde biz israr ettik, kabul etmedik.. Sırf bizim memleketimizde de bu şekilde anonim şirketlerin kurulmasını teşvik için bilâkis vergi indirimleri yapıyoruz.

Biraz sonra arz edeceğim yatırım indirimini, amortismanı kabul ettik. Yatırımları teşvik için birçok esaslar kabul ettik..

Sayın arkadaşım benim konuşmama işaret ettiler. Türkiye'de vergi yükü hafiftir dememe işaret ettiler ve buna ait birçok misaller de verdiler. Türkiye'de, bunu tesbit edebilmek için, nüfus başına düşen millî geliri esas almak lâzımdır diyorlar. Bu doğrudur arkadaşlarım. Ben de, Türkiye'de vergi yükü mevcut şartlar içinde % 20 den fazla olmaması lâzımdır, % 20 ye kadar çıkarsak mutedil rejim vücuda getiririz derken bu mülâhazayı göz önünde tutuyoruz.

Arkadaşım bâzı misaller veriyor : Amerika'da 2 500, 5 000 lira kazanç vergi dışı imiş. Bu mukayesede israr yersizdir, doğru değildir. Amerika'da öyle alınır. Eğer bu esas alınacak olursa, Türkiye'de hiç vergi alınamak lâzımgelir. Millî gelirimiz, Amerika ile mukayese edilirse, o zaman bütün sektörleri vergi dışında saymak lâzımgelir, Türkiye'de vergiye paydos demek, Devlete de paydos demek lâzımgelir.

Eğer bu mukayeseye esas alınacaksa, Amerika'da alındığı gibi mükellefe ağır bir yük getirilmiş olur, millî gelirin % 30 u, 40 ı, 50 si vergi olarak alındığına göre ya, bu alınacak ya da hiçbir vergi alınmıyacaktır. Biz ikisinin ortası bir sıra içinde bulunuyoruz. Türkiye'de vergi yükünün nisbetinin % 20 civarında kalması lâzımdır. Tamamiyle bu esas ve prensiplere dayanıyoruz.

Sayın arkadaşım, yeni getirilen tasarının 193 sayılı Kanundan pek o kadar farklı olmadığını söylediler. Bunu söylemek için tetkik etmiş olmak lâzım. İzin verirseniz, şimdi iki kanunu mukayese eden bir cetvel okuyacağım. O zaman bu cetvele «O.. Yine Hükümet sermayeyi himaye ediyor; yüksek kazançlardaki vergi nisbetini azaltmış.» diye itiraz edeceksiniz. Ama biz bunu yaparken ilmî esaslara dayandık, bunu müdafaa da edeceğiz.

2 500 lirada nisbet 15 ti, 193 ile 10 a inmiştir, biz yine 10 olarak tesbit ediyoruz. Bu husta bir kademe tesbit ettik, 2 nci 2 500 liradan alıyoruz.

5 000 liralık miktarda nisbet evvelce (193 ten evvel) 17,5 idi 193 te 15 olmuştu, biz 12,5 a indiriyoruz. Bu suretle büyük kütle, esnaf, memur, işçi yani az kazançlı sınıfın vergi yükünde ehemmiyetli nisbette indirme yapıyoruz.

Arkadaşlar, sosyal adalete riayet edilmemiş derken, tahmin ediyorum ki, bunu dikkatle okumamışlardır.. Eğer, bunları tetkik etmiş olsalardı insaflı konuşmuş olurlardı.

10 bin liradan, 193 sayılı Kanuna göre % 17,5 alınıyordu, biz bunu % 16,2 ye indirdik.

25 bin liradan % 25 alınıyordu, biz bunu % 21,5 e indirdik. 55 bin liradan 1960 tan evvel % 30,9 alınıyordu, 193 sayılı Kanuna göre 33,2 alındı, yeni tasarıya göre % 28,8 alınacak. 115 bin liradan evvelce % 37 alınıyordu, 193 sayılı Kanunla % 42 ye çıktı, biz bunu % 37,3 olarak aldık. 265 bin liradan önce 48,7 alınıyordu, 193 sayılı Kanuna göre 51,8 oldu, şimdi biz bunu 47,3 e indiriyoruz. 717 bin liradan önce % 50 alınıyordu, sonra 1960 ta bu % 60 oldu, biz bunu % 56,8 olarak kabul ettik. Ve nihayet 1 milyon liradan önce % 50 alınırken 193 sayılı Kanunla % 60 idi, biz bunu sabit tutuyoruz. Bu malûmatı arkadaşlarımızın takdirine arz ediyorum. Bundan daha fazla bir indirim yapmak mümkün müdür, caiz midir, değil midir? Takdirlerinize bırakırım. Sadece bu tarife indiriminin 90 milyon liradan fazla bir fedakârlığa mal olmuş olduğunu ayrıca arz ederim.

Şimdi, diğerlerine, zam kanunu diyorsunuz da, 90 milyon lira fedakârlık yaptığımız bu tasarıya neden «Tenzil Kanunu» demiyorsunuz? Sayın arkadaşımız, «Biz vergi alınmasın, demiyoruz, ancak verebilecek kimselerden alınmasını istiyoruz» diyorlar. Bununla beraber, kasdettikleri, umumi bir esastır. Vergi, hakikaten verebilecek kimselerden alınır ve mükellefin gücü, iktidarı nisbetinde alınır, Anayasanın emri de budur. Vergi, (İktidar nisbetinde Devlet masraflarına iştirak) şeklinde tarif edilmiştir. Bu, umumi olarak, rahatlıkla söylenebilir. Fakat bu bir gayedir, idealdir. Şunu söyliyeyim ki, hiçbir zaman bu ideale ulaşılmamıştır. Her memleket rahatlıkla buna ulaşmak istemiş, bu ideale ulaşmanın tamamiyle imkânsız olduğu görülmüştür.

İdeale ulaşmayı imkânsız hale getiren birtakım meseleler mevcuttur. Bir kere eskiden vergi adaleti, nazari sahada şöyle düşünülmek istenirdi. Bütün vergiler ilga edilsin, tek vergi usuliyle, herkezin gücüne, iktidarına göre vergi alınsın. Ama, bu bütün dünyada muvaffak olamamış bir nazariyedir. Bugün herkesin iktidarı nisbetinde vergi konulması hedefine ulaşılmaya çalışılıyor. Ama, arz ettiğim gibi, bu sadece bir ideal olarak kalıyor, yapılamıyor. Bu, yaklaşılamıyan ideal bir şeydir.

Bizim vergi sistemimizin esprisi, ister şöyle, ister böyle moderndir. Getirdiğimiz vergi reform tasarılarında vergi adaletine ulaşmak hedefimizdir. Bunlar modern tasarılardır.

Umumi izahatımda da arz ettim; getirdiğimiz vergi reformunun bellibaşlı birkaç hedefi vardır :

Birincisi, malî hedef. Yani verginin randımanını artırmak.

Saniyen, iktisadi hedef, yani vergilerin memleket ekonomisinin inkişafının engellenmemesini temin etmek, bilâkis bunu teşvik etmesini sağlamak. Birçok müesseseler var, saydım, Gelir Vergisinde göreceksiniz, bunları tekrar tekrar ederek zamanımızı almak istemiyorum : Yatırım, indirim müessesesi, amortisman gibi.

Arkadaşlarım, «büyük şirketlerin kurulmasına mâni oluyorsunuz,» diye şikâyette bulundular. Bilâkis, yeni getirdiğimiz tasarılarda bu şirketlerin kurulmasına imkân veren hususlar mevcuttur. Sayın Turgut arkadaşım, benim 1960 bütçesinde söylediğim sözleri hatırlatarak şu hususu ifade etti. 1960 bütçesinde söylediğim sözler bir devrin muhasebesini yapan tarihî vesika olmuştur. Bunu muhalif arkadaşlarımıza da bilhassa tavsiye etmekteyim. İnsaf ile tetkik etsinler, bunlar içinde doğru olmıyan noktalar varsa, buyursunlar, hepsi üzerinde münakaşa yapmaya hazırım. Ve bunların hepsi birer birer tahakkuk etmiştir. Dediklerimizin ve söylediklerimizin neticesini maalesef, bu memleket acı acı çekmiştir. Bu bakımdan ne dedi isem bunu tekrar edebilirim, ben» şirketlerin kurulmasına imkân vermek lâzımdır, Damga Resmi almak suretiyle şirketlerin kurulmasını önlemek yanlıştır, demiştim. Bu sözümü dün bana hatırlatarak «Damga Resmini almamak suretiyle şirketlerin kurulmasını teşvik edelim diyen Bakan bugün Damga Resmi koymak için tasarı getirdi.» diyorlar. Biz bugün bunu gerçekleştiriyoruz. Sonra muhterem arkadaşım, «sermaye geliriyle emek geliri arasında nisbet bakımından bir fark yapılmalıdır» diyorlar. Bu doğrudur. Uzun zaman bunun bu konuda münakaşaları da yapılmıştır ve bu bir sisteme bağlanmıştır ki, bu sistem Sedüler sistemidir. Sermaye gelirlerinden alınan vergi, emek gelirlerinden alınan vergi nisbetinden farklı olmasını sağlıyan bir sistem. Bu sistemde sermaye gelirleri ile emek gelirleri arasında emek gelirleri lehine bir fark yaratıl-

mıştır. Sonra Global sistemine gidildiği zaman bu ayırma başka yollarla temin edilmektedir. Bir defa en az geçim indirimi haddiyle, sonra, Abatman denen sistemle. Biz de bunun tatbikine girmişiz. Yani, ücretlerin muayyen miktarını vergiden muaf tutmak, faraza, bugün aylıkların ücretlerin ayda 45, yılda 500 küsur lirası bu şekilde vergiden muaftır. Millî Birlik Komitesince kabul edilen bu hükme dokunmadık. Hattâ 1964 yılı başında, 9 ay sonra, vergiden muaf olan bu miktar yani 45 lira 90 lira olacaktır. Binaenaleyh, ücretlerin ilk 90 lirası vergiden tamamen muaf olacaktır. Ondan sonra ayrıca geçim indirimi tatbik edilecektir, o kısım da muaf olacaktır. Bu suretle ücretlerin vergiye tabi olma nisbetinde bir inme vardır. Ayrıca müterekkiyet de bunu temin edecektir. Ücretler az olduğu için düşük nisbette vergiye tabi olacak, sermaye kazançları miktar itibariyle daha fazla olduğu için müterakki nisbete tabi olacaktır. Huzurunuza gelen tasarılar bu esasa göre hazırlanmıştır. Bunları mütalâa edecek olursak emek gelirleriyle sermaye gelirleri arasında bir fark gözetilmiş olduğunu tesbit etmiş oluruz.

Şimdi, Sayın Ethem Kılıçoğlu'nun mütalâalarına geçiyorum.

Sayın arkadaşlarım, arkadaşımız «bir memleketin kalkınmasının sadece vergi almak ve vergilere zam yapmakla olmıyacağını söylediler. Bir memleketin kalkınması hakkında en iyi ölçü, vatandaşlara hizmet rakamları, millî gelir rakamlarıdır, nüfus başına düşen millî gelirdir. Sadece bu da değil, bir de millî gelir dağılışı vardır. Bir memlekette millî gelir artar, fakat bundan büyük payı sadece mahdut sayıda insan alır. Yani bir tarihte formüle edildiği gibi her mahallede bir milyoner türer ve onlara verilir ve mütebaki insanlara hiçbir şey düşmez. Onlar fakir ve sefil kalırlarsa böyle bir memleketin refaha doğru ilerlediğini kabul etmek imkânı olmaz. Binaenaleyh millî gelir ve dağılışını esas olarak memleketleri birbiriyleriyle mukayese ederseniz yerinde olur. İlmî mukayese yolu da budur. Zannediyorum biz de konuşmalarımızda daha farklı bir düşünce ortaya atmadık.

Arkadaşımız Damga Resmi gerekçesinde, vatandaş tarafından 5 yıllık kalkınma plânında derpiş edilen Devlet yatırımlarının (bizim ifademizi tekrar ettiler) malî yıllarda finansmanı için gelir kaynaklarının istismarından, bahsettiler. Bunu söylerken bizim bir istismar politikası güttüğümüzü iddia ediyorlar.

Muhterem arkadaşlar, istismar kelimesinin evvelâ lûgat mânasına bakalım. İstismar bir şeyin meyvesini almaktır. Diğer bir mânada istismar kelimesi, alınması lâzımgelen miktarın âzamisini almak mânasına gelir. İstismar bu mânada kullanılır, bilhassa vergicilikte vergiden iyi randıman alınması halidir.

Bir verginin alınmasında bâzı şartlar vardır. Alınan verginin masraflarının az olması lâzımdır, kaçakçılığa az meydan vermiş olması lâzımdır. yani kanunen alınması lâzımgelen miktarı, âzami haddi almak lâzımdır. Bu mânada kullanılmış bir kelimeye arkadaşımız başka bir mâna atfediyor. Doğrusu üzüldüm. Hatırlıyorum, Bütçe Karma Komisyonunda bütçe konuşulurken, bir dil mevzuu ortaya atılmıştı. Zannediyorum; Siyasal Bilgiler Okulunda bir lisan hocasına ihtiyaç vardı. Tahsisat isteniyordu. Arkadaşım dedi ki; «Vermeli! bir yabancı dil öğretmek şarttır. Misali benim ben öğrenmeden çıktım» demişti. Arkadaşımız sadece yabancı dil değil, galiba Türkçeye de hâkim olmadan çıkmıştır.

İHSAN TOMBUŞ (Çorum) — Vekiller de böyle gayri ciddî konuşursa iyi.

MALİYE BAKANI FERİD MELEN (Devamla) — Efendim, beni dinleyen arkadaşların hepsine hürmetkârım ama, böyle bir kelime alınıp Hükümet ve Maliye ağır bir itham altına sokulunca da, mâzur görün, hakikaten insan, ölçüsünü kaybetmektedir.

BAŞKAN — Sayın Bakan tahrik edici sözlerden sakının.

MALİYE VEKİLİ FERİD MELEN (Devamla) — Sayın İhsan Ataöv'ün sözlerine geçiyorum. Muhterem arkadaşımız evvelâ, bütçenin plâna göre değil, plânın bütçeye göre yapıldığını söylüyorlar. Bu mütalâayı Senatoda da ileri sürdüler. Bu mütalâa bir bakımdan doğrudur bir bakıma da yanlıştır. Doğru oluşu şundandır: Plânla bütçe arasında mutabakat vardır, zaten Meclisin emri de budur. Bütçeyi yaparken plâna uygun bir bütçe yapmaya mecburuz. Büyük Millet Meclisi bunu kabul etmiştir.

Tatbikatta bu münakaşa şuradan çıkmıştır: Plân Kanunu Büyük Millet Meclisinde müzakere edildiği anda biz bütçeyi hazırlama halinde

idik. Çünkü Anayasaya göre bütçeyi muayyen zamanda, yani bir aralıktan evvel Meclise tevdi etmeye mecburduk. Binaenaleyh plânın tasdikini beklememize imkân yoktu. Ama plânla bütçe arasında mutabakatı temin etmek için şöyle yaptık; yatırım masrafları, gelişme masrafları dediğimiz masrafları Plânlama Dairesinden geçirdik. Yani daireler evvelâ Plânlama Dairesine - Şimdiye kadarkinin aksine olarak - gittiler. Bütçeler tetkik edildi ve programa uygunluk bakımından orada tetkik edildi, tasdik edildi, geldi. Bu sebeple programı tesbit ederken bütçeyi plâna ve programa uygun olarak tanzim ettik ve zannediyorum bu suretle pratik bir netice elde etmiş olduk. Aksi halde bugün bütçeyi plâna göre tashih etmek mecburiyetinde kalacaktık. Bu tashihlerinden kurtulduk.

Muhterem arkadaşımız bir nokta daha ileri sürdüler: «Vergi kanunları henüz kabul edilmeden bu kanunların karşılığı bütçeye konulmuştur, Meclis bir emrivaki karşısında kalmıştır.» dediler. Bunu birçok arkadaşlarımız da ileri sürdüler. Bu mütalâalara arzı cevap ettim. Bütçe de bir tasarıdır; bütçedeki tahminler de bir Hükümet teklifinden ibarettir, kanunlar da birer tasarıdır, hepisi birden huzurunuzdadır, aynı anda tetkik ediyorsunuz. Bu kanun tasarılarını kabul etmediğiniz takdirde bütçedeki tahminler de aynı nisbette indirilmiş olacaktır veyahut da Yüksek Meclis bu noksanı bir başka kaynakla bunu telâfi edecektir. Bu Yüksek Meclisin takdirine ait bir şeydir. Bu tasarıların bir kısmını daha evvel Meclise getirdik. Ama Komisyonlarda müzakere edilip buraya gelmesi zaman almıştır ve bunda, zannediyorum, Hükümetin bir kusuru yoktur.

Sayın arkadaşımız benim servet beyannamesi hakkında bir mütalâamı ileri sürerek vergi ziyamı önlemek için mevcut vergi kanunları bütün kaynakları kapsasaydı bu zamları getirmezdik, dediğimi ileri sürdüler. Tamemen doğrudur. Tekrar edeyim; biz mevcut vergilerimizi bu sebeple ikmal ve islâh ediyoruz. Çünkü bütün kaynakları kapsamıyor, bir. Kaçağa imkân veriyor iki.. Ve kaynakları kavrıyamıyoruz, açık kapılar mevcuttur. Kaçakçılığa ve dolayısiyle vergi ziyaına imkân vermektedir. Açık kapıları kapatmak, verginin hudut ve şümulünü genişletmek üzere bu tasarıları huzurunuza getirdik. Bütün bunlara rağmen ayrıca vergi kaçakçılığını, vergi ziyamı önliyecek maliyenin elinde müessir vasıtalara ihtiyacı vardır. Sadece hesap tetkikiyle bu vergi kaçakçılığı ve ziyamı önlemeye imkân yoktur. Vergi ziyamı önliyecek müessir bir silâhlara ihtiyaç vardır. Servet beyannamesini munhasıran bu hizmetlerde kullanılacak bir vasıta olarak telâkki ediyoruz.

Sayın arkadaşımız, «Cumhuriyet Halk Partisi seçimden itibaren esnafımızı, çiftçimizi vergiden muaf tutacağız, bunları vergi dışında bırakacağız.» demişlerdir, dediler. Bir parti faaliyetine taallûk eden bir konudur. Hükümet sadece bir parti Hükümeti değil, bir koalisyon Hükümetidir. Bu sebeple bu konu üzerinde durmıyacağım. Bununla beraber tasarılar da hazırlanırken esnafın mühim kısmı vergiden muaf tutulmuştur. Tetkik ederseniz bu vaidlerin gerçekleşmiş olduğunu göreceksiniz. Çünkü tasarı çiftçi ve küçük esnafımızı vergi dışında bırakmıştır.

Diğer esnaf hakkında da tasarının getirmiş olduğu yeni hükümler şunlardır: Daha evvel tatbik edilen birçok esnafı vergi mevzuuna almış olan hükümleri tadil ettik. götürü usulle vergiye tâbi esnafın vergileri üç derece üzerinden hesabedilirdi. Fakat bu usul bâzı adaletsizliklere sebeboluyordu. Halbuki bunun için biz beş derece üzerinden mütalâa ettik. Bu suretle birçok esnafın daha küçük dereceler üzerinden vergilendirilmesi imkânını hazırlamış olduk.

Bir diğer nokta da: Esnafın vergisini takdir eden komisyonlar da şimdiye kadar memur ekseriyeti vardı. Şimdi ise halk ekseriyeti vardır. Bu komisyonlarda bundan sonra esnafın mümessilleri hâkim olacaktır. Kendi kazançlarını kendileri takdir edeceklerdir.

Bilhassa bu nokta üzerinde ehemmiyetle durmak lâzımdır. Bu, esnafımıza getirdiğimiz büyük bir değişikliktir. Bunu bütün esnafımız takdirle karşılamıştır. Esnaf teşekküllerinden yüzlerce tel aldık.

Bir üçüncü nokta, bu vergiye ait takdirler, il merkezindeki komisyonlar tarafından yapılıyordu. Biz bunu ilçelere intikâl ettirdik. Her ilçe merkezinde komisyon kurulacak ve komisyon ilçe içinde esnaf vergilerini, ilçenin kazanç şartlarına göre, ayrıca takdir ve tesbiti yapacaktır.

Muhterem arkadaşımın, zannediyorum üzerinde durduğu meselelerin mühim görünen noktalarına bu şekilde cevap vermiş oldum.

Sayın Zeytinoğlu konuşmalarında «Bu, bir vergi reformu değil, vergi zammıdır, bu kanun çıktıktan sonra hayat pahalaşacaktır.» dediler.

Muhterem arkadaşlarım, tekrar etmemi lüzumsuz görmezseniz yine arz edeceğim ki, vergilerin hazırlanmasında başından sonuna kadar âdil olduk. Yani baştan itibaren bütün vergiler usul hükümlerine kadar ele alınmıştır ve bütün vergiler reforma tâbi tutulmuştur. Bunlara ait tasarıların bir kısmı yüksek huzurunuza gelmiş bulunmaktadır, bir kısmı da yakında gelecektir. Bu tasarıların heyeti umumiyesi tetkik edildiği zaman, biraz evvel de arz ettiğim gibi plânın finansa edilme zarureti için bir iki zam tasarısı hariç, diğer değişiklikler vergi reformu mahiyetinde olup, bâzı hallerde mükellefiyet dahi indirilmiş, usuller basitleştirilmiş vatandaşa birçok kolaylıklar sağlanmış bulunmaktadır.

Damga resmi hakkındaki vergi artışına temas edildi, ithalâttan alınacak damga resmi 200 milyon lira tutarındadır, buna mukabil, dilekçelerde, mahalle ve köylerde tanzim edilecek ve halkı ilgilendiren ne kadar vesika varsa hepsini resim dışı bırakıyoruz.

Harclarda da şunu yapıyoruz: Halen ağırlığından şikâyet ettiğimiz bir ilmühaber harcı var, bunun nisbetini indiriyoruz arkadaşlar; hemde hatırı sayılır bir nisbette indiriyoruz. Tebligat harçlarından daha fazla harç alınması durumu halledecektir, arkadaşlar. Bu mühim bir ıslahat değil de nedir arkadaşlar? Bu suretle mahalli idarelerde reform yapıyoruz. Belediyeler halen mefluç bir haldedir. Onlara bu suretle bâzı kaynaklar sağlıyoruz. Bunlara bu kaynakları sağlarken de buraya bir madde koyduk.

Bütün belediyeler, hususi idare bütçeleriyle, umumi bütçeden idare edilecektir. Bu ölçü, mâkul bir sistemdir. Bu suretle, bunlara bir vazife verirken, bunlara bu vazifeleri yapmayı sağlıyacak imkanı da beraber veriyoruz. Bu reform eğil de nedir?

Gine vatandaşla maliye arasındaki ihtilâfları uzlaştırmak için bir müessese vücuda getiriyoruz. Vatandaş gelecek, lüzumu halinde ben itiraz etmiyorum, vergiyi bâzı kayıt ve şartla kabul ediyorum diyecek bir anlaşmaya varılırsa işler çok çabuk halledebilecektir. Böyle bir yola gitmek büyük bir cesaret işidir. Böyle bir cesaret istiyen bir işi gerçekleştiren bir Hükümetin yaptığı bu iş reform değil de nedir?

Muhterem arkadaşım çiftçi vergilerine temas ederek, çiftçilerin içinde bulundukları perişan ve sefil vaziyete temas ettiler. Bunları söylemeğe niçin lüzum görüyorlar bilmiyorum. Biz iki milyon çiftçiden vergi istemedik. İki milyon çiftçi içersinde en büyük işletmeye sahip 20 bin tanesinden Gelir Vergisi alınmasını istiyoruz. Belki Zeytinoğlu bu 20 bin çiftçinin içerisine girer ve girmesini de temenni ederim. Ben bu verginin büyük çiftçilerden alınmasını ve dönüm başına alınmamasını temenni ederim. Yeni tasarı ile sadece 20 bin kadar büyük işletme ve çiftlik sahibi vergi mevzuuna alınıyor. Bunlardan şimdi vergiyi nasıl alacağız? Bâzı arkadaşlar tavsiye ediyorlar. Dönüm başına muayyen bir vergi alalım, diyorlar.

Dönüm başına vergi nedir, bilir misiniz? Arazinin 1 e 5 vereninden de, 10 vereninden de aynı miktar vergi alacağız demektir; Adana vilâyetinden ve Ankara vilâyetinden de aynı vergiyi alacağız demektir. Bu olmaz. Çünkü arazinin verimi aynı miktarlarda değildir. «Kazansan da, zarar etsen de, eksen de, ekmesen de vergiyi alacağız» demektir. Biz böyle bir vergiyi istemiyoruz, böyle bir vergi getirmiyoruz. Biz gerçek gelire, gerçek kazanca dayanan bir vergi istiyoruz, esasen âdil vergi de budur. Âdil vergi sisteminde zarar eden mükelleften vergi alınmaz. Arkadaşlarımızın ileri sürdüğü maktu vergide ise, durum tamamen başkadır. Sebebi, şu... Kasım Bey elindeki araziden yılda 500 bin lira kazanmışsa, Gelir Vergisi usulüne göre, ben ondan 100 bin lira vergi alabileceğim. Halbuki maktu vergi usulünde Kasım Beyin gelirinden ancak beş bin lira vergi alabileceğiz. Biz bu sebeplerle büyük çiftçileri tercih ediyoruz, asla küçük çiftçinin aleyhinde bir vergi yükü tahmil etmiyoruz. Gayemiz küçük çiftçiyi korumak, büyük kazanç temin eden büyük çiftçilerden vergi almaktır.

Muhterem arkadaşlarım, «henüz okuma yazma bilmiyen çiftçilere bu ne şekilde tatbik edilecektir?» diye sordular. Arkadaşıma göre bu büyük bir külfet arz edecektir. Vergi verecek çiftçi yalnız şu hususları beyan eder. Muayyen bir senede ne kadar mahsul satmış

ise, bunun hesabı yapılır ve götürü emsal tatbiki suretiyle de kazanç tesbit edilir. Yani yüzde 70 den aşağı olmamak üzere bir masraf çıkartılacak ve bakıye üzerinden vergi alınacaktır. Bunda ne defter tutma ve ne de buna benzer bir külfet vardır. Sadece, satışı 500 bin lirayı aşan çiftçilerden defter tutacaktır. Bu insanlar da, müsaade ederseniz, bir kâtip tutabilirler. Bunlar memleket nimetlerinden istifade eden vatandaşlar sıfatiyle bu külfete katlansınlar ve bir kâtip tutsunlar, bu vergiyi versinler! Birkaç kişinin hatırı için bütün bir sahayı vergisiz bırakamayız.

Muhterem arkadaşım, kredilerden alınacak % 5 e temas ettiler, «tüccarlar iflâs ediyor» dediler.

Muhterem arkadaşlarım, bu kredi mevzuuna birkaç kelime ile temas etmek istiyorum :

Kabul etmek lâzımgelirse, krediyi alan için bu mevzu büyük bir imtiyaz oluyor. Memleketimizde maalesef kredileri bollaştırmaya imkân yok. Sermaye terâkümünün az olması sebebiyle, kredi bolluğuna imkân bulunamıyor. Binaenaleyh, kredi, alabilen bir insan için, büyük bir kazanç kaynağı teşkil etmektedir. Kredi yoliyle kazanç elde eden bu insanlara (âciz insan) denmek suretiyle vergi alınmasın demek insaf ölçülerine sığmaz.

Efendim, bu krediyi tüccar, sanayici ve sairre alıyor. Bunların içerisinde hesabını kitabını bilmiyenler ve iflâs edenler vardır. Dünyanın her yerinde var, bizde de var. Krediler sebebiyle iflâs, geçen devre, enflâsyon devrinin büyük kazançlarına kendisini kaptırarak ve bir nevi kumar oynar gibi riske giren insanlar iflâs etmektedir. Aklı başında olanlardan iflâs eden hiç kimseye raslamadım. Maceracılar iflâs etmişlerdir! (Bravo sesleri)

Muhterem arkadaşlarım, kredi dolayısiyle çiftçiden bahsedildi. Zirai kredilerden esasen Muamele Vergisi alınmıyor. Binaenaleyh, zamma da tabi değildir.

Sigortadan bahsedildi. Sigorta muamelesinde biz bir basitleştirme ameliyesi yapıyoruz. Sigorta, hem Damga Resmine, hem de Muamele Vergisine tabi idi. Bu sefer sadece bu resimlerden birine tabi tutulmak suretiyle yeni bir reforma gidilmiş, sigortadan Damga Resmi kaldırılarak onun yerine Muamele Vergisi konmuş bulunmaktadır. Fazla bir artış mevcut değildir.

Arkadaşımız, «1 milyar 200 milyon liranın karşılanması için evvelemirde huzurun temin edilmesinin şart olduğunu, yalnızca bunun kâfi olabileceğini» beyan ettiler. Huzurun temin edilmiş olduğu bir memlekette ekonomi inkişaf eder. Ama ekonominin inkişafına mâni olabilecek huzursuzluk mevcut mudur? İzin verirseniz, bunu başka bir vesika ile, bitaraf bir vesika ile söyliyeyim.

Dünya Bankasına bağlı bir müessese var, bu müessese bizim hakkımızda bir rapor yazmış A.F.S. teşkilâtının bu raporundaki bir cümlesini okuyacağım :

«Türkiye'nin bugünkü müstakar hali ve ekonomik sahalarda kaydettiği inkişaf, ecnebi sermayedarların Türkiye'ye yatırım yapmak hususundaki arzularını kamçılıyacak mahiyettedir.» (Bravo sesleri) Bu şahadet önünde karşılıklı olarak zannederim münakaşa yapmamıza ihtiyaç yoktur. Bu beyanı ciddî beynelmilel bir müessese yapıyor. O müesseseye ki, 1954 yılından beri kendileriyle küsmüştür, kredi, vermiyorlardı. Bu defa Sayın Alican ile birlikte Dünya Bankasına gittik ve müracaat ettik ve içeriye girerken de şunu söyledik, «Barışmaya geldik!» dedik. Hakikaten onlar da çok mütehassis oldular, «Türkiye'ye biz de yardıma karar verdik» dediler. İlk yardım olarak 15 milyon dolârı vermeyi kabul ettiler. Ayrıca Dünya Bankasından 5 milyon dolâr, daha ilerisi için 10-15 milyon dolârlık yardım için anlaşmalar yapıldı. Bu sene içerisinde bir miktar daha gelmesini mümkün görüyoruz.

Sayın Gülek arkadaşımızın sözlerine geliyorum, «zirai vergide mükellef bakımından usulî bir müşkül vardır» dediler.

Muhterem arkadaşlarım, Gelir Vergisinin ziraate teşmil edilmesinin kolay olmadığını Maliye Vekâleti olarak biz de kabul ediyoruz. Bunu mütaaddit defalar arz ettim, fakat Gelir Vergisinin ziraate teşmilinden başka çare yoktur. Gelir Vergisinin bütünlüğünü sağlamak için bunu yapacağız.

Demin arkadaşımın da söyledikleri gibi çiftçilerden zirai kazanç vergisi almak kabil, bir zirai kazanç vergisi alınabilir. Ama, Gelir Vergisi almanın birçok zaruretleri vardır. Zaten memleketimize her gelen yabancı,

«neden Türkiye'de zirai kazanç vergisi almıyorsunuz, böyle şey olur mu?» diyorlar.

İkincisi, Gelir Vergisi sistemi bir şahsi vergi sistemidir. Bu sisteme göre, bir mükellef, çeşitli kaynaklardan elde ettiği kazanç ve iratları bir araya toplıyarak, (şahsi durumları da göz önünde bulundurularak evli mi, bekâr mı olduğu hususları) net kazanç üzerinden müterakkiyet esasına göre bir Gelir Vergisine tabi tutulur.

Meselâ bir fabrikatör var, fabrikasından senede 100 bin lira kazanç elde ediyor. Aynı fabrikatörün yine kendi malı olan çiftliğinden de 300 bin liralık bir kazanç elde ediyor. Bu 300 bin liradan vergi alınmıyor, müterakkiyat sadece 100 bin liralık kazanca tatbik ediliyor.

Sonra Gelir Vergisinin açık kapısı şudur : Şikâyet ediliyor, vergi ziyaı var deniyor, bunları kabul etmek lâzım. Emin olunuz ki vergi ziyaının mühim bir kısmı bu açık kapıdan girmektedir. Tetkik edin birçok müesseselerin zeytinliklerin, pamuk ipliği fabrikalarının ve pamuk tarlaları vardır. Bâzı mükelleflerin veya yakınlarının, çeltik fabrikası ve tarlası vardır. Bütün bunları bir arada yapan insanlar vardır. Bunlardan bugün vergi alamamaktayız.

Üçüncüsü, Gelir Vergisinin kontrolu bakımından mükelleflerin münasebetle bulundukları müesseselere karşı bu müesseseler nezdinde tetkikat yapmasıdır. Çünkü, bunlar ne bir vesika ve ne de bir fatura veriyorlar. Dolayısiyle vergi de vermiyorlar. Bugün bu çiftçiden istediği şekilde fatura almakta ve maliyeti de yükseltmektedir. Ben bunlar üzerinde Gelir Vergisinin kontrol imkânını derhal kurmak ve açık bir kapıyı kapatmak için vergi idaresinin hiç değilse büyük müesseselerde karşılaşacağı zararı Gelir Vergisi olarak alması lâzımdır fikrindeyim. Bunun için de teknik imkân ve zorluklar vardır. Bunları yenmek lâzımdır ve yeneceğiz de. Hazırladığımız esasları tetkik eden Beynelmilel Maliye Enstitüsü mütehassıslarından bir profesör; bizim bulduğumuz bu usulleri güzel bir buluş olarak saymış ve takdirle karşılamıştır. Bunu daha da tekemmül ettireceğiz. Tekemmül ettirerek tatbik etmek lâzımdır.

Komisyonda arz etmiştim, tekrar arz edeceğim : Verginin verimli olması isteniyorsa, âdil olması isteniyorsa, usulünün de modern olması zaruridir.

Vaktiyle Profesör Neumork bir söz söylemişti, tekrar edeceğim : «Her şeyin modern olmasını istiyoruz. Yol, fabrika, gemi ve saire... Ama, vergi iptidai olsun. Bu olmaz. Bunların modern olabilmesi için vergi sisteminin de modern olması gerekir. İptidai bir vergi sistemi ile modern teçhizat sahibi olmak mümkün değildir.»

Sayın Kasım Gülek arkadaşımın buyurdukları «hasılât üzerinden vergi alınması» mümkün değildir. Bir defa elde edilen mahsul üzerinden alınan vergi gayriâdil olur. Çünkü; bir arazi vardır, fakirdir. Burada kazanılan ürünün belki yüzde 95 i masraf olarak gitmiştir, diğer taraftan verimli bir arazide masraflar yüzde 20 de olmıyabilir. Bu bakımdan bunun tatbiki mümkün değildir. Bu usul ile alınmış vergilerin tarihte acı hâtıraları vardır.

Büyük işletme sahipleri lûtfetsinler, kendi vaziyetlerini korumak, kurtarmak için, bizi bu yola götürmesinler, memleketin başına yeni dertler açmasınlar.

Sayın Kasım Gülek arkadaşım, bir şeyi müdafaa etmek için Kaldor raporundan bahsettiler. Kaldor'un tavsiye ettiği, potansiyel hâsıla üzerinde vergi almak. Kaldor ziraatten bir milyar vergi istiyordu. Bir sistem teklif etti, Türkiye'de ziraat, vergi dışındadır, bir milyar vergi almak lâzımdır diyordu. Sistemin tatbikini şöyle yapacaktı, raporundan arz edeyim. (Soldan, «rapor açıklanmadı» sesleri.) Niçin açıklanmadı? O halde tarihte Başbakan Yardımcısı olan zat daha iyi bilir, Adalet Partili idi. Zannediyorum ki, onun zamanında verilmiş olan rapor da, açıklanmaması kaydiyle verilmiştir. Ama Milliyet gazetesinde tefrika edilmiştir ve herkes okumuştur.

Muhterem arkadaşlarım, Kaldor, zirai hâsıla yekûnunu Türkiye'de işlenen araziye taksim ederek potansiyel hâsılayı bulduktan sonra bunu işletilen araziye göre vilâyetlere taksim ediyor. Yani Türkiye'nin gayrisâfi millî hâsılası alınıyor. Faraza gayrisâfi millî hâsıla 18 milyardır. Bunu işlenen araziye bölüyor. potansill hâsılayı buluyor. Her ilde işlenen arazi ile, çarpılmak suretiyle ile, ilçelere ve köylere ait vergi yekûnu bulunuyor. Bu yol ile şahıslara gidiliyor.

Bu vergi usulü bana şunu hatırlatmıştır : Vaktiyle, Tanzimattan evvel «Ancemaatin vergi» adiyle anılan bir vergi vardı. Bu şekilde meselâ devletin ihtiyacı 5 milyon altın. Bu 5 milyonu vilâyetlere, kazalara, nahiyelere, köylere taksim edildikten sonra her köyün ihtiyar meclisine herkesin gücüne göre halka taksim ediliyor. Bu sistem de buna benziyen bir sistemdir. Hatâ bana yabancı bir zat geldi, «Kaldor raporunu niçin tatbik etmiyorsunuz?» dedi. Kendisine bunu tatbik edemeyiz, çünkü, Kaldor bizi çok iptidai olarak görüyor. Biz bunun tavsiye ettiği sistemi daha Tanzimatta bırakmıştık.

Gülek arkadaşım bu rapora göre bir milyar liranın vergi ile temin edileceğini ifade ettiler. Ben bunun kabili tatbik görmüyorum. Kendilerini bu hususta memleket halk efkârı ile karşı karşıya bırakıyorum.

Muhterem arkadaşlarım, Cevat Önder arkadaşımız niçin Meclise vergi kanunları getiriliyor? Dediler. Arkadaşımız anlaşılan gerekçenin sadece zamlara taallk eden bir iki yerini okumuşlar. Halbuki gerekçe vergilere ve vergi reformuna dair başka bilgiler de vardır. Vergilerde başka değişiklikler de vardır. İndirmeler de vardır. Neden bunları zikretmiyorlar.

Arkadaşımız «Vergide teşvik fonksiyonu ele alınmamıştır.» dediler. Bu ifadeleri kullandıkları için bizi dinlememiş olduklarını, tasarıyı iyi tetkik etmemiş olduklarını zannediyorum. Vergi reform kanunlarının hepsinde, Gelir Vergisi, harclar, damga tasarılarında teşvik unsuru vardır, yatırımları teşvik ediyoruz.

Yine arkadaşımız, «Herkes gücüne göre vergi ödemelidir.» dediler. Bunun hakkında mâruzatta bulundum. Bu güce ulaşmanın ne büyük bir mesele olduğunu arz ettim.

Yalnız yine vasıtalı ve vasıtasız vergiler üzerinde münakaşa yapacağız. Zannetmeyin ki, sadece vasıtasız vergilerin miktarını çoğaltmakla vergi adaleti sağlanabilir. Bu yalnız başına mümkün değildir. Vasıtasız vergilerimizi yaygın hale getirmedikçe bu mümkün değildir. Gelir tamamen kavranmadıkça küçük kapıları kapamadıkça bu yürümez. Yani herkes gücüne göre vergi vermez. Bu sebepledir ki, birçok memleketlerde vasıtalı ve vasıtasız vergiler bir arada bulunur, yani bir kombinezon vücuda getirilmiştir, ikisi daima bir arada bulunur. Ve hattâ son zamanlarda vasıtalı vergiler lehine bir cereyan arz ettiğim sebeplerden dolayı kuvvetlenmiştir.

Vasıtasız vergileri yaygın bir şekilde tam bir şekilde tatbik etmeye birçok memleketlerde, bilhassa az gelişmiş memleketlerde teknik sebepler imkân vermediği için, bu adaleti oralarda vasıtalı vergiler yolu ile temin etmeyi tavsiye etmiş, pek çok ilim adamı mevcuttur. Bugün sosyalistler bile, yani, fakirleri sosyal adaleti müdafaa etmek istiyenler bile buna inanmışlardır.

Muhterem arkadaşlarım, bu nisbet meselesi; vasıtalı vergilerle vasıtasız vergiler arasındaki bu kombinezonların ahenkli olması şüphesiz yerindedir. Bunu temin etmenin çabası içindeyiz, yapmakta olduğumuz da odur.

Bâzı memleketlere ait misaller arz etmeme izin vermenizi rica edeceğim.

Bu kombinezonlar muhtelif memleketlerde nasıl vücuda gelmiş? İngiltere'de vergiler içinde yüzde 49,5 u vasıtalı, yüzde 41,7 si vasıtasız ve geri kalan kısımı da diğer vergiler işgal eder.

Batı Almanya'da vergilerin yüzde 40 ı vasıtasız, yüzde 53 ü ise vasıtalı, geri kalan kısım diğer vergilerdir.

Fransa'da 25,5 vasıtasız, 68 vasıtalı, 6,3 diğer vergilerdir.

İsveç'te 48 vasıtasız, 37 vasıtalı, 13 diğer vergilerdir.

İtalya'da 20,5 vasıtasız, 53 vasıtalı, 25 diğer vergilerdir.

Holânda'da 56 vasıtasız, 43 vasıtalı,

Yunanistan'da 17 vasıtasız, 54 vasıtalı.

Bizde de bu nisbet, yuvarlak rakam olarak 35 e karşı 65 etrafındadır. Yani 35 vasıtasız, 65 vasıtalı.

Binaenaleyh, vergi sistemimiz bakımından Yunanistan'dan hattâ, İtalya'dan ve Belçika'dan ileri olduğumuzu söyliyebilirim.

Sayın arkadaşlarımızın ileri sürdükleri noktalardan pek çoklarına daha evvel cevap arz etmiştim. Emisyon mevzuuna da diğer arkadaşımız cevap arz ettiler. Sadece para tedavül hızını kaybetmiştir. Bu da emniyetsizlikten doğmaktadır diyorlar. İzin verirseniz sadece bu nokta hakkında bir iki şey arz edeyim.

Muhterem arkadaşlarım; paranın tedavül hızını kaybedip, kaybetmediğini biz de merakla

tetkik ediyoruz. Bu kolay bir iş değildir. Bunu bankalarda bâzı metotlar kullanarak ölçüyorlar.

Buna bankacılıkta daha çok likidite tercih temayülü derler. Yani vatandaşın cebinde, kasasında, evinde para tutması temayülü diyorlar. Bu temayüller hakikaten piyasada para tedavül hızını ölçmek mümkün oluyor. Son zamanlarda İşbankasının yaptığı araştırmaların neticelerini size arz edeceğim. Burada ölçü olarak alınan, mevduat hacmı ile likidite arasındaki nisbet esas alınmıştır. 1954 de mevduatın tedavüle nisbeti 1945 de 53, 1947 de 73, 1948 de 87, 1949 da 105 iken 1950 de 123, 1958 de 181,5, 1959 da 194,5 yani 1960 Martında 194,7, 1960 Haziranında 171 e düşmüş (İhtilâl sebebiyle)... 1960 Eylülünde 171 ve 1962 Eylülünde 182 ye, 1962 Kasımında 194 e yükselmiştir. Yani 1959 da en yüksek olduğu hadde yükselmiştir. En yüksek seviye 1959 da 194,5 olduğuna göre biz şimdi 194 ile 1959 seviyesine rahatlıkla gelmişiz demektir.

Bu ilmî tetkik zannediyorum, arkadaşlarımın endişelerine cevap verecek bir tetkiktir. Arkadaşım başını sallıyor ve ben inanmıyorum demek istiyor. Ben ilmî tetkikleri izah ettim. İlme de inanmazsa elbetteki bana da inanmaz. Hürmetlerimle. (Orta sıralardan alkışlar)

BAŞKAN — Sayın Bakan bir dakika. Sualler var.

Buyurun Kadri Bey.

KADRİ ÖZEK (İzmir) — Sayın Vekil, bir arkadaşımızın konuşması üzerine verdikleri cevapta, bütçe tasarısının 5 senelik plâna mutabık olduğunu beyan ettiler. Fakat hazırlanırken, henüz 5 yıllık plânın kabul edilmemiş olması sebebiyle bâzı farkların görüldüğünü de ifade ettiler.

Halbuki, Plânlamadan istifa eden mütehassısların matbuata intikal eden son beyanatlarına göre, bu mutabakat tamamen şeklî olup ilmî mânada değildir. Beyanattan bizim anladığımız mâna bu. Mütehassıs arkadaşlarımız der ki, «Hükümet bizi bırakmış olsaydı, biz bütçeyi nazarı itibara almadan tamamen ilmî mânada hareket ederdik.» 5 yıllık plân hazırlanıyor ve bu plânı tatbik etmek mevkiinde bulunan Hükümet de buna göre bütçe tasarısını daha realist ve ilmî bir şekilde hazırlıyor. Sayın Vekilin sureti izahlarından ben bunu anlıyorum. Plânla bütçe tasarısı arasında mutabakat var mıdır, yok mudur? Bunun izahını rica ediyorum.

MALİYE BAKANI FERİD MELEN (Devamla) — İzin verirseniz, bu meseleyi bütçe huzurunuza geldiği zaman münakaşa edelim. Rakamlarla teferruatlı bir şekilde orada münakaşası daha yerinde olur. Bugün sadece yuvarlak rakamlar verebilirim. Bugün Hükümetin kabul ettiği, birkaç güne kadar Resmî Gazetede yayınlanacak olan yıllık programa uygundur. Bütçenin plânla mutabakat hali noktasına gelince, ufak defek bâzı farklar vardır. Bâzı yerlerde bütçe ileri gitmiş, bâzı yerlerde de geri kalmış olabilir. Global rakamlarla mutabakat vardır.

BAŞKAN — Usül hakkında buyurun Etem Kılıçoğlu.

İBRAHİM ETEM KILIÇOĞLU (Giresun) Muhterem arkadaşlarım, vergi reform tasarıları, başka bir deyimle, zam tasarıları hakkında dün fikir ve mütalâalarımızı serd ederken, bu tasarılardan birisinin gerekçesinde gelir kaynaklarımızın âzami derecede istismar sözü üzerinde durmuş ve bunun vergi adaletiyle telif edilemiyeceği hususunu arz etmiştim. Sayın Maliye Vekili Beyefendi bu mütalâalarımızı cevaplandırırken, benim, Bütçe Komisyonunda, Siyasal Bilgiler Fakültesinin bütçesi görüşülürken, lisan bilmeme yüzünden çektiğim müşkülâtı... (Orta sıralardan «usül, usül» sesleri, gürültüler)

Evet usül. Usülü siz mi takdir edeceksiniz, Sayın Başkan mı?

BAŞKAN — Her halde neticeyi bağlarken (usül) olacak arkadaşlar. (Gülüşmeler) Lûtfen hatibin sözünü kesmeyin. Devam buyurun efendim.

İBRAHİM ETEM KILIÇOĞLU (Devamla) — Lisan bilmemekten yakındığımı da ifade ettiler ve arkasından da istismar kelimesinin mânasını da bilmediğimi ifadeyle Türkçeyi de öğrenmem lâzımgeldiğini söylediler.

Muhterem arkadaşlarım; insafınıza sığınırım. Sayın Ferid Melen Beyefendi Türkçeyi biliyor da bendeniz bilmiyorum; hayret ettim doğrusu. («Nereden bileceksin?» sesleri) Bilirim, bilirim, sizden iyi bilirim, çünkü ben kürsüden konuşuyorum, bakın siz nereden konuşuyorsunuz. Ben usül hakkında konuşuyorum.

Muhterem arkadaşlarım, bunu arz etmekten maksadım şudur: (Orta sıralardan gürültüler) Kendi memleketinde hemşehrilerinin bile itimadını kaybettiği için seçilememiş; fakat Vekil olmuş bir kimsenin... (Orta sıralardan çok şiddetli gürültüler)

BAŞKAN — Bir dakika Etem Bey, bir an evvel usülü söyleyiver. (Ortadan şiddetli gürültüler)

İBRAHİM ETEM KILIÇOĞLU (Devamla) — Evet, evet... (Gürültüler) Milletvekili olmıyan... (Gürültüler) Milletvekili olmıyan, Vekil olan bir kimsenin.. (Gürültüler)

BAŞKAN — Etem Bey bir dakika.. (Orta sıralardan «Anayasayı bilmiyorsun» sesleri) (çok şiddetli gürültüler) Arkadaşlar, lûtfen yerlerinize oturun.

BİR C. H. P. MİLLETVEKİLİ — Anayasanın koymuş olduğu hüküm gereğince Vekildir.

BAŞKAN — Arkadaşlar, bir dakika..

ARİF ERTUNGA (İzmir) — Muhterem Reis Bey, istirham ediyoruz. usül bu mu?

BAŞKAN — Ben de istirham ederim, efendim. Riyaset söyliyeceğini bitirmeden söylüyorsunuz. Bir dakika beni dinleyin, ondan sonra lûtfen... Etem Bey, konuşmanızın usul ile ilgisi yok, Bakanın sözüne cevap. Bir cümle ile tesbit edin lûtfen.

İBRAHİM ETEM KILIÇOĞLU (Devamla) — Usül ile ilgilidir.

BAŞKAN — Usül ile alâkası yoktur.

İBRAHİM ETEM KILIÇOĞLU (Devamla) — Alâkasını tesbit edeceğim.

BAŞKAN — Siz alâkasını tesbit edeceksiniz diye ortalığı karıştıramazsınız, bir cümle ile.

İBRAHİM ETEM KILIÇOĞLU (Devamla) — Onlar gocunuyorlar, benim birşey söylediğim yok.

MEHMET ALİ ARIKAN (Mardin) — Sahtekâr.

İBRAHİM ETEM KILIÇOĞLU (Devamla) — Sahtekâr sensin. (Şiddetli gürültüler, karşılıklı bağırışmalar)

ALİ İHSAN GÖĞÜŞ (Gaziantep) — Anayasaya göre Vekil olmuştur. Anayasaya kırmızı oy verenler, Anayasayı bilmezler. (Gürültüler)

İBRAHİM ETEM KILIÇOĞLU (Devamla) — Bilirim. Bilirim...

BAŞKAN — Lûtfen, müdahale etmeyin efendim.

MEHMET ALİ ARIKAN (Mardin) — Sen sahtekârsın.

İBRAHİM ETEM KILIÇOĞLU (Devamla) — Sahtekâr sensin. Sahtekâroğlu sahtekâr!

MEHMET ALİ ARIKAN (Mardin) — Sahtekâr sensin. İspat edeceğim. Sahtekâroğlu sahtekâr sensin. Sahtekâroğlu sahtekâr!

BAŞKAN — Mehmet Ali Bey, ihtar ediyorum. Lûtfen yerinize oturun. Müdahale etmeyin.

İBRAHİM ETEM KILIÇOĞLU (Devamla) — Sensin. Sıkılmaz insan. Nezaketsiz insan.

ALİ İHSAN GÖĞÜŞ (Gaziantep) — Kürsünün iffetini bozuyorsun.

MEHMET ALİ ARIKAN (Mardin) — Terbiyesiz. (Gürültüler ve kaynaşmalar)

İBRAHİM ETEM KILIÇOĞLU (Devamla) — Terbiyesiz sensin.

BAŞKAN — Mehmet Ali Bey, son defa olarak size ihtar ediyorum. Tüzüğü tatbik etmek mecburiyetinde kalacağım. (Gürültüler)

İBRAHİM ETEM KILIÇOĞLU (Devamla) — Muhterem arkadaşlarım bir cümle ile sözümü bağlıyorum: Sayın Vekilin, tenkid ve mütalâaları cevaplandırırken nezaket kaidelerine riayetkâr olmasını ve bu usulden ayrılmamasını naçizane tavsiye eder, hepinize hürmetlerimi sunarım. (Soldan alkışlar) (Ortadan gürültüler)

BAŞKAN — Efendim, şöyle anlaşılıyor ki, Etem Bey, Vekil Beyin sözlerinden iğbirar duymuşlar. Yani hitaplarında arkadaşlarını kırmıyacak şekilde olmaları için usul hakkında konuşmuşlar...

Komisyonun konuşma isteği var mı? Mehmet Ali Bey, zannediyorum size bir ihtarda bulunmuştum.

MEHMET ALİ ARIKAN (Mardin) — Söz istiyorum.

BAŞKAN — Her istiyene söz verilir mi?

Buyurun Sayın İhsan Gürsan. Arkadaşlarım, Başkanı müşkül duruma düşürüyorsunuz, çok rica ederim, hissiyatınıza hâkim olunuz, ithamlardan vaz geçiniz, her halde biz ne yapacağımızı biliriz.

Buyurun Sayın Gürsan,

İHSAN GÜRSAN (İzmir) — Değerli arkadaşlarım, çok heyecanlı bir havadan sonra, tezahürattan sonra, memleketin kaderi ve memleketin iktisadi durumunun bugünkü hazin vaziyetini objektif bir şekilde huzurunuza getirmenin müşkülâtını biliyorum. Bunu üzülerek itiraf ediyorum.

Aziz arkadaşlarım, memleketimizin enflâsyonist bir vetire içerisinde bulunup bulunmadığı hakkında, muhtelif arkadaşlar tarafından ileri sürülen mütalâalara bir bir, cevap vermek üzere, Adalet Partisi Meclis Grupu adına noktai nazarımı arz etmek vazife ve mesuliyetini omuzlarında taşıyan bir insan olarak huzurunuzdayım. Gücüm yettiği kadar sizleri tenvire ve mümkün olduğu kadar da siyasi ve şu veya bu mülâhazalara kapılmadan objektif olmaya çalışacağım.

Muhterem arkadaşlarım, Cumhuriyet Halk Partisi Sözcüsü olarak konuşan çok eski ve değerli arkadaşımın, ilmî olarak bir tetkik ve tahlile tabi tutularak huzurunuza arz edilmesi lâzımgelen bu meselede görüşlerini objektif olarak izah etmesi gerekirdi. Bir fikir şu veya bu şekilde mütalâa edilebilir. Herkes kanaatinde muayyen bir yolu takibeder, ve müşahede ve kararlarının neticesinde muayyen bir kanaat ve düşünceye sahibolur.

Şimdi, yapacağım konuşmayı bütçenin tümü üzerinde ve bu mevzua taallûk edecek bir mesele olarak hazırlamıştım. Dün arkadaşlarımın sıralardan, bugün de, gerek Sayın Maliye Bakanının ve gerekse Şefik İnan'ın izahları ve bâzı arkadaşların da mevzua temas etmiş olması dolayısiyle takdimen arz ediyorum.

Evvelâ görüşlerimize, çalışmalarımıza mesnet olan plânın ana hatlarını izah etmek isterim. Arkadaşlar, dün de Tosbi arkadaşımız, Maliye Bakanı arkadaşımız, İnan arkadaşımız, ve diğer konuşan arkadaşlarımızın her biri meseleyi sadece muayyen bir zaviyeden, muayyen görüşle neticeyi istihsal edici şekilde konuştular. Bu konuşma ilmî olmaz. Bu iktisadi ilmin elatmış olduğu bir mevzudur. Sadece tedavüldeki para hacmı sadece bankaların kredi hacmı, fiyatların seyri zaviyesinden meseleyi incelemek kâfi gelmez. Bunlarla beraber bunlara memleketimizin bugün içinde bulunduğu iktisadi şartları da katmak suretiyle tamamen şümullü bir tetkik yapmak icabeder. Neticede vardığımız kanaatte haklı da olabiliriz, haksız da. Ama rakamlar vardır, bunlara dayanan tetkikler vardır.

Değerli arkadaşlarım;

İktisadi istikrar çabalarının en hassas ve dolayısiyle en büyük basireti gerektiren tarafı para ve kredi sahasına mütaallik tedbirleri memleket gerçeklerine uygun bir şekilde alınması ve bu tedbirlerin büyük bir dikkat ve titizlikle tatbikatının temin edilmesi ve bu yolda en ufak bir inhiraf gösterilmemesidir. Para ve kredi sahasında takibedilen politikanın 4 Ağustos 1958 tarihinde tatbika başlanan iktisadi istikrar kararlarının esaslarına dayandığı Hükümetin gerekçesinde belirtilmiştir. Bu bakımdan para ve kredi politikasının bu tarihten itibaren takibetttiği seyir ve tahavvülâtın bu tarih mebde ittihaz edilmek suretiyle mukayese edilmesi ve bu mukayeselerin 1958 yılına ircaı suretiyle müşahede neticelerinin tesbit edilmesi realitelere muhakkak ki, daha uygun düşer ve objektif olan hüviyetiyle bizleri bu mevzuda sağlam kanaatlere sahip kılar.

4 Ağustos kararlarının alınmasını mütaakıp tedavüldeki para miktarı 5 milyar 420 milyon lira civarında idi. Bu miktar 1960 yılı Ocak ayında küçük bir farkla 3 milyar 746 milyon liradaydı. Hükümet gerekçesinin tetkikinden anlıyoruz ki, 1960, 1961, 1962 yıllarında munzam bir artış seyri takibederek tedavüldeki para miktarı 1962 yılı Eylül ayı sonunda 5 milyar 398 milyon liraya çıkmıştır. Yani iktisadi istikrar kararlarının alındığı tarihteki miktara nazaran bir milyar 978 milyon lira, 1960 yılı başındaki miktara nazaran 1 milyar 625 milyon lira artma olmuştur. Atrış nisbeti % 44 ve % 45 tir.

Kredi hacmında ise para hacmındaki değişiklikle mütenasip bir artma ve gelişme müşahede edilmemiştir. 30 Ocak 1958 tarihinde banka kredilerinin muhtelif sektörler itibariyle durumu şu neticeleri vermekteydi.

	Lira
Ticari krediler	6 627
Zirai krediler	2 161
İpotek mukabili krediler	551
Sınai krediler	178
Yekûn	9 517

Banka kredilerini tahdideden kararların 1961 yılı Mayıs ayında kaldırılmasiyle plâsmanların iktisadi veya ticari icap ve ihtiyaçlara göre değişme ve gelişme yoluna girdiği Hükümet gerekçesinde sarih bir şekilde beyan edildiği halde yine bu gerekçede Eylül 1962 sonu itibariyle banka kredilerine dair verilen rakam ve bilgiler bu beyanı teyideden ve doğrulayan bir mahiyet göstermekten uzaktır.

Eylül 1962 sonu itibariyle banka kredilerinin muhtelif sektörler itibariyle durumu gerekçede şu şekilde gösterilmiştir.

	Lira
Ticari krediler	6 697
Zirai krediler	1 659
İpotek karşılığı krediler	1 111
Sınai krediler	304
Yekûn	9 721

Her iki neticenin mukayesesinden kolaylıkla anlaşılıyor ki, banka kredilerini tahdideden kararların 1961 yılı Mayıs ayında kaldırılmış olmasına rağmen 1958 ve 1962 yılları kredi hacımlarında bâriz bir değişiklik ve inkişaf olmamış ve hattâ üzücü olan cihet zirai kredilerinde 500 milyon liralık bir azalış husule gelmiştir. Kaldı ki, yine Hükümetin gerekçesinden, tetkikinden 1961 yılı sonunda kredi hacmının 8 milyar 324 milyon liraya kadar düştüğünü öğrenmiş bulunuyoruz.

Şu halde banka kredilerinde 1958, 1959 senelerinde bir yükseliş müşahede edilmediği ve bir hacım artışına gidilmeksizin bu krediler mûtat fonksiyonlarını yerine getirebildiği ve hattâ kredi hacmı 1960 ve bunu takibeden yılda büyük bir düşüş kaydettiği halde tedavüldeki para miktarının 1960 senesinden itibaren munzam bir tempo ile artarak bu artışın halen % 45 gibi büyük bir nisbete ulaşmasını iktisadi sebep ve zaruretlere ve bu sebeple zaruretlerin normal olan neticelerine bağlamak mümkün değildir. Bütün aksine iddialara rağmen bu netice memleketimizin ekonomik gerçeklerle alâkası olmaksızın sadece malî zaruretlerin zorlamasiyle ve enflâsyonist bir vetireye sokulduğu hakkındaki kanaatimin kuvvetlenmesine âmil olmaktadır.

Bilindiği gibi enflâsyon iktisatçıların tarifine göre de «muayyen bir fiyat seviyesinde talep mecmuunun arz mecmuundan fazla olması halinde iktisadi hayatta muvazenenin fiyatlar umumi seviyesinin yükselmesi şeklinde teşekkül etmesidir.» Bu itibarla ilk serd edilecek soru memleketimizdeki fiyat seyrinin böyle bir mülâhaza ve kanati teyidedecek soru memleketimizdeki fiyat seyrinin böyle bir mülâhaza ve kanaati teyidedecek bir mahiyet arz edip etmediği sorusudur.

Gerekçenin Türk ekonomisi ve maliyesi kısmının fiyat hareketlerine mütaallik olan kısmında 1958 yılı Ağustos ayı başında yürürlüğe konulan istikrar programının 1959 yılının ikinci yarısından itibaren tesirlerini göstermeye başladığı uzun yıllar sürmüş olan enflâsyon devresini izliyen son yıllar içinde istikrar hedeflerine doğru büyük bir mesafe alınmış olduğu, 1953 yılına göre yüz olan toptan eşya fiyatları endeksinin,

1959 da 227
1960 da 239
1961 da 246
1962 Eylülünde 250

Olarak tezahür etmesinin bunu teyidettiği ve bu neticelerin de enflâsyonist temayüllerden uzak olan hareket ve tasarrufların bir eseri olduğu ileri sürülmektedir.

Evvelâ, 4 Ağustos 1958 iktisadi istikrar kararları memlekette yeni bir iktisadi devrenin başlangıcı olduğuna göre, memleketin iktisadi hayatına göre teşhislerin ve müşahedelerin isabetli olabilmesi mukayeselerin 1958 senesinin mebde ittihaz edilmek suretiyle yapılmasına ve buna göre neticelerin çıkarılmasına bağlıdır. Bu bakımdan toptan eşya fiyat mukayesesinin 1953 yılına göre değil, 1958 yılı 100 itibar edilmek suretiyle yapılmasında zaruret vardır. Bu hareket tarzı, realitelere tabiîdir ki, en uygun olanıdır.

Yaptığımız tetkik şu neticeleri vermektedir. Toptan eşya fiyatları,

1958 de 100
1959 da 119
1960 da 125
1961 de 130
1962 Eylülde 134

Görülüyor ki, toptan eşya fiyatları da 1958 yılına nazaran büyük bir nisbette olmasa dahi munzam bir artış seyri takibetmiş ve bu artış 1962 de % 34 de çıkmıştır. Para hacmı ehemmiyetli dalgalanmalar kaydettiği halde acaba enflâsyon alâmetlerinin fiyatlarda bâriz bir şekilde görülmemesinin sebebi nedir?

Fiyatlara tesir eden moneteri faktörler sadece tedavüldeki banknotların miktariyle madenî para miktarından ve kredi hacmından ibaret değildir. Satınalma gücünün tedavül hızı da umumi fiyat hareketlerine istikamet veren âmillerdendir.

1960 yılından beri piyasada likidite hareketleri büyük nisbette kuvvetlenmiştir ve artmıştır. Bunun da sebebi bu konuşmamızın başında da temas ettiğimiz gibi iktisadi istikrar ve huzurun teessüsüne esas âmil olan güvenin ve inancın memlekette bir türlü yerleşememiş olmasıdır. Halktan izale edilemiyen siyasi ve iktisadi huzursuzluklar herkesi elbette kabil olduğu kadar fazla nakit tutmaya teşebbüsleri varsa tasfiye etmeye, iktisadi, sınai ve ticari teşebbüslere ve yatırımlara gitmekte de tedbirli olmaya mecbur kılmaktadır. Bankalardaki tasarruf mevduatının 1959 yılına nazaran 1962 yılı sonunda 2 milyar liraya yakın bir artış göstermesi, buna mukabil ticari mevduatın aksine bir azalış ve durgunluk kaydetmesi özel teşebbüs yatırımlarının ticari ve sınai sahalara teveccüh göstermeksizin geniş bir mikyasta mesken inşaatına ve gayrimenkul yatırımlarına teveccüh etmesi bu müşahedeleri teyideden kuvvetli mesnetlerden likidite neticesi ortaya çıkan para sıkıntısı sanai ve ticari mahiyetteki yatırımların ağırlaşması satınalma gücünün tedavül hızını da yavaşlatmış ve azaltmıştır. Bu tutukluk tedavüldeki para haceminin tesirlerini kısmen telâfi eder ve gizler gözüküyor. Emisyon artmakla beraber, herkes mal talebinde ihtiyatlı ve nazlı davrandığı ve ithalât da 1918 yılına nazaran genişliyerek malî arzı büyük bir nisbette çoğalttığı için piyasa muvazenesinde enflâsyon şimdilik çok bâriz bir fiyat yükselişi şeklinde müşahede edilmiyor. Lâkin para bilindiği gibi bir tedavül vasıtasıdır. Bu bakımdan er geç likit ihtiyatlar tedavüle sürülecektir. Bu hareket husule geldiği zaman da piyasada bir muvazene değişikliği olacak ve tedbirler alınmadığı takdirde memleket bütün tezahürleriyle enflâsyonist vitereye girecektir. Kaldı ki, 1961, 1962 malî yılı bütçelerinde olduğu gibi 1963 yılı bütçe tasarılarının ve dolayısiyle Hükümetin mali politikasından tahlil ettiğimiz vasıflariyle karakteri de bütçeyi tacile imkân verecek bir hüviyet göstermektedir.

Bu bakımdan Hükümetin memleket ekonomisinin özellikle 1962 yılının ikinci yarısından itibaren ilerisi için ümit verici bir canlılık göstereceği hakkında gerekçesinin Türk ekonomisi ve maliyesi kısmında serdettiği çok eyimser görüşü, bütün arzuma rağmen katılamadığımı üzülerek arz eder, huzurunuzdan ayrılırken hepinizi hürmetle selâmlarım.

BAŞKAN — Kifayet önergelerini okutuyorum.

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Vergi reform kanunlarının tümü üzerinde yapılan konuşmalar kâfidir. Kanunun maddelerine geçilmesini arz ve teklif ederim.

İzmir
Arif Ertunga

Millet Meclisi Başkanlığına

Vergiler reformu kanununun tümü üzerinde parti grupları sözcüleri ve altıdan fazla milletvekili görüş ve temennilerini belirtmiş ve yüce Meclis kâfi derecede bilgi edinmiştir.

Bu itibarla kifayeti müzakerenin oya konulmasını saygılarımla arz ederim.

Eskişehir
Celâlettin Uzer

BAŞKAN — Daha söz almış şimdilik yedi arkadaşımız var. Kifayet önergelerini okuttum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Saat 13 olmuştur. 14 te toplanmak üzere Birleşimi kapatıyorum.

Kapanma saati: 13,00

İKİNCİ OTURUM

Açılma saati: 14.00

BAŞKAN — Başkanvekili Ferruh Bozbeyli

KÂTİPLER : Vefa Tanır (Konya), Mithat Şükrü Çavdaroğlu (Balıkesir)

BAŞKAN — İkinci oturumu açıyorum.

3. — YOKLAMA

BAŞKAN — Yoklama yapılacaktır, efendim.

(Yoklama yapıldı.)

BAŞKAN — Ekseriyetimiz var, müzakerelere başlıyoruz. Nevzat Şener arkadaşımızın bir önergesi var okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

1963 malî yılından evvel görüşülüp karara bağlanması iktiza eden kanun tekliflerinin çokluğu nazarı itibara alınarak, sözlü soruların bütçe görüşmelerinin sonuna bırakılmasını arz ve teklif ederim.

Amasya
Nevzat Şener

BAŞKAN — Önergeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Damga Resmi Kanununa bâzı maddeler eklenmesine dair olan tasarı üzerindeki görüşmeler bitmiştir. Maddelere geçilmesi hususunu oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi kanunun ivedilikle görüşülmesi teklifi vardır, bu teklifi oylarınıza arz ediyorum : Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Damga Resmi Kanununun bâzı maddelerine ilâveler yapılmasına ve bu kanuna geçici bir madde eklenmesine dair kanun tasarısı

MADDE 1. — 23 . 5 . 1928 tarihli ve 1324 sayılı Damga Resmi Kanununun 11 nci maddesinin 38 nci numarasına aşağıdaki fıkra eklenmiştir :

Gümrük giriş beyannamesi 13 ncü maddenin 11 nci bendi gereğince nispî resme tâbidir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen var mı? Yok.. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum : Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Aynı kanunun 13 ncü maddesine aşağıdaki 11 nci bent eklenmiştir :

11. İthalât sırasında düzenlenen gümrük giriş beyannamesi ihtiva ettiği eşyanın Gümrük Vergisine esas olan kıymeti üzerinden Damga Resmine tâbidir.

Bu mükellefiyet Gümrük Kanunu hükümlerine göre vergi ödeme mükellefiyetinin başladığı tarihte doğar.

Giriş beyannamesi düzenlenmemesi halinde bunun yerine kullanılan sair giriş tahakkuk evrakı da aynı şekilde resme tâbi tutulur.

Bu resmin nisbeti % 5 tir.

Geçici olarak yurda girecek eşyaya ait giriş tahakkuk evrakı üzerinden alınacak Damga Resmi hakkında da, Gümrük Vergisine mütaallik işlemler uygulanır.

Gümrük Kanunu, Gümrük Giriş Tarife Cetveli, Milletlerarası Anlaşmalar ve 2510 sayılı Kanun ile ek ve tadilleri, 5798, 6326, 6529, 6593, 6969 ve 7479 sayılı kanunlarla Gümrük Vergisinden muaf tutulmuş veya istisna edilmiş eşyaya ait giriş tahakkuk evrakı bu resimden de muaftır. Ancak, yukarda sayılanlar dışında kalan hususi kanunlar ile Damga Resminden veya her türlü ithal vergi ve resimlerinden muaf tutulan müesseselerin ithalâtı bu kanun gereğince alınacak nispî Damga Resmine tabidir.

Bu resim gümrüklerde alınan Gider Vergisi matrahına ilâve edilmez ve makbuz mukabilinde Gümrük vergileriyle birlikte gümrük idarelerince tahsil olunur.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen var mı? Buyurunuz Zeytinoğlu.

AZİZ ZEYTİNOĞLU (Eskişehir) — Muhterem arkadaşlarım, burada bu kanunların tümü üzerindeki müzakereleri sırasındaki görüşmemde arz ettiğim veçhile, bunun komisyonun değiştirdiği gibi, fiks ve katî olarak yüzde 5 değil, Hükümetin Maliye Komisyonunca kabul edilen (yüzde 5 e kadar) olmalıdır. Bakanlar Kurulu tarafından tesbit edilmek üzere, fonu yüzde 5 değil, yüzde 5 e kadar olmak üzere değiştirilmesini arz ve rica ediyorum ve bu mevzu ile ilgili bir de önerge veriyorum.

BAŞKAN — Başka söz istiyen?.. Yok. Bir önerge var, okutuyorum.

Başkanlığa

2 nci maddedeki Fix % 5 in, (bu resmin nisbeti % 5 i geçmemek üzere Bakanlar Kurulunca tesbit olunur.) Şeklinde değiştirilmesini arz ve rica ederim.

Eskişehir
Aziz Zeytinoğlu

BAŞKAN — Önergenin dikkate alınmasını oylarınıza arz ediyorum. («Komisyon iştirak ediyor mu?» sesleri) Efendim, önergenin dikkate alınmasını Yüksek Meclis kabul ettikten sonra komisyona sorarız. Komisyon, filhal iştirak ediyor musunuz?. («Öyle şey olmaz» sesleri.)

KARMA BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI ŞEKİP İNAL (Hatay) — Komisyon iştirak etmiyor efendim.

BAŞKAN — Önergenin dikkate alınmasını oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... 77 ye karşı 115 le önergenin dikkate alınması kabul edilmemiştir.

Şimdi maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte fiilen ithal edilmemiş bulunan eşyaya ait giriş tahakkuk evrakı da bu resme tâbidir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen arkadaş var mı?

SADRETTİN TOSBİ (Kütahya) — Söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurunuz.

SADRETTİN TOSBİ (Kütahya) — Muhterem arkadaşlar, bugün İstanbul, İzmir, İskenderun gümrüklerinde 1,5 milyar lirayı mütecaviz mal mevcuttur. Bu malları getiren tacirler, bunları çıkarmak için türlü şekiller de teşebbüslere geçmişlerdir. Fakat, formaliteler ve bürokrasi yüzünden bu mallar bir türlü gümrüklerden çıkarılamamış ve buralarda bekleyip durmaktadırlar. Hattâ sırası gelmişken söylemek, bütçe açığı bahis mevzuu olduğu şu sıralarda, bu malların memlekete sokulması neticesi asgari 400 - 500 milyon lira gibi bir varidatın Hazineye intikal etmesi mümkün, bu yapılmamaktadır, bugüne kadar da devam edegelmiştir. Şimdi bir sunu taksiri yokken tacirin veyahut muayyen ithal rejimlerine uymadığı için gümrüklerde beklemekte olan bu mallara yani sahibinin rızasiyle değil, Hükümet canibinden gelen memnuiyetler dolayısiyle yurda sokulamıyan bu mallara makabline teşmil edilmek suretiyle bu verginin de tatbik edilmesi hak ve nasafet kaidelerine uygun değildir. Binaenaleyh, bu kaydın ortadan kaldırılmasını teklif ediyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN — Buyurunuz, Sayın Ferid Melen.

MALİYE BAKANI FERİD MELEN — Sayın milletvekilleri, bu konu hakkında, umumi müzakere sırasında mâruzatta bulunmuş idim. Bu konuda umumiyetle kabul edilen prensip şudur : Malın hakikatte fiilen hangi tarihte ve fiilî olarak ithal edildiğinin bilinmesi icabeder. Gümrüklere daha evvel gelmiş olup da henüz fiilen ithal edilmemiş mallar memlekete henüz girmiş sayılamaz. Sayın milletvekilinin sözünü ettiği durumda bu mallar için bir istisna tanıdığımız takdirde, adaletsiz olacaktır. Aynı zamanda alınan mallardan bir kısmı resimli, diğer kısmı ise resimsiz olarak girecektir. Yeni bâzı ithalâtçılar aleyhine olacaktır. Biz, bu hususu dikkate alarak teklifimizi bu şekilde getirdik.

Gümrükte bekliyen 1,5 milyarlık mala gelince; bunların miktarı bu kadar değildir, formalitelerin uzunluğu sebebi ile de beklemiş de-

ğildir. Gümrük rejimine aykırı olarak getirilmiş mallardır bunlar. Gümrükte bekliyen malların büyük kısmı bukabil mallardır ve daha çok mevcut tarifeler rejimine aykırı şekilde gelmiştir. Bir aralık Millî Birlik Hükümeti bunu tasfiyeye kalkmış, fakat tasfiye edememiştir. Çünkü, gümrük kapılarını açıp bunları bir anda yurda soktuğunuz takdirde memlekette bir başka buhran doğabilir. Meselâ, bir şahıs 10 yıllık ihtiyacımızı karşılıyacak şekilde kilit getirmiştir. Aynı zamanda bunu mevcut rejime aykırı olarak getirmiş olduğundan, tabiî bu kilitleri yurda sokulamamıştır. Bu kilitleri memlekete soktuğunuz takdirde, memlekette mevcut kilit sanayiinin hepsinin kapısını kapatacaksınız. Bir kısmı bu sebeplerden dolayı sokulamamışlardır. Arkadaşımı tenvir etmek için bunu raz ettim, hürmetlerimle.

BAŞKAN — Sayın Savacı.

SABAHATTİN SAVACI (Gümüşane) — Muhterem arkadaşlarım; bendeniz umumi görüşme sırasında bu maddeye temas etmiştim. Bu hüküm geriye doğru bir mükellefiyet ihdas etmektedir, benden evvel konuşan arkadaşımın ifade ettiği gibi, hak prensiplerine aykırı bulunmaktadır. Haddizatında yalnız şurasını tasrih etmek lâzımgelir, bendeniz öğrendiğime göre daha evvel anlaşmalar ve fakat henüz fiilen ithal edilmemiş malların miktarı 1,5 milyar civarında falan değil, 20 milyon civarındadır ve gayet cüzidir. İthal edilecek malların bedeli bu kadardır. Bir cüzi teklif ziyaı ile ancak bir hakkaniyet prensibi korunmuş olacaktır. Buna göre umumi görüşmede mâruzatım olarak arz etmiştim. Esas itibariyle tarife üzerinde yapılan ithalât zaten ithalât usulüne göre yapılmaktadır. Bunların miktarları resmî makamların elindedir. Binaenaleyh, bir vergi kaçırılması bahis konusu olmıyacağına ve miktarı da çok az olduğuna göre, geriye doğru, makable teşmil gibi bir durum hakkaniyeti ihlâl edeceğinden bu doğru olmaz. Burada ancak, kanun hükmü yürürlüğe girdikten sonra hâdiselere tatbik edilmelidir. Arkaya doğru tatbik edilmemelidir.

Buradaki fark, bir ithalâtçının ucuz, diğerinin pahalı mal ithal etmesi keyfiyeti, cüzi bir mal üzerinde oynamaktadır ki, bu cüzi bir varidat kaybının ve fiyat farkının her halde bir hakkaniyet prensibine karşı müdafaası caiz değildir. Bendeniz, bu hususun, bu maddenin tasarıdan çıkarılmasını teklif etmekteyim. Bu, hem daha evvel yapılmış olan anlaşmalara uygun olur, hem de arz ettiğim gibi manifesto ile, konşimento ile devredilecek mallardan dolayı vukua gelecek ihtilâfları da peşinen önlemiş olur.

Ayrıca devleti de peşinen, cüzi bir fedakârlıkla büyük ihtilâflardan kurtarmış olacağımızı zannediyorum. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Sayın Tosbi.

SADRETTİN TOSBİ (Kütahya) — Demin verdiğim rakamlar Gümrük ve Ticaret Bakanlıklarından edindiğim malûmata müstenittir, hata ve sevabı olanlara ait. Miktarı üzerinde bunu da münakaşa edecek değiliz. Yalnız bu mallar dövizi dışarıya gitmiş ve gümrüklere gelmiş bulunan mallardır. Binaenaleyh bu malların gümrüklerde kalışı hem piyasanın ferahlamasına mâni olacak bir unsur olarak tecelli etmekte, hem de devletin tahsil edeceği Gümrük Vergisinden mahrum kalmasını intacetmektedir. Binaenaleyh, bu malların piyasaya sürülmesi takdirinde vukua gelecek olan netice bir mahzur değil bir fayda tevlidedecektir ve nitekim zannederim Ticaret Bakanlığı Başbakanlığa bu hususta esbabı mucibeyi hâvi bir de yazı göndermiş bulunmaktadır. Meselenin bu tarafı mevzu ile alâkalı değil bir istitrat olarak söylemiştim. Asıl keyfiyet şu noktaya raci bulunmaktadır. Bu malların bugüne kadar çekilmeyişi bunu getirenlerin sun'u taksirinden doğan bir netice değil, bunlar malları getirmişler, ister kotada mevcudolsun ister olmasın bilâhara kotadan kaldırılmış bulunsun nihayet bu netice itibariyle bir formaliteye raci bulunmaktadır. Mademki bu malların bedeli dışarıya ödenmiştir, malların bedeli dışarı ödendiğine göre, malların geri gitmesi bahis mevzuu değildir. Bu mallar elbette ithal edileceklerdir. İthal edilmeleri ânında evvelce mevcudolmıyan bir damga resminin bunlara tatbiki gümrük resminde vâkı olan bir değişme ile kabili mukayese değildir, çünkü bir tanesi vergi bir tanesi resim bir tanesi ödenmesi iktiza eden bir harç gibi üç tane kompartma ayrılan şeylerden terekkübetmektedir. Binaenaleyh kıyaslamayı bu noktada yapmak doğru olmaz.

Bu itibarla seyyaniyeti temin edeceğiz endişesiyle makable teşmil edilmek suretiyle bu mallar üzerine bu mükellefiyetin tahmili hak ve nasafete uygun değildir.

Mâruzatım bundan ibarettir. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Sayın Bolak.

AHMET AYDIN BOLAK (Balıkesir) — Bu kanunun Bütçe Encümeninde, Plân Encümeninde müzakeresi esnasında maddeye muhalefetimi arz etmiştim. Yalnız muhalefet sebebim, ne Sayın Sadrettin Tosbi'nin, ne de Sayın Sabahattin Savacı arkadaşımın ifade buyurdukları şekilde değildir. Evvelâ bu ciheti arz etmek isterim.

Sayın Sadrettin Tosbi gümrüklerdeki bütün malların geçici madde şümulüne girdiğini, binaenaleyh bu maddenin tayyedilmesini teklif etmektedir. Esbabı mucibesi, gümrüklerdeki bütün mallar çekilirse memleketin iktisadi hayatı üzerinde bir ferahlama olacaktır, % 5 ten feragat edelim. % 5 demiyelim ama gümrükteki mallar çıksın. Bu kanunun müzakeresi sırasında gümrükteki bütün malların çıkıp çıkmaması hakkında hüküm sevk edilebileceği için geçici madde getirmek suretiyle malların gümrükten çıkarılmasını istiyoruz.

Gümrük Kanunu veya gümrük rejiminin koyduğu tahditlere muhalif olarak getirdikleri mallar gümrükte yığılmış kalmış. Bunlar ya beyan dışı veya bâzı hatalar sebebiyle birikmiş mallardır. Bu çeşit malların yüzde 5 ithal nisbeti - Damga Resminden muaf tutulması düşünülmekte iken, yüzde 5 in bütün gümrük kapısında bekliyen mallar için mütalâasını ve böylece de bunu temin ettiğini savunmanın hukuki sebebini anlıyamadım. Bu sebeple de komisyondaki muhalefet fikrimin gürültüye gitmesi endişesi üzerine söz aldım.

Bendenizin muhalefetim şu idi : Liberasyon ve kota sistemi içinde hazırlanan 9 ncu kota halen fiilen tamamlanmamıştır. (Halbuki 10 ncu kota devresine girdik.) İthalât var, lisansı, akreditifi alınmış, transferi yapılmış, mal çıkmış, fiyat yüklenmek üzere konşimento ve manifesto gelmiş, üzerinde muamele cereyan etmiştir. Ticaret Kanunu hükümlerine göre ve yapılan ticari muameleler sonunda mal hukukan ithalâtçının elinden çıkmış, toptancı ve perakendecinin ve hattâ müstehlikin eline ulaşmıştır. Tabiî fiilen değil, henüz hukukan intikal etmiştir. Nasıl olmuş?

Ağustos istikrar kararlarında olduğu gibi, ithalâtçı dolâr kur farkı yükseltilmiş, sıkıntıyı Anadolu tüccarı çekmiştir. Aynı hal şimdi % 5 nispî resimde mevzuubahistir. İthalâtçının elinden çıkmış, alıcının eline geçmiştir. Kanun diyor ki; (Gümrükten çekilirken ödenir.) İthalâtçı ödemiyecektir, kanunen ödettirecek durumu da yoktur, fiyata dâhil değildir. Anadolu tüccarı zaten muayyen bedeli verdiği, bağlandığı için bu % 5 i ödemeye mecbur olacaktır. Bu bizi dış tediyeye icbar edecektir.

Bendenizin arzım, komisyonda da ifade ettiğim ve Muhterem Sabahattin Beyin de dedikleri gibi, geçmiştekilerin tamamının tayyedilmesi şeklinde değil idi. 9 ncu kotanın fiilen tamamlanmamış ithaline göre, aynı devre içinde liberasyon ssitemi ile de elbette ithalât olduğu söylenmiş idi.

Ticaret Bakan ve Maliye Bakanlığında halen 9 ncu kotanın ne miktarının tahakkuk ettiği, ne miktarının etmediği rahatça tesbit edilebilir. Bu hususun bilinmesi lâzımdır. Tesbit edildiği takdirde bu yüzde 5 büyük bir kayıp değildir. İstirhamım böyle bir tadil teklifini lûtfen kabul buyurun, gelir kaybı olmıyacaktır. Bu gelir kaybının akdin tekevvün ettiğinden bihaber olan Anadolu tüccarından çıkmasını da böylelikle önlemiş olacaksınız. İstirhamım budur. Söz alışımın sebebini arz ettim. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Sayın Melen.

MALİYE BAKANI FERİD MELEN — Sayın milletvekilleri, tekrar huzurunuzu işgal ediyorum. Bir defa gümrükteki mallarla hakikaten bu meselenin alâkası yoktur denebilir. Gümrükteki malların ithal edilip edilmemesi büsbütün ayrı bir meseledir. Sonra gümrükteki malların hepsine döviz verilmiş de değildir. Bedelsiz ithal yoliyle gelmiş olanlar hariç, diğerlerinin, eğer ithal edersek dövizini vereceğiz.

Arz ettiğim gibi bu, ayrı bir meseledir, Hükümet meseleyi tetkik etmektedir. Bunların içinde hakikaten memleketin ekonomisine zarar vermiyecek maddeler mevcut ise bu maddeler üzerinde Hükümet bir karar verecektir. Bu, ayrı bir konudur.

Şimdi mevzua geliyorum : Her vergide, vergiyi doğuran bir hâdise ele alınır. Mükellefiyet de vergiyi doğuran hâdisenin vukubulduğu anda başlar. Gümrük Vergisinde vergiyi doğuran hâdise malın fiilen ithalidir. Bundan evvel sipariş, gümrük beyannamesini verme, mukavele yapma, ve sair gibi malın gümrüğe girmesine tekaddüm eden çok çeşitli muameleler vardır. Tatbikatta bunlar

esas olarak alınmaz. Böyle bir hüküm kabul ettiğiniz takdirde, mâziye râci olmak üzere o kadar çeşitli mukaveleler, mektuplar ortaya çıkacaktır ki, bunun içinden çıkamazsınız.

Şimdi makable teşmil ettiğiniz takdirde veyahut 9 ncu kotaya göre müracaat edenlere teşmil ettiğiniz takdirde belki ufak bir adaletsizlik izale edilmiş olacaktır. Kaldı ki, bu da yoktur. Çünkü ithalâtçı malı getirecektir, fiyatına zam yapacaktır ve satacaktır. Adaletsizlik, bu vergi fiyata inikas ettirilmediği takdirde mevzuu bahis olacaktır, yani ithalâtçının sırtında kaldığı zaman olacaktır. Bunu biraz da temenni ediyoruz. Böyle bir hâdise olursa ayrıca memnun oluruz. Nihayet, kârından cüzi bir kısmını feda etmiş olacaktır.

Aksine bir hüküm kabul ettiğiniz takdirde şu olacaktır : Bir anda iki tane defter ithal edilecektir. Bunlardan biri, bu kanun çıkmadan evvel gümrüğe gelmiştir, diğeri de bu kanundan sonra... Birisi diğerine nazaran % 5 fazla vergiye girecek, diğeri de ondan % 5 noksanla girecek ve ikisi de aynı zamanda piyasaya sürülecek. Aradaki fark dolayısiyle birinci ithalâtçıya açıktan bir kâr sağlanmış olacaktır.

Bu sebeple bu teklifi kabul etmemeniz lâzım.

BAŞKAN — Sayın Özek.

KADRİ ÖZEK (İzmir) — Muhterem arkadaşlarım, Sayın Maliye Vekili arkadaşımın vermiş olduğu son misâl çok yerindedir ve doğrudur. Bunu tasvibetmemek mümkün değildir. Hilâfını düşünmek ise ancak adaletsizlikle izah edilebilir. Sayın Maliye Vekilinin de beyan ettikleri gibi fiyat farklarından daima tüccar istifade etmiştir, müstehlikin istifade ettiği görülmüş değildir. Şu anda, ithal edilmiş fakat gümrüklerden çekilmemiş bir mal piyasaya % 5 gümrük primi ödenmeden çıktığı takdirde, daha ucuz bir fiyatla ithal edilmiş olmasına rağmen, muahharen ithal edilecek olan malın % 5 prim ilâvesi ve takip edilecek aynı usullerle prim ödemek suretiyle ithal edilmiş olan malın fiyatı, tüccarın esas fiyatı olarak tâyin ve tesbit edilecektir. Neticede bundan müstehlik mutazarrır olacaktır. Tüccarın bir kârı olarak mütalâa edecek yerde, bu suretle meydana gelen adaletsizliği bertaraf etmek, ufak bir adaletsizliği Hazine nef'ine mütalâa etmek çok daha uygun olacaktır. Bu kanaatteyim. Maddenin bu suretle kabul edilmesinde isabet olacaktır, kanaatindeyim, hürmetlerimle.

BAŞKAN — Sayın Bolak.

AHMET AYDIN BOLAK (Balıkesir) — Çok kısa olarak bir noktayı arz edeceğim :

İki ithalât arasında, fiyat farkı olması muhtemel değildir. Çünkü Sayın Bakanın da izah buyurduğu gibi, 10 ncu kota devrinde Avrupa piyasalarında, fiyatlarda düşme vardır. Bu sebeple 9 ncu kotada yüksek fiyatla gelen malların piyasada, satış şansı daha düşük olacaktır.

Arzım bu kadar.

BAŞKAN — Madde hakkında başka söz istiyen Yok. Şimdi, bu madde hakkında verilmiş önergeler var, okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

Geçici maddenin «9 ncu kota devresinin fiilen ithal edilmemiş ve tamamlanmamış ithalâtı hariç» olarak kabulünü teklif ederim.

Balıkesir
Ahmet Aydın Bolak

Millet Meclisi Sayın Başkanlığına

Geçici maddenin tasarıdan çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Erzurum — Cevat Önder
Gümüşane — Sabahattin Savacı
Giresun — İ. Etem Kılıçoğlu

BAŞKAN — Okunan önergelerin en aykırı olanını evvelâ oylarınıza arz edilecektir. Önergenin dikkate alınmasını reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Dikkate alınmasını kabul etmiyenler... 74 e karşı 125 reyle dikkate alınması reddedilmiştir.

İkinci önergeyi tekrar okutarak oylarınıza arz edeceğim.

(Balıkesir Milletvekili Ahmet Aydın Bolak'ın önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Önergenin dikkate alınmasını oylarınıza arz ediyorum.

NECİP MİRKELÂMOĞLU (İzmir) — Evvelâ komisyona sorun.. Komisyon katılıyor mu?

BAŞKAN — Sayın arkadaşlar, söz alın, konuşun. Oturduğunuz yerden müdahale etmeyin. Usule riayetsizlik varsa, buyurun, söyleyin Sayın Mirkelâmoğlu.

NECİP MİRKELÂMOĞLU (İzmir) — Hayır, söz istemiyorum. Önce komisyona sorunuz.

PLÂN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ARİF HİKMET ONAT (Ordu) — İştirak etmiyoruz, efendim.

BAŞKAN — Burada İçtüzüğün hükmü şudur:

Muhterem arkadaşlarım, her hangi bir tadilât önergesi verildiği zaman, Yüksek Meclis, Komisyonun mütalâasını almadan karar verir. Tadilât Meclis tarafından kabul edilirse, komisyonun filhal iştirak edip etmediği sorulur. Komisyon filhal iştirak ederse, madde tadili şekliyle tekrar okunup oya konur. Komisyon filhal iştirak etmezse, madde, teklifle birlikte komisyona verilir. Komisyon da bu hususlaki mütalâasını Yüksek Heyetinize getirir. Nihai kararı Yüksek Heyetiniz verir.

Önergenin dikkate alınmasını oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Reddedilmiştir.

Maddeyi tekrar okuyoruz.

(Geçici madde tekrar okundu.)

BAŞKAN — Madeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer ve Birinci Beş Yıllık Plân devresi sonu olan 31 Aralık 1967 gününe kadar uygulanır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen? Buyurun.

AZİZ ZEYTİNOĞLU (Eskişehir) — Muhterem arkadaşlarım bu madde Hükümetin getirdiği şekilde, Maliye Komisyonunun kabul ettiği şekilde (Yayımı tarihinde yürürlüğe girer.) şeklinde tasrih edilmesi daha yerinde olur. Çünkü, 31 Aralık 1967 gibi katî bir tarih koyarsak, bu Meclisin salâhiyetlerine bir tecavüz demektir, Anayasaya da aykırı olur. Plâna mütenazır olabilir, bu made. Ama, bu kanunun yürürlüğe neşri tarihinden itibaren girer dersek, o zaman Hükümete istediğinde kaldırma salâhiyetini vermiş oluyoruz. İstediği zamana kadar devam edecek demektir. Hükümet bir gelir membaı bulduğu takdirde, bu kanunu yürürlükten kaldırmak istediğinde, kaldırabilir. Bu maddenin, hükmü gereğince 31 Aralık 1967 tarihine kadar devam edecek demektir. Yürürlük maddesinin, (Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.) demekle Hükümete bir salâhiyet vermiş oluyoruz. Bu bakımdan 3 ncü maddenin Hükümetin teklifinde olduğu ve Maliye Komisyonunun kabul ettiği gibi, «Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.» şeklinde kabul edilmesini arz ve istirham eder ve bu hususta bir önerge veririm.

BAŞKAN — Madde hakkında başka söz istiyen yok.

Önergeleri okuyoruz.

Başkanlığa

3 ncü maddenin yürürlük kısmının (Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.) şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Eskişehir
Aziz Zeytinoğlu

Millet Meclisi Başkanlığına

Damga Resmi Kanununun bâzı maddelerine ilâveler yapılmasına ve bu kanuna geçici bir madde eklenmesine dair kanun tasarısının (S. Sayısı : 44), 3 ncü maddesinin Hükümet tasarısı ve Maliye Komisyonunun kabul ettiği veçhile :

(Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.)

Şeklinde oya konmasını arz ve teklif ederim.

Tekirdağ
Turhan Kut

Kalkınma Plânı 15 yıllık perspektif içinde beşer yıllık dönemleri kapsayacak şekilde derpiş olunmuştur.

5 yılın sonunda, 250 milyon liralık bir gelirden yoksun olarak ikinci 5 yıllık plânın uygulanması mümkün olamaz.

Kanunun 5 yıl süre ile uygulanabileceğini kabul suretiyle, yeniden tedvin zaruretinden doğacak tekerrüre meydan verilmemesi mâkûl ve mantıkî bir davranış olur.

BAŞKAN — 2 önerge ayni mahiyettedir.

Maliye Vekili Sayın Ferid Melen.

MALİYE BAKANI FERİD MELEN — Muhterem milletvekilleri, Hükümet, bu mükellefiyeti münhasıran, plânı pinanse etmek için ve 1 nci 5

yıllık plân devresinde tatbik etmek üzere getirmiştir. Hükümet, 1 nci madde olarak komisyonun bu hükmünü aldı, son maddeye getirdi ve sarahat verdi. Komisyonun teklif ettiği madde daha muvafık olur. Aksi halde, bu vergi devamlılık kazanır. Arkadaşımızın teklifi, kanunun devamlılığına müncer olur. Her halde bunu teklif etmek istemiyorlar.

BAŞKAN — İki önerge de aynı mahiyettedir. Dikkate alınmasını oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Bu kanunu Maliye ve Gümrük ve Tekel Bakanları yürütür.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Tümü hakkında söz istiyen yok. Tümünü açık oyunuza arz ediyorum.

Kutular dolaştırılacaktır.

2. — Cumhuriyet Senatosu Manisa Üyesi Ferit Alpiskender ve 4 arkadaşının, Cumhuriyet Senatosu üyelerinin seçimine dair 304 sayılı Kanunun 4 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Anayasa Komisyonu raporu (2/337) (S. Sayısı : 19) (1)

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlarım, Adalet Komisyonunun C. Senatosu Manisa Üyesi Ferit Alpiskender ve 4 arkadaşının, C. Senatosu üyelerinin seçimine dair vermiş olduğu kanun teklifinin öncelikle ve 2 nci olarak da, öncelikle görüşülmesi kararlaştırılan işler arasında da bunun alınması ve ayrıca ivedilikle görüşülmesini teklif eden bir önergesi vardır. Okutuyorum.

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Aceleliğine binaen Cumhuriyet Senatosu Manisa Üyesi Ferit Alpiskender ile dört arkadaşının Cumhuriyet Senatosu üyelerinin seçimine dair 304 sayılı Kanunun 4 ncü maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifinin :

1. Öncelikle;
2. Öncelikle görüşülmesi kararlaştırılmış diğer kanun tasarısı ve tekliflerinden önce hemen; ve
3. İvedilikle görüşülmesini arz ve teklif ederim.

Anayasa Komisyonu
Sözcüsü
İstanbul
Coşkun Kırca

COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Söz istiyorum.

BAŞKAN — Önergeniz hakkında mı, efendim.

COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Evet efendim.

ANAYASA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Muhterem arkadaşlarım; Cumhuriyet Senatosu üyeleri seçimine dair olan 304 sayılı Kanununun 4 ncü maddesi gereğince Yüksek Seçim Kurulunca ve Senatoca, Cumhuriyet Senatosu üyelerinin yenilenecek olan üçte birini tesbit etmek üzere gereken işlemlerin Mart ayı başında başlaması gerekmektedir. Oysa ki; Anayasanın ve bu kanunun hazırlanışı sırasında gereken irtibat temin edilemediği için, 304 sayılı Kanununun 41 nci maddesinde Anayasaya aykırı bir durum mevcuttur. Bu husus tashih edilmediği takdirde Cumhuriyet Senatosunda ad çekmenin Mart ayı başında yapılması iktiza edecektir. Bu maksatla komisyonumuza esasen Yüksek Meclisteki temsil olunan bütün iktidar ve muhalefet partileri grupları adına imzalanmış bir takrir de gelmiştir. Bu itibarla bu kısa kanun teklifinin, Anayasaya aykırı bir durumun, Senato seçimleri bakımından vukuunu önlemek için, bir an önce görüşülmesini kabul buyurmanızı istirham ediyorum.

BAŞKAN — Sayın Veli Uyar, buyurunuz.

VELİ UYAR (Yozgat) — Sarfı nazar ettim, efendim.

BAŞKAN — Peki efendim,

İHSAN ATAÖV (Antalya) — Takririn aleyhinde konuşmak istiyorum efendim.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Ataöv. (İhsan Ataöv kürsüye gelirken ortadan alkışlar)

İHSAN ATAÖV (Antalya) — Teşekkür ederim 126 binlik Oğuz Oran.

Muhterem arkadaşlarım, bir önerge verilmiştir, Hükümet de birkaç tane bütçeden evvel çıkması iktiza eden ve ivedilikle görüşülme-

(1) *19 S. Sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.*

si gereken kanun tekliflerini yüksek huzurunuza getirmiştir. Şimdi bu kanun müzakere edilirken, zaten normal müzakerelere devam ettiğimiz takdirde normal müzakerelerin içinde müzakeresi cereyan edecek olan bir kanunun ivedilikten sonra bir de ivediliğin ivediliği ile görüşülmesi istenmektedr. Ben şahsan bu isteği yersiz buluyorum. Bu bakımdan hemen görüşmeyi gündeme alsak dahi elimizdeki vergi reform kanunlarından sonra - kendi aldığımız karara uyarak - çıkacak şekilde organize edelim. Aksi takdirde - sabrınız varsa - geceleri de eve gitmemek suretiyle çalışalım ve bu kanunları bütçeden evvel çıkaralım. Bunu yapmıyacak olursak vergi reform kanunlarının önüne ivediliğin ivediliği şeklinde çıkıp kabul edersek vergi reform kanunlarının bütçeden evvel çıkacağına kaani değilim. Bu bakımdan ben önergenin reddini talebediyorum.

BAŞKAN — Buyurun Cihat Bilgehan.

ADALET PARTİSİ GRUPU ADINA CİHAT BİLGEHAN (Balıkesir) — Muhterem arkadaşlarım, biz A. P. Grupu olarak bu önergenin kabulü lehine oy vereceğiz. Aksi takdirde Yüksek Seçim Kurulunun kararı veçhile bu sene Mart ayında, yani bir ay sonra, yeni A. B. C. arasında bir seçim yapılması gibi fiilî bir durum mevcuttur. Bu bakımdan bu kanunun müstacelen ve takdimen müzakeresi zaruretine inanıyuroz. Biz de bu yolda rey vereceğiz. Esasen 5 parti bu mevzuda, seçimlerin Anayasa hükümlerine uygun olarak bu sene 15 Ekimde yani 1961 senesinin Ekiminin 15 inde seçim yapması itibariyle, Anayasanın kabul ettiği iki senenin sonu bu senenin Ekim ayı olması itibariyle bunu uygun bir şekle getirmeyi derpiş eden kanun teklifi hakkında bir teklif mevcuttur; bu teklife, arz ettiğim gibi biz de katılıyoruz. Tavzihen arz ederim. Hepinizi hürmetle selâmlarım.

OĞUZ ORAN (İstanbul) — Söz istiyorum.

BAŞKAN — Niçin?...

OĞUZ ORAN (Devamla) — Sataşma olmuştur. İhsan Ataöv bana 126 binlik Oğuz Oran demiştir.

BAŞKAN — Buyurun.

OĞUZ ORAN (İstanbul) — Değerli arkadaşlarım; Büyük Millet Meclisi memleket kaderiyle alâkalı çok ciddî mevzular üzerinde mühim kanun tasarıları üzerinde görüşmeler yaparken, ciddî telâkki edemiyeceğim bir mevzuu huzurunuza getirdiğimden dolayı hepinizden özür dilerim.

Burada söz almış arkadaşımızı bâzı grupların sempatiyle karşıladığı, bâzı grupların bâzı düşünceler altında sempati göstermediği akla gelebilir. Fakat kendisi sempatinin bir tezahürü olan bir alkış ifadesiyle kürsüye gelirken, kendisine dostça, arkadaşça bir taltifte bulunduğuma inanarak yaptığım bir hareketin mükabili kendisi maatteessüf şahsıma, şerefime, dolayısiyle Avrupa Konseyinde vazife görmüş A. P. temsilcilerine dahi hakaret etmek pahasına bir tâmda bulunmuştur.

Aziz arkadaşlarım, söylemiş olduğu sözün altındaki alt yapıyı anlamamaya imkân yoktur. Sizlerin oylarımızla Avrupa Konseyinde vazife görmüş arkadaşlarınız; kanunun kendilerine vermiş olduğu hak ve vecibeler dâhilinde ve Meclisin riyasetinde, her gidişte, tutanakla tesbit edilmiş olan masrafları ihtiyar etmiş, olan arkadaşlarınızdır.

Arkadaşımız burada bir müfteri halindedir. Eğer şerefli, haysiyetli bir arkadaş ise, bizim hakkımızda bir şeyler biliyorsa, bir suiistimalimiz varsa lûtfen Riyasete müracaat etsinler. Kuruşu kuruşuna aldığımız paranın hesabını vermeye hazırız. Şunu da ifade edeyim ki, aynı şüphe altında bırakılan Adalet Partili arkadaşlarımız da vardır. Bunlar da aynı vazifenin karşılığı olarak Devletin, kanunun vermiş olduğu ödeneği almaktadırlar. Bunun dışında en ufak bir talebimiz de olmamıştır. Memleket dışında bu gibi vazife gören arkadaşlara tamda bulunan arkadaşın bu sözlerini Meclisin âdâbı dışında telâkki ediyorum ve bu mevzuda sizleri işgal ettiğim için özür diliyorum. Fakat tekrar ediyorum; kendisinin şeref ve haysiyeti varsa Meclis Riyasetine müracaat etsin, ben kuruşu kuruşuna hesap vermeye hazırım. Aksi halde kendisi âdi bir müfteridir.

İHSAN ATAÖV (Antalya) — Söz istiyorum.

BAŞKAN — Söz veremiyeceğim. Söz vermek için bir sebep yok. Oturun.

İHSAN ATAÖV (Antalya) — Riyaset Makamı hakkımda kullanılan tâbirleri uygun buluyorsa konuşmayayım.

BAŞKAN — Hatibin ifadesi şartlıdır. Şartla söylenmiştir. Eğer bildiği varsa müracaatini

yapsın diyor: «Şayet yapmıyor, bildiği yoksa ve buna rağmen söylüyorsa» şeklinde konuştu.

İHSAN ATAÖV (Antalya) — Kürsüde söylenmiş, zapta geçmiştir. Ben de Riyasete müracaatla beyan edeceğim.

BAŞKAN — Bildiğiniz varsa, müracaat yapın. Riyaset bir sataşma olduğu kanaatinde değildir. İsrar ediyorsanız reye arz ederim.

İHSAN ATAÖV (Devamla) — Riyaset benim konuştuğumu duymadan oraya sataşma olduğunu kabul ediyor da, onun konuştuğunu duya duya bana nasıl sataşma olduğunu kabul etmiyor?

BAŞKAN — Bunu kendinden sordum ve öğrendim.

İHSAN ATAÖV (Devamla) — Sataşma olduğunda israr ediyorum, lûtfen oya koyunuz.

BAŞKAN — Riyaset İhsan Ataöv'e sataşma vâkı olmadığına kaanidir. Fakat kendileri sataşma olduğunda israr ettikleri için, kendisine sataşma olup olmadığı hususunu oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Sataşma olduğu kabul edilmemiştir.

Muhterem arkadaşlarım, Cumhuriyet Senatosu Üyesi Ferit Alpiskender ve dört arkadaşının verdikleri, Cumhuriyet Senatosu üyelerinin seçimine dair 304 sayılı Kanunun 4 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkındaki kanun teklifinin öncelikle görüşülmesi ve ayrıca ivedilikle ele alınması teklif edilmektedir. Şimdi evvelâ öncelikle görüşmesini oylarınıza arz edeceğim. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir. Öncelikle görüşülmesi kararlaştırılan işlerin de önüne alınması teklif ediliyor. Bunu kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin tümü hakkında söz istiyen?...

KEMAL BAĞCIOĞLU (Maraş) — Söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun,

KEMAL BAĞCIOĞLU (Maraş) — Çok muhterem arkadaşlarım; Cumhuriyet Senatosu Üyesi Ferit Alpiskender ve dört arkadaşının Cumhuriyet Senatosu üyelerinin seçimine dair 304 sayılı Kanunun 4 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkındaki kanun teklifinin tümü üzerinde fikir ve kanaatlerimi arz ediyorum.

Arkadaşlar; 304 sayılı Kanun evvelâ seçimlerden çok daha önce ve mer'i Anayasa hazırlanmadan evvel kabul edilmiş, bilâhara Anayasa halk oyuna sunulmuş ve böylece kanuniyet kesbetmiş olduğundan Anayasanın 73 ve muvakkat 10 ncu maddesiyle 304 sayılı Kanunun 4 ncü maddesi arasında müddetler bakımından karışıklık hâsıl olmuştur. Bahis konusu kanun bu karışıklığı izale ve 304 sayılı Kanunun 4 ncü maddesindeki seçim müddetini böylece - Anayasanın muvakkat 10 ncu maddesinden faydalanmak suretiyle 73 ncü maddeye muvazi şekilde halletmeye çalışmaktadır. Bu görüş içinde kanun hem Anayasaya hem de maslahata uygunsa da Anayasanın 73 ncü maddesindeki sarih hükümler muvacehesinde seçimlerin, her iki senede bir yenileneceği ve Cumhuriyet Senatosu üyeleri ile birlikte, milletvekillerinin ilk seçimleri de 15 Ekim 1961 tarihinde yapıldığına göre 15 Ekim 1963 tarihinde iki senelik müddet böylece Anayasamızın 73 ncü maddesine göre sona ermektedir. Bu bakımdan 304 sayılı Kanunun 4 ncü maddesini değiştirmeye mâtuf olan bu kanun teklifinde, Cumhuriyet Senatosu üyelerinin üçte birinin seçimlerinin 15 Ekim tarihinden sekiz ay sonraki Haziran 1 tarihine getirilmesi istenmektedir. Kanun Anayasa Komisyonuna geldiğinde fikir ve kanaatlerimizi arz etmiş ve bu kanun teklifinin Anayasanın 73 ncü maddesine, Anayasanın ruhuna ve muvakkat 10 ncu maddeye aykırı bulunması sebebiyle kanuna rey vermedik ve muhalif kaldığımızı arz etmiştik. O gün Anayasa Komisyonunda benimle beraber komisyon çalışmalarına iştirak etmiş bulunan Adalet Partisi üyelerinden Ali Naili Erdem aynen benim kanaatlerime iştirak etmiş ve bu kanunu bu şekliyle, yani 15 Ekim 1963 tarihinden bir sonra tarihe bırakılması karşısında bu tarih bir haftalık da olsa, bir sonraki tarihi ihtiva etmesi bakımından Anayasaya aykırı olacağını savunduk.

Yalnız şayanı şükrandır ki, hissediyorum ve konuşmalardan anlıyorum ki, bütün parti grupları bu kanunun Anayasaya bu şekliyle aykırı olacağı hususunda görüş birliğine varmış bulunmaktadır. Cumhuriyet Senatosu üyelerinin 1/3 ünün seçimlerinin bundan böyle iki senede bir yenilenmesinin zaruri olduğu kanaatimizi, umumi kanaatlerimizi vaz'ederken bunun komisyonda bir an önce görüşülmesini istemişlerdir.

Arkadaşlar, kanun hem Anayasaya aykırı ve hem de parlâmento teamüllerine aykırıdır. Bununla şunu demek istiyorum :

Bu, 304 sayılı Kanunun 4 ncü maddesinin değiştirilmesine mâtuf olan 1 nci maddesinin

değiştirilmesi için bir önerge vermeyiniz. Kanun tamamiyle Anayasaya aykırı, diye bir teklifte bulunmasınlar ve 5 partinin grup sözcüleri ve idare heyetleri bir araya gelerek tamamen Anayasanın 73 ncü maddesine uygun bir kanun teklifini derhal hazırlasınlar. Sonra, bunun için vakit gecikmiş de değildir, zamanımız da vardır. Bu şekildeki bir anlayış havası içerisinde Anayasanın ruhuna uygun bir kanun teklifi getirsinler, bizler de bunu kabul edebiliriz. Ama, hiçbir zaman Anayasanın 73 ncü maddesine ve hele Anayasanın 10 ncu maddesi hükümlerine aykırı bir şekilde olan ve hele seçimleri 8 ay sonraya götüren bir kanunun kabulü mümkün değildir. Bunu kabul etseniz bile Reisicumhur Hazretlerinin veto edeceğine, bu kanunu kabul etseniz bile muayyen bir grupun Anayasa Mahkemesine dâva açacağına kaani bulunuyorum. Zaten parti grupları da âdeta anlaşmış vaziyette. Bu itibarla, kanunun heyeti umumiyesinin reddedilmesi hususundaki kanaatlerimi arz eder, hepinizi hürmetle selâmlarım.

BAŞKAN — Mustafa Uyar.

MUSTAFA UYAR (İzmir) — Muhterem arkadaşlarım, Cumhuriyet Halk Partisi Grupu adına kanun tasarısı hakkındaki görüşlerimizi arz etmeye çalışacağım.

Kanun teklifini Yüksek Meclise vermiş olan arkadaşlarımız Anayasa ile 304 sayılı Kanun arasındaki bir boşluğu doldurmak istemişlerdir. O boşluk 304 sayılı Kanunun daha evvel çıkması ve Anayasanın da daha sonra meriyete girmiş olmasından neşet etmiştir. Benden evvel konuşan arkadaşımın da işaret ettiği gibi Anayasanın 73 ve geçici 10 ncu maddeleri Cumhuriyet Senatosu üyelerinin üçte birinin seçimlerinin iki yılda bir yenileneceğini âmir bulunmaktadır. 304 sayılı Kanunun 4 ncü maddesi Anayasa hükümlerini yani Cumhuriyet Senatosu üyelerinin 1/3 ünün iki yılda bir yenileneceğini derpiş etmektedir. Yenilenecek olan Cumhuriyet Senatosunun seçimlerinde, ikinci yılın 30 Mart günü seçimin başlangıç tarihidir. Haziran ayının ilk pazar günü oy verilir» denilmektedir.

Yine 304 sayılı Kanunun geçici 1 nci maddesinde ise, (Bu kanun gereğince yapılacak ilk seçim, milletvekilleri seçimi ile aynı tarihte yapılır. Üçte bir yenilemeler için 4 ncü maddede belirtilen tarihler esastır.) denilmektedir. Bizim kanaatimizce 4 ncü maddede bahsedilen (2 nci yılın 30 Mart günü seçimin başlangıcıdır.) Seçimler 15 Ekim 1961 de yapıldı. 15 Ekim 1962 tarihinden itibaren seçimler 2 nci yılına girmiştir demektir. Bu kanuna göre her hangi bir amel olmadığı takdirde seçimlerin önümüzdeki Haziran ayı içinde yapılması icabetmektedir. Bu takdirde senatörlerimizin 1 nci hizmet müddeti, yani 2 yılı dolmamaktadır. Teklif mucibince 1964 yılı Haziranına bıraktığımız takdirde ise 2 yılı geçmiş olacaktır. Bunların her ikisi de kanaatimizce ve grupumuzca Anayasaya aykırı olarak derpiş edilmemekte, Anayasaya uygun olarak mütalâa edilmiş bulunmaktadır. Ancak, biz memleketimizin coğrafi ve iktisadi durumlarını nazarı itibara alarak Anayasanın 73 ve geçici 10 ncu maddelerini de tatbik etmek suretiyle ve bu hususu da telif etmek maksadiyle, seçim zamanı güz aylarıdır diyerek seçimin Ekim ayı içerisinde olmasını muvafık görmekteyiz. Böylece Ekim ayı, seçim ayı olarak kabul edilmiş, senatörlerimiz ikinci yıllarını doldurarak, Ekim ayında yeni bir seçim yapılmış olur.

Büyük Meclisin tetkikine arz edilen teklife gelince : Maddenin bu istikameti, yani seçim hakkında; seçimlerin 963 Ekiminde yapılması için bütün grupların iştirakiyle Yüksek Riyasete verilmiş olan ve 4 ncü maddenin değiştirilmesini tazammun eden bir teklif vardır. Reylerinizi bu yolda kullanmakla kanunun şekline, maslahatına uygun, coğrafi ve iktisadi durumlarına uygun, Anayasanın ruhuna ve âmir hükümlerine uygun bir kanun çıkaracağımızı zannediyorum, bu kanunun bu şekilde çıkarılmasını istirham ediyorum. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Sayın Cevat Önder. («Vazgeçti» sesleri)

Sayın Reşit Ülker.

REŞİT ÜLKER (İstanbul) — Muhterem arkadaşlar; bu geçici 10 ncu maddede vaz'edilen esasla, 73 ncü maddede vaz'edilen esas seçimin iki sene sonra yapılmasıdır. Yalnız bu arada kanunların yapılması, kanunların yapım tekniği bakımından bir fark olmuştur. Anayasa çıkmadan ve 2 nci Meclis kabul edilmeden 304 sayılı Kanunun yapılmasına zaruret hâsıl olmuş ve bu kanunda da muayyen bir tarih zikredilmiştir. Şimdi bu geçici 10 ncu maddeyi okur-

ken iki fikir olarak anlamak lâzım. Birinci fikir; «2 yıl sonra yapılacak seçimlerde yenilenecek olanlar» demekte ve altında, «Cumhuriyet Senatosu seçimleriyle ilgili kanun hükümleri uygulanır.» Bundan, 304 sayılı Seçim Kanununun seçim tarihiyle ilgili maddesi değil, seçimin nasıl icra edileceğine dair olan maddelerinin uygulanması kasdedilmiş olabilir. Aksi halde iki kanunun dahi karşılaşması hali vardır. Birisi, 304 sayılı Kanun evvelâ çıkmış, Anayasa, üstünlüğüne rağmen bu kanundan sonra çıkmıştır. 304 sayılı Kanunun 4 ncü maddesi hükümleri ortada durmaktadır. Binaenaleyh, Cumhuriyet Halk Partisi Grupu adına ifade edeyim ki; seçimlerin Anayasada gösterilen zamanda yapılması bir zarurettir. Ne iki senenin geçirilmesi ve ne de iki seneden evvel yapılması. Seçimin geciktirilmesi halinin hiçbir kimseye faydası olmadığı ve bunun Türkiye'ce kabul edilmiş bilinen bir hakikat olduğu aşikârdır. Binaenaleyh, bunun Anayasaya her hangi bir aykırılığı yoktur. Eğer, Ekim ayının sonunda, iki seneyi aşar aşmaz yapılırsa, o zaman Anayasaya aykırı bir hareket yapmış olacağız.

BAŞKAN — Sadık Tekin Müftüoğlu.

SADIK TEKİN MÜFTÜOĞLU (Zonguldak) — Sayın Başkan, ben bu mevzuda bir takrir vermiştim, onun için konuşmamdan sarfınazar ediyorum.

BAŞKAN — Şefik İnan.

ŞEFİK İNAN (Çanakkale) — Muhterem arkadaşlarım, Kurucu Mecliste Seçim Kanunu Komisyonunda Başkan olarak bulunmuştum. O eski sıfatımla söz almak zaruretini duydum.

Şimdi, Seçim kanunları Anayasadan önce çıktı. İşte Anayasa ile Seçim kanunları arasındaki bu görünen zâhiri ihtilâf buradan ileri gelmektedir. Eğer Anayasa önceden çıkmış olsa idi Seçim kanunları bunun ışığı altında tarihleri tesbit edecekti. Fakat o zamanın çalışmasının tabiî seyri Seçim kanunlarının önce, Anayasanın da ondan biraz sonra çıkmasını icabettirdi ve Anayasadaki geçici 10 ncu madde durumu telif etmek maksadiyle konulmuş bir madde idi.

Şimdi, seçimler 15 Ekim 1961 tarihinde yapıldığı için, iki yıl tıpatıp 15 Ekim 1963 tarihinde tamamlanıyor. Halbuki Seçim Kanununda, seçimlerin başlangıç tarihi olarak 31 Mart tesbit edilmiştir. Seçime başlama tarihi demek, seçim hazırlıklarına başlama tarihi demektir. Çünkü, seçimlerin başlangıcı 31 Mart gününden itibaren seçim mekanizması harekete geçiyor, zarflar, kütükler ilh. bunların tanzimine başlıyoruz.

Kütüklerin düzenlenmesi şu şekilde gelişiyor, seçim kartları düzenleniyor ve bütün bu işler bittikten sonra, oy verme günü, Haziran ayının ilk Pazarı olarak bir gün tesbit ediliyor. Seçim kanunları kütük tanzimi işiyle, oy verme işini aynı devre içine almıştır. Kütüklerdeki her türlü formalite ve aksaklıklar tamamlandıktan sonra, kısa bir zaman geçer ve oylar verilir, deniyor. Bu, bu şekilde tanzim edilmiştir. Fakat, 31 Mart diye başlarsak, Haziran ayının ilk Pazar günü, oy verme günü oluyor. O zaman iki sene dolmamış oluyor. Senatörlerin birinci grupunun iki yıllık müddetleri dolmamış bulunuyor. Vaktiyle önümüze gelmiş olan bir tasarı var; 4 partinin Senato Grup Başkanlarının imzasını taşıyan ve hepsinin de ittifakla varmış oldukları bir tasarı. Tasarıyı Anayasa Komisyonu kendi zaviyesinden incelemiş ve teklifi Anayasaya aykırı bulmamış. Böylece de seçim öbür Marta kalmış oluyordu.

Şimdi eğer Yüksek Meclis, iki senelik müddet tamam olduğu zaman seçiminin yapılmasını arzu ettiği takdirde yapılması lâzımgelen tadilin bendenizce şöyle olması lâzımgeliyor: Yine 31 Mart 1963 tarihi, seçimlerin başlangıç tarihidir. Yani kütüklerin düzenlenmesine, bu ameliyelere o zaman başlanacaktır. Ancak oy verme günü Haziranın ilk Pazarı. Dördüncü maddenin son satırında «Haziran ayının ilk Pazar günü oy verilir» deniyor, burayı değiştirip de 20 Ekim 1963 te, ki o gün Pazardır, oy verilir dersek dâva hallolunmuş oluyor.

Bu noktada konuşmanın sebebi şudur: Mesele çok etüt edilmiştir. Yüksek malûmlarıdır ki, eksiksiz olması şarttır. Yapılmış olan bir seçim hakkında sonradan her hangi bir dedikodunun olmaması için, seçimlerin tam bir dürüstlükle yapılabilmesi için kütüklerin kusursuz olması lâzımdır. Kütükler ne zaman kusursuz olabilir? Zaman bakımından, memleketimizin şartları bakımından uzun uzun tetkik edildi ve yazın kütük tanzim etmenin mümkün olmadığı kanaatine varıldı. Şöyle ki, Mayıs ayının son günlerinden itibaren memleketimizde göçler baş-

lar. Haziranın ilk haftasında iyice hızlanır. Bu zamanlarda memleketimizde bir dahilî muhaceret başlar. Çalışma bölgelerine akınlar başlar. Orta - Anadolu'dan Doğu - Anadolu'dan Çukurova bölgesine akın akın çalışmak için vatandaşlarımız giderler. Yine Orta - Anadolu'dan Batı - Anadolu'ya bir kısım vatandaşlarımız bu maksatla giderler. Yani nüfus muayyen bir zaman için yer değiştirmeye başlar. Bu durum yaz boyunca devam eder. Yaz aylarında pek çok kimseyi yerli yerinde bulmak mümkün değildir. Pek çok köylü vatandaşları köye gittiğiniz zaman bulunmadığını bilirsiniz. Çalışmak üzere başka yerlere gitmişlerdir. Onun için bu aylarda kütük düzenlenemez, aksi takdirde pek çok vatandaş seçim dışında kalır. Ondan sonra da seçim sandığı başına geldiği zaman kütükte ismi bulunmadığı için bu hakkını kullanamaz. Buna Kurucu Mecliste Anayasanın halk oyuna sunulmasında şahidolduk. Çünkü geç kalmış idik, kütüklerin düzenlenmesinde yazılmıyanlar oldu, seçimlere girerken yazılmıyanların tekrar yazılmasını sağlamak üzere tekrar askıya çıkarıldı. Binaenaleyh lûtfediniz, uzun etütler mahsulüdür, Mart ve Nisan ayları kütüklerin düzenlenmesi için, nüfusun yerli yerinde oturduğu bir tarihtir. Mart ve Nisan ayında herkes yerli yerindedir, harekete geçmemiştir, nüfus, dahilî muhaceret başlamamıştır. Lûtfediniz isabetli, düzgün kütükler düzenlensin. Yalnız oy verme gününü ayıralım. Esasen Seçim kanunları gereğince düzenlenmiş olan kütükler 6 ay müddetle muteberdir. Sadece oy verme gününü değiştiririz. Kütükler ilkbaharda düzenlenir, oy verme günü 20 Ekim Pazar günü olur. Böylece senatörlerimiz tam iki yıllarını doldurmuş olurlar. (Ne fazla, ne eksik) Bu suretle Anayasamızın emri de santimi santimine yerine getirilmiş olur. Tabiî Yüksek Meclis isterse. Ben sadece Seçim Kanunu zaviyesinden bir mülâhaza arz ediyorum. Lûtfediniz, kütüklerin tanzim tarihini değiştirmiyelim. Çünkü çok etüt ettik, memleket nüfusunun yerli yerinde bulunduğu devre, İlkbahar devresidir. Yazın kimseyi yerinde bulamazsınız. Bilhassa köylerdeki vatandaşlarımız doğru dürüst seçimlere iştirak edemezler ve pek çoğu kütük dışında kalır. Burada Yüksek Meclis kabul ederse, kütükleri düzenliyelim, yalnız seçim tarihini değiştirelim. Bendenizin kanaati bu merkezdedir. Bu şekilde hareket edersek meseleyi Anayasanın emrettiği şekilde ve ona uygun olarak halletmiş oluruz.

Arkadaşlarım, bir de kur'a meselesi vardır. Bunu da yine İlkbaharda çekeriz. Falân vilâyetlerde seçim yapılacak diye bildiririz. Yeter ki kütükler bu devre içinde düzenlensin. Çok etüt edildi, tekrar ediyorum, başka bir zamanda düzenlenecek kütüklerin sıhhat derecesi az oluyor. En sıhhatli kütük bu devrede yapılabilir kanatindeyim. Mâruzatım bundan ibarettir. Bu istikamette bir takrir takdim edeceğim, lûtfen kabul buyurunuz.

BAŞKAN — Tümü üzerinde başka konuşmak istiyen arkadaşımız yoktur. Buyurun komisyon.

ANAYASA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Muhterem arkadaşlarım; Sayın Kemal Bağcıoğlu arkadaşımız, komisyonumuzun raporuna vermiş olduğu muhalefet şerhini burada izah buyurdular. Yalnız arada bir söz sarf ettiler, buyurdular ki : «Anayasa Komisyonunun metnini, muhalefet ve iktidara mensup 5 grup ittifak halinde Anayasaya aykırı buldular» Biraz evvel C. H. P. Grupu adına konuşan Mustafa Uyar arkadaşımız, Cumhuriyet Senatosu Adalet Partisi Grupu Başkanı Sayın Ferit Alpiskender, Cumhuriyet Senatosu C. H. P. Grupu adına Sedat Çumralı, Cumhuriyet Senatosu Y. T. P. Grupu adına Osman Hacıbaloğlu, ve Grup kuramıyan Senatoda mevcut diğer iki partinin, C. K. M. P. ve Millet Partisinin üyeleri tarafından imzalanmış olan bir kanun teklifi var ise, bu teklifi esasen kabul etmiş olan Anayasa Komisyonu metninin Anayasaya aykırı olmadığı yolunda, hiç değilse, Cumhuriyet Halk Partisi Grupunun bir kanaati olduğu ifade edildi. Zaten öyle zannediyorum ki, Senatodaki parti gruplarının muhterem Başkanvekilleri bu meseleyi daha evvel kendi aralarında uzun boylu tezekkür etmişlerdir. Bu hususta bütün partiler ittifak etmeden, böyle bir teklif elbette ki, gelmezdi. Bunun Anayasaya uygun olup olmadığı her parti içinde uzun boylu tetkik edilmiştir. Binaenaleyh, burada meselenin Anayasaya uygunluğu ve aykırılığı bakımından bir müzakere açılmış olmasına komisyonumuz olarak yersiz görüyoruz. Bendeniz, teklifin Anayasaya niçin uygun olduğunu burada uzun boylu izah edecek değilim; vaktinizi almak istemiyorum.

Bu hususu Mustafa Uyar, Reşit Ülker ve diğer arkadaşlarım kâfi derecede tafsilen arz ettiler. Raporumuz da kâfi derecede sarihtir. Ne raporumuza, ne de bu arkadaşların sözlerine ilâve edeceğimiz hiçbir şey yoktur. Şimdi muhterem gruplar adına verilen takrirde derpiş edilen husus seçimin Ekim ayının 15 ini takibeden ilk Pazar günü yapılmasıdır. Yani böylelikle süre tıpatıp iki seneye uydurulmuş olmaktadır. Bu da, hiç şüphesiz, Anayasaya uygundur.

Sayın İnan'ın temas buyurdukları mülâhaza ile ilgili olarak komisyonumuzun görüşünü arz etmek isterim. Sayın Şefik İnan arkadaşımız prensip itibariyle haklıdırlar. Bu mesele seçim mevsimi hakkında prensip olarak bir tercih yapılmasını gerektirir. Bu tercih yapıldıktan sonra, hiç şüphe yoktur ki, kütüklerin tanzimi, bilâhara bütün bu meselelerin zamanını yeniden düzenlemek icabedecektir. Ancak, şunu belirtmek isterim ki, bu mesele komisyonumuzda da görüşülmüştü. Önümüzdeki teklif, munhasıran Cumhuriyet Senatosu üyelerinin seçimine mütaallik 24 Mayıs 1961 tarihli ve 304 sayılı Kanunla ilgilidir ve bu kanunla ilgili olarak verilmiş olmasının sebebi, bu teklif verilmemiş olsaydı, seçimlerin, 5 yıl sonra yani Anayasanın derpiş ettiği iki yıllık müddetten altı ay önce yapılması için önümüzdeki ayın başında Cumhuriyet Senatosunda adçekme yapılmasını istilzam eden ve halen mer'i kanun uygulanacaktı. Bu hükmün Anayasaya uygun hale getirilmesi gerekmektedir.

Binaenaleyh, 304 sayılı Kanun munhasıran Cumhuriyet Senatosu üyelerinin seçimine aittir. Bu kanunla ilgili bir hükmü tadil ederken, Milletvekili Seçimi Kanununun ve seçimlerin temel hükümleri ve seçmen kütükleri hakkındaki 26.10. 1961 tarihi ve 298 sayılı Kanunun, sayın Şefik İnan'ın bahis buyurdukları hükümlerini tadil etmek şu anda bahis konusu değildir ve olamaz. O zaman kanunların sistemini bozmuş oluruz. Ancak, şu hususta kendilerine hak veririm, bu kanun bu şekilde kabul edilirse, yani Ekim ayının 15 nci gününü takibeden ilk Pazar günü seçim yapılacak denirse, elbette ki gerek 306 sayılı Kanun, gerek 298 sayılı Kanunda mütenazır değişiklikleri yapmak için gereken kanun tekliflerinin ayrıca getirilmesi lâzımdır. Ve bunu da kütüklerin tanzimi bakımından, bilhassa Senato seçimleri için 298 sayılı Kanun bakımından biran önce yapmak gerekir. Elbette ki, yine gruplardaki arkadaşlarımız burada birleşerek gereken objektif çalışmayı yapacaklardır.

Bu meselenin bu kanun vesilesiyle takrir mevzuu yapılmamasını bilhassa istirham ederim.

BAŞKAN — Sayın Esat Kemal Aybar.

Y. T. P. GRUPU ADINA ESAT KEMAL AYBAR (Mardin) — Çok muhterem arkadaşlar, bilindiği gibi, 304 sayılı Cumhuriyet Senatosu üyeleri Seçimi Kanununun 4 ncü maddesi, seçim tarihini 30 Mart olarak kabul etmekte ve oy verme gününü de Haziran ayının ilk haftasındaki Pazar günü olarak kabul etmektedir. Mer'i Anayasanın 73 ncü maddesinde Cumhuriyet Senatosu seçimlerinin 6 yıl içinde yapıldığını ve iki senede bir üçte birisinin değişmesi icabettiğini ileri sürmekle 304 sayılı Cumhuriyet Senatosu üyeleri seçimi Kanununun arasında bir ihtilâf hasıl olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu husus zannederim, aylarca evvel anlaşılmış ve meclislerde partileri temsil eden siyasi gruplar arasında bu konu konuşulmuştu. Mevzuu Y. T. P. Grupu olarak kendi aramızda tetkik ettik. Bu incelemede, Lâtif Aykut ve Arif Atalay arkadaşlarımızdan müteşekkil bir komisyon seçtik. Bu komisyonumuz, zamanında Grup Başkanlık Divanımıza tevdi ettiği raporunda Cumhuriyet Senatosunun ilk münavebe seçimlerinin 15 Ekimde yapılması icabettiği fikrini ileri sürdü.

Fakat bizimle temasa geçen diğer parti grup temsilcileri, bugün gündeme alınmış bulunan kanun teklifinde yazılı olduğu üzere seçimlerin bu 1964 Haziran ayının ilk haftasına götürülmesinde ısrar ettiler. İsrarlarını kıramıyarak grup başkan vekili arkadaşımız tekliflerine imza koymuş oldu. Bugün, bize bu fikri telkin eden diğer siyasi grup temsilcilerinin, evvelce ısrar etmiş olduğumuz ana fikre dönmüş olduğunu görmekle memnuniyet duymaktayım. Bu itibarla da, bize getirilmiş olan önergeye seve seve imzamızı koymuş bulunuyoruz. Bu Anayasamızın âmir hükmüdür. C. Senatosu seçimleri 6 yıl için yapılır. Seçimler 15 Ekimde yapılmıştır. Bu duruma göre, yenilenmesi icabeden 1/3 e ait seçimlerin 15 Ekimi takibeden ilk Pazar günü yapılmasında, Anayasamızın 73 ncü maddesinin âmir hükmünün yerine getirilmesi bakımından bir zaruret vardır. Bu değişiklik bütün seçimler için kâfi gelecektir. Bu seçimin yapılacağı 15 Ekimden evvelki ilk Pazar günü-

dür. Seçim günü olarak bunun kabulüne taraftarız. Hürmetlerimle. (Alkışlar)

BAŞKAN — Tümü hakkında başka söz istiyen yok. Maddelere geçilmesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir. Bu arada Komisyon raporundaki bir kelimenin hatalı olduğu, Komisyonca bunun tashih edileceğine dair bir önerge verilmiştir. Okutuyorum.

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Cumhuriyet Senatosu Manisa Üyesi Ferit Alpiskender ile dört arkadaşının Cumhuriyet Senatosu üyelerinin seçimine dair 304 sayılı Kanunun 4 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifine ait Komisyonumuz raporunda 3 ncü sayfada sondan 6 ncı satırda yer alan «Komisyonunun» kelimesinin «koyucusunun» olarak düzeltilmesini rica ederim.

Anayasa Komisyonu Sözcüsü
İstanbul
Coşkun Kırca

BAŞKAN — Önergeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Kanun teklifi hakkında ivedilik teklifi de vardır. İvedilikle görüşülmesini oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

24 Mayıs 1961 tarihli ve 304 sayılı Cumhuriyet Senatosu üyelerinin seçimi Kanununun 4 ncü maddesi ile 2 nci geçici maddesinin değiştirilmesi hakkında Kanun

MADDE 1. — 24 Mayıs 1961 tarihli ve 304 sayılı Cumhuriyet Senatosu Üyelerinin Seçimi Kanununun 4 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

«Madde 4. — Cumhuriyet Senatosu üyelerinin üçte birinin yenilenmesi için yapılacak ilk seçimin başlangıç tarihi, ikinci yılın tamamlanmasından sonraki 30 Mart günüdür; Haziran ayının ilk Pazar günü oy veririr.

Cumhuriyet Senatosu üyelerinin üçte birinin yenilenmesi için daha sonraki seçimler ikişer yıl ara ile olur. Bu seçimlerin başlangıç günü ile oy verme günü, 1 nci fıkrada gösterilen günlerdir.»

BAŞKAN — Sayın İnan.

ŞEFİK İNAN (Çanakkale) — Muhterem arkadaşlarım, verilmiş olan önergeyi görmedim. Anladığıma göre («Okunsun da öyle konuşun», sesleri) nasıl arzu ederseniz...

Arkadaşlar, Seçimlerin temel hükümleri hakkında bir Kanun vardır. Onda der ki; (Bu kanun milletvekili seçiminde, Cumhuriyet Senatosu seçiminde ve diğer bütün seçimlerde uygulanır. Ondan sonra gene bir hükmü vardır, özel seçim kanunlarında aksine bir hüküm yoksa hep bu kanun uygulanır.) Yeni temel hüküm uygulanır. Seçimlerin başlangıç tarihi 30 Marttır, diye tesbit eder.

Şimdi, özel kanunlar bu maddeyi aynen tekrar ederler. Etmeseydi, bu sebeple tarih tesbit ederdi. Tesbit etmeyişinin sebebi şu; (seçimlerin başlangıç tarihi) bir tabirdir ve bir mekanizmayı harekete getirir. Yani, kurullar kurulacak, ondan sonra, kütükler tanzim edilecek, mahallelerin krokileri hazırlanacak v. s.. Bir mekanizmaya hareket veren bir tarihtir o.. Şimdi biz bunu da değiştirirsek, bu tadil vesilesiyle, o zaman Senato seçimleri maksadiyle, kütük tanzimi, ve saire gibi ameliyelerin başlangıcı yaz aylarına alınmış olacaktır. Onun için, bu hükmü mahfuz tutmak lâzımdır. Seçimlere başlama tarihi şudur, oy verme günü şudur diye ayırmak lâzımgelir. Bir de Senato Başkanlık Divanı tarafından kura çekme tarihi değiştirilirse maksada kâfi gelecektir. İyi tesbit edelim. Eğer maddeyi değiştiriyorsak, o zaman, biraz önce uzun uzun arz ettiğim sebeplerle yani, doğru dürüst tanzimi imkânlarından mahrum kalacağız.

Onun için takririn okunmasını rica edeceğim, iyice tesbit edelim de yanlış bir şey yapmıyalım.

BAŞKAN — Oyunu kullanmamış arkadaş var mı?... Oylama işlemi bitmiştir.

Önergeleri okuyoruz :

Yüksek Başkanlığa

24 Mayıs 1961 tarihli ve 304 sayılı Cumhuriyet Senatosu üyelerinin seçimi Kanununun 4 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkındaki kanun tasarısının 1 nci fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilerek kabulünü arz ve teklif ederim.

MADDE 4. — Cumhuriyet Senatosu üyelerinin üçte birinin yenilenmesi için yapılacak

ilk seçimin oy verme günü, ikinci yılın tamamlanmasından sonraki Ekim ayının üçüncü Pazar günüdür. Bu seçimlerin başlangıç tarihi 30 Mart günüdür.

Zonguldak
Sadık Tekin Müftüoğlu

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Cumhuriyet Senatosu üyelerinin seçimine dair 304 sayılı Kanunun 4 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkındaki kanun teklifine ait Anayasa Komisyonu metninin 1 nci maddesinde yer alan değiştirilmiş 4 ncü maddenin 1 nci fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz:

«Cumhuriyet Senatosu üyelerinin üçte birinin yenilenmesi için yapılacak ilk seçimin başlangıç tarihi, Cumhuriyet Senatosu üyeleri için yapılan ilk seçimin oy verme tarihinden sonraki ikinci yılın 15 Ağustos günüdür; Ekim ayının 15 ini takibeden ilk Pazar günü oy verilir.»

C. H. P. Grupu adına
Grup Başkanvekili
Mardin
Vahap Dizdaroğlu

Y. T. P. Grupu adına
Grup Başkanvekili
Mardin
Esat Kemal Aybar

C. K. M. P. Grupu adına
Grup Başkanvekili
Sivas
Cevad Odyakmaz

A. P. Grupu adına
Grup Başkanvekili
Balıkesir
Cihat Bilgehan

M. P. Grupu adına
Grup Başkanvekili
Çankırı
Kâzım Arar

BAŞKAN — Komisyon.

ANAYASA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Muhterem arkadaşlarım, Sayın Şefik İnan, 298 sayılı Kanuna atfen C. Senatosu seçimlerinin oy verme tarihi Ekimin 15 nci gününü takibeden ilk Pazar günü olsa dahi, bu takdirde kütüklerin tanzimi için hareket noktası olan 30 Mart tarihini değiştirmeye lüzum olmadığını söylediler. Bu itibarla, müsaade buyurursanız, komisyonunuz oy verme günü yine Ekimin 15 ini takibeden ilk Pazar günü olmak üzere, seçim operasyonlarının başlangıç tarihi bakımından bir değişiklik yapıp yapmamak, bunun lüzumlu olup olmadığını tesbit etmek hususlarını, tezekkür etmek üzere takrirlerin komisyona verilmesini rica ediyorum. Birkaç dakikanızı almak mecburiyetinde kalacağız. Buna müsaade buyurmanızı istirham edeceğiz.

BAŞKAN — Sayın Müftüoğlu'nun hazırladığı önerge okundu. Daha evvel Yüksek Heyetinize arz edildiği gibi, önergeleri komisyona verilmiştir.

Damga Resmi Kanununun bâzı maddelerine ilâveler yapılmasına ve bu kanuna geçici bir madde eklenmesine dair kanun tasarısına verilen oyların neticesini arz ediyorum. Oy sayısı 294. Kabul 200, ret 81, çekinser 13. Tasarı Meclisimizce kabul edilmiştir.

ANAYASA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Arkadaşlarım, yapdığımız tetkikat neticesinde meydana çıkmıştır ki; gerek Anayasa seçimin başlangıç tarihinden bahseden hükümlerinin, gerek 298 sayılı Kanunun ezcümle 5 ve 66 ncı maddelerinin mütalâasından meydana çıkıyor ki; seçimin başlangıç tarihi, kütüklerin tanzime başlanacağı tarih değildir. Seçimin başlangıç tarihi, kampanya süresinin başlangıç tarihidir. Nitekim, meselâ 65 nci madde seçimin başlangıç tarihinden seçim sonucu ilân edilinceye kadar bâzı resmî makam sahiplerinin resmî vasıta ile bâzı seyahatleri yapmalarını yasak etmiştir. Şimdi, bu gayet açıktır ki, bu, seçim kampanyası sırasına munhasır bir hükümdür. Yoksa, seçim propagandasına iki ay devam etmek üzere 15 Ağustosta başlıyacak. Ama, Mart ayından itibaren bir vilâyetten, diğer vilâyete Hükümet üyeleri resmî vasıtayla gidemiyecek! Maksadın bu olmadığı âşikârdır. «Seçim başlangıcı tarihi» nden maksat, seçim kampanyasının başlangıcıdır. Binaenaleyh, komisyonumuz beş parti tarafından verilen takrire aynen iştirak etmektedir.

Şunu da ifade edeyim, eğer seçim kütüklerinde bir değişiklik yapmak gerekiyorsa bunu, 298 sayılı Kanunun tadili sırasında düşünmek daha doğru olur. Sadık Müftüoğlu arkadaşımızın takriri; seçimin başlangıç tarihi 30 Mart günüdür diyor. Bu takdirde propoganda süresi çok uzamış olacaktır, başlangıç tarihi bu anlamda anlaşılırsa, ki bu anlamdadır, buna iştirak etmiyoruz. Beş parti grupunun verdiği takrire iştirak ediyoruz.

SADIK TEKİN MÜFTÜOĞLU (Zonguldak) — Takririmi geri alıyorum.

BAŞKAN — Takrir geri alınmıştır.

Şimdi elimizde bir tadilname takriri vardır. Bir daha okutup oyunuza arz edeceğim.

(Parti grupları temsilcilerinin önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Önergenin dikkate alınmasını kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyon filhâl iştirak ediyor mu?...

ANAYASA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ÇOŞKUN KIRCA (İstanbul) — Ediyor efendim.

BAŞKAN — Komisyon filhâl iştirak ediyor. Maddeyi tadili ile birlikte oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 2. — 1 nci maddede sözü geçen kanunun 2 nci geçici maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

«Geçici madde 2. — Genel oyla seçilmiş olan Cumhuriyet Senatosu üyeleri için iki yıl sonraki birinci yenileme ve dört yıl sonraki ikinci yenileme, bu kanuna ekli 2 sayılı listedeki (A), (B) ve (C) grupları arasında, Cumhuriyet Senatosunun özel birleşiminde Başkan tarafından yapılacak ad çekme ile belli olur. Birinci yenilemeye tabi olmuş bulunan grup, ikinci yenileme için ad çekmeye girmez.

İki yıl sonra yenilenmesi gereken Cumhurbaşkanınca seçilmiş üyelerin üçte birinin tesbiti için ad çekme, 1 nci fıkrada söz konusu birinci yenileme için yapılacak ad çekme ile aynı günde yapılır.

1 nci fıkrada söz konusu ikinci yenileme için yapılacak ad çekme ile aynı günde de, Cumhurbaşkanınca seçilmiş üyelerin üçte biri için ikinci ad çekme yapılır. 2 nci fıkrada söz konusu ad çekme ile görevi sona ermiş bulunanların yerine seçilmiş olanlar, işbu fıkrada bahis konusu ad çekmeye girmezler.

2 ve 3 ncü fıkralar gereğince yenilenmesi gereken Cumhurbaşkanınca seçilmiş Cumhuriyet Senatosu üyelerinin görev süresi, 1 nci fıkrada söz konusu ad çekmelerden sonra genel oyla yapılan seçimin oy verme günü sona erer.

Cumhurbaşkanınca seçilip de 2 ve 3 ncü fıkralar gereğince yapılan ad çekmelere giren, ancak, bu ad çekmelerin her ikisinin sonucunda da seçimi yenilenmemiş olan üyelerin görev süresi de, 1 nci fıkra gereğince yapılan her iki ad çekmede kendisine isabet etmemiş olan grup için genel oyla yapılacak seçimin oy verme günü sona erer.

Cumhuriyet Senatosu Başkanı için ad çekme işlemleri hiçbir halde uygulanmaz. Hakkında ad çekme işleminin uygulanması yukardaki fıkralar gereğince gerektiği halde, Cumhuriyet Senatosu Başkanı olduğu için bundan istisna edilen Cumhuriyet Senatosu üyesinin görev süresi de 5 nci fıkrada gösterilen günde sona erer.»

BAŞKAN — Geçici 2 nci maddesinin son fıkrası hakkında komisyonun bir takriri vardır. Okutuyorum :

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Cumhuriyet Senatosu Manisa Üyesi Ferit Alpiskender ile dört arkadaşının Cumhuriyet Senatosu üyelerinin seçimine dair 304 sayılı Kanunun 4 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkındaki kanun teklifine ait komisyonumuz metninin 2 nci maddesinde yer alan değiştirilmiş 2 nci geçici maddenin son fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir, arz olunur :

«Cumhuriyet Senatosu Başkanı için adçekme işlemleri hiçbir halde uygulanmaz.»

Anayasa Komisyonu Sözcüsü
İstanbul
Coşkun Kırca

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen var mı? Yok. Maddeyi komisyonun değiştirişi ile birlikte oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?.. Yok. Maddeyi oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Bu kanun Bakanlar Kurulu tarafından yürütülür.

BAŞKAN — Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Tümü hakkında söz istiyen?.. Yok. Teklifin tümünü oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir. Kanun Meclisimizce kabul edilmiştir.

3. — 6802 sayılı Gider Vergileri Kanununun 33 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı ve Ticaret, Maliye ve Plân komisyonları raporları (1/365) (S. Sayısı : 47) (1)

BAŞKAN — Komisyon lûtfen yerini alsın. Maliye Bakanı yoklar mı? («Geliyor» sesleri)... Maliye Bakanı gelmiştir, kanunun görüşülmesine başlıyoruz.

Muhterem arkadaşlar, tümü üzerindeki mütalâalarını muhterem üyeler diğer kanunların müzakeresinde bildirmişlerdi. Bu tasarının tümü üzerinde başka söz istiyen var mı?...

ASIM EREN (Niğde) — Söz istiyorum, efendim.

BAŞKAN — Buyurun.

ASIM EREN (Niğde) — Pek muhterem arkadaşlarım; Gider Vergileri Kanununda bâzı değişiklikler yapılmasına mütaallik kanun tasarısı 5 yıllık kalkınma plânında kabul edilmiş olan millî petrolün himayesi meselesini çok sıkı şekilde ilgilendirdiği için bu hususta mâruzatta bulunacağım. Bir defaya mahsus olmak üzere Türkiye'deki akaryakıt satıcılarındaki stoklardan vergi alınmasını istiyen bu kanun tasarısı, Petrol Kanununu hem stok, hem de vergiler bakımlarından ilgilendirir : Petrol Kanununun 114 ncü maddesinde petrol hakkı sahibi olan yabancı yani dar mükellefiyetli, yabancı uyruklu şirketlere, harice her türlü vergi ve resimden muaf olarak kendi petrol mahsulâtını çıkarma imkânını veriyor. Bu, bizim yine Petrol Kanununun 117 nci maddesi, yabancı petrol hakkı sahiplerine Türkiye haricinde istediği yerde, Türkiye'mizdeki memleket ihtiyacına ait miktarı bıraktıktan sonra, elindeki malzemeyi yani her türlü petrol ve müştakkını stok edebilme hakkını veriyor. Görüyoruz ki...

BAŞKAN — Sayın Asım Eren, şu anda Gider Vergisi hakkındaki tasarıyı görüşüyoruz.

ASIM EREN (Devamla) — Metin kürsüden okunmadığı için 46 sayılı tasarı görüşülüyor zannettim, affınızı rica ederim.

BAŞKAN — Başka söz istiyen? Yok. Maddelere geçilmesini oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

---

(1) 47 S. Sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

Efendim, komisyon raporunda ivedilik teklifi vardır, tasarının ivedilikle görüşülmesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... İvedilikle görüşülmesi kabul edilmiştir.

6802 sayılı Gider Vergileri Kanununun 33 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — 13 . 7 . 1956 tarihli ve 6802 sayılı Gider Vergileri Kanununun 33 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Nisbet :

Madde 33. — Banka ve sigorta muameleleri vergisinin nisbeti % 20 dir. Kambiyo muamelelerinde nisbet matrahın onbinde dörtbuçuğudur.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen? Buyurun Aziz Zeytinoğlu.

AZİZ ZEYTİNOĞLU (Eskişehir) — Muhterem arkadaşlarım, bu kanunla alınmak istenilen banka ve sigorta muameleleri vergisi % 15 ten % 20 ye çıkarılmaktadır. Halbuki hepimiz gazetelerde okumaktayız, bilhassa bankada muamelesi olan borçlu tüccar ve esnafa bu kanunla 80 milyon liralık tekrar bir yük yüklemek istiyoruz. Bu kanunla alınmak istenilen 80 milyon lira, başka kaynaklardan temin edilebilir. Çok fazla olan banka faizi karşısında tüccarlara büyük bir yük teşkil eden bu banka muamelelerinden dolayı yüzde 15 i yüzde 20 ye çıkarmak suretiyle yüzde 5 nisbetinde tekrar bir zam yapılması doğru olmaz kanaatindeyim.

Sigorta muameleleri memleketimizde henüz yerleşmemiş ve yeni olan muamelelerdendir. Bundan mütevellit yeni bir mükellefiyetin yüklenmesi karşısında vatandaşlarda bunun aksülamelinin iyi neticeler doğurmıyacağı kanaatindeyim. Onun için, banka ve sigorta muamelelerinin vergi nisbetinin yüzde 20 değil, yüzde 15 olarak kalması yerindedir.

Diğer kambiyo muameleleri nisbeti bu maddede olduğu gibi yine 10 000 4,5 olarak kalmasında mahzur yoktur, ama banka ve sigorta muamele vergisinin yüzde 15 ten yüzde 20 ye çıkarılması esnaf, çiftçi ve tüccar için külfet teşkil eder. Bunun yüzde 15 olarak kalmasını siz arkadaşlarımdan rica ediyorum. Bunun için de bir önerge veriyorum, kabulünü istirham ederim. Hürmetlerimle.

SABAHATTİN SAVACI (Gümüşane) — Söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun.

SABAHATTİN SAVACI (Gümüşane) — Muhterem arkadaşlarım, bir hizmet vergisiyle karşı karşıya bulunuyoruz. Esas itibariyle mesele para fiyatının artması şeklinde tecelli edecektir. Bendeniz Muhterem Maliye Vekili Beyefendiden şunu öğrenmek istiyorum. Acaba bu para fiyatının artırılmış olması, kalkınma istidadında olan ve hususiyle geniş yatırımlara ihtiyacı olan ve para sıkıntısı çeken memleketimiz ekonomisi üzerinde ferahlatıcı değil, sarsıcı bir tesir yapmaz mı?

Malûmuâliniz, kalkınan memleketlerde, bilhasta plânla kalkınan memleketlerde ucuz para politikası takibedilmiştir. Para fiyatının yüksek olması, daima kalkınmaya menfi tesir etmiştir. Meselâ İtalya'da Vanoni Plânı, bilhassa ucuz para keyfiyetini plânında derpiş etmiş bulunmaktadır. Bendeniz bu mâruzatımın ve bununla para fiyatının yükselmiş olup olmıyacağının ve bunun Türk ekonomisine zararlı tesirleri olup olmıyacağı keyfiyetinin Hükümet Âzası Maliye Bakanı Beyefendi tarafından açıklanmasını istirham ederim.

Bendenizin kanaati o dur ki, kalkınma istikametinde olan Türkiye'de paranın fiyatını ucuzlatmak lâzımgelmektedir. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlar ayrılmasınlar, bu tasarıyı da açık oylarınıza arz edeceğim.

Sayın Bakan söz istiyor musunuz?

MALİYE BAKANI FERİD MELEN — Başka söz istiyen yoksa.

BAŞKAN — Başka söz istiyen yok, buyurun.

MALİYE BAKANI FERİD MELEN — Muhterem arkadaşım Savacı'ya arzı cevap edeyim :

Yaptığımız şey; Bankalar Muamele Vergisini % 15 ten % 20 ye çıkarmaktır. Bunun para faizi üzerindeki tesiri azdır. Faiz % 10 yerine % 10,5, % 11 ise 11,5 olacaktır. Yani yüzde yarım nisbetinde bir tesir yapacaktır.

Türkiye'de kredi darlığı mevcuttur. Bu hususu umumi izahatım sırasında arz ettim. Krediyi bollaştırmak lâzımdır. Ancak krediyi bollaştırmak, faiz nisbetini azaltmak yoliyle mümkün olmaz, kredi kaynaklarını bollaştırmakla mümkün olur. Mevduat çoğaltmak, kredi müesseselerinin sayısını artırmak ve onların imkânlarını çoğaltmak suretiyle mümkün olur. Bugün kredi almak, daha evvelki izahatımda arz ettiğim gibi, bir imtiyaz haline gelmiştir. Bugün bir bankadan kredi almak hakikaten alan için bir kâr unsuru olmaktadır. Ve bunu herkes alamamaktadır, Dışardaki kredilerin faiz hadleri banka kredilerine nazaran bir iki misli fazladır. Bankalarda faiz haddi % 11 - 12 ise dışarda bu had % 25 - 30 civarında olmaktadır.

Arz ettiğim bu sebepler dolayısiyledir ki, bankalardan kredi almak bir imtiyaz halindedir. Bankalardan kredi alan kimselerden bir miktar paranın plânın finansmanı için vergi olarak alınmasını caiz gördük, muhik gördük. Ve bunu ağır bir mükellefiyet saymadık. Ayrıca bunlardan bu vergilerin alınmasiyle de bunların kredileri daralmıyacaktır. Dediğim gibi, talep o kadar çok ki, bu miktarı üç misline de çıkarsak, kredi miktarındaki talepler yine azalmıyacaktır ve sırada bekliyeceklerdir.

Sonra, arz ettiğim gibi, bunları ucuzlatmak lâzımdır. Kredileri bu suretle ucuzlatmakta fayda vardır. Ama evvelâ kredi kaynaklarının bollaştırılması lâzımdır. Yoksa krediyi ucutlatmanın ve faiz haddini düşürmenin bu bapta hiçbir tesiri olmıyacaktır. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Başka söz istiyen?.. Yok. Verilmiş bir önerge vardır okutuyorum.

Başkanlığa

1 nci maddede : 6802 Gider Vergisinin 33 ncü maddesinin (Banka ve sigorta muameleleri Vergisinin nisbeti % 15 tir. Kambiyo muamelelerinde nisbet matrahın on binde dört buçuğudur.) Şeklinde tadilini arz ve teklif ederim.

Eskişehir
Aziz Zeytinoğlu

BAŞKAN — Önergenin dikkate alınmasını oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmemiştir.

Şimdi maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının tümü hakkında söz istiyen? Yok. Tasarı açık oylarınıza arz edilecektir.

Bu arada gelmiş olan bir takrir var okutuyorum.

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Bütçe müzakereleri Millet Meclisinde başlamadan önce, vergi reform kanunları ile ivedilikle görüşülmesinde zaruret olan kanunların görüşülüp, bitirilmesi için 7 . 2 . 1963 Perşembe gününden itibaren, sabah, öğle ve gece mesaisi yapılmasını arz ve teklif ederiz.

Sabah	10,00	13,00
Öğle	14,00	17,00
Akşam	19,30	

Balıkesir	Mardin
Cihat Bilgehan	Vahap Dizdaroğlu
Kütahya	Erzincan
Sadrettin Tosbi	Sadık Perinçek

BAŞKAN — Önergeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir. Efendim, yarından itibaren tatbik edilecektir.

4. — Gider Vergileri Kanununda bâzı değişiklikler yapılması, İstihsal ve Gümrük Vergileri hadleri artırılmış olan akar yakıtların Stok Vergisine tabi tutulması hakkında kanun tasarısı ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (1/361) (S. Sayısı : 46) (1)

BAŞKAN — Komisyon üyeleri... Buradalar.. Vekil... Buradalar. Tasarının tümü üzerinde söz istiyen arkadaşımız var mı?

ASIM EREN (Niğde) — Söz istiyorum.

BAŞKAN — Sayın İhsan Ataöv, siz de söz mü istiyorsunuz?

İHSAN ATAÖV (Antalya) — Hayır, efendim.

BAŞKAN — Buyurunuz, Sayın Asım Eren.

ASIM EREN (Niğde) — Pek muhterem arkadaşlarım, konuşmama demin yarıda bıraktığım yerden devam etmek istiyorum. Bu kanun tasarısı Türkiye'nin millî petrol işlerini ilgilendiriyor. Ayrıca, kanun tasarısının kendi gelir amacı bakımından da, mâruzatımı her halde önemli bulacağınızı ümid ediyorum. Petrol Kanununda, petrol hakiki sahibi yabancı şirketlerin, Türkiye'de istihsal ettikleri her türlü petrol müştakatını, isterlerse, İhraç Vergi ve Resminden muaf olarak, harice çıkarmaları her zaman için yetkileri dâhilindedir. Petrol Kanununun bu 114 ncü maddesi icabıdır. Yine istedikleri zaman da, Türkiye'de, kanunun memleket ihtiyacı dediği, Millî Savunma ihtiyacı ile halkın ihtiyacını karşılayacak miktar alıkonduktan sonra, kalan miktarı, yani istihsal bakıyesini her zaman hariçte stok etmek yetkisine de sahiptirler. Bu yetkileri sebebiyle bu verginin yani Stok Vergisinin ilk tesiri şu olacaktır : Bu şirketler de kendilerini böyle bir vergiden kurtarmak için, Orta - Doğu'da veya Akdenizin yine kendi tesisleri bulunan bir yerinde ve malî mevzuatı kendilerine müsaidolan bir memlekette Türkiye'deki stokları saklamak temayülü artacaktır. Bu ihtimal, muhakkak ki, bu kanun tasarısı ile fazlaca belirmektedir.

Muhterem arkadaşlarım, bu vesileyle bu Stok vergisi tasarısının Petrol Kanunumuzun başka bir maddesini ilgilendirmesi bakımından da bâzı mâruzatta bulunacağım :

Petrol Kanunumuzun 112 nci maddesinin 1 nci fıkrasının birinci büyük cümlesi; «İthal Vergi ve resimlerinden ve her türlü Gümrük Vergisi ve resimlerinden ve vergilerinden muaf olarak, petrol hakkı sahibinin 25 sene müddetle Türkiye'ye hiçbir külfete girmeden, hariçten petrol ameliyesine gereken her türlü malzemeyi ithal edebilmesi yetkisini» kendilerine vermiştir. Malzeme tâbiri, Petrol Kanunu gereğince petrolü de içine almaktadır. Bu suretle Hazineye hiçbir irat girmeksizin memleketimize sokulan yabancı ham petrol ve müşakkakat, meselâ bugün Mersin Rafinerisinde işlenmekte ve buradan Gümrük ve İthal Resminden muaf olarak millî petrolümüzle kolayca rekabet eder vaziyette Türk piyasasına sürülmektedir.

(1) 46 S. Sa yılı basmayazı tutanağın sonundadır.

112 nci maddenin 1 nci fıkrasının 2 nci cümlesi ise, Hükümetimizin 1960 yılından sonra bu gibi yabancı petrol ithalâtından Gümrük ve İthal vergi ve resimlerinin alınmasına karar verebileceğini âmirdir. Bu hüküm, millî menfaatlerimize çok uygundur. Fakat bugün ölü bir hüküm gibi, işlemez durumdadır. Çünkü Petrol Kanununun 112 nci maddesinin tadili 1955 senesinde 6558 sayılı Kanunla temin edilmiş olan millî menfaatimizi ondan iki sene sonra, 1957 senesinde her hangi bir tesir ile 112 nci maddede yeni bir değişiklik yapılarak bozmuş ve bu 112 nci maddede 1 nci fıkra 2 nci cümlesinde Hükümete verilmiş olan vergi alma yetkisini iptal eder şekilde bir (2 nci fıkra) ısdar edilmiştir.

112 nci maddede Bakanlar Kurulunun Türkiye'de bu şekilde stoklarda Bakanlar Kurulu Türkiye'de bu şekilde stok mevcut ise, yani millî petrol kaynaklarımızdan elde edilen petrolden kâfi stoklar memleket ihtiyacı için mevcut ise ve aynı evsafta ise Bakanlar Kurulu Gümrük, İthal ve saire resim ve harelardan muaf olarak ithale, kanun yürürlüğe girip altı sene bittikten sonra, bittikten sonra, nihayet verebilir, diye bir cümle vardır, 112 nci maddede. 1955 te kabul edilen bu hüküm, maalesef 1957 de kabul edilen 2 nci fıkra şeklindeki diğer bir hükümle, yani 112 nci maddenin ikinci fıkrasını iptal eden bir hüküm ile fiilen işliyemez olmuştur.

O 2 nci fıkranın meali de şudur : Petrol hakkı sahibi, birinci fıkra hükmüne istinaden bu hak yürürlükte kaldığı müddetçe lüzumlu olan petrolü, Gümrük ve diğer ithal resimlerinden muaf ithal edebilir. Birbirini nakzeden bu iki fıkra iki ayrı şekil ve zamanda getirilmiştir: İkincisi; kanunda «millî menafiimizin korunmasına dair hükümler» diye başlıyan bir kısımda, millî menafiimizi baltalayan bu 2 nci fıkra konulmuş ama bizler bugüne kadar bunun üzerine eğilmemişizdir. A. P. Sözcüsü Sayın İhsan Gürsan arkadaşımızın 1 nci Koalisyonda Ticaret Bakanlığı yaptığı devrede buna kendilerinin resmen dokunmaları lâzımgelirdi. İki seneden beri Birinci Koalisyonda dokunmamışlardır. Hiçbir Maliye Bakanı da dokunmamış ve bununla ilgili olarak bu iki bakanlık birbirlerinin nazarı dikkatlerini de celbetmemişlerdir. Fakat Maliye Bakanını bendeniz burada mâzur görürüm, çünkü bu zıt hükümler dolayısiyle bugün 112 nci maddenin birinci fıkrasında 2 nci cümlesine dayanarak Bakanlar Kurulunun 1960 senesinden itibaren Gümrük ve İthal vergilerini iadeten koyma yetkisi mevcut iken, ikinci fıkrada bu yetki elinden alınmış ve Mobiloil ve Shell şirketleri böylece kendi işlerini gayet güzel yürütmüşlerdir. Yani daha Mersin'de yabancı rafineri açılırken biz onları aşırı ve bize zararlı şekilde koruyan bu muaflık hükmü çıkarmışız. Bu suretle de bugün Hazinemiz bu vergiden mahrum kalmıştır.

İthal Vergisi ve buna mütaallik resimler ile Gümrük Vergisi ve resimleri bu kadar cömertçe yabancı şirketlere niçin bağışlansın? Evet, şimdi bunun bu kanun ile ilgisi nedir buyuracaksınız? İlgisi budur arkadaşlar; bu Yüce Meclis'te 112 nci maddenin birbirine çok yabancı duran birinci ve ikinci fıkralarının tefsiri veya tadili gerekmektedir. Kanun vâzı, Petrol Kanununun bu kısmında metinde: «Millî menafiin korunmasına ait esaslar.» Diye bir başlık koymuştur. 112 nci madde işte bu başlığın altında gelen bir maddedir. Acaba millî menafii koruyan 112 nci maddenin 2 nci fıkrasını 1 nci fıkra tadilinden iki sene sonra bir zararlı şekilde değiştiren zihniyetin menşei ve amacı nedir, bilmem!? Ama bu muhakkak ki, Türk Maliyesine, Türk Hazinesine büyük zarar veren bir zihniyettir. Tefsirin veya tadilin elbette ki, bu kısmın başına konulmuş olan kelimelere uygun olması lâzımgelir. Ve bu tefsirin veya tadilin bir an evvel Hükümet tarafından Yüksek Meclise getirilmesi lâzımdır. Bu suretle muhterem arkadaşlarım, ithalden sonra dâhilde satışın da Gümrük Resminden muaf olmaması lâzımgelir. Gene Petrol Kanununun 95 nci maddesinde der ki, «Petrol hakiki sahibi, Türkiye'de her türlü petrol ameliyelerini yapabilir. Fakat satış meselesini, perakende satış meselesini, tevzi sistemi kurulmasını yapmak için her halde, mutlaka Türkiye'de merkezi olacak, ve bunlar mutlaka Gümrük Resmi ve saireden muaf olmıyarak muameleye tabi tutulacaklardır.» der.

Şimdi, bendeniz bu hususta aydınlanmak istiyorum. Muhterem Maliye Bakanı lûtfetsinler; bize bilgi versinler. 95 nci madde bu şekilde tatbik ediliyor mu? Mobiloil, Shell ve buna benzer daha ufak petrol şirketleri meselâ Caltex gibi, gerçi Caltex Şirketinde bizim Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığımızın % 51 payı da var ama, onlar bizi paravana gibi kul-

lanmışlardır; bunlar hakkında Türkiye'de tevzi teşkilâtının bugün dörtte üçü onların elindedir; tevzi teşkilâtı olarak her yerde, Petrol Ofisinin bulunduğu, bulunmadığı yerlerde, her gün mütezayid şekilde kendi tevzi teşkilâtını en parlak propagandalarla kurmakta ve alış verişi Petrol Ofisinin elinden almaktadır. Türkiye'de bu dörtte üç perakende satış teşkilâtının getirdiği kârı düşünürseniz, muhterem arkadaşlar, bunların 95 nci madde gereğince ayrı kayıt, ayrı hesap ve vergilere tabi olması hakkındaki hükmün Maliyemizce tatbik edilip edilmediğinin bilinmesini, Yüksek Meclis için çok zaruri görmekteyim. Tatbik edilmiyorsa, nâçizane, ikaz ediyorum. İthal ve ihraç resim ve vergilerinin; mutlaka 6 ncı senesi çoktan bitmiş olan 112 nci maddenin 1 nci fıkrası gereğince artık alınmasını ve 2 nci fıkrada yapılması gereken tefsir veya tadilini de çabuk getirsinler.

Türkiye'de perakende satışa ait gelecek her türlü gelirin içinde evvelce verilmemiş olan ithal vergisi 95 nci madde gereğince bu sefer verilecektir. Yabancı şirketler ayrı hesap tutarak perakende satış işi yapıyorlarsa artık onlardan vergilerinin alınmasını naçizane ikaz ediyorum. Bu satış vergileri Hazineye çok irat getirecektir. O kadar ki, hattâ bu stok vergisine de lüzum kalmıyacaktır fikrindeyim. Kaldı ki bu Petrol Stok Vergisi ve beyanname verilme mecburiyeti, Adalet Partili arkadaşlarımızdan bâzılarınca dün ve bu sabah tenkid edilmiş idi: Nakliyemiz sıkışacaktır demişlerdi. Gene bu tasarının bu suretle muhterem Hükümetin mevcut Petrol Kanunumuz üzerinde çalışarak Yüksek Meclise bir tadil tasarısı getirmesi de kendi salâhiyeti dahilindedir ve zamanı geçmektedir. Böylelikle yabancı petrolün perakende tevzi teşkilâtının ve P. Ofisinin satışlarına ait yetkileri ve vecibeleri telif edilir ve millî Maliye Hazinemiz hariçten büyük bir kaynağa, vatandaşlarımızın hiçbirini sıkmadan, sahiboluruz. Mevzuatımızın buna aidolan maddelerini tekrar hatırlatıyorum. Not alırlarsa memnun olacağım.

114 ncü ve 117 nci maddelerinin tefsiri veya tadillerini istediğimiz iki hüküm hakkındadır. 112 nci maddenin tefsirini veya tadilini istediğimiz iki fıkra hakkındadır. Bu suretle yabancı şirketler stokları ihracı vergiye tabi olarak girip çıkacak demektir. Sonra Petrol Kanununun 95 nci maddesinin tatbikını istiyoruz. Maalesef 98 nci ve 100 ncü maddeler de bu şirketlere vergilerden indirim yapmak suretiyle, kendilerini masrafa boğulmuş göstererek, iradı ise gerçekten daha az göstererek ve zaten Petrol Kanununun bir maddesi, «Sadece Türkiye'de kazandıkları paranın Gelir Vergisini verirler.» dediği için Türkiye'deki kazancını böylece gizliyerek, vergilerini son derece az bir seviyeye düşürmek, ellerinde bulunan bir şey olduğu için bunu yaparlar mı, yapmazlar mı bilmem ama, Petrol Kanununun bir maddesi iyi niyeti emretmiştir. Bu itibarla inşallah iyi niyetlerini kullanırlar, masraflarını hakkiyle gösterirler.

Fakat bir an için yabancı petrolü en bedava yani vergisiz bir şekilde Türkiye'ye sokan, çıkaran, hiçbir vergi vermiyen bu yabancı şirketler bu Stok Vergisi çıktı diye stoklarının 3/4 ünü dışarı götürürler, bize iki tane bidon vergisi ya verirler, ya vermezler!

İşte muhterem arkadaşlarım, bu itibarla, 98 ve 100 ncü maddelerdeki masrafa boğmak meselesini bu arada tetkik etmelerini Sayın Maliye Bakanından istirham edeceğim. İpraş olsun, Mersin rafinerisi olsun, bunların masrafları üzerinde kontrollerini ve durumu kendi göziyle incelemesini rica ediyorum.

Muhterem arkadaşlarım, bundan başka, Petrol Kanununun 109, 110 ve 111 nci maddelerinin esaslı olarak incelemelerini ve bu bakımdan Hazineye menfaat geleceğini umduğumu, sözümü fazla uzatmamak için bu kararla iktifa edeceğimi arz ederim.

BAŞKAN — Oyunu kullanmıyan arkadaşlar varsa lûtfen oylarını kullansınlar.

PLÂN KOMİSYONU ADINA AHMET AYDIN BOLAK (Balıkesir) — Komisyon olarak bir nokta hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN — Sayın Zeynel Gündoğdu söz istemiş idi. Ona takdimen söz istiyor musunuz?

PLÂN KOMİSYONU ADINA AHMET AYDIN BOLAK (Balıkesir) — Evet.

BAŞKAN — Buyurun.

PLÂN KOMİSYONU ADINA AHMET AYDIN BOLAK (Balıkesir) — Muhterem arkadaşlarım, sevk edilen tasarıda halen millî ve ithal malı petrolün tâbi olduğu Gider Vergisinde bir

ilâve düşünülmektedir. Sevk edilen tasarının hukuki hüviyeti Gider Vergisinde bir ilâveden ibarettir.

Ancak Sayın Asım Eren Beyefendi bu vesileyle Petrol Kanununa intikal edip Petrol Kanununun, memleket ihtiyaçlarından fazlası olan mâmul petrol mevzuuna ve Petrol Kanununa istinat edip petrol hakkı sahibinin, tasfiyehane, tasfiye bölgesi sahibinin yurda ithal ettiği ham petrol ile mamul halen geldikten sonra sınırı aşıp Türkiye'de satıldığı ve mamul petrol hakkındaki hükümlerin tartışılması yapılmış ve bu vesile ile Maliye Bakanlığı titizlikle dikkate davet edilmiştir.

Sayın Asım Eren beni mâzur görsünler, bunlar arasındaki hukuki irtibat ancak (petrol) ismi bakımından vardır.

Bendenizin komisyon adına söz almamda asıl sebep şu olmuştur :

Petrol Hukuku, beynelmilel iktisadi hayatın yarattığı ve üzerinde hassasiyetle durulması lâzımgelen ve ancak çok yetki ile üzerinde beyanatta bulunulması icabeden bir mevzudur.

Büyük sermayeleri ve beynelmilel münasebetlerde büyük tazyikleri icabettiren bir mevzuda, Türkiye'de bugün bu sermaye şirketlerinin müntesipleri dolâr, siterlin veya mark olarak yatırım yapmış bulunmaktadır. Petrol Dairesinin bu yatırımın miktarlarını döviz olarak ifade etmesi mümkündür. Nitekim, bu sermaye şirketlerinin müntesiplerinden Caltex, Türk Hükümeti ile ortaktır. İpraş Rafinerisinde % 49 hisseyle Caltex Şirketi ortaktır. Yani Türkiye Hükümeti bu büyük sermaye gruplarında tercih hakkında da beyanda bulunmuştur. Hal böyle olunca petrol üzerindeki istihsal giderinin petrolün hakiki sahibi ile ve petrolle zerrece alâkası yoktur, yurt içinde istihlâk edilen petrol için mevzuubahistir. Bu mevzu konuşulurken, sermaye sahibini, Türk Hükümetini ve ortağını yakından ilgilendiren bu mevzuda titizlik gösterilmesi ve dikkatli davranılması lâzımdır.

Türk millî petrollerini himaye, Gümrük vergileri yolu ile yapılmaktadır. Türk millî petrollerini himaye, diğer ecnebi şirketlerin ve Türk Devletinin ortak olduğu şirketlerin ve Türk olmaz. Bu hal mevzuata dayanan diğer millî menfaatlere muvafık olmasa gerekir. Basiret ve kiyaset, millî petrolun menfaatleriyle, ecnebi şirket menfaatlerini korumada muayyen bir ölçü tutmak, millî menfaatlerimiz bakımından bu sermayeyi istihdam ve istismar ederek neticeye ulaşmaktır. Muvaffak olan milletler, bu yolda yürümüşlerdir.

BAŞKAN — Sayın Zeynel Gündoğdu.

ZEYNEL GÜNDOĞDU (Erzincan) — Sevgili arkadaşlarım, dünkü konuşmalarda, akar yakıta yapılan zamların bizim bünyemize tesir edeceğini iddia eden arkadaşlarıma bir nebze cevap vermek için huzurunuza çıktım. Bu vesile ile, kanunun tümü üzerinde konuşmadığım için, bir 5 dakikalık zamanımızı madde haricinde israf edeceğim.

Muhterem arkadaşlar konuşmalar çok çekişmeli geçmekte, bu bakımdan hisler, hâkim mantık mağlûp olmaktadır.

Türkiye'nin bugünkü halini dost ve düşman bilmektedir, hele biz çok iyi bilmekteyiz.

Hal bu iken yine de ana dâvalar üzerinde birleşemiyor. Millet kürsüsünü, açığa çek çekilen bir banko halinde kullanıyoruz.

Aklı başında her vatandaş üzerine düşen vazifeyi yaparak esası kurtarmaya hazırdır ama yeter ki, biz mideleri bulandırmayalım.

Varidat kaynağı ararken ve bunları sarf ederken Milletçe iç siyaset ve dış siyaset bakımından gerekse iktisadi ve içtimai bakımdan hangi vasatın içinde ve hangi noktadayız bilemeyiz ve millete de anlatmalıyız.

Bunu bildikten sonra esası teferruata boğdurmamak için ana dâvalar üzerinde iktidarı ile muhalefetiyle birleşmek en azından vatandaşlık borcumuzdur. Hayatiyetimizi idame için dış devletlerden binbir müşkülâtla yardım dilenirken, küçük hesapların zebunu olup içerideki son imkânlarımızı seferber etmememiz bugün bizi şirin gösterir ise de yarın için de yok olmakla karşı karşıya bırakır.

İç huzursuzluğun temelini ise millî gelirin nisbetsiz dağılışından ileri geldiğini hepimiz bilmekteyiz.

İç huzursuzluğun dış yardımlara ve yabancı sermaye celbine engel teşkil ettiği ise yine bir hakikattir.

İşte bu durumları koz olarak ele alan bir kısım kimseler mevcut kadronun memleket gerçeklerine bir çare bulamıyacağını dernekler kurup ilân edecek kadar ileri gitmişlerdir.

Bu vergi kanunları çıktıktan sonra tahripkâr seslerin ne taraftan geleceğini ve şayet ge-

lirse bu konuda Hükümetin hassasiyetinin ne olacağını ben şahsan merak ediyorum.

NATO ittifakı içindeyiz. Liberal sistemle ihya olmuş miletlerden yardım görüyoruz, yine bu bloktan yabancı sermaye bekliyoruz diğer taraftan bâzı beyan ve neşriyatlarla ise onun sistemini hırpalıyoruz.

Bu yolda olanların memlekete iyilik mi, kötülük mü ettiklerini yüksek takdirlerinize arz ederim.

Aklı başında sermayedarlar bugün için vergi ağırlığından kaçınmıyacaktır.

Esasen kaçınırlarsa kendi sistemlerini bizzat yıkmış olurlar.

Vergiyi verenler vergilerin bugünkü servetlerini ve yarınki istikballerinin sigortası olacağını bilmektedirler.

Vergi artırıyor diye Hükümeti itham etmiye kimsenin hakkı yoktur. Hükümet vergiyi babasının kasası için değil milletin selâmeti için evvelce plânla ilân ettiği istikamette harcamak için alıyor.

Esasen vergi artırmak Hükümetler için büyük bir şansızlıktır ama ne yazıkki memleket gerçekleri bunu icabettiriyor.

Politik zararımızın pahasına umumun menfaati uğruna bu fedakârlığa katlanan Hükümeti takdir etmek en azından vicdan borcumuzdur.

Yalnız Hükümet şunu iyi bilsin ki, Devletin malî kudretini takviye edecek ferdin teşebbüsüdür.

Sayın Maliye Vekilinin şahsı ve Hükümeti namına dünkü konuşmalarında hususi teşebbüse önem vereceklerini ilân etmeleri piyasada iyi karşılanacaktır, ama aynı Vekâlete bağlı D. M. Ofisinin bir matbaa kuracağını duyuyoruz. Doğru ise gelip sözlerini geri alsınlar sözleri ile tatbikatlarını tezada düşürmekten kurtarsınlar. Hükümeti de bu hususta sarahate davet ederim. Şayet bu doğru ise ilgili Bakan tarafından açıklanmasını istiyorum. Hükümeti de sarahate davet ediyorum. Bu kürsüye çıkıp, biz hususi teşebbüsü temel olarak kabul ediyoruz diyorlar diğer taraftan lojmanlar yapımı kanunları gibi yalnız İktisadi Devlet Teşekküllerinde % 51 den fazla iştiraki bulunan şirketler girebilir diyen inhisarcı kanunlar çıkarması, sözleriyle tatbikatları arasındaki tezadın bir delili olarak vermek istiyorum. (Soldan, alkışlar.)

Bu kürsüye çıkış, özel teşebbüs esas temelimizdir, deyip diğer taraftan Şarkta yapılacak lojmanlar Kanununa bir madde ekleyip, «Bu inşaatların ihalelerine İktisadi Devlet Teşekküllerinin şirketlerinden başkası giremez.» şeklinde kanun çıkarmaları taahhütle tatbikatın bir tezadını teşkil eder.

Sevgili arkadaşlarım, içerisine girdiğimiz mükellefler bizden ne istiyor? Mükellef vergiye itiraz etmemektedir. Mükellef diyor ki:

Bana imkân verece, emniyet vereceksin, kazanacağım, Devlete de çok vergi vereceğim diyor.

Bunun içinde :

1. — Partiler olarak fert ve fert olarak politik yatırımdan vazgeçeceksin, Millet kürsüsünü açığa çeken banko olarak kullanmıyacaksın. Memleket gerçekleri nerede ise orada birleşeceksin ki ben de yarına güvenerek uzun vâdeli yatırıma gideyim.

2. — Kredi müessesesini ıslah edeceksin, beni bankerlerin istismarından kurtaracaksın, devlet olarak cüzi faiz, kabul, fakat bugünkü murabaacılıktan vazgeçeceksin.

3. — Vergi kanunları muvacehesinde ben senin ortağınım. Binaenaleyh bunlar kaçakçıdır, vurguncudur propagandası yapanları susturmak, bindiğin arabanın üzerine atlayanların havasını verenleri arayıp bulacaksın.

Eğer benim içimde hileli yürüyenler var ise hepimizi itham etmiyeceksin, müsebbibini bulup lâyık olduğu cezayı verip beni de şaibeden kurtaracaksın.

4. — Benim sistemimi takibedecek, hattâ hududuna dikkat edilmez ise ilerde rejimi dahi tehlikeye sokacak, benden aldığın vergi ile kurduğun devletçiliği benim teşebbüs sahamın dışında tatbik edip benim taşımla benim kuşumu vurmıyacaksın.

İşte o zaman bu aziz milletin refahı için ne istersen işte veririm.

Arkadaşlar vergide adaletsizlik sosyal dengeyi bozar, cemiyette boşluk ve uçurumlar yaratır.

Bu boşluk ve uçurumlara ise bizzat sermaye sahipleri düşüp yok olacaktır.

Servet sahiplerine bir kere daha hatırlatırım, bundan sonra hangi iktidar iş başında olursa olsun onların servetlerini devletin kuv-

vetleri değil, bizzat kendilerinin yaratacağı vasat koruyacaktır.

Sevgili arkadaşlarım, vergide adaletsizlik sosyal dengeyi bozar, bunu hepimiz bilmekteyiz. Cemiyetler arasında uçurum yaratır. Bu uçurumun içine de, evvelâ sermaye sahipleri düşer, kaybolur. Bunun önüne geçmek lâzımdır.

Sözlerimi bağlarken akar yakıta bugünkü yapılan zammın müstehlike tesirinin ne olduğunu arz etmek istiyorum. Bunu komisyonda da arz etmiştim, fakat diğer arkadaşlarımız, bunun çok büyük tesirler yapacağını söylemişlerdir. Hayır arkadaşlar, tesir yapmıyacaktır. Şimdi bunlara cevap vermek lüzumunu hissediyorum.

Muhterem arkadaşlarım, yapılan zamlar, meselâ, İstanbul ile Ankara arasında işliyen 10 tonluk bir kamyonda 45 lira akar yakıt parası yükleyecektir. Bunu tonla hesabedecek olursak, 225 kuruş isabet edecektir ki, kilo başına 20 para eder.

Bu para manifatura eşyasına bir kuruş, bir çift ayakkabıya 5 kuruş, bakkal eşyasına 20 para tesir edecektir. Hangi ayakkabıcı bunu yapmıyor, bu kadar zammı koymuyor? Hangi ayakkabıcıdan ayakkabıyı 90 lira 91 kuruşa alıyoruz? Hangi sabuncudan sabunu 20 lira 5 kuruştan alıyoruz. Demek ki akar yakıta yapılan zammın müstehlike bir tesiri yoktur. Olsa bile çok cüzidir. («Az mı?» sesleri) Azdır azdır arkadaşlarım.

Gelelim benzin meselesine : Benzin bugün memleketimizde ekonomiye tesir etmiyecek sahalarda kullanılmaktadır. Hususide, takside kullanılmaktadır. Bu 50 kuruşu bırakıp, taksiye 2,5 lira veren insan yarın, zam sebebiyle taksinin ücreti 3 liraya yükselirse, bütçesi elvermediği takdirde otobüsle seyahat eder. Buna başka tesiri olmaz. Ödeme gücü olmıyan insanlar için tesiri ancak bu olur.

Gelelim traktörlere tesirine : İçimizde çiftlik sahipleri var. Bunlar, traktör veya başka modern âletlerle ziraat yapıyorlar. Beri tarafta da karasabanla uğraşanlar var. Elbette, çiftlik sahiplerinden alacağız, zira bu takdirde bu alınanlarla diğer taraftakini karasabandan kurtaracağız. Bu bakımdan yapılan zamlar fazla bir pahalılık yaratmıyacaktır. Yaratsa da cüzi olacaktır. Bu malûmatı arz etmek istedim. Hürmetlerimi sunarım, efendim. (Alkışlar)

BAŞKAN — Buyurun Sayın Hüsamettin Tiyanşan.

BAŞKAN — Sayın Hüsamettin Tiyanşan.

HÜSAMETTİN TİYANŞAN (İstanbul) — Muhterem arkadaşlar, benden evvel konuşan arkadaşlarım, huzurunuza gelmiş bulunan kanunun hukuki yönden münakaşasını yaptılar. Ben sadece içlerinden gelmiş bulunduğum esnafın üzerine bu kanunla ne kadar külfet yüklendiğini kısaca izah etmeye çalışacağım.

Memleketimizde mevcut 185 bin vasıtaya senede alınması düşünülen 200 milyon lirayı bölersek her vasıta sahibi senede 1 100 lira fazla Devlete para verecek demektir. Bu iki kere iki dört bu şuna fazla tesir eder, buna az tesir eder, pabuca beş kuruş, bilmem şuna yüz para filân böyle hesap yok. Bu meydanda, bunda bizim bütün itirazlarımıza rağmen Koalisyon kanatları bu kanunu kabul edeceğine göre hiç değilse Maliye Vekâletinin mazot ve benzin üzerine bu işi daha âhenkli olarak ayarlaması icabederdi kanaatindeyim. Bunda da yanılmışlar, benzine daha büyük miktarda zam yapmışlar. Haddizatında çok az mazot yakıp da büyük nakliye işleri yapan vasıtalara kullandıkları mazota daha az zam yapmak suretiyle bunda da bir âhenksizlik misali vermiş oldular. Sayın Maliye Vekili buyurdular ki, dün bizde benzin fiyatları akar yakıt fiyatları Avrupa devletlerine nazaran çok düşüktür. Yalnız burada bir noktayı söylemeden geçemiyeceğiz. Evet, bizde mazot ve benzin fiyatları 20 - 30 kuruş ucuzdur. Avrupa'ya nazaran, fakat vasıta fiyatları bizde fazladır diğer devletlere nazaran. Bunun misali, yedek parça, lâstik v.s. Diğer bütün masraflar da Avrupa'ya nazaran çok fazladır. Bunun dışında bizim bu vasıtaları kullanan vatandaşlarımızın Devlete ödediği paralar da diğer devletler yanında fazladır kanaatindeyiz. Bundan başka yine plânın bizim üzerimize yüklemeyi düşündüğü Motorlu kara taşıtlar Kanunu ile bâzı karayollarını para ile kullanmamızı istihdaf eden Nakliye Vergisi ihdası da bunun üzerine kara biber olacaktır kanaatindeyiz. Demin bahsettiğim, senede 1 100 lira sadece akar yakıta zam olarak bu esnafın verdiği paradan başka motorlu vasıta işletenler muayene, vize, plâka vergisi, sigorta harcları gibi namlar altın-

da sadece İstanbul'da senede, bende şimdi listesi var fakat kıymetli vakitlerinizi almış olmıyayım, şöyle ortalama bir hesapla sadece İstanbul'da bu namlar altında motorlu vasıta işletenler 20 milyon 617 bin 500 lira para ödemektedirler. Bu esnaf Devlete vergi ödememek istememektedir. Fakat takatı nisbetinde vergi almak da Devletin vazifesi olmak icabetmektedir kanaatindeyiz. Yine bu cümleden olarak 1960 senesinden evvelki vergilerini ödeyemiyen bu esnaf Maliye Vekilini kısa bir müddet evvel ziyaret etmişler ve bundan evvelki vergileri usul bilmedikleri için cezalı olarak tarh edilmiş olan vergilerinin de hiç değilse cezasız olarak alınmasını teklif etmişler ve Maliye Vekili de bunu zannederim mâkul karşılamış, böyle bir hazırlık içinde bulunduğunu beyan etmişlerdi. Motorlu vasıta kullanan esnafa bu kadar ağır külfetler yükliyen Devlet, bu esnafa acaba Devlet hizmeti olarak neler yapmaktadır? Bunu kısaca söyliyelim. Emniyet Genel Müdürlüğünün bütçesine koyduğu 200 bin liralık tahsisatla ne bir trafik teşkilâtı, ne de bir yol emniyeti sağlamış durumda değildi. İki senedir burada çırpınmaktayız, bir trafik umum müdürlüğü ihdas edilsin diye. Hangi Vekâlete bağlandığı katî olarak belli olsun ve bu esnaf da muhatabını bilsin dedik. Buna rağmen çalışmaların nerede olduğunu bilememekteyiz. Zannederim bu devre içinde de bu bitirilemiyecektir. Bütün bu şikâyetlerimize rağmen demin, yukarda bahsettiğim büyük rakamlar üzerine esnafın bu paraları müşterek trafik fonu adı altında Maliye Vekâletinde toplanmaktadır. Bu fonun % 20 si belediyelere verilmesine rağmen belediyeler de bu masrafları yerine sarf etmemekte ve işte gördüğünüz yollar köstebek yuvası gibi gözünüzün önünde millî serveti kullanan bu esnaf her gün birçok para ziyanına duçar olmaktadırlar. (Müdahale) Evet, Muammer Kıraner yapmıştı.

1961 İstanbul Belediyesinin trafik giderlerini de şurada söylemeden geçmiyeyim. Müşterek trafik fonundan % 20 belediyelere veriyorlar, halbuki İstanbul Belediyesi 1960 - 1961 de trafik fonu olarak sade 1 lira sembol olarak ayırmıştır. İşte bu 1 lira ile de İstanbul'da gördüğünüz hizmetleri ifa etmiştir. Bundan sonra temennimiz hiç değilse alınan bu kadar ağır vergilerin esnafın hizmetine sarf olunması yani yolların bakımına, trafik tesislerin yapılmasına sarf olunması merkezinde olacaktır. Biz bu vergileri bugünkü çalışma şartları içinde şoför ve nakliyeci esnafının veremiyeceği fikrini müdafaa etmekteyiz. Bunun için bu kanunun aleyhinde bulunduğumuzu muhterem heyetinize arz ederiz. Hürmetlerimizle.

BAŞKAN — Buyurun Asım Eren.

ASIM EREN (Niğde) — Pek muhterem arkadaşlarım, Sayın Aydın Bolak arkadaşım şahsımı îmâ ederek, münhasıran benim mâruzatımı istihdaf eden bir konuşma yaptılar. Sayın Aydın Bolak arkadaşımızın, 5 yıllık kalkınma plânında bendenizin istirhamımla Muhterem Meclisinizce plâna konan millî petrolümüzü himaye etmek esası kabul edildikten sonra, bendenizi sureti hususiyede Meclis koridorunda bularak o zaman, «ben bu işin teferruatına vâkıfım, keşke daha evvel görüşseydik...» tarzında istikametini anlıyamadığım bir konuşma yaptığını şimdi hatırlıyorum.

Muhterem arkadaşlarım, evvelemirde bu meselede, bir hukuk konusu olması bakımından bendenizin yetkim haricinde olduğunu arkadaşımız, belirttiler. Önce bu mütalâalarına katılamadığımı belirtmek isterim. Türkiye Büyük Millet Meclisinde bir hukuk konusu olsun veya olmasın, millet menâfii mevzuubahsedildiği zaman, tâ Birinci Devre Millet Meclisinden itibaren, her memleket evlâdı milletvekili, dilinin döndüğü kadar bu kürsüden Türk Milletinin yüksek menfaatlerini kendi anladığı nisbette müdafaa zaruretini duymuş ve duymaktadır. Bendenizin hukuk mezunu oluşumu bir tarafa bırakın, çünkü tam bir hukukçu oluşumu iddia edecek bir hukuk mâzim yoktur. Fakat burada bir vatan evlâdı olarak, hele kapitülâsyonları kapamış olan bir devrin mücadelelerinde fiilen kan dökmüş bir insan olarak, ben burada, işin hukuki inceliklerini anlamasam dahi, bu mevzuu ölünceye kadar müdafaa edeceğim. Bunu Sayın Aydın Bolak arkadaşım ve onun müdafaa etmek istediği zihniyet bilir ve bilmelidir. (Ortadan alkışlar)

Muhterem arkadaşlarım, bendeniz dün ve bugün gayrikanuni veya gayrihukuki konuştuğumu zannetmiyorum. Bendeniz ne dedim? Bendeniz 5 mesele ortaya attım. Birincisi; doğrudan doğruya bu tasarı ile ilgili olarak ortaya konan stok meselesidir. Ben dedim ki, «Petrol

Kanununun 117 nci maddesi gereğince istediği zaman ihraç ve gümrük vergi ve resimlerini vermeksizin (zaten ithal ederken de vermemiştir.) Türkiye'deki stoklarını, memleketin ihtiyacı dışında, dışarıya aktarabilecek ve bu stok vergisini vermemek için yakın memleketlerdeki, yakın depolarına nakledecekler, orada bekleteceklerdir. Bu, zayıf bile olsa bir ihtimaldir. Göz önüne almalıyız. Gerektikçe yine oradan geri getireceklerdir. Şimdi bu konu, bu kanun tasarısı ile ilgili mi, değil mi? Bunu yüksek takdirlerinize arz ediyorum.

İkinci nokta da şudur : Türkiye'de petrol ve benzin satan yabancı adlı (Mobil, Shell, British Petrol gibi) firmaların perakende sattıkları bu mallardan, evvelce alınmıyan ithal ve gümrük vergi ve resimleri alınmakta mıdır? Ben, Petrol Kanununun 96 ncı maddesi gereğince alınması gerektiği kanısındayım. Bunun Maliyemizce takip ve cibayeti şarttır. Petrol Kanununun (muafiyet) hükmü yalnız petrol ameliyeleri içindir ve perakende satış ve tevzi pompaları ithal ve gümrük vergilerini de ödemeye mecburdurlar. Kaldı ki stok vergisini de vermemek için yine muafiyeti ileri sürebilirler. Nitekim yabancı şirketlerden meselâ Mobil Shell British Petrol ve Sokoni Vakum'un Türkiye'deki kendi tevzi ve pompa müesseselerinde kendi isimlerini muhafaza etmesi, yine Petrol Kanunundaki bir hükümden Türkiye Hazinesine para vermemek için, yaptıkları bir oyundur. Çünkü Petrol Kanununun 112 nci maddesinin 4 ncü fıkrası diyor ki; «Bir petrol hakkı sahibi, başka petrol hakkı sahibine evvelce Türkiye dışından getirdiğini veya içerden istihsal ettiğini devrederse ondan sonra, evvelce gümrüğe evrmediği bütün vergilere tabi olacaktır» diyor. 95 nci madde dahi satış teşkilâtının ayrı hesap tutmak ve vergilerini ödemek mecburiyetini emrediyor. Kendi petrol hakkını başka bir petrol hakkı sahibine devretmemiş görünmek için, kendi tevzi teşkilâtını artırdıkça artırıyor. Perakende satışlarını, tevzi tesislerini her gün biraz daha Türkiye'nin her köşesine sokuyor ve «kendi malımdır, kendi tesislerimde kendi malımı satıyorum, onun için kanun gereğince ben size tekrar, bunları evvelce de vermedim, İthalât Vergisi, gümrük ve diğer müteferri resimleri vermekle mükellef değilim» diyor, çıkıyor. Türkiye'yi bir sömürge zannediyorlar.

Muhterem arkadaşlarım, Mobil'in levhası her yerde bunun için aynıdır. Petrol Kanununda 95 nci maddede, (ayrı bir başka hesapta) denildiğine göre bir müessese ayrı ayrı faaliyet şubelerinde ayrı hesap, ayrı defter tutuyorsa bunların ayrı ayrı hepsinin muhakkak surette vergisini vermekle mükelleftir. Ben maliyemizi ikaz ve rica ediyorum, dikkat buyursunlar, 95 nci maddenin tatbikatı nasıldır; bu madde nasıl uygulanıyor? Müsaade ederseniz 95 nci maddenin ikinci fıkrasını aynen okuyorum : Bu madde, Petrol Kanunu, 6 ncı kısımda, vergilendirme kısmında, bunun birinci bölümünden bir maddedir.

«Bu kanun hükümleri mahfuz kalmak şartiyle her petrol hakkı sahibi yürürlükte bulunan bilûmum vergi, resim ve harc kanunları hükümlerine ve bunların tadillerine veya bunlar yerine kaim olacak kanunlara tabi tutulacaktır.»

Birinci ibare; «Bu kanun hükümleri mahfuz kalmak şartiyle» deyince 112 nci maddenin ikinci fıkrasını hatırlatıyor. Muaf olduğu için.. Ama aynı kanunun birinci maddesinin ikinci cümlesi de muaf değildir ve, «Hükümet, Petrol Kanununun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 6 ncı yılda artık bu vergileri almak hakkına mâliktir» diyor.

Bu birinci fıkra 1955 yılında, ikinci fıkra ise, 1957 yılında kabul edilmişti. Bu ikinci fıkra maalesef zıt bir hükümle, tamamen petrol hakkı sahibinin dışardan getirdiği her türlü malzeme ve petrolü, İthal Vergisi, resim ve gümrükten mutlak surette muaf tutuyor. Aynı madde iki zıt hükümle dolmuştur. İşte bunları koyduğu için, Devlet Hazinesi bu maddelerden Gümrük Resmi, İthal Vergisi ve Resmi alamıyor.

Şimdi ikinci fıkrayı okuyorum. «Petrol hakkı sahibi birinci fıkra hükmüne istinaden hakkı yürürlükte bilindiği müddetçe, ameliyat için lüzumlu olan petrolü gümrük ve diğer ithal vergi ve resimlerinden muaf olarak ithal edebilir.»

Aynı maddenin dördüncü fıkrasını da arz edeyim. «İkinci fıkra mucibince ithal olunan petrolden imal edilen petrol mahsulleriyle petrol ameliyatında kullanılmak üzere diğer bir petrol hakkı sahibine devredilen malzemeler hariç, gümrük ve diğer ithal vergi ve resimlerinden muaf olarak ithal edilmiş olan malzeme

doğrudan doğruya veya petrol ameliyatı sayılmıyan bir faaliyet yolu ile Türkiye dâhilinde kullanılmak veya satılmak üzere devredildiği takdirde, devir tarihinde yürürlükte bulunan Gümrük Kanunu ve tarife cetvellerindeki hüküm ve şartlar dâhilinde gümrük ve diğer ithal vergi ve resimlerine tâbi tutulur.»

Petrol Kanununun 112 nci maddesinin 5 nci fıkrası ise, yukardaki ikinci fıkrada belirtilen muafiyetin petrol mahsullerinin dâhilî imalât sayılarak vergilendirilmesini âmirdir. Hükümetimiz bu fıkrayı dikkatle ve yukardaki muafiyet hükümleri ile kıyaslıyarak, imkân görüyorsa, vergi ve resim muafiyetini derhal kaldırmalıdır. 112 nci maddenin dördüncü fıkrasındaki vergi ve resim alma yetkisi esasında umumi hükümler içerisine girmektedir. Zira, bu faaliyetler bir ticarettir. Gördüğünüz Mobil - Oil ve diğer akar yakıt istasyon ve pompaları, Ticaret Kanunu hükümlerine göre perakende satış yapmaktadır. Bu sebeple Ticaret Kanununun hükümlerine ve umumi hükümlere tâbi olmaktadırlar. Bunlar, petrol ameliyesine ait müşterek faaliyetlerden ayrı bir ticari sermaye tahsisini ister. Bunu hakikaten tefrik etmek için ayrı kayıtları ve ayrı bir muhasebesinin yapılması ve tutulması lâzımdır. Hulâsa petrol perakende satış hesaplarının diğer petrol hakkı hesaplarından ve bunlara ait faaliyetlerden ayırmak suretiyle müstakilen vergilendirmek lâzımdır. Yukardaki kanun maddelerinde yeteri derecede destek hükümler vardır.

İşte Sayın Hükümetten demin sorduğum husus budur.

Bugünkü tatbikata gelince Türkiye'de yabancı olarak Shell, Mobil - Oil ve saire şirketleri ve ortakları. Mersin ve İlraş rafinelerinin bütün iç pazar mallarını (Petrol hakkı sahibi) olanlara devrederler. Bu malzemeler hususunda demin arz ettiğim gibi (Kaltex) perakende satışta ortağı bulunan Millî Petrol Ofisimiz bunlara âdeta bir paravanası olmuştur.

Arkadaşlarım, millî petrolümüzün ve Petrol Ofisinin inkişafına ve Batı - Türkiye'de bunların millî ve tevzi teşkilâtını geliştirmesine mâni olmak içindir ki, CALTEX i bu millî ofise ortak ettirmişlerdir. Keşke Petrol Ofisimiz yalnız başına kalsa idi, keşke bu Petrol Ofisi bu ortaklığa girmese idi. Demekte bendeniz bir hata görmem.

Muhterem arkadaşlar!

Petrol Kanununun 112 nci maddenin 4 ncü fıkrasını ilgilendirdiği için 95 nci maddenin 2 nci fıkrası doğrudan doğruya Maliye Bakanının bugünkü yetkileri içinde vergi alabileceği bir kaynağı göstermektedir.

Muhterem arkadaşlarım, şimdi madem ki, Ahmet Aydın Bolak arkadaşımız burada Caltex'i müdafaa eder şekilde konuştular; biz de Türk Milletini müdafaa ederek açık konuşacağız (Alkışlar)

Muhterem arkadaşlar, Petrol Kanununun ikinci maddesi der ki : «Bu kanunun maksadı T. C. Petrol kaynaklarının hususi teşebbüs eli ve yatırımlariyle süratle, fâsılasız ve verimli bir şekilde geliştirilip kıymetlendirilmesini ve bu maksada uygun olduğu nisbette Türkiye dâhilinde yabancı menşeli petrol ile yapılan petrol ameliyatının aynı surette inkişafını sağlamaktır.»

Bu hüküm bize, her şeyin başında, millî petrolümüzü himaye, görev ve imkânını vermiştir. Kanunun başında bir hükmün konması ise çok mânalıdır. Yani, kanundaki diğer hükümlere de yön ve rol vermiştir. (Yerli petrolümüzü geliştirmek, ilk görevimizdir. Bu kanunun temel esprisi budur!) demektedir. Unutmıyalım ki, Petrol Kanununda bu maddenin bulunduğu kısmın başlığı : (Millî menfaatlerimizin korunmasına ait hükümlerdir. Bu da, haklı olduğumuzu gösterir. O halde nasıl olur da kanunun, 112 nci maddesinin 2 nci fıkrası, 1957 senesinde bu muafiyetle kabul edilir, hayret ettim! Ama Sayın Ahmet Aydın Bolak gibi arkadaşlar bu kürsüye gelirde; «siz hukuktan anlamazsınız; bunlar iki taraflı nâzik birer konudur; hukuktan ancak ben anlarım» gibi konuşmalar yapar ve bu mevzuda bu sözlere iltifat edenlerde bulunursa, işte o vakit böyle 112/2 fıkra gibi hükümler çıkar ve kanunun müdir fikrini taşıyan 2 nci madde gibi, yönetici ve temel millî menfaatlerimizi koruyan bir maddenin karşısına, Çin seddi gibi dikilir! Fakat Bundan sonra Yüksek Meclisinizde böyle zararlı fıkraların çıkacağını hiç sanmıyorum. Bunun en kuvvetli delili, 5 yıllık kalkınma plânı konuşulurken bendenizin (Millî petrolümüzün himayesi) önergemin kabulüdür. Muhterem Meclisin o konuda beni alkışlatan, gösterdiği büyük millî heyecanı hiçbir vakit unutamadım. Büyük bir köpük gi-

bi köpürerek millî menfaati temin edecek millî bir ruh ile tam bir vatanperverlik hissiyle tavanların sarsıldığını gören, bunun tezahürünü gören nâçiz arkadaşımız Asım Eren millî menfaat üzerinde bir konuda ne zaman konuşsa arkadaşının boş olacağından korkacak değildir. (Alkışlar)

Muhterem arkadaşlar; şimdi ikinci maddeyi gördünüz, 112 nci maddenin birinci fıkrasının ikinci cümlesini de görünüz.

Madde 112 nin 1 nci fıkrasının 2 nci cümlesi:

« . . . Ancak, işbu devrenin 6 ncı senesinden sonra İcra Vekilleri Heyeti, Türkiye'de istihsal veya imal edilen ve evsafı, mevcudu ve emre âmâde miktarı bakımından ithal edilen mümasil maddelerle kıyasi kabul olunan ve fiyatları, ithal maddelerine nazaran % 15 ten daha yüksek bulunmıyan maddelerin isimlerini muhtevi müfredatlı bir liste neşrederek, bu listede gümrükten muaf olarak ithal edilmekte bulunan maddelerde hangilerinin Gümrük Vergisine veya diğer ithal vergi ve rüsumuna tabi tutulacağını tâyin ve tesbit edebilir...» İşte bu madde kısmının Hükümete verdiği bu vergi alma yetkisini açıkça bir kere daha tekrarlıyorum. Esas kanun 1954 senesinde çıkarılmış ve bu 1 nci fıkra 1955 senesinde tadil edilmiştir. 2 nci fıkra ise 1957 senesinde de değiştirilmiştir.

1 nci fıkranın 2 nci cümlesine uygun bir durumumuz, uzun bir zamandır, vardır. Yani Batman Petrol kaynaklarımızın verimi artmış ve kaliteleri, mümasili ithal petrolleri seviyesine ermiştir. Stoklarımız da, kanunun istediği gibi, vardır. Nitekim Batman'da yabancı petrol şirketlerinin fiyat kırıcı rekabetleri yüzünden yurt içinde bile satamadığımız fazla stoklarımız vardır. Arz ettiğim gibi Batman'da bu sene 7 bin ton benzini satamadık, kaldı. Çünkü yabancı şirketler kendi perakende tevzi ve satış pompaları teşkilâtında sırf kendi ithal malını satıyor; fakat madde 112/2. den faydalanıp vergi de vermiyor; hiçbir şey vermiyor.

Muhterem arkadaşlar, burada açıkça söylüyorum, altı senelik bir zaman bittiği halde bu muafiyet Hükümetçe hâlâ kaldırılmamıştır. Neden kaldırılmamıştır? İki seneden beri Birinci Koalisyon, ve İkinci Koalisyon Hükümetleri iş başındadır, niçin bunu kaldıramamışlardır. Ticaret ve Maliye bakanlıklarının bununla ilgilenmesi lâzımdır. Fakat bendeniz, politik insanlar olan sayın bakanlardan ziyade, asıl bugün teferruatı bilen ilgili umum müdürlüklerin mânen bu sorumlulukları bu millete karşı taşıdıklarını sanıyorum.

Muhterem arkalaşlarım, şu hükümleri sizlere okuduktan sonra bir şey hatırlıyorum. 1958 veya 1959 senesindeydi, Hükümetimizle Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti arasında bir andlaşma, bir muahede yapılmış ve bir yüksek meclisten geçmiştir. Amerika Birleşik Devletleri Hükümetinin bize teklif ve kabul ettirdiği bu andlaşmanın esası şudur : (Dış memleketlerde yatırım yapan Amerikan sermayedarlarını A. B. D. Hükümeti, kendi himayesine almıştır. İhtilâf halinde bize karşı Amerikan şirketleri değil, A. B. D. leri muhatabolacaktır.) Türkiye'deki Amerikan sermayesine ait istimlâkler, bu andlaşmanın ana amacı idi.

Şimdi Petrol Kanununun 12 nci maddesini okutacağım. 12 nci madde, 1955 senesinde tadilen kabul edilmiştir.

«Madde 12. — 1. Yabancı devletlerin doğrudan doğruya veya dolayısiyle idaresinde müessir olabilecekleri mikyasta veya şekilde malî ilgileri veya menfaatleri bulunan hükmi şahıslarla yabancı bir devlet için veya yabancı bir devlet namına hareket eden şahıslar :

a) Petrol hakkına sahibolamaz ve petrol ameliyatı yapamazlar.

b) Petrol ameliyatına lüzumlu menkul ve gayrimenkul emvali satınalamazlar; bunlara sahibolmazlar; bunlara sahibolamazlar veya bunlar üzerinde hak veya menfaat tesir edemezler.

c) Bir petrol ameliyatının müteferri veya onun bir kısmını teşkil eden tesisleri kuramaz veya işletemezler.

2. İcra Vekilleri Heyeti kararı ile bir maddeye istisna tanınabilir. Bu karar aleyhine adlî ve idari kaza mercilerine müracaat olunamaz.»

Petrol şirketlerinin Amerikan uyruklarını biliyorsunuz :

Mobil, Shell, Caltex...

BAŞKAN — Bir dakika Sayın Eren. Oyunu kullanmıyan arkadaş var mı?

Oylama muamelesi bitmiştir.

ASIM EREN (Devamla) — Muhterem arkadaşlarım, bu petrol şirketleri Amerika B. Dev-

letlerinin yukarda arz ettiğim andlaşma ile himayesi altında olduğu ve aramızda bir ahitname bulunduğu için Hükümetimizin bu konudaki yetkisini Kırca arkadaşıma da sordum, onun fikrini de alarak arz ediyorum. Bizim bu Petrol Kanunumuzun bu umumi hükmünü, bu ahitname karşısında yürütemeyiz. Yani ahitnameyi (resus Plus) olarak üstün tutarız. Bu itibarla ahitname muteberdir. O itibarla şimdilik bir şey yapamıyoruz. Ama yaralarımız cızır cızır yanıyor. Bütün yabancı milletler ve dostlarımız bilmelidirler ki, Türk milleti ahitlerine sâdıktır. Ama o, istismar istemiyor; bilhassa dostlarımızın bizi istismara başvurmasını istemiyor. Kaldı ki, bir yabancı şirket teferruatlı olan bir kanunumuzun boşluklarından istifade etmek suretiyle ve ayrıca Türk avukatlarını da elde ederek, bu şekilde Yüce Meclise kadar nüfuz ederse, muhterem arkadaşlar, biz de bunlara karşı isyan etmek hakkına malikiz!... (Alkışlar)

BAŞKAN — Sayın Aydın Bolak, konuşacak mısınız?

AHMET AYDIN BOLAK (Balıkesir) — Şimdi Hükümet söz istiyorlar, söz hakkım mahfuz kalmak şartiyle sonra konuşacağım.

BAŞKAN — Buyurunuz, Sayın Bakan.

MALİYE BAKANI FERİD MELEN — Muhterem arkadaşlarım, Sayın Asım Eren Bey arkadaşımızı dikkatle dinledim, bu konuyla mevzuun ilgisini pek tesbit edemedim. Bu mevzuu ayrı bir şey. Muhterem arkadaşımın ileriye sürdüğü konular Devletin üzerinde duracağı konulardır. Çünkü, Petrol Kanunu Devletler arasında yapılmış bir andlaşmaya dayanır. Hakem yoluyla ve saire ile halledilemiyen bir kanundur. Bahis ettikleri mesele de bir tetkik meselesidir. Bu meseleyi izin verirlerse, yakında Meclise bütçe görüşmeleri geldiği zaman, mevzuun hususiyetinden dolayı, derinliğine ve genişliğine etraflıca tetkik ederiz. Not aldım, içlerinde üzerinde durulacak noktalar var, yanlış olan noktalar vardır. Bütün bunları orada mevzuubahsederiz. Yalnız şunu arz edeyim; petrol şirketlerinin depolarındaki stoklardan vergi almak mümkün değildir. Bunlar haricî memleket muamelesi görür. Türkiye'de ithal edilirse vergi alınır, ithal edilmediği takdirde vergi yoktur. Biz bu müesseseleri istiyerek davet ettik. Biz onların daha da çoğalmasını istiyoruz. Yabancı sermayenin teşvik edilmesini istiyoruz.

Bir noktayı daha arz edeyim, bizim yerli petrolümüzü himaye edecek resim haddi mevcuttur. Gümrük Resminde bu himaye payı vardır ve Gümrük Resmi üzerinde yapmakta olduğumuz ameliyelerle bunu, bu himaye payını artırmayı lüzumlu görüyoruz, bunu da yapacağız.

Diğer hususlarda Aydın Bolak arkadaşımız komisyon adına cevaplandırdılar. Sayın Zeynel Gündoğdu arkadaşımızın söylediği hususlar, mevzu ile ilgili değildir.

Devlet Malzeme Ofisi ve Merkez Bankası hakkındaki mütalâalarını Maliye bütçesinde veya bütçenin Umumi Heyetteki müzakeresinde cevaplandırayım. Buradaki zamanımız dardır, özür dilerim.

Vergi kanunlarının tatbikında bütün mükelleflere vergi kaçakçısı gözüyle bakıldığı hususundaki arkadaşımın görüşlerine iştirak etmiyorum. Şüphesiz ki, vergi kaçıran vatandaşlar vardır. Ama bütün vatandaşlar hakkında bu şekilde bir iddiamız yoktur. Vergi ziyaı mevcuttur diyoruz. Ama bu çeşitli yollardan yapılan kaçakçılıktan dolayı değil, mevcut kanunlarımızdaki hükümlerin yetersizliği, tetkikat yetersizliği dolayısiyle vukubulmaktadır.

Sayın Hüsamettin arkadaşımızın, «şoförlerin cezaları» hakkındaki mütalâalarına gelince; filvâki bu hususu da tetkik ediyoruz. 1955 - 1956 senelerinden sonra mükellefiyete alınan kamyonlara ağır cezalar yüklenmiştir. Bunların çoğu takdir komisyonlarındadır. Bir haksızlık olduğunu ben de gördüm. Bunu tetkik ediyoruz. Yakında tetkiklerimiz bitince buna ait tasarı yüksek huzurunuza getirilecektir.

ASIM EREN (Niğde) — Bir sual, bu kanun tasarısındaki stoklar, yabancı şirketlerin depoları hariç tutulursa, kimi istihdaf ediyor?

MALİYE BAKANI FERİD MELEN (Devamla) — Arz edeyim. Yabancı şirketlerin iki türlü depoları vardır.

Bu hususta, depoları vergiye tabi tutarsak ne olur? Onlardan bir miktar vergi alırız. Ama bundan biz şimdilik bâzı mahzurlar dolayısi ile imtina etmekteyiz. Şayet aldığımız takdirde bizim ithal edeceğimiz birçok maddeler üzerinde onların böyle bir usulü tatbik edecekleri neticesini düşünmekteyiz.

BAŞKAN — 6802 sayılı Gider vergileri Ka-

nununun 33 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkındaki kanun tasarısına 242 sayın üye oy kullanmış olup, 154 kabul, 83 ret, 5 çekinser vardır. Tasarı, meclisimizce kabul edilmiştir.

Saat 17,30 a gelmiş bulunduğundan, 7 Şubat 1963 günü saat 10 da toplanmak üzere Birleşimi kapatıyorum.

(Kapanma saati: 17,30)

6. — SORULAR VE CEVAPLAR

A) YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1. — Zonguldak Milletvekili Mehmet Ali Pestilci'nin, Filyos çayının ıslahı ile bu arazide kavak ağacı yetiştirilmesi mevzuunda bir proje bulunup bulunmadığına dair yazılı soru önergesi ve Tarım Bakanı Mehmet İzmen'in yazılı cevabı (7/219)

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Aşağıdaki sorumun Tarım Bakanlığı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delâletlerinizi saygılarımla rica ederim.

19 . 11 . 1962
Zonguldak Milletvekili
Mehmet Ali Pestilci

1. — Geçtiği yerlerde geniş ve münbit bir yatak meydana getirmiş olan Filyos Çayının ıslahı ile bu arazide kavak ağacı yetiştirilmesi mevzuunda Bakanlığın bir projesi mevcut mudur?

2. — Filyos Çayı yatağında bir kavak fidanlığı kurulması hususunda Bakanlığın düşüncesi nedir?

T. C.
Tarım Bakanlığı 5 . 2 . 1963
Orman Genel Müdürlüğü
Şubesi: 9
H. No: 9205 - 2 - 2
U. No: 225

Konu: Filyos Vâdisi ağaçlaması.

Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi: 10 Aralık 1962 gün ve Genel Sekreterlik Kanunlar Müdürlüğü 7 - 219/3765 - 18647 sayılı Y. :

Filyos Çayının ıslahı ile bu arazide kavak yetiştirilmesi mevzuunda bir proje bulunup bulunmadığına dair Zonguldak Milletvekili Sayın Mehmet Ali Pestilci'nin yazılı soru önergesi hakkındaki mütalâa aşağıda arz edilmiştir.

Soru: 1. Geçtiği yerlerde geniş ve münbit bir yatak meydana getirmiş olan Filyos Çayının ıslahı ile bu arazide kavak ağacı yetiştirilmesi mevzuunda Bakanlığın bir projesi mevcut mudur?

Soru: 2. Filyos çayı yatağında bir kavak fidanlığı kurulması hususunda Bakanlığın düşüncesi nedir

Cevap: Filyos çayı esas itibariyle Yenice ve Devrek çaylarının birleşmesiyle meydana gelmektedir. Bu iki çayın su toplama havzasındaki ormanlar aşırı derecede tahribedilmiş olduğu için meydana gelen kuvvetli erozyonla Filyos çayının yatağı dolmuş ve kıyıdaki arazilerin büyük bir kısmı taşınarak geniş ve sık sık değişen yataklar meydana gelmiştir.

Bu havza dâhilinde geniş ve plânlı bir ağaçlandırma yapılabilmesi için her şeyden evvel havza imkânını daraltan erozyonun durdurulması, çay yatağının ıslahı ve arazilerin kadastrosu yapılarak mülkiyet meselelerinin halledilmesi icabetmektedir. Bunlar yapılmamış olduğu için, bu havza dâhilinde yapılacak çalışmalar muayyen bir plâna bağlanamamıştır.

Filyos vâdisinde; biri Bartın diğeri Devrek'de olmak üzere iki aded fidanlık kurulmuştur. 105 dekar vüsatinde olan Devrek Fidanlığı yalnız kavak fidanı yetiştirecek ve bölgenin kavak fidanı ihtiyacını karşılayacaktır.

1962 yılında Düzce Kereste Fabrikası Bahçesinde, 50 dekarlık bir fidanlık yeniden tesis edilmiştir.

Yüksek malûmları olduğu üzere İzmit'de F.

A. O. nun yardımı ile Birleşmiş Milletler Özel Fonundan sağlanan 684 000 dolârla bir Kavakçılık Enstitüsü kurulmuştur. Buna bağlı olarak yurdun yedi muhtelif bölgesinde Araştırma İstasyonları tesis edilmiştir.

Enstitü memleket dâhilinde kavakçılık mevzuunda yapılacak her nevi çalışmaları organize edecek ve bu mevzu ile ilgili problemlerin halli için araştırma yapacaktır.

Bu enstitü tarafından Filyos vâdisinde bir Çaycuma diğeri Mengen ilçesinde olmak üzere iki aded nümune kavaklığı ve arboretum tesis edilmiştir.

Filyos vâdisinde, Ereğli havzasının Maden direği ihtiyacının karşılanması için etüt çalışmalarına devam edilmektedir.

Keyfiyet bilgilerinize arz olunur.

Mehmet İzmen
Tarım Bakanı

2. — İstanbul Milletvekili Vahyi Özarar'ın, 1962 malî yılı bütçesine konulan ıslâha muhtaç meskenlere ait ödeneğin ne miktarının ne maksatlar için sarf edildiğine dair yazılı soru önergesi ve İmar ve İskân Bakanı F. Kerim Gökay'ın yazılı cevabı (7/238)

8 . 1 . 1963

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın İmar ve İskân Bakanlığınca yazılı olarak cevaplandırılmasına delâlet buyurmanızı arz ve istirham ederim.

Saygılarımla.

İstanbul Milletvekili
Vahyi Özarar

1. 1962 yılı bütçesinde, bölüm 725, madde 20 de (İslâha muhtaç) meskenler için ayrılan 25 000 000 liradan 31 . 12 . 1962 tarihine kadar ne miktarı ve ne maksatlar için sarf edildiği?

2. Bütçe Kanunu gerekçesinde... (bilhassa Ankara, İstanbul ve İzmir gibi gecekonduların kesif bulunduğu sahaların islâhı hizmetlerine başlanacaktır) denildiğine göre, çok feci bir halde bulunan bu illerdeki gecekonduların ıslahı için ne gibi tedbir ve teşebbüslerde bulunulmuştur?

3. İstanbul vilâyeti dâhilinde eski ismi Taşlıtarla, yeni ismi Göztepe semtinde 1951 - 1952 yıllarında inşa edilen 2014 göçmen evlerinden bu tarihe kadar kaçına tapu verilmiş olup tapu alamıyan vatandaşların tapularının ne zaman verileceği, gecikme sebebi?

T. C.
İmar ve İskân Bakanlığı 5 . 2 . 1963
Özel Kalem Müdürlüğü
Sayı : 162

Özü : Yazılı soru Hk.

Meclis Başkanlığına

İlgi : 15 . Ocak . 1963 tarih ve 4116/20588-7.238 sayılı yazıya K.:

İstanbul Milletvekili Vahyi Özarar tarafından verilen yazılı soru önergesi cevaplandırılmış olup, verilen cevabi notu ilişikte takdim ediyorum.

Saygılarımla,

Ord. Prof. Dr. F. K. Gökay
İmar ve İskân Bakanı

1962 yılı bütçesinin 725/20 nci bölümünden taahhüde bağlanan tahsisatın durumunu gösterir liste
(18 . 1 . 1963 tarihindeki durum.)

	Taahhüde bağlanan		Taahhütten fiilen ödenen		Taahhüt bakıyesi	
Ankara	4 749 435	17	3 190 906	33	1 558 528	84
İstanbul	3 912 443	21	1 465 829	22	2 446 613	99
Bursa	4 162 632	50	1 772 782	03	2 389 850	47
Türkiye Emlâk Kredi Bankası	1 854 300		1 854 300			
Ankara Belediyesi	1 250 000		1 250 000			
Ankara kanalizasyon ve yol	413 089	74			413 089	74
	16 341 900	62	9 533 817	58	6 808 083	04

(725/20 nci faslı) 7116 sayılı Kanunun tatbikatı ile ilgili masraflar

Bütçe ile alınan tahsisat	Tediye emrine bağlanan tahsisat	Bakıye tahsisat	Taahhüde bağlanan	Taahhütten fiilen ödenen	Taahhüt bakıyesi	Diğer sarfiyat	Umumi sarfiyat yekûnu
25 000 000	24 350 067	649 933	16 341 900 62	9 533 817 58	6 808 083 04	177 550 26	16 519 450 88

Not : Tediye emrine bağlanan 24 350 067 liranın 16 630 315 lirası mrekeze aidolup, bakıye 7 719 752 lirası da aşağıda isimleri yazılı vilâyetler emrine verilmiştir.

Vilâyetin adı	Verilen tediye emri	Verilen tediye emrinin tarih ve numarası	
İstanbul	250 000	23 . 7 . 1962	48/6
»	186 912	13 . 8 . 1962	57/7
»	30 000	15 . 8 . 1962	58/8
»	300 000	4 . 9 . 1962	61/9
Bursa	79 500	11 . 10 . 1962	75/1
»	7 000	13 . 10 . 1962	76/2
İstanbul	15 500	13 . 10 . 1962	78/13
»	44 340	13 . 10 . 1962	79/14
Bursa	23 500	13 . 10 . 1962	80/3
İstanbul	3 030 000	13 . 10 . 1962	81/15
Bursa	1 000 000	18 . 12 . 1962	102/4
»	2 000	14 . 1 . 1963	110/5
»	1 000	14 . 1 . 1963	111/6
Antalya	900 000	17 . 1 . 1963	112/1
Gaziantep	70 000	17 . 1 . 1963	113/1
Van	40 000	17 . 1 . 1963	114/1
Bitlis	40 000	17 . 1 . 1963	115/2
Eskişehir	820 000	17 . 1 . 1963	116/1
Konya	500 000	17 . 1 . 1963	117/1
Mardin	40 000	17 . 1 . 1963	118/1
Diyarbakır	40 000	17 . 1 . 1963	119/1
Urfa	300 000	18 . 1 . 1963	120/1
	Yekûn 7 719 752		

T. C.
İmar ve İskân Bakanlığı 15 . 2 . 1963
Sayı : 214

T. B. M. M. Başkanlığına

İlgi : 5 . 2 . 1963 tarih ve 162 sayılı yazımıza ektir.

İstanbul Milletvekili Vahyi Özarar tarafından verilen yazılı soru cevaplandırılmış olup yazımıza eklenmesi icabeden notlar sehven unutulduğundan ilişikte takdim ediyorum.

Saygılarımla.

Ord. Prof. Dr. F. K. Gökay
İmar ve İskân Bakanı

NOT

Notu istiyen makam : Bakanlık Katı,
Notu hazırlayan : Mesken Genel Müdürlüğü Mesken Dairesi Başkanlığı
Notun mevzuu : 1962 malî yılı bütçesine konulan ıslaha muhtaç meskenlere ait ödeneğin ve miktarının ne maksatlar için sarf edildiğine dair İstanbul Milletvekili Vahyi Özarar tarafından verilen yazılı soru önergesinin 1 nci ve 2 nci suallerinin cevabı.

Soru 1. 1962 yılı bütçesinde, bölüm 725 madde 20 de (ıslaha muhtaç) meskenler için ayrılan 25 000 000 liradan 31 . 12 . 1962 tarihine kadar ne miktarı ne maksatlar için sarf edildiği?

Cevap 1. 1962 yılı bütçesinin 725/20 bölümünden sarfiyatları gösterir liste ilişiktedir.

Soru 2. Bütçe Kanunu gerekçesinde (Bilhassa Ankara, İstanbul ve İzmir gibi gecekonduların kesif bulunduğu sahaların ıslahı hizmetlerine başlanacaktır.) denildiğine göre, çok feci bir halde bulunan bu illerdeki gecekonduların ıslahı için ne gibi tedbir ve teşebbüslerde bulunulmuştur?

Cevap 2. 1962 malî yılı bütçe görüşmeleri esnasında İmar ve İskân Bakanlığı bütçesinin 725 bölüm, 20 nci maddesine konulan tahsisattan gecekondu bölgelerinde ıslah çalışmaları yapılması hususu da bahis konusu edilmiştir. Fakat Yüksek Meclis tarafından kabul edilen 1962 Bütçe Kanununda 725 bölüm 20 nci maddesindeki ödeneğin çeşidi olarak «7116 sayılı Kanunun 10 ncu maddesinin (B), (C) ve (D) fıkraları gereğince ıslaha muhtaç ve tasfiyesi gereken mesken topluluklarının yerine yapılacak meskenlerle yeniden inşa edilecek meskenlerin giderleri» hükmü konulmuş olup, sarf şeklinin Bakanlar Kurulu kararına göre yapılacağı belirtilmiştir. Bakanlığımızca hazırlanan Bakanlar Kurulu tasarısında ıslaha muhtaç mesken topluluklarının ıslahı çalışmalarının da bu tahsisattan sarf yapılarak başlaması ve bu sahaların âmme tesislerinin yapılması düşünülmüşse de tatbikat imkânlarının 6188 sayılı Kanunla belediyelere verilmiş olduğu ve bu maddeden belediyelere de kredi verilmesinin mümkün olmadığı, Maliye Bakanlığı ile yapılan temaslardan anlaşılmıştır. 29 . 5 . 1962 tarih ve 6/569 sayılı Bakanlar Kurulu kararının (e) fıkrasına da yeniden yapılacak her türlü mesken topluluklarına ait giderlerin bu ödenekten karşılanacağı derpiş edilmiştir.

Bu durumda ıslaha muhtaç mesken topluluklarının ıslah ve tasfiyesi için 6188 sayılı Kanuna ek bir kanunun hazırlanması çalışmaları Bakanlıkta tamamlanmak üzeredir.

Aynı zamanda ıslah bölgelerindeki ilk tatbikatın yapılabilmesi için, bir mesken veya mesken yeri temin etmeden gecekonduları yıktırmamak prensibi karşısında, yapılmış meskenlere de ihtiyaç bulunmaktadır. Bu bakımdan bu ödenek ile yapılan sosyal meskenlerden tahsis yapılan gecekondu sâkinlerinin evlerinin yıkılması yoluna gidilebilmektedir.

Aynı zamanda Bakanlığımız aynı ödenekten 14 ilde arsa alımı faaliyeti göstermekte olup temin edilen arsalar sosyal ve nüve mesken inşası suretiyle ıslah ameliyesine imkân hazırlamaktadır.

Diğer taraftan pilot bölge olarak seçilen gecekondu mahallerinde araştırma ve tesbit çalışmaları için ekiplerimiz mahallî çalışmalar yapmakta, bu bölgelerin hava fotoğrafları alınmakta ve haritaları hazırlanmaktadır. Diğer taraftan pilot bölgelere ait ıslah plânları üzerinde çalışmalar yapılmakta olup ilk tatbikat 1963 bütçesine konulan tahsisatla bu yıl içerisinde başlıyacaktır.

İstanbul Milletvekili Vahi Özarar'ın sözlü sorusunun 3 ncü maddesine cevaptır.

İstanbul ilinin Taşlıtarla Göçmen Sitesi dâhilinde inşa edilmiş bulunan 2014 göçmen evi 3 . 10 . 1952 tarihinde noter huzurunda çekilen kura ile göçmenlere tevzi edilmiş ve temlik muameleleri ikmal edilmiştir.

Ancak; aşağıdaki sebeplerden dolayı ilgili göçmenler tapularını alamamışlardır.

1. Rami'de 4753 sayılı Kanuna tevfikan Hazine namına tesçil olunan ve üzerine göçmen evleri inşa edilmiş bulunan araziden bir kısmının tapuya müsteniden malikleri olduklarından bahisle Halit Paşmakçıoğlu ve müşterekleri tarafından açılan tapu iptali ve meni müdahale dâvası sonunda 107 000 M². sahaya ait Hazine tapusunun iptaline, vâkı müdahalenin menine karar verilmiş ve Temyiz Mahkemesince de tasdik edilmek suretiyle kesinleşmiştir.

Bu durum muvacehesinde göçmen evlerinin bulunduğu sahanın istimlâki yoluna gidilmiş bedeli de İstanbul valiliği emrine gönderilmiştir.

Muamele henüz neticelenmediği için bu sahada yapılan evlerin tapuları verilmemiştir.

2. Ordu Caddesinin Kuzey kısmındaki göçmen evlerinin kadastrosu devam etmekte olup henüz ikmal edilmemiş ve bu sebepten bu kısımdaki evlerin tapuları da henüz verilmemiştir.

3. Ayrıca sahipli olduğu halde süresi içinde mahkemeye müracaat etmedikleri için hakları bedele taallûk eden kimselerle ilgili yerler için de mahkemeden alınan karar da tesçile mütaallik bir hüküm bulunmadığından tapu ve kadastro teşkiltâtınca tesçili yapılmamış olan kısımdaki evlerin de tapuları verilememektedir.

Bu açıklamadan da anlaşılmaktadır ki, tapuların verilmemiş olması elde olmıyan bâzı sebeplerden ileri gelmektedir.

Bütün bu hususlar Bakanlığımca yakından izlenmekte ve halli üzerinde çalışılmaktadır.

3. — Ordu Milletvekili Ferda Güley'in, açık bulunan, sonradan boşalan veya yeniden açılan noterliklere kaç kişinin talibolduğuna ve bunlardan kimlerin göreve kabul edildiğine dair yazılı soru önergesi ve Adalet Bakanı Abdülhak Kemal Yörük'ün yazılı cevabı (7/239)

Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorumun Adalet Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delâlet buyurulmasını saygı ile arz ve rica ederim.

Ordu Milletvekili
Ferda Güley

Soru : A) Bakanlığa geldiğinizden bu yana münhal bulunan, veya inhilâl eden veya yeniden ihdas edilen nokterliklere kaç kişi (kimler) talibolmuştur. Ve bunların Noterlik Kanunu muvacehesindeki durumları nedir?

B) Bunlardan kaç kişi (kimler) göreve kabul edilmişlerdir?

C) Durumları müspet ve varsa eşidolanlar arasında Bakanlık hangi kıstas ve ölçülerle tercih hakkını kullanmıştır?

T. C.
Adalet Bakanlığı 23 Ocak 1963
Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü
Sayı : 1263

Konu : Ordu Milletvekili Ferda Güley'in yazılı soru önergesi hakkında.

Millet Meclisi Başkanlığına
Ankara

İlgi : Genel Sekreterlik ifadeli ve 16 Ocak 1963 gün ve 7-239-4138/20725 sayılı yazınız.

Yukarda gün ve sayısı gösterilen yazınıza ilişik olarak gelen, Ordu Milletvekili Ferda Güley'in 14 Ocak 1963 günlü soru önergesine Bakanlığımız cevabı aşağıda arz olunmuştur.

1. a) Adalet Bakanının, Bakanlık görevine başladığı 26 Haziran 1962 tarihinden, soru önergesinin verildiği 14 Ocak 1963 tarihine kadar 7 Noterlik inhilâl etmiş ve 33 il ve ilçede de yeniden 52 aded Noterlik ihdas olunmuştur. Bu Noterliklere 379 kişi tâlip olmuştur. Tâlip olanların ad ve soyadları ile son görevlerini, tâlip oldukları Noterlikler itibariyle gösterir liste ilişik olarak sunulmuştur. (Ek: 1)

b) Mezkûr Noterliklere tâlibolan 379 kişiden üç tanesi, 3456 sayılı Noterlik Kanununun 5928 sayılı Kanunla değişik 7 nci maddesinde gösterilen, Noter olmak için gerekli bulunan şartları (İki tanesi Hukuk Fakültesi mezunu olmamaları ve bir tanesi de en aşağı 4 sene hâkimlik ve Cumhuriyet Savcılığı etmemiş veya bu sınıftan sayılan hizmetlerde bulunmamış veya dört sene avukatlık veya Hukuk Fakültesi, Hukuk Grup dersleri Profesörlüğü veya Doçentliği etmemiş olması sebepleriyle) haiz olmayıp, diğerleri bu maddedeki şartları haizdirler ve aynı kanunun 4166 sayılı Kanunla değişik 8 nci maddesindeki süre içinde müracaatte bulunmuşlardır.

2. Tâliplerin 56 kişi göreve kabul edilmiş olup, bunların tâyin edildikleri Noterlikler itibariyle ad ve soyadlarını gösterir liste ilişikte sunulmuştur. (Ek: 2)

3. Noterlik Kanununun 8 nci maddesinde, Noterliğin açılması veya yeniden tesisi halinde keyfiyetin Resmî Gazete ve ayrıca mahallinde çıkan her hangi bir gazete ile ilân edildikten sonra tâlipler arasından Noterlik Kanununa göre gereken vasıfları haiz olanlardan birinin Adalet Bakanlığınca tâyin olunacağı yazılıdır. Kanunda, Noterliklere tâyinde tâlipler arasındaki tercihe ölçü teşkil edecek vasıfları tesbit eden başkaca bir hüküm yoktur. Bu sebeple 7 nci maddede yazılı şartları haiz olanlar arasından münasibinin açık bulunan Noterliğe tâyini keyfiyeti tamamen Bakanın takdirine bırakılmış bulunmaktadır. Bu arada tâliplerin hepsinin hal tercümeleri ve yeterlik derecelerini gösteren belgeler ve bunların açık ve gizli sicilleri teker teker incelenmiş, bu belgelerden elde edilen kanaate göre 7 nci maddede yazılı şartları iktisap edenlerden münasip görülenleri Noterliğe tâyin edilmiştir.

Bu itibarla; tâlipler arasından Noterlik Kanununun 5928 sayılı Kanunla değişik 7 nci maddesinde gösterilen şartları haiz olanlardan münasip görülenlerin tâyinleri, kanunun tanıdığı takdir yetkisi kullanılmak suretiyle yapılmış olup aynı kanunun 4166 sayılı Kanunla değişik 8 nci maddesinin tanıdığı takdir yetkisi de yerinde ve maksadına mâtuf olarak kullanılmıştır.

Keyfiyet saygı ile arz olunur.

Adalet Bakanı
Abdülhak Kemal Yörük

1962 yılında inhilâl eden ve ihdas edilen noterliklere tâlibolanların adını ve soyadını ve son görevini gösterir liste :

Adı ve soyadı (Son görevi)
Adana (4, 5)
Mesut Sunal (Avukat)
Dehri Gültekin (Avukat)
Ledin Barlas (Avukat)
Ali Naci Karakaş (Diyarbakır C. Savcı Yar.)
Mehmet Özer (Avukat)
Sabri Baykam (Avukat)
Süleyman Gençer (Avukat)
Mesut Özel (Avukat)
İbrahim Sarıbrahimoğlu (Avukat)
Şekip Turgut Süelkan (Avukat)
Muhittin Güneş (Avukat)
Fahrettin Tanju (Eskişehir Asliye Hukuk H.)
Fethi Dedeoğlu (Avukat)
İsmail Oktay (Avukat)
Hayrettin Özkazanç (Tirebolu Sorgu H.)
Mehmet Nedim Koru (Avukat)
Hilmi Biçer (Avukat)
Hüseyin Avni Gebeş (Avukat)
Hüsnü Gök (Avukat)
Hüseyin Orhan Demirhan (Avukat)
Sabit Somtürk (Avukat)
Sadullah Küspeci (Elmalı C. Savcı Yar.)
Mehmet Necati Özkaya (Avukat)
Süleyman Kemal Kâmiloğlu (Eskipazar Hâkimi)
Mustafa Kızıklı (Avukat)
Cahit Gökçen (Ereğli Kömürleri İşletmesi M. M.) (Avukat)
Fuat Doğuş (Avukat)
Hasan Kurtaran (Avukat)
Yuşa Çekemoğlu (Banas Hâkimi)
Hasan Tulunay (Avukat)
Ali Rıza Çakır (Avukat)
Ekrem İzgi (Avukat)
Ekrem Ultav (Avukat)
A. Şaban Küçükkâtipoğlu (Avukat)
Hasan Tahsin İleri (Avukat)
Fazıl Baykar (Avukat)
Ali Ümit Alacaklı (Avukat)
Ali Memduh Ertunga (Gemlik Hukuk Hâkimi)
Hasan Akman (İşçi Sigortalarında Avukat)
Mehmet Hüdaverdi Nalbantoğlu (Avukat)
Abdullah Naci Budak (Avukat)
Mehmet Nedim Ayrancıoğlu (Avukat)
Hasan Çelik (Avukat)
Nafiz Bayındır (Kırşehir Hazine Avukatı)
Mehmet Enis Ertürk (Avukat)
Ali Galip Sümengen (Avukat)
Reha Ergör (Avukat)
Hilmi Barlas (Avukat)
Hasip İnhal (Bursa Hazine Avukatı)
Necmettin Doğanüstünalp (Adana Hazine Avukatı)

Adı ve soyadı (Son görevi)

Halil Aytemiz (Maliye Bakanlığı Hazine Avukatı)

Münhal Adana (3)

Şevket Dursun (Avukat)
M. Bahri Uzel (Ceyhan Birinci Noteri)
M. Şakir Efendioğlu (Adana Sulh Hâkimi)
M. Hulûsi Özelçi (Mersin İkinci Noteri)
Abdülmecit Yağan (Avukat)
Ali Seyfettin Tokbey (Avukat)
Mesut Sunal (Avukat)
Dehri Gültekin (Avukat)
Ledin Barlas (Avukat)
Mehmet Özer (Avukat)
Sabri Baykam (Avukat)
Süleyman Gençer (Avukat)
Mesut Özel (Avukat)
İbrahim Sarıibrahimoğlu (Avukat)
Şekip Turgut Süelkan (Avukat)
Muhittin Güneş (Avukat)
Fethi Dedeoğlu (Avukat)
Hilmi Biçer (Avukat)
Hüseyin Avni Gebeş (Avukat)
Hüseyin Orhan Demirhan (Avukat)
Mustafa Kızıklı (Avukat)
Cahit Gökçen (Ereğli Kömürleri İş. Hukuk İş. M. M.)
Hasan Tulunay (Avukat)
Ekrem İzgi (Avukat)
Ekrem Ultav (Avukat)
A. Şaban Küçükkâtipoğlu (Avukat)
Fazıl Baykar (Avukat)
Ali Memduh Ertunga (Gemlik Hukuk Hâkimi)
Mehmet Lütfi Gazioğlu (Avukat)
Orhan Şapolya (Avukat)
Abdullah Naci Budak (Avukat)
Hasan Çelik (Avukat)
Hasan Akman (İşçi Sigortaları Avukatı)
Ali Galip Sümengen (Avukat)
Reha Ergör (Avukat)
Necmettin Doğanüstünalp (Merkez Hazine Avukatı)
İbrahim Hilmi Barlas (Avukat)
Halil Aytemiz (Maliye Hazine Avukatı)

Adı ve soyadı (Son görevi)

Ankara (10, 11,12, 13, 14, 15, 16)

Celâlettin Gökler (Avukat)
Muammer Akpınar (Avukat)
Asım Emrem (Avukat)
Vehbi Tuncay (Askerî Yargıtay Baş. Sav. Emekli)
Osman Rasim Eyüpoğlu (Avukat)
Mehmet Nuri Tanın (Avukat)
Süleyman Gençer (Avukat)
İbrahim Şefik Çapanoğlu (Avukat)
Ahmet Âkif Özgür (Mardin Ağır Ceza M. Başkanı)
Mahmut Selâhattin Koç (Avukat)
Halil Sezai Erkut (Avukat)
Ömer Lûtfi Temel (Avukat)
Hüseyin Suat Ballar (Avukat)
Mevlût Akçay (Avukat)
Mehmet Mustafa Aykutoğlu (Avukat)
Mesut Özel (Avukat)
Osman Canatan (Avukat)
Orhan Şapolya (Avukat)
Mustafa Sıtkı Çörtle (Avukat)
Hasan Göker (Avukat)
Muzaffer Akdoğanlı (Avukat)
Esat Yılmaz (Avukat)
Ahmet Yenice (Keşan Noteri)
Ahmet Yılmaz Tüzer (Avukat)
Mustafa Sırrı Atlı (Avukat)
Ahmet Buğday (Avukat)
Rifat Mahmut Gözübüyük (Avukat)
M. Cemalettin Olgun (Avukat)
Bekir Musa Paşaoğlu (Avukat)
Mehmet Ali Karahan (Çanakkale Noter Yar.)
Şekip Turgut Süelkan (Avukat)
Aydoğan Karslıoğlu (Müstafi Askerî Adlî Hâkim)
Güner Araslı (Avukat)
Hamdi Hamamcıoğlu (Avukat)
Fazlı Baykar (Avukat)
Adlî Kisagün (Avukat)
İsmail Oktay (Avukat)
Orhan Cavit Erdoğan (Avukat)
Hayrettin Özkazanç (Tirebolu Sorgu Hâkimi)
Ahmet Cankorur (Kars Noter Yar.)
Hatice Şermin Vardar (Avukat)

Adı ve soyadı (Son görevi)	Adı ve soyadı (Son görevi)
Mehmet Mustafa Öktülmüş (Yargıtay Üye Yar.)	Yuşa Çekemoğlu (Banas Hâkimi)
Mehmet Nedim Koru (Avukat)	Hasan Tulunay (Avukat)
Celâl Özdemir (Avukat)	Ömer Faruk Uluğ (Avukat)
Mustafa Hayri Çalgüner (Samsun 1 nci As. Ceza Hâkimi)	Muzaffer Aytemiz (Avukat)
Mustafa Onan (İçişleri Bakanlığı Sivil Savunma Personel Şubesi Müdürü)	Selçuk Erverdi (Avukat)
Sadullah Halis Tokdemir (Avukat)	Ali Rıza Çakır (Avukat)
Emine Okdemir (Ankara Hazine Avukatı)	Emrullah Türker (Avukat)
Hilmi Biçer (Avukat)	Ali Muhittin Kurtgün (Avukat)
Sabri Faruk Emirlioğlu (Avukat)	Nurettin Akyurt (Avukat)
Ahmet Turan Keskin (Avukat)	Hakkı Kurtulan (Avukat)
Ahmet Nuri Karaağaçlıoğlu (Avukat)	Ekrem İzgi (Avukat)
Abdülgani Seyithanoğlu (Gürün C. Savcısı)	Zekâi Ertemli (Avukat)
Kâmil Çakmak (Avukat)	Mehmet Faruk Barut (Yeşilyurt Kadastro Hâkimi)
Muhtar Demirbulak (Avukat)	Sahir Emin Güven (Avukat)
İbrahim Hakkı Ün (Avukat)	Rauf Kutlar (Avukat)
Hüseyin Avni Gebeş (Avukat)	Hasan Akkuş (Avukat)
Osman Kubulay Atabey (Avukat)	Mahir Soylu (İş. Sigortaları K. Baş. Müf.)
Hüsnü Gök (Avukat)	Reşat Çoldur (Avukat)
Âkif Hüsnü Üstel (Avukat)	Abdülkadir Töre (Avukat)
Tevfik Fenercioğlu (Mardin C. Savcısı)	Zihni Bayri (Avukat)
Mehmet Sait Erdinç (Avukat)	Ekrem Ultav (Avukat)
Halil Kaysi (Urfa Noteri)	Mehmet Kocamaz (Avukat)
Kenan Aral (Avukat)	A. Şaban Küçükkâtipoğlu (Avukat)
H. Nihat Benderlioğlu (Vezirköprü Ceza Hâkimi)	Ahmet Necati Akgöl (Avukat)
Neclâ Baltacıoğlu (Avukat)	Hasan Tahsin İleri (Avukat)
Sabit Somtürk (Avukat)	Mustafa Ağabigüm (Avukat)
Mümtaz Doğanay (Avukat)	Kemal Kurtbaş (Avukat)
Mehmet Ersan (Avukat)	Osman Zeki Gümüşoğlu (Avukat)
Kemal Tuğrul (Avukat)	Mustafa Kâmil Gürçay (Emekli Yargıtay Üyesi)
Şefik Öz (Avukat)	Abdullah Recai Özmen (Avukat)
Sadullah Küspeci (Elmalı C. Savcı Yar.)	İsmail Baki Akaydın (Avukat)
M. Necati Özkaya (Avukat)	İsmail Ege (Avukat)
Kemal Yörükoğlu (Avukat)	Abdullah Fuat Fırat (Avukat)
Muhsin Dora (Avukat)	Kâmil Başaran (Ilgaz Or. İşletmesi M. Avukatı)
Hulûsi Özelçi (Mersin 2 nci Noteri)	Nami Çağatay (Avukat)
M. Bahattin Ergun (Ankara Sulh Hâkimi)	Nihat Yanıkoğlu (Avukat)
Mustafa Kızıklı (Avukat)	Turgut Ertem (Avukat)
Kemal Kâmiloğlu (Eskipazar Hâkimi)	Hayrettin Yalçın (Avukat)
Sami Neslioğlu (Avukat)	Niyazi Zarifoğlu (Avukat)
Cahit Gökçen (Ereğli Kömürleri İş. H. İş. M. M.)	Fethi Dedeoğlu (Avukat)
Orhan Arif Barlas (Avukat)	Mehmet Hüdaverdi Nalbantoğlu (Avukat)
Hasan Kurtaran (Avukat)	Abdullah Naci Budak (Avukat)
	Mahmut Nedim Ayrancıoğlu (Avukat)
	Hasan Çelik (Avukat)

Adı ve soyadı (Son görevi)

Levent Kip (Avukat)
Ahmet Selâhattin Gölönü (Avukat)
Nafiz Bayındır (Avukat)
Mehmet Enis Ertürk (Avukat)
Abdullah Fuat Bilgin (Avukat)
Ali Galip Sümengen (Avukat)
Sabahattin Rahimoğlu (Avukat)
Abdurrahman Odabaş (Avukat)
Vahit Bozatlı (Avukat)
Reha Ergör (Avukat)
Muzaffer Tunçer (Avukat)
Mustafa Akalın (Avukat)
İsmet Esensoy (Avukat)
Şerafettin Emiroğlu (Avukat)
Ahmet Köseoğlu (Avukat)
Nail Nusret Boyacıoğlu (Avukat)
Hasip İnal (Avukat)
Necmettin Doğanüstünalp (Adana Merkez Hazine Avukatı)
İbrahim Hilmi Barlas (Avukat)
Mustafa Yücetürk (Avukat)

Aydın (2)

Turhan Öztürk (Avukat)
Hüseyin Cahit Sak (Avukat)
Mustafa Özer (Selendi Sorgu Hâkimi)
Ahmet Düşünsel (Avukat)
İbrahim Uzun (Milâs Noter Yar.)
Tevfik Fenercioğlu (Mardin C. Savcısı)
Hasan Kurtaran (Avukat)
Ekrem Ultav (Avukat)
Ahmet Necati Arınık (Avukat)
Şerif Ali Aksel (Terme Salâhiyetli Ceza H.)
Feridun Necdet Serimer (Avukat)
Muzaffer Kılıçoğlu (Avukat)
Fethi Dedeoğlu (Avukat)
Mehmet Hüdaverdi Nalbantoğlu (Avukat)
Abdullah Naci Budak (Avukat)
Mahmut Nedim Ayrancıoğlu (Avukat)
Hasan Çelik (Avukat)
Mehmet Hilmi Boztepe (Giresun Hazine Avukatı)
Mustafa Akalın (Avukat)
Mustafa Naci Onur (İşçi Sigortaları K. Samsun Şubesi Avukatı)
Mustafa Yücetürk (Avukat)

Adı ve soyadı (Son görevi)

Balıkesir (2)

Feridun Tansel (Avukat)
Mehmet Müçteba İçtın (Avukat)
Fahrettin Yıldızeli (Nizip Noter Yar.)
Zahit Erten (Avukat)
Fethiye Tunçsiper (Avukat)
A. Kemalettin Çelik (Avukat)
Adnan Akçar (Avukat)
Sadullah Küspeci (Elmalı C. Savcı Yar.)
Mehmet Necati Özkaya (Avukat)
Hasan Kurtaran (Avukat)
Ekrem Ultav (Avukat)
A. Şaban Küçükkâtipoğlu (Avukat)
Feridun Necdet Serimer (Avukat)
Ahmet Arslan Kınay (Avukat)
Fethi Dedeoğlu (Avukat)
M. Hüdaverdi Nalbantoğlu (Avukat)
Abdullah Naci Budak (Avukat)
Mahmut Nedim Ayrancıoğlu (Avukat)
Hasan Çelik (Avukat)
Mehmet Hilmi Boztepe (Giresun Hazine Avukatı)
Nafiz Bayındır (Kırşehir Hazine Avukatı)

Bursa (3, 4)

İsmet Köksal (Avukat)
Mahmut Fahri Atabekoğlu (Avukat)
Nuri Tümer (Avukat)
Orhan Nedim Öztan (Avukat)
Adil Yalın (Avukat)
Şükrü Akmansoy (Avukat)
Mehmet Şerif Tolonçok (Avukat)
İsmail Hakkı Eke (Avukat)
Mehmet Kadri Hakgüder (Avukat)
Feridun Necdet Serimer (Avukat)
Reşat Budak (Avukat)
Muzaffer Kılıçoğlu (Avukat)
Mehmet Ali Karahan (Çanakkale Noter Yar.)
Şekip Turgut Süelkan (Avukat)
Fethi Dedeoğlu (Avukat)
Ali Ümit Alacaklı (Avukat)
Hamdi Hamamcıoğlu (Avukat)
Fazıl Baykar (Avukat)
Adlî Kısagün (Avukat)
İsmail Oktay (Avukat)
Orhan Cavit Erdoğan (Avukat)
Hediye Yücebilgin (Avukat)

Adı ve soyadı (Son görevi)

Hayrettin Özkazanç (Tirebolu Sorgu Hâ.)
Hatice Şermin Vardar (Avukat)
Celâl Özdemir (Avukat)
Hilmi Biçer (Avukat)
Kâmil Çakmak (Avukat)
Hüseyin Avni Gebeş (Avukat)
Hüsnü Gök (Avukat)
Tevfik Fenercioğlu (Mardin C. Savcısı)
Mehmet Sait Erdinç (Avukat)
Ali Memduh Ertunga (Gemlik Hukuk Hâkimi)
Ali Rıza Çolak (Vakfıkebir Hukuk Hâkimi)
Şefik Öz (Avukat)
Sadullah Küspeci (Elmalı C. Savcı Yar.)
Mehmet Necati Özkaya (Avukat)
Mustafa Kızıklı (Avukat)
Cahit Gökçen (Ereğli K. İşletmesi H. İş. M. M.)
Hasan Kurtaran (Avukat)
Mehmet Mahmutoğlu (Kırşehir Noteri)
Ali Rıza Çakır (Avukat)
Emrullah Türker (Avukat)
Talât Özgün (Avukat)
Hakkı Kurtulan (Avukat)
Ekrem İzgi (Avukat)
Zekâi Ertemli (Avukat)
Rauf Kutlar (Avukat)
Reşat Çoldur (Avukat)
Zihni Bayri (Avukat)
A. Şaban Küçükkâtipoğlu (Avukat) —
Hasan Tahsin İleri (Avukat)
Kâmil Başkaraca (Avukat)
Mesude Varol (Avukat)
Ahmet Kanca (C. Başsavcı Yardımcısı)
Ömer Lûtfi Temel (Avukat)
Musa Sıtkı Çörtle (Avukat)
Ahmet Arslan Kınay (Avukat)
Şerafettin Emiroğlu (Avukat)
Mehmet Hüdaverdi Nalbantoğlu (Avukat)
Abdullah Naci Budak (Avukat)
Mahmut Nedim Ayrancıoğlu (Avukat)
Hasan Çelik (Avukat)
Mehmet Hilmi Boztepe (Giresun Hazine Avukatı)
Ahmet Selâhattin Gölönü (Avukat)
Nafiz Bayındır (Kırşehir Hazine Avukatı)
Mehmet Enis Ertürk (Avukat)

Adı ve soyadı (Son görevi)

Abdullah Fuat Bilgin (Mardin As. Hukuk Hâkimi)
Abdurrahman Odabaş (Avukat)
Vahit Bozatlı (Avukat)
Reha Ergör (Avukat)
Muzaffer Tuncer (Avukat)
Mustafa Akalın (İşçi Sigortaları K. Samsun Ş. Avukatı)
Niyazi Zarifoğlu (Avukat)
Nail Nusret Boyacıoğlu (Avukat)
Hilmi Barlas (Avukat)
Hasip İnhal (Bursa Hazine Avukatı)

Ceyhan (2)

Mehmet Ali Özkısacık (Avukat)
Mahmut Orhan Güngör (Avukat)
Cevdet Altun (Avukat)
Süleyman Gençer (Avukat)
Fuat Doğuş (Avukat)
Hasan Kurtaran (Avukat)
Hasan Tahsin İleri (Avukat)
Fethi Dedeoğlu (Avukat)
Mehmet Hüdaverdi Nalbantoğlu (Avukat)
Abdullah Naci Budak (Avukat)
Mahmut Nedim Ayrancıoğlu (Avukat)
Hasan Çelik (Avukat)

Çorum (2)

Asaf Uz (Avukat)
Ekrem Ultav (Avukat)
Fethi Dedeoğlu (Avukat)
M. Nedim Ayrancıoğlu (Avukat)
Abdullah Naci Budak (Avukat)
Hasan Çelik (Avukat)
M. Hüdaverdi Nalbantoğlu (Avukat)

Denizli (2)

Hulûsi Dülgeroğlu (Avukat)
A. Kemalettin Çelik (Avukat)
İbrahim Uzun (Milâs Noter Yar.)
Şerif Ali Aksel (Terme Ceza Hâkimi)
A. Şaban Küçükkâtipoğlu (Avukat)
Fethi Dedeoğlu (Avukat)
M. Hüdaverdi Nalbantoğlu (Avukat)
M. Nedim Ayrancıoğlu (Avukat)
Abdullah Naci Budak (Avukat)
Hasan Çelik (Avukat)

Adı ve soyadı (Son görevi)

M. Hilmi Boztepe (Giresun Hazine Avukatı)
Mustafa Yücetürk (Avukat)

Diyarbakır (2)

Nizamettin Hayalioğlu (Avukat)
Mehmet Necati Özkaya (Avukat)
Hasan Kurtaran (Avukat)
İsmet Esensoy (Hazine Avukatı)
Fethi Dedeoğlu (Avukat)
M. Nedim Ayrancıoğlu (Avukat)
Abdullah Naci Budak (Avukat)
M. Hüdaverdi Nalbantoğlu (Avukat)
Hasan Çelik (Avukat)
Hasan İhsan İdil (Avukat)

Düzce (2)

Avni Demircioğlu (Avukat)
Fahrettin Yıldızeli (Nizip Noter Yardımcısı)
Kemal Berkarda (Avukat)
Ekrem Ultav (Avukat)
Ahmet Şaban Küçükkâtipoğlu (Avukat)
Fethi Dedeoğlu (Avukat)
M. Hüdaverdi Nalbantoğlu (Avukat)
Abdullah Naci Budak (Avukat)
Nusret Boyacıoğlu (Avukat)
M. Nedim Ayrancıoğlu (Avukat)
Hasan Çelik (Avukat)
Nafiz Bayındır (Kırşehir Hazine Avukatı)

Erzurum (3)

Hurşit Mansur Pirimoğlu (Pasinler C. Savcısı)
İshak Sadık Telli (Avukat)
Mehmet Sait Erdinç (Avukat)
Hasan Kurtaran (Avukat)
Reşat Budak (Avukat)
Selçuk Erverdi (Avukat)
Muhittin Güneş (Avukat)
Fethi Dedeoğlu (Avukat)
M. Hüdaverdi Nalbantoğlu (Avukat)
A. Naci Budak (Avukat)
M. Nedim Ayrancıoğlu (Avukat)
Hasan Çelik (Avukat)
Nafiz Bayındır (Kırşehir Hazine Avukatı)

Eskişehir (3)

M. Selâhattin Okuroğlu (Avukat)

Adı ve soyadı (Son görevi)

M. Enis Nalçacı (Tokat Hazine Avukatı)
Fahrettin Tanju (Eskişehir Asliye Hukuk Hâkimi)
Fazıl Baykar (Avukat)
İsmail Oktay (Avukat)
Ahmet Buğday (Avukat)
O. Nuri Karaağaçlıoğlu (Avukat)
Ahmet Kanca (C. Başsavcı Yardımcısı)
Celâl Özdemir (Avukat)
Avni Gebeş (Avukat)
Hüsnü Gök (Avukat)
M. Sait Erdinç (Avukat)
M. Necati Özkaya (Avukat)
Mustafa Kızıklı Avukat)
Hasan Kurtaran (Avukat)
Feridun Necdet Serimer (Avukat)
Talât Özgün (Avukat)
M. Sıtkı Çörtle (Avukat)
Ahmet Düşünsel (Avukat)
Ekrem Ultav (Avukat)
Adnan Akçar (Avukat)
A. Şaban Küçükkâtipoğlu (Avukat)
Yaşar Engin (Yalvaç Ceza Hâkimi)
A. Sait Kayılı (Avukat)
Fethi Dedeoğlu (Avukat)
M. Hüdaverdi Nalbantoğlu (Avukat)
Abdullah Naci Budak (Avukat)
M. Nedim Ayrancıoğlu (Avukat)
Hasan Çelik (Avukat)
Nafiz Bayındır (Kırşehir Hazine Avukatı)
M. Naci Onur (İşçi Sigortaları Samsun Ş. Avukatı)
M. Hilmi Boztepe (Avukat)
H. Tahsin İleri (Avukat)
Mustafa Akalın (Avukat)
N. Nusret Boyacıoğlu (Avukat)
Hilmi Barlas (Avukat)

Giresun (2)

Ş. Mahmut Ersöz Avukat
Adnan Akçar (Avukat)
M. Hilmi Boztepe (Giresun Hazine Avukatı)
Fethi Dedeoğlu (Avukat)
M. Hüdaverdi Nalbantoğlu (Avukat)
A. Naci Budak (Avukat)
M. Nedim Ayrancıoğlu (Avukat)
Hasan Çelik (Avukat)
M. Seha Yusufağaoğlu (Avukat)

Adı ve soyadı (Son görevi)

Hatay (2)

Nafi Melek (Antakya Hazine Avukatı)
Kenan Kuşçu (Avukat)
Fethi Dedeoğlu (Avukat)
M. Hüdaverdi Nalbantoğlu (Avukat)
A. Naci Budak (Avukat)
M. Nedim Ayrancıoğlu (Avukat)
Piraye Uluğ (Avukat)
M. Ali Özkısacık (Avukat)
Hasan Çelik (Avukat)

İskenderun (2)

Mustafa Kemal Öner (Avukat)
Orhan Alpan (Avukat)
Ahmet Güner (Osmaniye C. Savcı Yar.)
Hamza Ali Çelebi (Avukat)
İsmail Oktay (Avukat)
Hüseyin Avni Gebeş (Avukat)
M. Necati Özkaya (Avukat)
Ahmet Düşünsel (Avukat)
Fazıl Baykar (Avukat)
Hasan Kurtaran (Avukat)
F. Necdet Serimer (Avukat)
Ekrem Ultav (Avukat)
Fethi Dedeoğlu (Avukat)
M. Nedim Ayrancıoğlu (Avukat)
Sabit Somtürk (Avukat)
S. Kemal Kâmiloğlu (Eskipazar Hâkimi)
Yuşa Çekemoğlu (Banas Hâkimi)
Ekrem İzgi (Avukat)
M. Hüdaverdi Nalbantoğlu (Avukat)
A. Naci Budak (Avukat)
A. Kemalettin Çelik (Avukat)
Süleyman Gençer (Avukat)
M. Ali Özkısacık (Avukat)
Kenan Kuşçu (Avukat)
Rauf Kartlar (Avukat)
Sadullah Küspeci (Elmalı C. Savcı Yar.)
Hasan Öztürk (Avukat)
Ali Güner (Avukat)
İsmet Esensoy (Kırşehir Hazine Avukatı)
Hasan Çelik (Avukat)
Ali Paşa Başaran (Avukat)
Nafiz Bayındır (Kırşehir Hazine Avukatı)
Muzaffer Aytemiz (Avukat)
Halil Aytemiz (Maliye Bakanlığı M. Hazine A.)

Adı ve soyadı (Son görevi)

N. Doğan Üstünalp (Adana Merkez Hazine Avukatı)
İ. Hilmi Barlas (Avukat)

İstanbul (11, 12, 13, 14, 15, 16)

Beşiktaş (2)

Beyoğlu (8, 9, 10, 11)

Kadıköy (2)

Nusret Aydın (Ordu Noteri)
Mehmet Ali Karahan (Çanakkale Noter Yar.)
İbrahim Sarıibrahimoğlu (Avukat)
Ş. Turgut Süelkan (Avukat)
Aydoğan Karslıoğlu (Müstafi Askerî Adlî Hâkim)
Şerafettin Emiroğlu (Avukat)
A. Ümit Alacaklı (Avukat)
Güner Araslı (Avukat)
Muhittin Güneş (Avukat)
İsmet Erbay (Avukat)
Tahsin Karaağaç (Avukat)
Hamdi Hamamcıoğlu (Avukat)
Fahrettin Tanju (Eskişehir Asliye Hukuk H.)
Fazıl Baykar (Avukat)
Adlî Kısagün (Avukat)
M. Vedat Ant (Avukat)
M. Nuri Tarhan (Yargıtay ve Yüksek H. Kurulu Üyesi)
İsmail Oktay (Avukat)
Münip Dursun (Hazine Avukatı)
Kudret Bayhan (Senato Üyesi)
Orhan Cavit Erdoğan (Avukat)
Abdullah Ayaydın (Denizcilik Bankası Baş. M.)
Hediye Yücebilgin (Avukat)
Hayrettin Özkazanç (Tirebolu Sorgu H.)
Ahmet Cankorur (Kars Noter Yardımcısı)
Ömer Faruk Galatalı (Avukat)
Muzaffer Akar (Avukat)
Mehmet Kâzım Kiziroğlu (Yargıtay Üyesi)
Hatice Şermin Vardar (Avukat)
Mehmet Mustafa Öktülmüş (Yargıtay Üyesi Yardımcısı)
Mehmet Naci Ersezer (Avukat)
Mehmet Nedim Koru (Avukat)
Celâl Özdemir (Avukat)
Ahmet Hamdi Çolakoğlu (Avukat)

Adı ve soyadı (Son görevi)

Sıtkı Şefkati Şefkatlioğlu (Avukat)
A. Suat Uluğ (Kayseri 1 nci Noteri)
Mustafa Hayri Çalgüner (Samsun 1 nci Asliye Ceza H.)
Sabahattin Kadirbeyoğlu (Avukat)
Mustafa Onan (İç. Bak. Sivil Savunma Personel Şube Müdürü)
Hüseyin Özder (Sarıyer Noteri)
Şerafettin Aslanoğlu (Yargıtay Üye Yardımcısı)
Muvaffak Üçer (Avukat)
Sadullah Halis Tokdemir (Avukat)
Agâh Arman (Diyarbakır Noteri)
Emine Okdemir (Hazine Avukatı)
Mehmet Ata Ataoğlu (Emekli Hâkim)
Hilmi Biçer (Avukat)
Mustafa Agâh Besen (Avukat)
Sabri Faruk Emirlioğlu (Avukat)
Ahmet Turan Keskin (Avukat)
Osman Nuri Karaağaçlıoğlu (Avukat)
Abdülgani Seyithanoğlu (Gürün C. Savcısı)
Kâmil Çakmak (Avukat)
İrfan Başaran (Akhisar Noteri)
Muhtar Demirvulak (Avukat)
Yaşar Egin (Yalvaç Ceza Hâkimi)
İbrahim Hakkı Ün (Avukat)
Hüseyin Avni Gebeş (Avukat)
Osman Kubilay Atabey (Avukat)
Osman Fehmi Denizmen (Avukat)
Hüsnü Gök (Avukat)
Reşat Güney (Tekirdağ Noteri)
Âkif Hüsnü Üstel (Avukat)
Tevfik Fenercioğlu (Mardin C. Savcısı)
Abdülhalik Fazlı Ertekin (Avukat)
Mustafa İşyapan (Pütürge C. Savcısı)
Neslihan Kayahan (Avukat)
Cevdet Akpınar (Asliye Ceza Hâkimi)
Mehmet Bahri Çolakoğlu (Avukat)
Mehmet Sait Erdinç (Avukat)
Ahmet Özyılmaz (Avukat)
İ. Şakir Öngören (Avukat)
Şükrü Oktay (Avukat)
Kâtibe Yürür (Avukat)
Halil Kaysi (Urfa Noteri)
H. Orhan Demirhan (Avukat)
Ahmet Tuncer (Afyon Noteri)
Kenan Aral (Avukat)

Adı ve soyadı (Son görevi)

H. Orhan Ergüder (Avukat)
Rifat Barutçugil (Malatya Noteri)
H. Nihat Benderlioğlu (Ceza Hâkimi)
Neclâ Baltacıoğlu (Avukat)
M. Lûtfi Gazioğlu (Avukat)
Sabit Somtürk (Avukat)
Celâlettin Alpaslan (Avukat)
A. Memduh Ertunga (Gemlik Hukuk Hâkimi)
Kanber Rişvanoğlu (Avukat)
Piraye Uluğ (Avukat)
Mümtaz Doğanay (Avukat)
Ekrem İşbakan (Samsun Ağır Ceza Mah. Üyesi)
Mehmet Erşan (Avukat)
Kemal Tuğrul (Avukat)
A. Rıza Çolak (Hukuk Hâkimi)
Özer Kuray (Avukat)
H. Muzaffer Erer (Avukat)
Şefik Öz (Avukat)
Ömer Gürsoy (Avukat)
H. Sait Kayılı (Avukat)
Musa Başak (Avukat)
Hüsnü Aydınlı (Avukat)
Sadullah Küspeci (Elmalı C. Savcı Yar.)
Yusuf Çetin Ardalı (Avukat)
M. Necati Özkaya (Avukat)
Kemal Yörükoğlu (Avukat)
Muhsin Dora (Avukat)
Hulûsi Özelçi (Mersin 2 nci Noteri)
Furizan Özçeri (Bakırköy Noteri)
Ali Paşa Başaran (Avukat)
M. Bahattin Ergun (Ankara Sulh H.)
Mustafa Kızıklı (Avukat)
O. Fuat Bilgin (Avukat)
S. Kemal Kâmiloğlu (Eskipazar Hâkimi)
S. Sami Neslioğlu (Avukat)
Orhan Çalıkuşu (Avukat)
M. Cevdet Yardım (Avukat)
Remzi Ertan (Silivri Hâkimi)
A. Fuat Keskinoğlu (Avukat)
Kemal Berkarda (Avukat)
Cahit Gökçen (Ereğli Kömürleri İş. Avukatı)
Rauf Dizdar (Avukat)
Hasan Öztürk (Avukat)
Fuat Doğuş (Avukat)
Ahmet Emin Güneş (Erzurum Noteri)

Adı ve soyadı (Son görevi)

S. Nuri Uray (Avukat)
İ. Hüsamettin Atlı (Avukat)
Arif Barlas (Avukat)
Hasan Kurtaran (Avukat)
Münir Ceyhun (Avukat)
Enver Safter Oder (Avukat)
Ali Hikmet Tuncay (Avukat)
Yuşa Çekemoğlu (Banas Hâkimi)
Hasan Tulunay (Avukat)
Ömer Faruk Uluğ (Avukat)
Muzaffer Aytemiz (Avukat)
Selçuk Erverdi (Avukat)
Ayşe Hikmet Güngör (Avukat)
Burhan Güngör (Avukat)
Sabahattin Tanyel (Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü S. M.)
M. Refik Tarman (Avukat)
Mehmet Mahmutoğlu (Kırşehir Noteri)
A. Rıza Çakır (Avukat)
Macit Bakkaloğlu (Avukat)
Emrullah Türker (Avukat)
Talât Özgün (Avukat)
Ahmet Rifat Boyacıoğlu (Avukat)
Ali Muhittin Kutgun (Avukat)
Nurettin Akyurt (Avukat)
Münip Tarhan (Avukat)
Hakkı Kurtulan (Avukat)
Ekrem İzgi (Avukat)
Zekâi Ertenli (Avukat)
Mehmet Faik Barut (Yeşilyurt Kadastro Hâkimi)
Süreyya Betil (Emekli Hâkim)
Burhanettin Özgüven (Antalya Noteri)
S. Emin Güven (Avukat)
A. Galip Seyhan (Avukat)
Mihriban Güvenç (Avukat)
Rauf Katlar (Avukat)
Hasan Akkuş (Avukat)
Adnan Akçar (Avukat)
A. Şinasi Gücer (Silivri C. Savcısı)
Tahir Soylu (İş. Sigortaları Başmüf.)
Naşit Tunçer (Avukat)
Reşat Çoldur (Avukat)
Selâhattin Şenel (Avukat)
Hasan Ali Vural (Avukat)
Abdullah İzmen (Avukat)
M. Sıddık Eren (Avukat)
Alâettin Atlı (Avukat)

Adı ve soyadı (Son görevi)

Hasan Necat Sarıca (Adana Noteri)
Ahmet Orhan Kutbay (Avukat)
Abdülkadir Töre (Avukat)
Nedim Korkmaz (Avukat)
Zihni Bayri (Avukat)
Osman Obakan (Avukat)
Ali Enver Dayanç (Avukat)
Ekrem Ultav (Avukat)
Mehmet Kocamaz (Avukat)
A. Şaban Küçükkâtipoğlu (Avukat)
S. Nami Göksun (Kocaeli Hâkimi)
Necati Ahıshalılar (Erzurum 2 nci Noteri)
A. Necati Akgöl (Avukat)
Simyon Tahmincioğlu (Avukat)
Hasan Tahsin İleri (Avukat)
Mustafa Iğabigim (Avukat)
Asım Çelik (Emekli Hâkim)
Bekir Musa Paşaoğlu (Avukat)
Kemal Kutbaş (Avukat)
Kâmil Başkaraca (Avukat)
O. Zeki Gümüşoğlu (Avukat)
S. Nihat Okay (Avukat)
Ali Kalaycıoğlu (Avukat)
İnayet Atahan (Avukat)
Niyazi Zarifoğlu (Avukat)
Fethi Dedeoğlu (Avukat)
M. Hüdaverdi Nalbantoğlu (Avukat)
A. Naci Budak (Avukat)
M. Nedim Ayrancıoğlu (Avukat)
Hasan Çelik (Avukat)
M. Hilmi Boztepe (Giresun Hazine Avukatı)
Baria Sipahioğlu (Avukat)
Ahmet Cevdet Ünel (İşçi S. İstanbul Şubesi Mukayyet Avukatı)
Levent Kip (Avukat)
A. Selâhattin Gölönü (Avukat)
Nafiz Bayındır (Kırşehir Hazine Avukatı)
M. Enis Ertürk (Avukat)
A. Süreyya Baran (Avukat)
Celâlettin Köksal (Yalova C. Savcısı)
A. Necati Sümer (Hukuk Müşaviri)
A. Fuat Bilgin (Mardin As. Hukuk H.)
A. Turhan Turgay (İşçi Si. Avukatı)
Ali Galip Sümengen (Avukat)
H. İhsan İdil (Avukat)
Adil Giray (Avukat)

Adı ve soyadı (Son görevi)

H. Hilmi Ergun (Avukat)
Sabahat Rahimoğlu (Avukat)
Abdurrahman Odabaş (Avukat)
Vahit Bozatlı (Avukat)
M. Nazif Arslan (Avukat)
Cezmi Kıralp (Avukat)
Mülhime Batı (Avukat)
Reha Ergür (Avukat)
Muzaffer Tunçer (Avukat)
H. Dündar Hüdaverdi (Avukat)
M. Orhan Maral (Avukat)
Mustafa Akkalın (Avukat)
M. Naci Onur (İşçi Sigortaları Avukatı)
Ahmet Köseoğlu (Avukat)
N. Nusret Boyacıoğlu (Avukat)
Hasip İnhal (Hazine Avukatı)
N. Doğan Üstünalp (Merkez Hazine Avukatı)
İbrahim Hilmi Barlas (Avukat)
Mustafa Yücetürk (Avukat)
Nafiz Yamanoğlu (Adalet Bakanlığı Müsteşarı)

İzmir (5, 6, 7, 8)

Mesude Varol (Avukat)
Muharrem Özbolluk (Turgutlu Noteri)
Bahri Pehlivanoğlu (Avukat)
Ahmet Kanca (C. Başsavcı Yar.)
Ahmet Elifoğlu (Avukat)
A. Necati Arınık (Avukat)
Muzaffer Şeylan (Avukat)
İ. Suat Kosal (Manisa Sorgu Hâkimi)
Süreyya Tarlan (Milâs C. Savcısı)
Bedaat Tekinoğlu (Karşıyaka Noteri)
A. Hilmi Müezzinoğlu (Avukat)
Şerif Ali Aksel (Terme Ceza Hâkimi)
M. Fahri Pekel (Avukat)
Osman İnal (Avukat)
M. Ali Karahan (Çanakkale Noter Yar.)
Ş. Turgut Süelkan (Avukat)
Fethi Dedeoğlu (Avukat)
Ali Ümit Alacaklı (Avukat)
Güler Araslı (Avukat)
Hamdi Hamamcıoğlu (Avukat)
Fazıl Baykar (Avukat)
Adlî Kısagün (Avukat)
İsmail Oktay (Avukat)
O. Cavit Erdoğan (Avukat)

Adı ve soyadı (Son görevi)

Hayrettin Özkazanç (Tirebolu Sorgu Hâkimi)
Hatice Şermin Vardar (Avukat)
M. Mustafa Öktülmüş (Yargıtay Üye Yar.)
M. Nedim Koru (Avukat)
Celâl Özdemir (Avukat)
Hilmi Biçer (Avukat)
Abdülgani Seyithanoğlu (Gürün C. Savcısı)
H. Avni Gebeş (Avukat)
Osman Kubilây Atabey (Avukat)
Hüsnü Gök (Avukat)
A. Hüsnü Üstel (Avukat)
Nihat Benderlioğlu (Ceza Hâkimi)
Sabit Somtürk (Avukat)
Mehmet Ersan (Avukat)
A. Rıza Çolak (Vakfıkebir Hukuk Hâkimi)
Şefik Öz (Avukat)
Sadullah Küspeci (Elmalı C. Savcı Yar.)
M. Necati Özkaya (Avukat)
Kemal Kâmiloğlu (Eskipazar Hâkimi)
Sami Neslioğlu (Avukat)
Cahit Gökçen (Ereğli Kömürleri İş. Avukatı)
Fuat Doğuş (Avukat)
Hasan Kurtaran (Avukat)
Yuşa Çekemoğlu (Banas Hâkimi)
Sabahattin Tanyel (Tapu Kadastro G. M. Sicil M.)
Mehmet Mahmutoğlu (Kırşehir Noteri)
Ali Rıza Çakır (Avukat)
Emrullah Türker (Avukat)
Nurettin Akyurt (Avukat)
Ekrem İzgi (Avukat)
Zekâi Ertenli (Avukat)
Rauf Kutlar (Avukat)
Reşat Çoldur (Avukat)
Ekrem Ultav (Avukat)
Mehmet Kocamaz (Avukat)
A. Şaban Küçükkâtipoğlu (Avukat)
Hasan Tahsin İleri (Avukat)
Asım Çelik (Emekli Hâkim)
Kemal Kurtbaş (Avukat)
Osman Zeki Gümüşoğlu (Avukat)
Ayhan Tatlıoğlu (Avukat)
Şerafettin Emiroğlu (Avukat)
M. Hüdaverdi Nalbantoğlu (Avukat)
A. Naci Budak (Avukat)
M. Nedim Ayrancıoğlu (Avukat)

Adı ve soyadı (Son görevi)

Hasan Çelik (Avukat)
Levent Kip (Avukat)
A. Selâhattin Gölönü (Avukat)
Nafiz Bayındır (Avukat)
M. Enis Ertürk (Avukat)
A. Fuat Bilgin (Mardin As. H. H.)
A. Galip Sümengen (Avukat)
Abdurrahman Odabaş (Avukat)
Reha Ergör (Avukat)
Mustafa Akalın (Avukat)
Niyazi Zarifoğlu (Avukat)
Nail Nusret Boyacıoğlu (Avukat)
Mahmut Bedri Acar (Avukat)
Nuriye Çetintaş (Hazine Avukatı)
M. Hilmi Barlas (Avukat)
Hasip İnhal (Hazine Avukatı)
Necmettin Doğan Üstünalp (Hazine Avukatı)
Mustafa Yücetürk (Avukat)

İzmir (1)

M. Güllü Güldoğan (Şark Kromları İş. Avukatı)
Necmettin Evcimen (Avukat)
Şevket Dursun (Avukat)
Muharrem Özbolluk (Turgutlu Noteri)
Bahri Pehlivanoğlu (Avukat)
Ahmet Kanca (C. Başsavcı Yar.)
A. Necati Arınık (Avukat)
Bedaat Tekinoğlu (Karşıyaka Noteri)
Ş. Ali Aksel (Terme Ceza Hâkimi)
M. Fahri Pekel (Avukat)
Osman İnal (Avukat)
Ş. Turgut Süelkan (Avukat)
Hamdi Hamamcıoğlu (Avukat)
O. Cavit Erdoğan (Avukat)
Hilmi Biçer (Avukat)
Abdülgani Seyithanoğlu (Gürün C. Savcısı)
H. Avni Gebeş (Avukat)
A. Hüsnü Üstel (Avukat)
Mehmet Ersan (Avukat)
Şefik Öz (Avukat)
S. Sami Neslioğlu (Avukat)
Cahit Gökçen (Ereğli Kömürleri İş. Avukatı)
Mehmet Mahmutoğlu (Kırşehir Noteri)
Emrullah Türker (Avukat)
Nurettin Akyurt (Avukat)

Adı ve soyadı (Son görevi)

Ekrem İzgi (Avukat)
Reşat Çoldur (Avukat)
Ekrem Ultav (Avukat)
A. Şaban Küçükkâtipoğlu (Avukat)
Niyazi Zarifoğlu (Avukat)
Fethi Dedeoğlu (Avukat)
Naci Budak (Avukat)
Levent Kip (Avukat)
Ahmet Selâhattin Gölönü (Avukat)
Ali Galip Sümengen (Avukat)

Kars (2)

Turgut Artaç (Avukat)
Haydar Işıklı (Avukat)
Nuri Koç (Avukat)
Fethi Dedeoğlu (Avukat)
Hüdaverdi Nalbantoğlu (Avukat)
Naci Budak (Avukat)
Nedim Ayrancıoğlu (Avukat)
Hasan Çelik (Avukat)
Muhittin Güneş (Avukat)

Kırıkkale (2)

Enis Ertürk (Avukat)
İsmail Oktay (Avukat)
Bekir Musa Paşaoğlu (Avukat)
Fethi Dedeoğlu (Avukat)
Hüdaverdi Nalbantoğlu (Avukat)
Naci Budak (Avukat)
Nedim Ayrancıoğlu (Avukat)
Hasan Çelik (Avukat)

Konya (2)

İsmet Yaylacı (Avukat)
Ali Eser (Avukat)
Cevdet Karaağaç (Avukat)
Nuri Karaağaçlıoğlu (Avukat)
İsmail Oktay (Avukat)
Ahmet Kanca (C. Başsavcı Yar.)
Celâl Özdemir (Avukat)
Necati Özkaya (Avukat)
Ahmet Düşünsel (Avukat)
Hasan Kurtaran (Avukat)
Necdet Serimer (Avukat)
Adnan Akçar (Avukat)
Nedim Koru (Avukat)
Fuat Doğuş (Avukat)

Adı ve soyadı (Son görevi)

Celâlettin Olgun (Avukat)
İbrahim Uzun (Milâs Noter Yar.)
Fethi Dedeoğlu (Avukat)
Nedim Ayrancıoğlu (Avukat)
Nafiz Bayındır (Avukat)
Hüdaverdi Nalbantoğlu (Avukat)
Hasan Çelik (Avukat)
Naci Budak (Avukat)
Hasan Tahsin İleri (Avukat)
Hilmi Barlas (Avukat)

Kütahya (2)

Cemil Tuğcuoğlu (Avukat)
Rıza Kılavuz (Avukat)
Sait Kayalı (Avukat)
Fethi Dedeoğlu (Avukat)
Hüdaverdi Nalbantoğlu (Avukat)
Naci Budak (Avukat)
Nedim Ayrancıoğlu (Avukat)
Hasan Çelik (Avukat)

Malatya (2)

Vedat Alpaydın (İşçi Sigortaları Avukatı)
Bayram Özcan (Avukat)
Recep Evliyaoğlu (Avukat)
Abdullah Kelleci (Avukat)
Gökalp Fırat (Avukat)
Ali Tunç (Avukat)
Turgut Akbay (Avukat)
Hediye Yücebilgin (Avukat)
Nedim Koru (Avukat)
Nafiz Bayındır (Kırşehir Hazine Avukatı)
Mehmet Faik Barut (Yeşilyurt Kadastro H.)
Necati Özkaya (Avukat)
Avni Gebeş (Avukat)
Ali Özkısacık (Avukat)
Enis Nalçacı (Tokat Hazine Avukatı)
Fethi Dedeoğlu (Avukat)
Hüdaverdi Nalbantoğlu (Avukat)
Naci Budak (Avukat)
Nedim Ayrancıoğlu (Avukat)
Hasan Çelik (Avukat)
Hasan Kurtaran (Avukat)
Ahmet Arslan Kınay (Avukat)

Manisa (2)

Fethi Dedeoğlu (Avukat)
Mehmet Nedim Nalbantoğlu (Avukat)

Adı ve soyadı (Son görevi)

Nedim Ayrancıoğlu (Avukat)
Naci Budak (Avukat)
Hasan Kurtaran (Avukat)
Necdet Serimer (Avukat)
Kemalettin Çelik (Avukat)
Şaban Küçükkâtipoğlu (Avukat)
Şerif Ali Aksel (Terme Ceza H.)
İsmet Erensoy (Kırşehir Hazine Avukatı)
Hasan Çelik (Avukat)
Nafiz Bayındır (Kırşehir Hazine Avukatı)
Hilmi Barlas (Avukat)

Mersin (3)

Kemal Gören (Avukat)
Fethi Dedeoğlu (Avukat)
Hüdaverdi Nalbantoğlu (Avukat)
Naci Budak (Avukat)
Nedim Ayrancıoğlu (Avukat)
Hasan Çelik (Avukat)
Hasan Kurtaran (Avukat)
Fuat Doğuş (Ankara)
Necdet Serimer (Avukat)
Ali Özkısacık (Avukat)
Fazıl Baykar (Avukat)
Sadullah Küspeci (Elmalı C. Savcı Yar.)
Kâmil Kâmiloğlu (Eskipazar Hâkimi)
Hasan Tahsin İleri (Avukat)
Ekrem İzgi (Avukat)
İsmail Oktay (Avukat)
Celâlettin Alpaslan (Avukat)
Nafiz Bayındır (Kırşehir Hazine Avukatı)
Hilmi Barlas (Avukat)
Doğan Üstünalp (Avukat)

Maraş

İhsan Hüdayioğlu (Avukat)
İsmet Sezalp (Avukat)
Hanifi Sağocak (Avukat)
Turan Işık (Avukat)
Kemalettin Çelik (Avukat)
Arslan Kınay (Avukat)
Hasan Kurtaran (Avukat)
Sabit Somtürk (Avukat)
Abdülgani Seyithanoğlu (Gürün C. Savcısı)
Fethi Dedeoğlu (Avukat)
Naci Budak (Avukat)
Halil Aytemiz (Maliye Bakan. Merkez Ha-

Adı ve soyadı (Son görevi)

zine Avukatı)
Niyazi Zarifoğlu (Avukat)

Nazilli (2)

Kemal Gençer (Avukat)
Nihat Süzer (Avukat)
Şadiye Kıyak (Avukat)
Fethi Dedeoğlu (Avukat)
Hüdaverdi Nalbantoğlu (Avukat)
Naci Budak (Avukat)
Nedim Ayrancıoğlu (Avukat)
Turhan Öztürk (Avukat)
Mustafa Özer (Sorgu Hâkimi)
A. Şaban Küçükkâtipoğlu (Avukat)
Ş. Ali Aksel (Terme Ceza Hâkimi)
Ali Eser (Avukat)
Hasan Kurtaran (Avukat)
Necdet Serimer (Avukat)
İbrahim Uzun (Avukat)
Hasan Çelik (Avukat)
Nafiz Bayındır (Hazine Avukatı)

Ordu (2)

Kemal Şensoy (Avukat)
Yusuf Aydın (Bulancak Noter Yar.)
Fuat Ulusoy (Avukat)
Mehmet Nâzım Bedir (Avukat)
Fethi Dedeoğlu (Avukat)
Mehmet Hüdaverdi Nalbantoğlu (Avukat)
Abdullah Naci Budak (Avukat)
M. Nedim Ayrancıoğlu (Avukat)
Hasan Çelik (Avukat)
Hasan Kurtaran (Avukat)
Ahmet Cankorur (Kars Noter Yar.)
Sahir Emin Güven (Avukat)
Kemalettin Çelik (Avukat)

Samsun (3)

Senih Üstel (Avukat)
Velit Yantuna (Çarşamba Noter Yar.)
Yusuf Kemal Ünal (Akçaabat Noter Yar.)
Nurettin Yeter (Avukat)
Fazıl Baykar (Avukat)
Fethi Dedeoğlu (Avukat)
M. Hüdaverdi Nalbantoğlu (Avukat)
Abdullah Naci Budak (Avukat)

Adı ve soyadı (Son görevi)

M. Nedim Ayrancıoğlu (Avukat)
Hasan Çelik (Avukat)
Hasan Kurtaran (Avukat)
O. Zeki Gümüşoğlu (Avukat)
İsmail Baki Akaydın (Avukat)
Ali Ümit Alacaklı (Avukat)
Kâmil Çakmak (Avukat)
Cahit Gökçen (Avukat)
Ahmet Cankorur (Kars Noter Yar.)
Adnan Akçar (Avukat)
M. Cemalettin Olgun (Avukat)
Abdurrahman Odabaşı (Avukat)
Faruk Emirlioğlu (Avukat)
Selâhattin Gölönü (Avukat)
Bahri Çolakoğlu (Avukat)
Hilmi Boztepe (Hazine Avukatı)
Reha Ergör (Avukat)

Samsun (2)

Necdet Can Cengiz (Avukat)
Ahmet Çelebi (Avukat)
Sabahattin Tanyel (Tapu Kadastro G. M. S. M.)
M. Cehti Pilten (Sorgun Kadastro H.)
Nurettin Yeter (Avukat)
Velit Yantuna (Çarşamba Noter Yar.)
Senih Üstel (Avukat)
Fâzıl Baykar (Avukat)
Fethi Dedeoğlu (Avukat)
Naci Budak (Avukat)
Kâmil Çakmak (Avukat)
Cahit Gökçen (Ereğli Kömür İş. Avukatı)
Faruk Emirlioğlu (Avukat)
Selâhattin Gölönü (Avukat)
Bahri Çolakoğlu (Avukat)
Reha Ergör (Avukat)
Kemalettin Çelik (Avukat)

Sivas (2)

Rıza Hafızoğlu (Askerî Adlî Hâkim)
Fethi Dedeoğlu (Avukat)
Hüdaverdi Nalbantoğlu (Avukat)
Naci Budak (Avukat)
Nedim Ayrancıoğlu (Avukat)
Enis Nalçacı (Tokat Hazine Avukatı)
Hasan Kurtaran (Avukat)
Hasan Çelik (Avukat)

Adı ve soyadı (Son görevi)

Vahit Bozatlı (Avukat)
Nafiz Arslan (Avukat)

Trabzon (2)

Fethi Dedeoğlu (Avukat)
Hüdaverdi Nalbantoğlu (Avukat)
Naci Budak (Avukat)
Nedim Ayrancıoğlu (Avukat)
Necati Özkaya (Avukat)
Necdet Serimer (Avukat)
Kemal Ünal (Akçaabat Noter Yar.)
Hasan Kurtaran (Avukat)
Kemalettin Çelik (Avukat)
Hasan Çelik (Avukat)
Ahmet Rıza Kulaçoğlu (Avukat)

Zonguldak (2)

Kemal Doğandor (Avukat)
Fazıl Baykar (Avukat)
İsmail Oktay (Avukat)
Nafiz Bayındır (Kırşehir Hazine Avukatı)
Necdet Serimer (Avukat)
Hasan Tahsin İleri (Avukat)
Şaban Küçükkâtipoğlu (Avukat)
Ümit Alacaklı (Avukat)
Ahmet Cankorur (Kars Noter Yar.)
Ahmet Turan Keskin (Avukat)

Adı ve soyadı (Son görevi)

Hilmi Boztepe (Giresun Hazine Avukatı)
Mehmet Necati Özkaya (Avukat)
Fahrettin Yıldızeli (Nizip Noter Yar.)
Fethi Dedeoğlu (Avukat)
Hüdaverdi Nalbantoğlu (Avukat)
Naci Budak (Avukat)
Nedim Ayrancıoğlu (Avukat)
Hasan Çelik (Avukat)
Hasan Kurtaran (Avukat)
Nusret Boyacıoğlu (Avukat)

Münhal Kayseri (2)

Doğan Soysal (Avukat)
Ayhan Molu (Avukat)
Arslan Kınay (Avukat)
Kemalettin Çelik (Avukat)
Ahmet Buğday (Avukat)
Hasan Kurtaran (Avukat)
Şaban Küçükkâtipoğlu (Avukat)
Mustafa Kızıklı (Avukat)
Fethi Dedeoğlu (Avukat)
Naci Budak (Avukat)
Galip Sümengen (Avukat)

Münhal Polatlı

Vehbi Tunçay (Askerî Yargıtay C. Başsavcı Yar. Emekli)

1962 yılı içinde açık veya yeniden ihdas edilen noterliklere tâyin edilenlere ait liste

Noterliğin yeri		Tâyin edilenin adı ve soyadı	Mesleği ve kayıtlı bulunduğu baro
Adana	4	İbrahim Sarıibrahimoğlu	Adana Avukatı
Adana	5	Sabri Baykam	Adana Avukatı
Ankara	10	Asım Emrem	Ankara Avukatı
Ankara	11	O. Rasim Eyupoğlu	Ankara Avukatı
Ankara	12	Mustafa Sırrı Atlı	Ankara Avukatı
Ankara	13	Ahmet Köseoğlu	Samsun Avukatı
Ankara	14	Halis Tokdemir	Ankara Avukatı
Ankara	15	Osman Canatan	Kırşehir Avukatı
Ankara	16	Celâlettin Gökler	Balıkesir Avukatı
Aydın	2	Hüseyin Cahit Sak	Aydın Avukatı
Balıkesir	2	Fethiye Tunçsiper	Balıkesir Avukatı
Beşiktaş	2	İsmet Erbay	İstanbul Avukatı
Beyoğlu	8	Osman Fuat Bilgin	İstanbul Avukatı
Beyoğlu	9	Hüseyin Muzaffer Erer	İstanbul Avukatı
Beyoğlu	10	Kâzım Kiziroğlu	Yargıtay Üyesi
Bursa	3	Hatice Şermin Vardar	Bursa Avukatı
Bursa	4	Şefik Öz	Kırşehir Avukatı
Ceyhan	2	Hasan Çelik	Adana Avukatı
Çorum	2	Asaf Uz	Çorum Avukatı
Denizli	2	Hulûsi Dülgeroğlu	Denizli Avukatı
Diyarbakır	2	Yeniden ilân edildi	
Düzce	2	Avni Demircioğlu	Bolu Avukatı
Erzurum	3	Mehmet Sait Erdinç	Diyarbakır Avukatı
Eskişehir	3	Fahrettin Tanju	Eskişehir Hâkimi
Giresun	2	Şaban Mahmut Ersöz	Giresun Avukatı
Hatay	2	Piraye Uluğ	Hatay Avukatı
İskenderun	2	Hamza Ali Çelebi	Hatay Avukatı
İstanbul	11	Tahsin Karakaş	Kayseri Avukatı
İstanbul	12	Özer Kuray	İstanbul Avukatı
İstanbul	13	Yılmaz Ataksor	Uşak Avukatı
İstanbul	14	Abdullah İzmen	Giresun Avukatı
İstanbul	15	Macit Bakkaloğlu	İstanbul Avukatı
İstanbul	16	Kâtibe Yürür	İstanbul Avukatı
İzmir	5	Mesude Varol	Ankara Avukatı
İzmir	6	Akif Hüsnü Üstel	İstanbul Avukatı
İzmir	7	Ali Galip Sümengen	Kayseri Avukatı
İzmir	8	Adlî Kısagün	Ankara Avukatı
Kadıköy	2	Abdülkadir Fazlı Ertekin	Ankara Avukatı
Kars	2	Muhittin Güneş	Erzurum Avukatı
Kırıkkale	2	M. Enis Ertürk	Ankara Avukatı
Konya	3	Celâl Özdemir	Kırşehir Avukatı
Kütahya	2	Rıza Kılavuz	Kütahya Avukatı
Malatya	2	Hediye Yücebilgin	Malatya Avukatı
Manisa	2	Ahmet Şaban Küçükkâtipoğlu	Kırşehir Avukatı

Noterliğin yeri		Tâyin edilenin adı ve soyadı	Mesleği ve kayıtlı bulunduğu baro
Mersin	3	Kemal Gören	Mersin Avukatı
Nazilli	2	Mustafa Kemal Gençer	Aydın Avukatı
Ordu	2	Kemal Şensoy	Ordu Avukatı
Samsun	3	Senih Üstel	Ankara Avukatı
Sivas	2	Ali Rıza Hafızoğlu	Askerî Adlî Hâkim
Trabzon	2	Ahmet Rıza Kulaçoğlu	Trabzon Avukatı
Zonguldak	2	Kemal Doğandor	Bolu Tahdit Komisyonu Üyesi

Münhal noterliklere tâyin edilenlerin listesi

Adana	3	Ali Seyfettin Tokbey	Adana Avukatı
İzmir	1	Bahri Pehlivanoğlu	Manisa Avukatı
Kayseri	2	Ayhan Molu	Kayseri Avukatı
Maraş		İhsan Hüdayioğlu	Maraş Avukatı
Samsun	2	M. Bahri Çolakoğlu	Samsun Avukatı
Kilis		M. İhsan Yazaroğlu	Gaziantep Avukatı
Yozgat		Tevfik Yaşar Nefesli	Yozgat Avukatı
Polatlı		Vehbi Tunçay	Askerî Yargıtay C. Başsavcılığı yardımcılığından emekli

Münhal noterlikler

Diyarbakır	2
İskenderun	1
Kozan	

4. — Afyon Karahisar Milletvekili Şevki Güler'in, Emirdağ'ın Davulga nahiyesinden Ahmetoğlu 1926 doğumlu Memiş Bal'ın ilkokul mezunu olup olmadığına dair yazılı soru önergesi ve Millî Eğitim Bakanı Şevket Raşit Hatipoğlu'nun yazılı cevabı (7/241)

Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki hususların Millî Eğitim Bakanı tarafından yazılı olarak vecaplandırılmasına delâletinizi rica ederim. 15 . 1 . 1963

Afyon Karahisar Milletvekili
Şevki Güler

1. Emirdağı'nın Davulga nahiyesinden Ahmetoğlu 1926 doğumlu Memiş Bal, ilkokul mezunu mudur? İlkokul mezunu ise hangi okuldan ve hangi sene mezun olmuştur?

2. Memiş Bal, ilkokul mezunu değilse, kendisine ilkokul mezunu diye sahte vesika verilmiş midir?

3. Sahte vesika verilmiş ise verenler hakkında ne işlem yapılmıştır?

T. C.
Millî Eğitim Bakanlığı
Talim ve Terbiye
Dairesi
Sayı : 227

31 . 1 . 1963

Konu : Afyon Karahisar Milletvekili Şevki Güler'in yazılı soru önergesi Hk.

İlgi : Kanunlar Müdürlüğü ifadeli 17 Ocak 1963 tarih ve 7/241 - 4151/20906 sayılı yazı :

Millet Meclisi Başkanlığına

Afyon Karahisar Milletvekili Şevki Güler'in, Emirdağ'ın Davulga nahiyesinden Ahmetoğlu 1926 doğumlu Memiş Bal'la ilgili yazılı soru önergesinin cevabı ilişikte sunulmuştur.

Gereğini emirlerine arz ederim.

Prof. Dr. Şevket Raşit Hatipoğlu
Millî Eğitim Bakanı

1. Afyon - Emirdağ ilçesi Davulga bucağı halkından Ahmetoğlu 1929 doğumlu Memiş Bal, kayıtlara göre ilkokul mezunu değildir.

2. Mezuniyeti gösterir ve usulsüz tanzim edilen vesika Memiş Bal'a, Davulga bucağı eski Başöğretmeni Esat Elçin tarafından verilmiştir.

3. Sahte vesikayı veren eski Başöğretmen Esat Elçin hakkında gerekli tahkikat yapılarak, tahkikat evrakı Afyon İli Millî Eğitim Disiplin Komisyonuna sevk edilmiş, Disiplin Komisyonunca Esat Elçin'in savunmasının alınmasına karar verilmiştir.

Adı geçenin savunması alındıktan sonra, Disiplin Komisyonunca, hakkında gereken kararа varılacağı tabiîdir.

Damga Resmi Kanununun bâzı maddelerine ilâveler yapılmasına ve bu kanuna geçici bir madde eklenmesine dair kanun tasarısına verilen oyların sonucu

(Kanun kabul edilmiştir.)

Üye sayısı	:	450
Oy verenler	:	294
Kabul edenler	:	200
Reddedenler	:	81
Çekinserler	:	13
Oya katılmıyanlar	:	150
Açık üyelikler	:	6

[Kabul edenler]

ADANA
Mehmet Geçioğlu
Ahmet Karamüftüoğlu
Melih Kemal Küçüktepepınar

ADIYAMAN
Arif Atalay
Mahmut Deniz
Mehmet Özbay
Ali Turanlı

AFYON KARAHİSAR
Halûk Nur Bâki
Veli Başaran
Hasan Dinçer
Asım Yılmaz

AMASYA
Mustafa Kemal Karan

ANKARA
İsmail Rüştü Aksal
Burhan Apaydın
Hüseyin Ataman
Nihat Berkkan
Fuat Börekçi
İsmail Gence
İhsan Köknel
Ahmet Üstün

ANTALYA
Etem Ağva
Rafet Eker

ARTVİN
Saffet Eminağaoğlu

AYDIN
Orhan Apaydın
Mustafa Şükrü Koç
Nedim Müren

BALIKESİR
Ahmet Aydın Bolak
Fennî İslimyeli
Süreyya Koç
Mehmet Tiritoğlu

BİNGÖL
M. Sıddık Aydar

BOLU
Zeki Baltacıoğlu
Ahmet Çakmak
Kemal Demir
Kâmil İnal

BURSA
Edip Rüştü Akyürek
Sadrettin Çanga
Cevdet Perin
Baha Cemal Zağra

ÇANAKKALE
Burhan Arat
Süreyya Endik
Şefik İnan

ÇORUM
Nuri Ahıskalıoğlu
Hilmi İncesulu
Necmi Ökten

DİYARBAKIR
Adnan Aral
Şehmus Arslan
Hilmi Güldoğan

EDİRNE
Süleyman Bilgen
Fahir Giritlioğlu

ELÂZIĞ
Nurettin Ardıçoğlu
Hürrem Müftügil
Kemal Satır

ERZİNCAN
Hüsamettin Atabeyli
Zeynel Gündoğdu
Sadık Perinçek
Naci Yıldırım

ERZURUM
Cevat Dursunoğlu
Giyasettin Karaca
Şerafettin Konuray
Adnan Şenyurt
Tahsin Telli

ESKİŞEHİR
Şevket Asbuzoğlu
İbrahim Cemalcılar
Seyfi Öztürk
Celâlettin Uzer

GAZİANTEP
Osman Orhan Bilen
Muzaffer Canbolat
Ali İhsan Göğüş
Hüseyin İncioğlu
Mithat San

GİRESUN
Ali Köymen
Naim Tirali

GÜMÜŞANE
Halis Bayramoğlu
Necmeddin Küçüker
Nureddin Özdemir

HAKKÂRİ
Ahmet Zeydan

HATAY
Bahri Bahadır
Abdullah Cilli
Ahmet Sırrı Hocaoğlu
Şekip İnal
Saki Zorlu

İÇEL
Mehmet Ali Arslan
Yahya Dermanei

İSPARTA
Lokman Başaran

İSTANBUL
Cihad Baban
Nurettin Bulak
Ratip Tahir Burak
Saadet Evren
Orhan Eyüboğlu
Ali Coşkun Kırca
Hilmi Oben
Vahyi Özarar
Selim Sarper
Reşit Ülker
Zeki Zeren

İZMİR
Şeref Bakşık
Ziya Hanhan
Necip Mirkelâmoğlu
Mustafa Uyar

KARS
Hasan Erdoğan
Kemal Güven
Kemal Kaya
Kemal Okyay
Sırrı Öktem
Bahtiyar Vural
Rıza Yalçın

KASTAMONU
İhsan Şeref Dura
Sabri Keskin
Osman Zeki Oktay
Ali Özdikmenli

KAYSERİ
Mehmet Göker
Mehmet Sağlara
Bahri Yazır

KIRKLARELİ
Abdurrahman Altuğ
Hasan Tahsin Uzun

KONYA
Kemal Ataman
İrfan Baran
İhsan Kabadayı
Kadircan Kaflı
Ömer Kart
Rüştü Özal
Fakih Özfakih
Fakih Özlen
Vefa Tanır

KÜTAHYA
Ahmet Bozbay
Ali Erbek
Bedrettin Tosbi

MALATYA
H. Avni Akşit
Nurettin Akyurt
Mehmet Delikaya
Ahmet Fırat
Halit Ziya Özkan

MANİSA
Yakup Kadri Karaosmanoğlu
Yakup Yakut

MARAŞ
Kemalî Bayazıt
Hasan Fehmi Evliya

MARDİN
Mehmet Ali Arıkan
Vahap Dizdaroğlu
Seyfi Güneştan
Talât Oğuz

MUĞLA
Hilmi Baydur

MUŞ
Sait Mutlu
Sami Öztürk

NEVŞEHİR
Ramazan Demirsoy
Ali Baran Numanoğlu

NİĞDE
Mehmet Altınsoy
Asım Eren
Ruhi Soyer
Oğuzdemir Tüzün

ORDU
Yusuf İzzettin Ağaoğlu
Ata Bodur
Ferda Güley
Orhan Naim Hazinedar
Arif Hikmet Onat

SAKARYA
Burhan Akdağ
Yusuf Ulusoy

SAMSUN
Nurettin Ceritoğlu
Kâmran Evliyaoğlu
Fevzi Geveci
İlyas Kılıç

SİİRT
Cevdet Aydın
Süreyya Öner
Adil Yaşa

SİNOP
Cemil Karahan

SİVAS
Adil Altay
Rahmi Çeltekli
İbrahim Göker
Rahmi Günay
Cevad Odyakmaz
Güner Sarısözen
Reşat Turhan
Tahsin Türkay
Mahmut Vural

TEKİRDAĞ
Turhan Kut
Hayri Mumcuoğlu

TOKAT
H. Ali Dizman
Zeyyat Kocamemi
Bekir Şeyhoğlu
Ali Rıza Ulusoy

TRABZON
Selâhattin Güven
Ali Rıza Uzuner

TUNCELİ
Fethi Ülkü

URFA
Osman Ağan
Atalay Akan
Kemal Badıllı
Bekir Sami Karahanlı
Sabri Kılıç
Cemâl Öncel

UŞAK
İbrahim Bulanalp

VAN
İhsan Bedirhanoğlu
Şükrü Kösereisoğlu

YOZGAT
İsmail Hakkı Akdoğan
İsmet Kapısız
Mustafa Kepir
Veli Uyar

ZONGULDAK
Kenan Esengin
Suphi Konak
Mehmet Ali Pestilci

[Reddedenler]

ADANA
Ahmet Savrun
İbrahim Tekin

AFYON KARAHİSAR
Şevki Güler

AĞRI
Kerem Özcan
Nevzat Güngör
İsmail Sarıgöz
Nevzat Şener

ANKARA
Osman Bölükbaşı

ANTALYA
İhsan Ataöv
Ömer Eken

ARTVİN
Sabit Osman Avcı

AYDIN
Hilmi Aydınçer
Melâhat Gedik
Reşat Özarda
İsmet Sezgin

BALIKESİR
Cihat Bilgehan
Mithat Şükrü Çavdaroğlu
Ahmet İhsan Kırımlı

BURSA
Hikmet Akalın
Ziya Uğur
İsmail Yılmaz

ÇANAKKALE
Ahmet Nihat Akay

ÇANKIRI
Kâzım Arar

ÇORUM
Muzaffer Dündar
Abdurrahman Güler
İhsan Tombuş

DENİZLİ
Remzi Şenel

DİYARBAKIR
Yusuf Azizoğlu (B.)
Recai İskenderoğlu
Vefik Pirinççioğlu

ERZURUM
Ertuğrul Akça
Cevat Önder

ESKİŞEHİR
Aziz Zeytinoğlu

GİRESUN
İbrahim Etem Kılıçoğlu

GÜMÜŞANE
Sabahattin Savacı

HATAY
Ali Muhsin Bereketoğlu (İ.)

İÇEL
Burhan Bozdoğan
Celâl Kılıç

İSPARTA
Ali İhsan Balım
Mustafa Gülcügil

İSTANBUL
İbrahim Abak
Ziya Altınoğlu
Mahmut Rıza Bertan
Ömer Zekâi Dormaa
Muhiddin Güven
Şahabettin Orhon
İsmail Hakkı Tekinel
Hüsamettin Tiyanşan

İZMİR
Şükrü Akkan
Mehmet Ali Aytaş
Muzaffer Döşemeci
Ali Naili Erdem
Ragıp Gümüşpala
İhsan Gürsan
Saim Kaygan
Nihat Kürşat
Şinasi Osma

KARS
Lâtif Aküzüm
Necmettin Akan

KAYSERİ
Abdülhalim Aras
Hüsamettin Gümüşpala
Vedat Âli Özkan
Mehmet Yüceler

KIRŞEHİR
Memduh Erdemir

KOCAELİ
Hâldan Kısayol

KONYA
Sait Sına Yücesoy

MANİSA
Neriman Ağaoğlu
Süleyman Çağlar
Nusret Köklü

MARAŞ
Kemal Bağcıoğlu
Adnan Karaküçük

MUĞLA
Cevdet Oskay

NİĞDE
Haydar Özalp

SAKARYA
Muslihittin Gürer
Hami Tezkan

SAMSUN
Hâmit Kiper

TRABZON
Nazmi Ökten
Ekrem Dikmen

YOZGAT
Turgut Nizamoğlu

ZONGULDAK
Ramiz Karakaşoğlu
Sadık Tekin Müftüoğlu

[Çekinserler]

ADANA
Kemal Sarıibrahimoğlu

ANKARA
Zühtü Pehlivanlı

BİLECİK
Orhan Tuğrul

İÇEL
İhsan Önal

KASTAMONU
İsmail Hakkı Yılanlıoğlu

KONYA
Cahit Yılmaz

KÜTAHYA
Mehmet Kesen

MANİSA
Hurrem Kubat
Hilmi Okçu
Nahit Yenişehirlioğlu

NEVŞEHİR
Halit Fikret Aka

TRABZON
Ahmet Cemil Kara

ZONGULDAK
Ahmet Fuat Ak

[Oya katılmıyanlar]

ADANA
Hasan Aksay
Yusuf Aktimur
Ali Bozdoğanoğlu
Kasım Gülek
Cavit Oral
Ahmet Topaloğlu

AFYON KARAHİSAR
Mehmet Turgut
Şükrü Yüzbaşıoğlu

AĞRI
Rıza Polat

AMASYA
Reşat Arpacıoğlu

ANKARA
İbrahim Sıtkı Hatipoğlu (İ.)
İbrahim İmirzalıoğlu
Mehdi Mıhçıoğlu
Raif Aybar (B.)
Bülent Ecevit (B.)
Mustafa Kemal Erkovan
Muhlis Ete (B.)
Emin Paksüt
İlyas Seçkin (B.)
Ferhat Nuri Yıldırım (İ.)
Abdülhak Kemal Yörük (B.)

ANTALYA
Hasan Fehmi Boztepe
Nazmi Kerimoğlu
Nihat Su

ARTVİN
Nihat Ata

BALIKESİR
Kaya Bulut
Gökhan Evliyaoğlu
Cevat Kanpulat
Cihat Turgut

BİLECİK
Şadi Binay

BİNGÖL
Halit Rıza Ünal

BİTLİS
Nafiz Giray
Müştak Okumuş

BOLU
Turgut Çulha (İ.)
Fuat Ümit

BURDUR
Fethi Çelikbaş (B.)
Mehmet Özbey
Nadir Yavuzkan

BURSA
İbrahim Öktem
Ekrem Paksoy
Mustafa Tayyar
Ahmet Türkel

ÇANAKKALE
Refet Sezgin

ÇANKIRI
Rahmi İnceler
Şaban Keskin
Nurettin Ok (Bşk. V.)

ÇORUM
Faruk Küreli

DENİZLİ
Sinan Bosna
Mehmet Çobanoğlu
İsmail Ertan
İbrahim Kocatürk
Hüdai Oral
Âtıf Şohoğlu

DİYARBAKIR
Yusuf Azizoğlu (B)
Recai İskenderoğlu
Refik Pirinççioğlu

EDİRNE
Talât Asal
İlhami Ertem
Nazmi Özoğul

ELÂZIĞ
Naci Güray
Ömer Faruk Sanaç

ERZURUM
Turhan Bilgin
Nihat Diler

ESKİŞEHİR
Ertuğrul Gazi Sakarya

GAZİANTEP
Kudret Mavitan
Süleyman Ünlü

GİRESUN
Ali Cüceoğlu
Mustafa Kemal Çilesiz
Nizamettin Erkmen

İÇEL
Mazhar Arıkan
Sadık Kutlay

İSPARTA
Sadettin Bilgiç

İSTANBUL
Suphi Baykam
Ferruh Bozbeyli
(Bşk. V.)
Tahsin Demiray
Fahrettin Kerim Gökay
(B.)
Ahmet Oğuz (İ.)
Oğuz Oran
Naci Öktem
İlhami Sancar (B.)
Sabri Vardarlı
Abdurrahman Yazgan
(İ.)
Malik Yolaç

İZMİR
Osman Sabri Adal
Arif Ertunga
Kadri Özek
Lebit Yurdoğlu

KARS
Kemal Kaya

KASTAMONU
Avni Doğan (İ.)
Fethi Doğançay

KAYSERİ
Turhan Feyzioğlu (B.)
Mehmet Göker

KIRKLARELİ
Mehmet Alâeddin Eriş
Fikret Filiz

KIRŞEHİR
Ahmet Bilgin
Halil Özmen

KOCAELİ
Cemal Babaç
Şahabettin Bilgisu
Nihat Erim
Süreyya Sofuoğlu

KONYA
Selçuk Aytan
Ahmet Gürkan
Mekki Keskin
(Bşk. V.)
Abdüssamet Kuzucu
Faruk Sükan

KÜTAHYA
Rauf Kıray
Sezai Sarpaşar

MALATYA
İsmet İnönü (Başbakan)

MANİSA
Muammer Erten
Şevket Raşit Hatipoğlu
(B.)

MARAŞ
Ali Hüdayioğlu
Enver Kaplan

MARDİN
Esat Kemal Aybar
Şevki Aysan

MUĞLA
Adnan Akarca
Cevdet Oskay
Turan Şahin

ORDU
Refet Aksoy
Ata Tapaloğlu
Şadi Pehlivanoğlu

RİZE
Erol Yılmaz Akçal
Arif Hikmet Güner
Fuad Sirmen (Başkan)
Cevat Yalçın

SAKARYA
Ekrem Alican (B.)
Nuri Bayar

SAMSUN
Ali Fuat Alişan
Mehmet Başaran
Fevzi Ceylân
Bahri Cömert
Hüseyin Özalp
(İ. Ü.)
Osman Şahinoğlu

SİİRT
Hayrettin Özgen

SİNOP
Mahmut Alicanoğlu
(İ.)
Mustafa Kaptan
Haşim Tarı

SİVAS
Sebati Hastaoğlu
Ahmet Kangal

TEKİRDAĞ
Fethi Mahramlı (İ.)
Orhan Öztrak (B.)

TOKAT
Sabahattin Bayburalı
Mehmet Kazova
Reşit Önder

TRABZON
Ali Şakir Ağanoğlu
(B.)
Ahmet Şener
Kâmuran Ural
Zeki Yağmurdereli

TUNCELİ
Vahap Kışoğlu

URFA
Kadri Eroğan

UŞAK
Ali Rıza Akbıyıkoğlu
(İ.)
Ahmet Tahtakılıç

VAN
Muslih Görentaş (İ. Ü.)

YOZGAT
Calâl Sungur (İ. Ü.)

ZONGULDAK
Fevzi Fırat (İ.)
Yusuf Ziya Yücebilgin

[Açık üyelikler]

Aydın	1	Muş	1
Hatay	1	Zonguldak	1
İstanbul	1		—
Manisa	1	Yekûn	6

6802 sayılı Gider Vergileri Kanununun 33 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkındaki kanun tasarısına verilen oyların sonucu

(Kanun kabul edilmiştir.)

Üye sayısı	:	450
Oy verenler	:	242
Kabul edenler	:	154
Reddedenler	:	83
Çekinserler	:	5
Oya katılmıyanlar	:	202
Açık üyelikler	:	6

[Kabul edenler]

ADANA
Mehmet Geçioğlu
Melih Kemal Küçüktepepınar

ADIYAMAN
Arif Atalay
Mahmut Deniz

AFYON KARAHİSAR
Halûk Nur Bâki
Asım Yılmaz
Şükrü Yüzbaşıoğlu

ANKARA
İsmail Rüştü Aksal
Burhan Apaydın
Hüseyin Ataman
Nihat Berkkan
Fuat Börekçi
İhsan Kökneł
İlyas Seçkin
Ahmet Üstün

ANTALYA
Etem Ağva
Rafet Eker

ARTVİN
Saffet Eminağaoğlu

AYDIN
Orhan Apaydın

BALIKESİR
Ahmet Aydın Bolak
Vennî İslimyeli
Süreyya Koç
Mehmet Tiritoğlu

BİNGÖL
M. Sıddık Aydar

BOLU
Fuat Ümit

BURSA
Edip Rüştü Akyürek
Sadrettin Çanga

ÇANAKKALE
Burhan Arat
Süreyya Endik
Şefik İnan

ÇORUM
Nuri Ahıskalıoğlu
Hilmi İncesulu
Faruk Küreli

DENİZLİ
İsmail Ertan
Âtıf Şohoğlu

DİYARBAKIR
Recai İskenderoğlu

EDİRNE
Süleyman Bilgen
Fahir Giritlioğlu

ELÂZIĞ
Nurettin Ardıçoğlu
Hürrem Müftügil
Kemal Satır

ERZİNCAN
Hüsamettin Atabeyli
Zeynel Gündoğdu
Sadık Perinçek

ERZURUM
Nihat Diler
Cevat Dursunoğlu
Gıyasettin Karaca
Şerafettin Konuray
Adnan Şenyurt
Tahsin Telli

ESKİŞEHİR
Şevket Asbuzoğlu
İbrahim Cemalcılar

GAZİANTEP
Osman Orhan Bilen
Muzaffer Canbolat
Ali İhsan Göğüş
Hüseyin İncioğlu

GÜMÜŞANE
Necmeddin Küçüker

HAKKÂRİ
Ahmet Zeydan

HATAY
Bahri Bahadır
Abdullah Cilli
Ahmet Sırrı Hocaoğlu
Şekip İnal
Sâki Zorlu

İÇEL
Mehmet Ali Arslan
Yahya Dermancı

İSPARTA
Lokman Başaran

İSTANBUL
Ali Coşkun Kırca
Hilmi Oben
Oğuz Oran
Vahyi Özarar
Selim Sarper
Reşit Ülker
Zeki Zeren

İZMİR
Osman Sabri Adal
Şeref Bakşık
Ziya Hanhan
Necip Mirkelâmoğlu
Kadri Özek
Mustafa Uyar

KARS
Hasan Erdoğan
Kemal Güven
Kemal Kaya
Sırrı Öktem
Bahtiyar Vural
Rıza Yalçın

KASTAMONU
Sabri Keskin
Osman Zeki Oktay
Ali Özdikmenli

KAYSERİ
Turhan Feyzioğlu
Mehmet Göker
Mehmet Sağlam
Bahri Yazır

KIRKLARELİ
Abdurrahman Altuğ
Hasan Tahsin Uzun

KONYA
İrfan Baran
İhsan Kabadayı
Abdüssamet Kuzucu
Fakih Özfakih
Fakih Özlen
Vefa Tanır
Cahit Yılmaz

KÜTAHYA
Ahmet Bozbay
Ali Erbek
Rauf Kıray

MALATYA
Mehmet Delikaya
Ahmet Fırat
Halit Ziya Özkan

MARAŞ
Hasan Fehmi Evliya

MARDİN
Mehmet Ali Arıkan
Şevki Aysan
Vahap Dizdaroğlu
Seyfi Güneştan
Talât Oğuz

MUĞLA
Hilmi Baydur
Cevdet Oskay

NEVŞEHİR
Ramazan Demirsoy

NİĞDE
Asım Eren
Ruhi Soyer

ORDU
Yusuf İzzettin Ağaoğlu
Ferda Güley
Orhan Naim Hazinedar
Arif Hikmet Onat

SAKARYA
Yusuf Ulusoy

SAMSUN
Fevzi Geveci
İlyas Kılıç

SİİRT
Cevdet Aydın
Süreyya Öner
Adil Yaşa

SİVAS
Adil Altay
Rahmi Çeltekli
İbrahim Göker
Rahmi Günay
Cevad Odyakmaz

TEKİRDAĞ
Turhan Kut
Hayri Mumcuoğlu

TOKAT
Zeyyat Kocamemi
Reşit Önder
Ali Rıza Ulusoy

TRABZON
Ahmet Şener
Ali Rıza Uzuner

TUNCELİ
Fethi Ülkü

URFA
Osman Ağan
Atalay Akan
Bekir Sami Karahanlı
Sabri Kılıç

UŞAK
İbrahim Bulanalp
Ahmet Tahtakılıç

YOZGAT
Mustafa Kepir
Celâl Sungur
Veli Uyar

ZONGULDAK
Kenan Esengin
Suphi Konak
Mehmet Ali Pestilci
Yusuf Ziya Yücebilgin

[Reddedenler]

ADANA
Yusuf Aktimur
Ahmet Savrun
İbrahim Tekin

AFYON KARAHİSAR
Veli Başaran

AMASYA
İsmail Sarıgöz
Nevzat Şener

ANKARA
Zühtü Pehlivanlı

ANTALYA
İhsan Ataöv
Ömer Eken
Nazmi Kerimoğlu
Nihat Su

AYDIN
Melâhat Gedik
Reşat Özarda
İsmet Sezgin

BALIKESİR
Cihat Bilgehan
Ahmet İhsan Kırımlı
Cihat Turgut

BİLECİK
Şadi Binay
Orhan Tuğrul

BURSA
Hikmet Akalın
Ziya Uğur
İsmail Yılmaz

ÇANAKKALE
Ahmet Nihat Akay

ÇANKIRI
Şaban Keskin

ÇORUM
Muzaffer Dündar
Abdurrahman Güler

DENİZLİ
İbrahim Kocatürk
Remzi Şenel

DİYARBAKIR
Alp Doğan Şen

ERZURUM
Cevat Önder

ESKİŞEHİR
Seyfi Öztürk
Aziz Zeytinoğlu

GİRESUN
Ali Cüceoğlu
İbrahim Etem Kılıçoğlu
Ali Köymen

GÜMÜŞANE
Sabahattin Savacı

HATAY
Ali Muhsin Bereketoğlu

İÇEL
Mazhar Arıkan

İSPARTA
Ali İhsan Balım
Sadettin Bilgiç
Mustafa Gülcügil

İSTANBUL
İbrahim Abak
Ziya Altınoğlu
Mahmut Rıza Bertan
Tahsin Demiray
Muhiddin Güven
Şahabettin Orhon
Naci Öktem
İsmail Hakkı Tekinel
Hüsamettin Tiyanşan

İZMİR
Şükrü Akkan
Mehmet Ali Aytaş
Muzaffer Döşemeci
Ali Naili Erdem
Ragıp Gümüşpala
İhsan Gürsan
Saim Kaygan
Şinasi Osma

KARS
Necmettin Akan
Lâtif Aküzüm

KAYSERİ
Abdülhalim Aras
Vedat Âli Özkan

KONYA
Faruk Sükan
Sait Sına Yücesoy

KÜTAHYA
Mehmet Kesen
Sezai Sarpaşar

MANİSA
Neriman Ağaoğlu
Süleyman Çağlar
Nusret Köklü
Hilmi Okçu

MARAŞ
Kemal Bağcıoğlu

ORDU
Refet Aksoy
NİĞDE
Oğuzdemir Tüzün
RİZE
Erol Yılmaz Akçal

Cevat Yalçın
SAKARYA
Muslihittin Gürer
SAMSUN
Bahri Cömert

Hüseyin Özalp
SİNOP
Cemil Karahan
TOKAT
Sabahattin Baybura

TRABZON
Ekrem Dikmen
YOZGAT
Turgut Nizamoğlu
ZONGULDAK
Sadık Tekin Müftüoğlu

[Çekinserler]

İÇEL
İhsan Önal

KIRŞEHİR
Halil Özmen

KÜTAHYA
Sadrettin Tosbi

MANİSA
Nahit Yenişehirlioğlu

ZONGULDAK
Ahmet Fuat Ak

[Oya katılmıyanlar]

ADANA
Hasan Aksay
Ali Bozdoğanoğlu
Kasım Gülek
Ahmet Karamüftüoğlu
Cavit Oral
Kemal Sarıibrahimoğlu
Ahmet Topaloğlu
ADIYAMAN
Mehmet Özbay
Ali Turanlı
AFYON KARAHİSAR
Hasan Dinçer (B.)
Şevki Güler
Mehmet Turgut
AĞRI
Nevzat Güngör
Kerem Özcan
Rıza Polat
AMASYA
Reşat Arpacıoğlu
Mustafa Kemal Karan
ANKARA
Raif Aybar (B.)
Osman Bölükbaşı
Bülent Ecevit (B.)
Mustafa Kemal Erkovan
Muhlis Ete (B.)
İsmail Gence (İ.)
İbrahim Sıtkı Hatipoğlu
İbrahim İmirzalıoğlu

Mehdi Mıhçıoğlu
Emin Paksüt
Ferhat Nuri Yıldırım (İ.)
Abdülhak Kemal Yörük (B.)
ANTALYA
Hasan Fehmi Boztepe
ARTVİN
Nihat Ata
Sabit Osman Avcı
AYDIN
Hilmi Aydınçer
Mustafa Şükrü Koç
Nedim Müren
BALIKESİR
Kaya Bulut
Mithat Şükrü Çavdaroğlu
Gökhan Evliyaoğlu
Cevat Kanpulat
BİNGÖL
Halit Rıza Ünal
BİTLİS
Nafiz Giray
Müştak Okumuş
BOLU
Zeki Baltacıoğlu
Ahmet Çakmak
Tuğrul Çulha
Kemal Demir
Kâmil İnal

BURDUR
Fethi Çelikbaş (B.)
Mehmet Özbey
Nadir Yavuzkan
BURSA
İbrahim Öktem
Ekrem Paksoy
Cevdet Perin
Mustafa Tayyar
Ahmet Türkel
Baha Cemal Zağra
ÇANAKKALE
Refet Sezgin
ÇANKIRI
Kâzım Arar
Rahmi İnceler
Nurettin Ok (Baş. V.)
ÇORUM
Necmi Ökten (B.)
İhsan Tombuş
DENİZLİ
Sinan Bosna
Mehmet Çobanoğlu
Hüdai Oral
DİYARBAKIR
Adnan Aral
Şehmus Arslan
Yusuf Azizoğlu (B.)
Hilmi Güldoğan
Vefik Pirinççioğlu
EDİRNE
Talât Asal
İlhami Ertem

Nazmi Özoğul
ELÂZIĞ
Naci Güray
Ömer Faruk Sanaç
ERZİNCAN
Naci Yıldırım
ERZURUM
Ertuğrul Akça
Turhan Bilgin
ESKİŞEHİR
Ertuğrul Gazi Sakarya
Celâlettin Uzer
GAZİANTEP
Kudret Mavitan
Mithat San
Süleyman Ünlü
GİRESUN
Mustafa Kemal Çilesiz
Nizamettin Erkmen
Naim Tirali
GÜMÜŞANE
Halis Bayramoğlu
Nureddin Özdemir
İÇEL
Burhan Bozdoğan
Celâl Kılıç
Sadık Kutlay
İSTANBUL
Cihad Baban
Suphi Baykam
Ferruh Bozbeyli (Başkanvekili)

Nurettin Bulak
Ratip Tahir Burak
Ömer Zekâi Dorman
Saadet Evren
Orhan Eyüboğlu
Fahrettin Kerim Gökay (B.)
Ahmet Oğuz (İ.)
İlhami Sancar (B.)
Sabri Vardarlı
Abdurrahman Yazgan
Malik Yolaç

İZMİR

Arif Ertunga
Nihat Kürşat
Lebit Yardoğlu

KARS

Kemal Okyay

KASTAMONU

Avni Doğan (İ.)
Fethi Doğançay
İhsan Şeref Dura
İsmail Hakkı Yılanlıoğlu

KAYSERİ

Hüsamettin Gümüşpala
Mehmet Yüceler

KIRKLARELİ

Mehmet Alâeddin Eriş
Fikret Filiz

KIRŞEHİR

Ahmet Bilgin
Memduh Erdemir

KOCAELİ

Cemal Babaç
Şahabettin Bilgisu
Nihat Erim
Hâldan Kısayol
Süreyya Sofuoğlu

KONYA

Kemal Ataman
Selçuk Aytan
Ahmet Gürkan
Kadircan Kaflı
Ömer Kart
Mekki Keskin (Bşk. V.)
Rüştü Özal

MALATYA

H. Avni Akşit
Nurettin Akyurt
İsmet İnönü (Başbakan)

MANİSA

Muammer Erten
Şevket Raşit Hatipoğlu (B.)
Yakup Kadri Karaosmanoğlu
Hurrem Kubat
Yakup Yakut

MARAŞ

Kemalî Bayazıt
Ali Hüdayioğlu
Enver Kaplan
Adnan Karaküçük

MARDİN

Esat Kemal Aybar

MUĞLA

Adnan Akarca
Turan Şahin
İlhan Tekinalp

MUŞ

Sait Mutlu
Sami Öztürk

NEVŞEHİR

Halit Fikret Aka
Ali Baran Numanoğlu

NİĞDE

Mehmet Altınsoy
Haydar Özalp

ORDU

Ata Bodur
Şadi Pehlivanoğlu
Ata Topaloğlu

RİZE

Arif Hikmet Güner
Fuad Sirmen (Başkan)

SAKARYA

Burhan Akdağ
Ekrem Alican (B.)
Nuri Bayar
Hami Tezkan

SAMSUN

Ali Fuat Alişan
Mehmet Başaran
Nurettin Ceritoğlu (İ.)
Fevzi Ceylân
Kâmran Evliyaoğlu
Hâmit Kiper
Osman Şahinoğlu

SİİRT

Hayrettin Özgen

SİNOP

Mahmut Alicanoğlu (İ.)
Mustafa Kaptan
Haşim Tarı

SİVAS

Sebati Hastaoğlu
Ahmet Kangal
Güner Sarısözen
Reşat Turhan
Tahsin Türkay
Mahmut Vural

TEKİRDAĞ

Fethi Mahramlı
Orhan Öztrak (B.)

TOKAT

H. Ali Dizman
Mehmet Kazova
Bekir Şeyhoğlu

TRABZON

Ali Şakir Ağanoğlu (B.)
Selâhattin Güven
Ahmet Cemil Kara
Nazmi Ökten
Kâmuran Ural
Zeki Yağmurdereli

TUNCELİ

Vahap Kışoğlu

URFA

Kemal Badıllı
Kadri Eroğan
Celâl Öncel

UŞAK

Ali Rıza Akbıyıkoğlu

VAN

İhsan Bedirhanoğlu
Muslih Görentaş (İ. Ü.)
Şükrü Kösereisoğlu

YOZGAT

İsmail Hakkı Akdoğan
İsmet Kapısız

ZONGULDAK

Fevzi Fırat (İ.)
Ramiz Karakaşoğlu

[Açık üyelikler]

Aydın	1	Muş	1
Hatay	1	Zonguldak	1
İstanbul	1		—
Manisa	1		6

Dönem : 1
Toplantı : 2

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 46

Gider vergileri Kanununda bâzı değişiklikler yapılması, İstihsal ve Gümrük vergileri hadleri artırılmış olan akar yakıtların Stok Vergisine tabi tutulması hakkında kanun tasarısı ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (1/361)

T C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Tetkik Dairesi
Sayı: 71/1868-4122

22 . 12 . 1962

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Maliye Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kuurulunca 18 . 12 . 1962 tarihinde kararlaştırılan «Gider Vergileri Kanununda» bâzı değişiklikler yapılması, istihsal ve gümrük vergileri hadleri artırılmış olan akar yakıtların Stok Vergisine tabi tutulması hakkında kanun tasarısı» ve gerekçesi ilişik olarak sunulmuştuur.

Gereğinin yapılmasına rica ederim.

İsmet İnönü
Başbakan

GEREKÇE

Gider Vergileri Kanunu gereğince, demiryolu üzerinde işliyen vasıtalar ve motorla müteharrik gemiler ve uçaklarla yapılan taşımalarla, şehir içi otobüslerle yapılan yolcu taşımaları nakliyat vergisine tabi bulunmaktadır.

Nakliyat vergisinin ihdas olunduğu tarihten beri karayollarıyle yapılan şehirlerarası yolcu ve yük taşımaları nakliyat vergisine tâbi tutulamamıştır. Bu durum ise bilhassa demiryolları ile karayolları arasında, demiryolları aleyhine zararlı bir rekabete meydan verdiği gibi, karayollarından faydalananların, bu yolların büyük masrafları icabettiren inşa ve bakım giderlerine iştirak ettirilmemeleri gibi bir netice tevlidetmektedir.

Bu mahzurları bertaraf etmek üzere, motorlu kara nakil vasıtalariyle yapılan şehislerarası yolcu ve yük taşımalarının da Gider Vergileri Kanunundaki esaslar dairesinde nakliyat vergisine tabi tutulması düşünülebilirse de , yapılan incelemelerde sözü edilen taşımaların nakliyat vergisine tabi tutulmaesının, memleketimizin şartları da nazara alındığı takdirde, vergi tekniği yönünden imkânsız denilecek kadar zor olduğu sonucuna varılmıştır.

Hâdise, ekonomik yönden de incelenirse görülür ki, memleketimizde bahis konusu şehirlerarası taşımalar, ancak son zamanlarda olumlu bir istikamette gelişme göstermeye başlamıştır. Bu faaliyet vergilendirilirse yeni taazzuv etmeye başlıyan ve gelişme istdadı gösteren teşebbüsler güç duruma düşecekler ve karşılaşacakları gayrimeşru rekabet yüzünden geriliyeceklerdir.

Bu sebeplere binaen, akar yakıtlardan alınmakta olan istihsal vergisinin bir miktar artırılması daha doğru görülmüştür. Çünkü, akar yakıtlardan alınan vergilerin netice itibariyle taşımalarla çok sıkı ilgisi vardır.

Akar yakıtlardan alınmakta olan istihsal vergisinin bir miktar artırılması halinde hayat pahalılığına mühim bir tesiri olmıyacaktır. Esasen akar yakıt fiyatları yabancı memleketlere nisbetle memleketmizde daha düşüktür. Bâzı memleketlerdeki akar yakıt fatları gözden geçirildiği takdirde, bu cihet açık olarak görülecektir. Ezcümle, Türkiye'de normal benzinin vergili pompa fiyatı bir litresi 79 kuruş iken, resmi kura nazaran bu fiyat Fransa'da 173 kuruş, Almanya'da 127 kuruş, İtalya'da 138 kuruş, İngiltere'de 122 kuruştur.

Bundan mâda, beş yıllık plânın tahakkuk ettirilmesi için varidata büyük bir ihtiyaç vardır. Bu ihtiyacın karşıllanması için de akar yakıt istihsal vergisinin bir miktar artırılması zaruri görülmüştür. Ancak, memleketimizin özel şartları göz önünde tutularak gaz yağı bu artırmanın şumulü dışında bırakılmak suretiyle ilişik kanun tasarısı hazırlanmıştır.

Tasarının birinci maddesiyle, halen benzinden alınmakta olan beher kiloda 27 kuruş isthsal vergisinin 45 kuruşa, motorin ve mazottan 8 ve 8,5 kuruş olarak alınmakta olan vergilerin 20 şer kuruşa çıkarılması derpiş edilmiştir.

Bu artırma ile, elde olunacak fazla varidatın 200 milyon lira civarında olacağı tahmin edilmektedir.

Geçici madde ise, akar yakıt ticareti ile iştigal edenlerin ellerinde stok olarak bulunan akar yakıtların da, vergi adaletini teminen beyanını ve fiyat farklarının ödenmesini âmir bulunmaktadır.

Tasarının 2 nci ve 3 ncü maddeleri mutad maddelerden ibarettir.

Maliye Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Maliye Komisyonu
Esas No: 1/361
Karar No: 27

7 . 1 . 1963

YÜKSEK BAŞKANLIĞA

Maliye Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 18 . 12 . 1962 tarihinde kararlaştırılan «Gider Vergileri Kanununda bâzı değişiklikler yapılması, İstihsal ve Gümrük Vergileri hadleri artırılmış olan akar yakıtların stok vergisine tabi tutulması hakkında kanun tasarısı» komisyonumuzda ilgili Maliye Bakanı ve temsilcilerin iştirakiyle tetkik ve müzakere olundu.

Müstenit gerekçede izah edildiği gibi karayolları ile yapılan şehirlerarası yolcu ve yük taşımaları nakliyat vergisine tabi tutulamadığından bu vaziyet demiryolları aleyhine zararlı bir rekabete meydan vermekte ve karayollarından istifade edenlerin, bu yolların gerektirdiği inşa ve bakım masraflarına iştirak ettirilmemesi neticesini doğurmaktadır.

Bu mahzurun bertarafı motorlu kara nakil vasıtaları ile yapılan şehirlerarası yük ve yolcu taşımalarının nakliyat vergisine tabi tutulmasını hatıra getirebilirse de, bunun vergi tekniği yönünden ne kadar zor olacağı aşikârdır.

Kaldı ki, bu verginin ihdası ânında yeni taazzuv eden ve gelişme istidadı gösteren teşebbüsler birtakım güçlüklerle karşılaşacaklar ve gayrimeşru rekabet yüzünden geriliyeceklerdir.

Bütün bu mahsurlara mebni, akar yakıtlardan alınmakta olan İstihsal Vergisinin bir miktar artırılmasının uygun olacağı; bahusus beş yıllık plânın tahakkuk ettirilmesinde vâridata büyük bir ihtiyaç hâsıl olacağı da göz önüne alınacak olursa 200 000 000 lira civarında varidat elde edecek olan bu yoldaki akar yakıt İstihsal Vergisinin bir miktar artırılmasının zaruri bulunacağı neticesine varılır.

Maddelerin açıklanması :

Tasarının geçici maddesinde zikredilen radyo ile ilân keyfiyetinin kanunların yürürlüğe girmesi prensibi ile tezat teşkil edeceği mülâhazası ile maddeden (Radyo ile) kaydının çıkarılmasına;

Bu itibarla komisyonumuzca muvafık mütalâa edilen tasarının diğer maddelerinin gerekçesi ile birlikte aynen kabulüne ve havalesi gereğince Plân Komisyonuna tevdi edilmek üzere Yüksek Başkanlığa arzına karar verildi.

Başkan	Sözcü		
Gümüşane	Erzurum	Aydın	Bolu
Necmeddin Küçüker	*Giyasettin Karaca*	*Nedim Müren*	*Kâmil İnal*
Kocaeli	Muş	Ordu	
Cemal Babaç	*Sait Mutlu*	*Orhan Naim Hazinedar*	

Plân Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Plân Komisyonu
Esas No. 1/361
Karar No. 19

28 . 1 . 1963

MİLLET MECLİSİ YÜKSEK BAŞKANLIĞINA

«Gider vergileri Kanununda bâzı değişiklikler yapılması, İstihsal ve Gümrük vergileri hadleri artırılmış olan akar yakıtların Stok Vergisine tabi tutulması hakkında kanun tasarısı» ve Maliye Komisyonu raporu komisyonumuza havale edilmiş olmakla Maliye Bakanlığı temsilcileri hazır oldukları halde incelendi ve görüşüldü.

Gerekçesinde de belirtildiği üzere, işbu tasarı ile, beş yıllık plânın finansmanı ve bu arada motorlu kara taşıtlariyle yapılan taşımalar Nakliyat Vergisine tâbi olmadıkları halde, Devlet Demiryolları ile vâkı taşımalarda bu vergiye tabi olması sebebiyle vergi yükü bakımından farklı bir netice tevlideden bu durumu imkân nisbetinde önlemek maksadiyle, 6802 sayılı Gelir vergileri Kanununa bağlı 1 numaralı tablonun 2/D pozisyonunun (i) fıkrası gereğince, halen benzinden bir kiloda 27 kuruş olarak alınmakta olan İstihsal Vergisinin 18 kuruş fazlasiyle 45 kuruşa, aynı pozisyonun (iii) fıkrasının (a ve b) bentleri gereğince, motorin ve mazottan bir kiloda 8 ve 8,5 kuruş olarak alınmakta olan İstihsal vergilerinin 11,5 ve 12 kuruş zamlarla 20 şer kuruşa çıkarılması derpiş edilmiştir.

Komisyonumuzda cereyan eden müzakereler neticesinde tasarının sevk edilmesi yerinde görülerek maddelerin müzakeresine geçilmiştir.

1. Tasarının birinci maddesi ile benzine yapılan zam aynen kabul edilmiştir. Fakat, bugünkü fiyat farklarının muhafaza edilmesi gerektiği ve ayrıca memleketimizde motorin ve mazot istihlâkinin artması nazarı dikkate alınarak Hükümet tasarısında motorin ve mazot için bir kiloda 20 şer kuruş olarak tesbit olunan İstihsal Vergisi hadlerinin 16 şar kuruşa indirilmesi yerinde görülmüştür.

2. Bundan başka keza birinci maddenin sonuna «kanunun 4 ncü maddesinin (k) bendi hükmü saklıdır» fıkrası ilâve edilmiştir. Bu hükmün ilâve olunmasından maksat, sözü edilen muafiyetin tatbikında her hangi bir tereddüde düşülmemesini temindir.

6802 sayılı Gider vergileri Kanununun 1 nci maddesi delâletiyle bu kanuna bağlı 1 numaralı tabloda kayıtlı maddelerin hem ithal edilenleri, hem de memleket dâhilinde imal ve teslim olu-

nanları aynı nisbetlerde İstihsal Vergisine tabidir. Bu kanunun 4 ncü maddesinin (k) işaretli fıkrası ile, memleket dâhilinde imal ve teslim olunan ve fuelorl tabir edilen ağır mazot dâhilde alınan İstihsal Vergisinden istisna edilmiştir. (k) işaretli fıkranın kanuna bağlı tabloda zikredilmesi, sırf bir tereddüdü önlemek maksadına mâtuf olup, bu istisnanın ithal olunan ağır mazotlara teşmil edildiği mânasını tazammun etmemektedir.

3. Maliye Komisyonunun geçici maddesi ile yürürlük maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Öncelik ve ivedilikle görüşülmek ve Genel Kurulun tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan Hatay *Ş. İnal*	Başkanvekili Balıkesir *F. İslimyeli*	Sözcü Ordu *A. H. Onat*	Aydın *O. Apaydın*
Aydın Muhalifim. *İ. Sezgin*	Balıkesir *A. A. Bolak*	Bilecik Ş. Binay İmzada bulunamadı.	Çanakkale *Ş İnan*
Çanakkale Muhalifim. *R. Sezgin*	Elâzığ İmzada bulunamadı. Ö. F. Sanaç	Gümüşane Muhalifim *S. Savacı*	İzmir *N. Mirkelâmoğlu*
Kars *K. Okyay*	Kırşehir Muhalifim. *A. Bilgin*	Sakarya Muhalifim. *N. Bayar*	Sinop *M. Alicanoğlu*

Yozgat
V. Uyar

HÜKÜMETİN TEKLİFİ	MALİYE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ	PLÂN KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ
Gider Vergileri Kanununda bâzı değişiklikler yapılması, İstihsal ve Gümrük Vergileri hadleri artırılmış olan akar yakıtların Stok Vergisine tabi tutulması hakkında kanun tasarısı	*Gider Vergileri Kanununda bâzı değişiklikler yapılması, İstihsal ve Gümrük Vergileri hadleri artırılmış olan akar yakıtların Stok Vergisine tabi tutulması hakkında kanun tasarısı*	*Gider Vergileri Kanununda bâzı değişiklikler yapılması, İstihsal ve Gümrük Vergileri hadleri artırılmış olan akar yakıtların Stok Vergisine tabi tutulması hakkında kanun tasarısı*
MADDE 1. — 13 . 7 . 1956 tarihli ve 6802 sayılı Gelir Vergisi Kanununa bağlı I numaralı ilk istihsal maddeleri tablosunun (2/D) pozisyonunun (i) fıkrası ile (iii) fıkrasının (a) ve (b) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :	**MADDE 1. — Tasarının 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.**	**MADDE** 1. — 13 . 7 . 1956 tarihli ve 6802 sayılı Gider Vergileri Kanununa bağlı 1 numaralı ilk istihsal maddeleri tablosunun 2/D pozisyonunun (i) fıkrası ile (iii) fıkrasının (a) ve (b) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :
D) Akar yakıtlar :		D) Akar yakıtlar :
Petrol ve şist yağları (ham yağlar hariç), esas unsur olarak % 70 ve daha fazla petrol veya şist yağını ihtiva eden :		Petrol ve şist yağları (ham yağlar hariç), esas unsur olarak % 70 ve daha fazla petrol veya şist yağını ihtiva eden:
«i) Kapalı kabda alevlenme noktası 30 santigrat dereceden aşağı olan hafif yağlar (1 Kg. S. den 45 Kr.)		i) Kapalı kabda alevlenme noktası 30 santigrat dereceden aşağı olan hafif yağlar (1 Kg. S. den 45 Kr.)
iii) Kapalı kabda alevlenme noktası 55 santigrat derece ve daha yukarı olan ağır yağlar :		iii) Kapalı kabda alevlenme noktası 55 santgrat derece ve daha yukarı olan ağır yağlar;
a) Taktir mahsulü yakıtlar:		a) Taktir mahsulü yakıtlar:
Kraking vukuu bulmadan % 80 den fazlası takattur edenler (1 Kg. S. den 20 Kr.)		Kraking vukubulmadan % 80 den fazlası takattur edenler (1 Kg. S. den 16 Kr.)
b) Tortu yakıtlar :		b) Tortu yakıtlar :
Kraking vukubulmadan takattur eden kısmı % 80 den az olanlar (1 Kg. S. den 20 Kr.)»		Kraking vukubulmadan takattur eden kısmı % 80 den az olanlar (1 Kg. S. den 16 Kr.) «Kanunun 4 ncü maddesinin (k) bendi hükmü saklıdır.»
Stok Vergisi :		
GEÇİCİ MADDE — Bu kanunla İstihsal Vergisi hadleri ve 5383 sayılı Gümrük Kanununa bağlı Gümrük Giriş Tarife Cetvelinin bâzı pozisyonlarında değişiklik yapılmasına dair 2 . 1 . 1961 tarihli ve 197 sayılı Kanunun 3 ncü maddesine istinaden Gümrük Vergisi hadleri artırılmış olan akar yakıtlar Stok Vergisine tabidir.	**GEÇİCİ MADDE** — Bu kanunla İstihsal Vergisi hadleri ve 5383 sayılı Gümrük Kanununa bağlı Gümrük Giriş Tarife Cetvelinin bâzı pozisyonlarında değişiklik yapılmasına dair 2 . 1 . 1961 tarihli ve 197 sayılı Kanunun 3 ncü maddesine istinaden Gümrük Vergisi hadleri artırılmış olan akar yakıtlar Stok Vergisine tabidir.	**GEÇİCİ MADDE** — Maliye Komisyonunun geçici maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.	Maliye Ko.	Plân Ko.
Sözü edilen akar yakıtların ticaretiyle iştigal eden özel ve tüzel kişilerle, bunların bilcümle şube, acenta, bayi, komüsyoncu ve sair satıcıları, bu kanunun yayımı tarihinde ana depo, depo, ticarethane, mağaza ve tanklarında veya sair yerlerde veya yolda bulunan akar yakıtlarını cins, miktar ve sikletleri ve bulundukları yerler itibariyle bir beyannameye kaydetmeye ve bu beyannameyi Maliye Bakanlığınca bu konuda radyo ile yapılacak ilânı takip eden günün akşamına kadar bağlı oldukları yer vergi dairesine vermeye mecburdurlar.	Sözü edilen akar yakıtların ticareti ile iştigal eden özel ve tüzel kişilerle, bunların bilcümle şube, acente, bâyi, komüsyoncu ve sair satıcıları, bu kanunun yayımı tarihinde ana depo, depo, ticarethane, mağaza ve tanklarında veya sair yerlerde veya yolda bulunan akar yakıtlarını cins, miktar ve sikletleri ve bulundukları yerler itibariyle bir beyannameye kaydetmeye ve beyannameyi Maliye Bakanlığınca bu konuda yapılacak ilânı takip eden günün akşamına kadar bağlı oldukları yer vergi dairesine vermeye mecburdurlar.	
Beyanname vermek mecburiyetinde olanlar, yukarıda zikrolunan ve kendilerine ait bulunan yerlerde mevcut olup başkalarına satılmış, fakat bedelleri henüz tahsil edilmemiş veya hibe edilmiş veya sair suretlerle mülkiyeti devredilmiş akar yakıtları da beyannamelerinde göstermeye mecburdurlar.	Beyanname vermek mecburiyetinde olanlar, yukarda zikrolunan ve kendilerine ait bulunan yerlerde mevcut olup başkalarına satılmış, fakat bedelleri henüz tahsil edilmemiş veya hibe edilmiş veya sair suretlerle mülkiyeti devredilmiş akar yakıtları da beyannamelerinde göstermeye mecburdurlar.	
Vergi daireleri, beyan olunan akar yakıtların beher kilosu üzerinden, Ticaret Bakanlığınca bu kanunun yürürlüğe girmesinden önce tesbit ve ilân edilmiş olan ana depo satış fiyatları ile, İstihsal ve Gümrük Vergileri hadlerinin artırılması dolayısiyle aynı Bakanlıkça yeniden tesbit ve ilân edilmiş olan ana depo satış fiyatları arasındaki farkları tarh ve tebliğ ederler.	Vergi daireleri, beyan olunan akar yakıtların beher kilosu üzerinden, Ticaret Bakanlığınca bu kanunun yürürlüğe girmesinden önce tesbit ve ilân edilmiş olan ana depo satış fiyatları ile, istihsal ve gümrük vergileri hadlerinin artırılması dolayısiyle aynı bakanlıkça yeniden tesbit ve ilân edilmiş olan ana depo satış fiyatları arasındaki farkları tarh ve tebliğ ederler.	
Beyan üzerine tarh olunan Stok Vergileri tebliğ tarihini takip eden ay başından itibaren iki ay içinde, her ay bir taksit olmak üzere, iki eşit taksitte ödenir. Vâdesinde ödenmiyen	Beyan üzerine tarh olunan Stok Vergileri tebliğ tarihini takip eden ay başından itibaren iki ay içinde her ay bir taksit olmak üzere iki eşit taksitte ödenir. Vâdesinde ödenmiyen vergiler hakkında Âmme Ala-	

Hü.	Maliye Ko.	Plân Ko.
vergiler hakkında Âmme Alacaklarının Tahsil Usulü hakkındaki Kanun hükümleri uygulanır. Süresinde beyanda bulunmıyanlar veya noksan beyanda bulunanların, beyan etmedikleri veya noksan beyan ettikleri akar yakıtlara ait vergiler iki kat zamlı olarak tahsil olunur. Cezalar hariç, Vergi Usul Kanununun diğer hükümleri işbu Stok Vergisi hakkında da uygulanır.	caklarının Tahsil Usulü hakkındaki Kanun hükümleri uygulanır. Süresinde beyanda bulunmıyanlar veya noksan beyanda bulunanların beyan etmedikleri veya noksan beyan ettikleri akar yakıtlara ait vergiler iki kat zamlı olarak tahsil olunur. Cezalar hariç, Vergi Usul Kanununun diğer hükümleri işbu Stok Vergisi hakkında da uygulanır.	
MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.	**MADDE 2.** — Tasarının 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.	**MADDE 2.** — Tasarının 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.	**MADDE 3.** — Tasarının 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.	**MADDE 3.** — Tasarının 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

18 . 12 . 1962

Başbakan
İ. İnönü
Devlet Bakanı ve
Başbakan Yardımcısı
E. Alican
Devlet Bakanı ve
Başbakan Yardımcısı
H. Dinçer
Devlet Bakanı ve
Başbakan Yardımcısı
T. Feyzioğlu
Devlet Bakanı
A. Ş. Ağanoğlu
Devlet Bakanı
R. Aybar
Devlet Bakanı
N. Öktem
Adalet Bakanı
A. K. Yörük
Millî Savunma Bakanı V.
H. Oğuz Bekata
İçişleri Bakanı
H. Oğuz Bekata
Dışişleri Bakanı V.
T. Feyzioğlu

Hü.

Maliye Bakanı
F. Melen
Millî Eğitim Bakanı
Ş. R. Hatipoğlu
Bayındırlık Bakanı
İ. Seçkin
Ticaret Bakanı
M. Ete
Sa. ve So. Y. Bakanı
Y. Azizoğlu
Gümrük ve Tekel Bakanı
O. Öztrak
Tarım Bakanı
M. İzmen
Ulaştırma Bakanı
R. Öçten
Çalışma Bakanı
B. Ecevit
Sanayi Bakanı V.
F. Melen
Ba.-Ya. ve Turizm Bakanı
C. T. Karasapan
İmar ve İskân Bakanı
F. K. Gökay

Dönem : 1
Toplantı : 2

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 19

Cumhuriyet Senatosu Manisa Üyesi Ferit Alpiskender ve 4 arkadaşının, Cumhuriyet Senatosu üyelerinin seçimine dair 304 sayılı Kanunun 4 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Anayasa Komisyonu raporu (2/337)

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Cumhuriyet Senatosu Üyelerinin seçimine dair 304 sayılı Kanunun 4 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifimiz, gerekçesiyle birlikte sunulmuştur.

Gereğine müsaadelerinizi saygı ile rica ederiz.

25 . 10 . 1962

Cumhuriyet Senatosu A. P. Grupu Başkanı
(Cumhuriyet Senatosu Manisa Üyesi)
Ferit Alpiskender

Cumhuriyet Senatosu C. H. P. Grup Başkanvekili
(Cumhuriyet Senatosu Konya Üyesi)
Sedat Çumralı

Cumhuriyet Senatosu Y. T. P. Grup Başkanı
(Cumhuriyet Senatosu Tokat Üyesi)
Osman Hacıbaloğlu

(Cumhuriyet Senatosu Ankara Üyesi)
Niyazi Ağırnaslı

(Cumhuriyet Senatosu Niğde Üyesi)
İzzet Gener

GEREKÇE

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 73 ncü maddesi, Cumhuriyet Senatosu üyeliği süresinin 6 yıl olduğu prensibini koyduktan sonra, genel oyla ve Cumhurbaşkanınca seçilen üyelerin üçte birinin her iki yılda bir yenilenmesi esasını kabul etmiştir.

Ancak, Anayasanın yeni tesis eylediği Cumhuriyet Senatosunun ilk seçilen üyelerinin süresinin hem 6 yıl olabilmesi ve hem de üçte birinin iki senede bir yenilenmesi suretiyle Anayasanın 73 ncü maddesinin maksadına intıbak edilebilmesi için ilk Senato üyelerinin seçiminden itibaren iki sene geçtikten sonra üçte birinin ve dört sene geçtikten sonra da yine üçte birinin yenilenmesine zaruret olduğundan 73 ncü maddeye uygunluğu sağlamak amaciyle Anayasanın geçici 10 ncu maddesinin tedvinine lüzum görülmüştür.

Geçici 10 ncu maddede «Cumhuriyet Senatosunun genel oyla ve Cumhurbaşkanınca seçilen üyelerinin yenilenmesi hakkındaki 73 ncü maddenin 2 nci fıkrası hükmünün uygulanmasını sağlamak amaciyle bunların seçiminden iki yıl sonra yapılacak seçimlerle yenilenecek olanları tesbit etmek üzere, bu seçimden iki ay önce ad çekmeye başvurulur. Dört yıl sonra yapılacak seçimle yenilenecek olan üyelerin tesbiti için aynı esasa uyularak ad çekilir» dendikten sonra, bu maddenin son fıkrasında ilk Cumhuriyet Senatosu seçiminden iki ve dört yıl sonra yapılacak seçimler hakkında da Cumhuriyet Senatosu seçimleriyle ilgili Kanun hükümlerinin uygulanacağı kaydolunmuştur.

Şu hale göre, Anayasanın 73 ncü ve meclislerin ara seçimlerinin her iki yılda bir Cumhuriyet Senatosu seçimleriyle birlikte yapılacağına dair 74 ncü maddesinin açık hükümleri, 73 ncü mad-

denin kabul ettiği esasa intıbak için geçici 10 ncu madde dairesinde üyeler iki ve dört senelik süreleri bitirmeden seçimin yapılmasına müsait bir mâna taşımamaktadır. Bahusus, geçici 10 ncu maddede yenilemenin ilk iki yıl geçtikten sonra yapılacağı tereddüde yer vermiyecek bir açıklıkla ifade olunmuştur.

Aynı maddenin son fıkrasında, ilk Cumhuriyet Senatosu seçiminden iki ve dört yıl geçtikten sonra yapılacak seçimler hakkında da Cumhuriyet Senatosuyla ilgili kanun hükümleri uygulanır dendiğine göre, iki ve dört yılın geçmesi yenileme için şart olarak kabul edildiği gibi, iki tam yıl geçtikten sonra yapılacak seçimde Cumhuriyet Senatosu seçimleriyle ilgili kanun uygulanır denmekle, bu süreler bittikten sonra seçimin hangi tarihte yapılacağının ve seçim usullerinin Cumhuriyet Senatosu Üyeleri Seçimi Kanununda yer almasının Anayasa vâzı tarafından uygun bulunduğu anlaşılmaktadır.

Cumhuriyet Senatosu Seçimi Kanununun 4 ncü maddesinin 1 nci fıkrasında, «Cumhuriyet Senatosu üyelerinin üçte biri iki yılda bir yapılacak seçimle yenilenir.» denmekle de Anayasanın 73 ncü maddesi hükmü teyit olunmuştur.

Aynı maddenin 2 nci fıkrasında yenilenecek olan Cumhuriyet Senatosu üyelerinin seçiminde ikinci yılın 30 Mart günü seçimin başlangıç tarihidir. Haziran ayının ilk Pazar günü oy verilir denmektedir. Bu fıkrada seçim dönemini belirten hüküm, Milletvekilleri Seçimi Kanununun 5 nci maddesine uygundur. Ancak, fıkrada «Üyelerin seçiminde ikinci yılın 30 Mart günü seçimin başlangıç tarihidir.» cümlesindeki «ikinci yıl» tâbiri, Cumhuriyet Senatosu üyelerinin ilk seçiminden itibaren geçen birinci yılı takip eden ikinci yılın içinde ve 30 Mart ve Haziran döneminde yapılabileceğini, yani Cumhuriyet Senatosu Üyelerinin üçte birinin yenilenmesinin 1963 yılı Mart - Haziran döneminde yapılabileceği mânasını çıkarmaya müsait bulunmuş ve bu bakımdan tereddütler uyanmıştır.

a) İlk seçimden itibaren iki yılın geçmesi zarureti Anayasanın 73, 74 ve geçici 10 ncu maddelerinde açık olarak belirtilmesine,

b) Anayasanın geçici 10 ncu maddesinin iki tam yıl geçtikten sonra seçimin başlangıç ve bitim tarihleriyle usul ve şekillerinin tesbitini lâfzan ve ruhen Senato Üyeleri Seçimi hakkındaki Kanuna bırakmasına rağmen, Cumhuriyet Senatosu üyelerinin seçimine dair 304 sayılı Kanunun 4 ncü maddesinde yer alan ve ilk seçimden itibaren bir yıl geçtikten sonra yenileme yapılabileceği mânasını çıkarmaya müsait olan hükmü, Anayasanın belirtilen maddeleriyle ahenk halinde değildir.

Cumhuriyet Senatosu üyelerinin üçte birinin yenilenmesi, ve ara seçimlerinin bununla birlikte ilk seçimlerinin yapıldığı 15 Ekim 1961 tarihinden itibaren geçecek iki seneyi takip eden 1963 Kasım ve Aralık aylarına bırakıldığı takdirde mevsim bakımından seçmen kütüklerinin tam ve sıhhatli bir şekilde düzenlenmesinde büyük güçlükler olacağı bedihidir. Nitekim, Kurucu Meclis, Seçmen kütükleri ve seçimlerin temel hükümleri hakkındaki Kanunla Milletvekili ve Cumhuriyet Senatosu üyeleri seçimi Kanununu düzenlerken, bu mahzuru dikkate alarak 30 Mart ile Haziranın ilk Pazar günü seçim dönemi olarak kabulünü memleket şartlarına uygun telâkki etmiştir.

Arz ettiğimiz bu düşünceler ve bilhassa Anayasa hükümleri muvacehesinde yanlış bir tatbikata yol açabilecek mahiyet taşıyan 304 sayılı Kanunun 4 ncü maddesinin değiştirilmesine lüzum ve zaruret görülmüş ve bu sebeplerledir ki, Cumhuriyet Senatosunun ilk iki senede yenilenecek olan üçte bir üyelerinin seçiminin iki tam yıl bittikten sonra Anayasanın geçici 10 ncu maddesinin mâtufu olan 304 ve 306 sayılı Kanunlarda belirtilen 30 Mart ve Haziran döneminde yapılmasını sağlıyan tadil teklifi düzenlenmiş ve bu suretle de tadili teklif edilen 4 ncü maddenin Anayasanın hükümlerine aykırılığı kaldırılmıştır.

Anayasa Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Anayasa Komisyonu
Esas No. 2/337
Karar No. 8

20 . 12 . 1962

YÜKSEK BAŞKANLIĞA

Komisyonumuz, 5 Aralık 1962 günkü Birleşiminde, Cumhuriyet Senatosu Manisa Üyesi ve Adalet Partisi Cumhuriyet Senatosu Grupu Başkanı Ferit Alpiskender, Cumhuriyet Senatosu Konya Üyesi ve Cumhuriyet Halk Partisi Cumhuriyet Senatosu Grupu Başkanvekili Sedat Çumralı, Cumhuriyet Senatosu Tokat Üyesi ve Yeni Türkiye Partisi Cumhuriyet Senatosu Grupu Başkanı Osman Hacıbaloğlu, Cumhuriyet Senatosu Ankara Üyesi Niyazi Ağırnaslı ve Cumhuriyet Senatosu Niğde Üyesi İzzet Gener'in «Cumhuriyet Senatosu üyelerinin seçimine dair 304 sayılı Kanunun 4 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkında 25 Ekim 1962 tarihli kanun teklifi» ni, kanun teklifi sahiplerinden Cumhuriyet Senatosu Manisa Üyesi Ferit Alpiskender ile Cumhuriyet Senatosu Konya Üyesi Sedat Çumralı'nın ve Hükümet adına Adalet Bakanlığı temsilcisinin huzuriyle inceliyerek aşağıdaki hususları kararlaştırmıştır :

1. Komisyonumuz, kanun teklifinin gerekçesinde ileri sürülen ve Hükümetin de katıldığını beyan ettiği düşüncelerle mutabık bulunmaktadır.

Gerçekten, Anayasanın 10 ncu geçici maddesinde adçekmeyle yenilenecek olan Cumhuriyet Senatosu üyelerinin seçiminin iki yıl ve dört yıl sonra yapılacağı birkaç defa belirtildikten başka, aynı geçici maddenin son fıkrasında, adçekme ile yenilenecek üyelikler için yapılacak seçimde dahi Cumhuriyet Senatosu üyeleri seçimine dair Kanunun uygulanacağından bahsedilmiş olmasının bir mânası olabilmesi için; Anayasa koyucusunun asıl maksadının, Cumhuriyet Senatosu seçimlerinin kanun koyucu tarafından memleketimizde mûtat seçim zamanı olarak kabul edilen Mart sonu - Haziran başı devresinde cereyan etmesini temel kaide haline sokmak olduğu neticesine ulaşmak lâzımdır. Anayasanın hiçbir hükmü, Cumhuriyet Senatosu üyelerinden adçekmeyle yapılan ilk yenilemeye tâbi olanların iki yıldan az görev görmeleri, ikinci yenilemeye tâbi olanların da dört yıldan az görev yapmaları ve 15 Ekim 1961 de seçilmiş olanlardan her iki yenilemeye de tâbi olmamış bulunanların altı yıldan az görevde kalmalarını derpiş etmediğine; tamamiyle aksine, Anayasa koyucusu, Cumhuriyet Senatosunun genel oyla seçilen üyelerinin üçte biri için her iki yılda bir seçim yapılması kuralının, bu şekilde seçilecek olan üyelerin altı yıl görev yapmaları kuralının ve bu seçimlerin Anayasadan daha önce kanunlaşmış olan 24 Mayıs 1961 tarihli ve 304 sayılı Cumhuriyet Senatosu üyelerinin Seçimi Kanununda öngörüldüğü şekilde Mart sonu - Haziran başı devresinde cereyan etmesi hakkındaki kuralın hepsinin bir arada devamlılık mahiyeti kazanmalarını hedef tutmuş bulunduğuna göre, bu hedefe ulaşabilmek için, ilk Cumhuriyet Senatosu üyelikleri seçiminde bir arada seçilmiş olmak ve bu sebeple, üçte biri iki yıl sonra, bir diğer üçte biri de dört yıl sonra adçekmeye tâbi tutulmak gibi istisnai kaidelerin mevzuunu teşkil eden bu Cumhuriyet Senatosu üyelerinden adçekme yolu ile yenilemeye tâbi olanları gibi, adçekme kendilerine her iki kerede de isabet etmediği için yenilemeye hiç tâbi tutulmamış olanlarının da görev süresi bakımından diğerlerinkine benzer tarzda bir istisnaya tâbi olmaları, Anayasa Komisyonunun maksadına ulaşmak için bir zaruret olmaktadır.

Bu suretle, 30 Mart günü seçimin başlangıç günü ve Haziranın ilk Pazar günü de oy verme günü olarak tesbit edilince, bundan böyle, - Cumhuriyet Senatosu - nun üçte birinin iki yılda bir yenilenmesine dair Anayasa hükmünün mutlak vasfı muvacehesinde, Cumhuriyet Senatosunun bu iki yıllık süreyi azaltmak veya çoğaltmak gibi bir yetkisi olmadığına göre - bu tarihler, bütün Cumhuriyet Senatosu seçimleri ve Anayasanın 74 ncü maddesi gereğince, - Millet Meclisinin dö-

nem süresinin bitmesine bir yıl kalmış olması şıkkı hariç - bütün milletvekilliği ara seçimleri için muteber olacak ve bu tarihleri değiştirmek artık mümkün olmıyacaktır. Bu tarihlerin de, memleketimizde seçim kampanyası için en uygun tarihler olarak bilindiği malûm bulunmaktadır.

Böylelikle, Anayasanın 69 veya 108 nci maddesi gereğince genel milletvekili seçimlerinin yenilenmesi tasavvur edildiğinde de, her halûkârda, bu hususun derpiş edildiğinden sonraki Mart sonu - Haziran başı devresinde bir Cumhuriyet Senatosu seçimi ve milletvekilliği ara seçimi yapılması muhtemel olabileceğine göre, genel milletvekilleri seçiminin yenilenmesini düşünenler için, bu genel seçimleri de aynı zamanda yapmak temayülü kuvvetlenmiş olacaktır ki, bu da, milletvekili genel seçimlerinin dahi seçim kampanyası için mûtat sayılan zamanda yapılmasını teşvik edici bir unsur olacaktır.

2. Kanun teklifini bu sebeplerle esas itibariyle uygun mütalâa eden komisyonumuz, 304 sayılı Kanunun sadece 4 ncü maddesini değil; ayrıca 2 nci geçici maddesini de değiştirmeyi lüzumlu gördüğünden, kanunun başlığında bu hususun gerektirdiği değişikliği ve bundan başka da, 304 sayılı Kanunun başlığını metne uygun şekilde tekrarlama ve tarihini de belirtme zaruretinin gerektirdiği redaksiyon değişikliklerini yapmıştır.

3. Teklifin 1 nci maddesi metni, sadece Cumhuriyet Senatosu üyelerinin iki yıl sonraki ilk üçte bir yenilemesine hasredilmiştir. Halbuki, seçimin başlangıç günü ile oy verme günü ilk yenileme için bir kere tesbit edilince, ondan sonraki seçimlerin bu tarihlerden itibaren tam ikişer yıl sonra yapılması zarureti ortadadır. Bu hususu açık bırakmak türlü tereddütler doğurabileceği gibi; ilerde dört yıl veya altı yıl sonra seçimleri yenilenecek olanların seçiminin başlangıç ve oy verme günlerinin değiştirilmesi takdirinde, Anayasa koyucusunun yukarda izah edilen maksadının yerine gelmemesi ihtimali de mevcuttur. Bu itibarla, komisyonumuz, bu maddeyi bu ihtimalleri tamamiyle ortadan kaldıracak şekilde kaleme alarak kabul etmiştir.

4. Komisyonumuz, 24 Mayıs 1961 tarihli ve 304 sayılı Kanunun, Cumhurbaşkanınca seçilen üyeler hakkında Anayasanın 10 ncu geçici maddesinde ön görülen iki yılda bir üçte bir yenileme için gerekli adçekme işlemlerinin nasıl yapılacağı hususunda hiçbir sarahati ihtiva etmeyişinin türlü tereddütler doğurabileceğini de mütalâa ederek ve Anayasanın bu üyelerle genel oyla seçilen üyelerin mukadderatını bu mevzuda tamamiyle birbirine bağlamış olduğunu da dikkat nazarına alarak, mezkûr Kanunun 2 nci geçici maddesini bu konuya sarahat veren bir tarzda tadil etmiştir. Bu husus, metne 2 nci madde olarak eklenmiştir.

5. Komisyonumuz, teklifin 2 nci maddesini 3 ncü, 3 ncü maddesini de 4 ncü madde olarak aynen kabul etmiştir.

Genel Kurulun tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Anayasa Komisyonu Başkanı Tekirdağ *Hayri Mumcuoğlu*	Başkanvekili İstanbul *Saadet Evren*	Sözcü İstanbul *Coşkun Kırca*	Kâtip Maraş Muhalifim. Şerhim eklidir *Kemal Bağcıoğlu*
Afyon Karahisar *Asım Yılmaz*	Bitlis *Nafiz Giray*	İzmir Muhalifim *Ali Naili Erdem*	Kars *Kemal Güven*
	Konya *Fakih Özfakih*	Malatya *Avni Akşit*	

Muhalefet şerhi

Anayasanın geçici 10 ncu maddesinde «1 nci fıkranın son cümlesi» aynen (Ancak iki yıl sonunda seçilmiş olan üyeler) denmekte ve aynı geçici maddenin son fıkrasında 304 sayılı Kanunun C. Senatosu üyelerinin seçimine mütedair hükümlerinin uygulanacağı tasrih edilmektedir. Anayasa; 304 sayılı Kanunun tedvininden sonra halk oyuna sunulmak suretiyle kabul edilmiş olduğuna göre seçimin yapılacağı tarih hususunda (iki sene sonu) tâbiri sebebiyle Anayasa âmir bir hüküm vaz'etmiştir. 304 sayılı Kanunun «Seçim tarihi = oy verme günü» dışındaki hükümleri uygulanabilecek ve iki yıllık süre 8 ay veya 3 - 4 ay uzatılamıyacaktır. Seçimler 15 Ekim 1961 tarihinde yapılmıştır. Anayasanın âmir hükmü olan iki yıllık süre 15 Ekim 1963 tarihinde biter ve her iki yıllık sürelerin sonları daima 15 Ekim tarihlerinde son bulur.

Müddetlerin hitamından iki ay önce ad çekmenin yapılacağı ve Anayasanın 73 ncü maddesinde de sarahaten Cumhurbaşkanı Kontenjanından seçilen senatörlerin müddetleri dolduğunda bir ay içinde Cumhurbaşkanınca yeniden seçilecekleri yazılı bulunduğuna göre iki yılı tecavüz eden bir hüküm hiçbir veçhile tedvin olunamıyacağı ve bu iki kategorinin (Seçimle gelenlerle Cumhurbaşkanınca seçilen C. Senatosu üyelerinin) ayrı ayrı mütalâa olunamıyacağı aşikârdır. Nitekim geçici 10 ncu maddede her iki kategoride bulunan C. Senatosu üyelerinden birden bahsolunmakla ve ad çekmenin dahi aynı anda yapılacağı zikredilmektedir.

Teklif Anayasaya bu sebeple aykırı bulunduğundan aleyhindeyim.

5 . 12 . 1962
Maraş Milletvekili
Kemal Bağcıoğlu

CUMHURİYET SENATOSU MANİSA ÜYESİ FERİT ALPİSKENDER VE 4 ARKADAŞININ TEKLİFİ

Cumhuriyet Senatosu üyelerinin seçimine dair 304 sayılı Kanunun 4 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkında Kanun

MADDE 1. — Cumhuriyet Senatosu üyelerinin seçimine dair 304 sayılı Kanunun 4 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 4. — Cumhuriyet Senatosu üyelerinin üçte biri, iki yılın ikmalinden sonra yapılacak seçimle yenilenir.

Yenilenecek olan Cumhuriyet Senatosu üyelerinin seçiminde ikinci yılın ikmalinden sonraki 30 Mart günü seçimin başlangıç tarihidir. Haziran ayının ilk Pazar günü oy verilir.

24 Mayıs 1961 tarihli ve 304 sayılı Cumhuriyet Senatosu üyelerinin seçimi Kanununun 4 ncü maddesi ile 2 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında Kanun

MADDE 1. — 24 Mayıs 1961 tarihli ve 304 sayılı Cumhuriyet Senatosu Üyelerinin Seçimi Kanununun 4 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

«Madde 4. — Cumhuriyet Senatosu üyelerinin üçte birinin yenilenmesi için yapılacak ilk seçimin başlangıç tarihi, ikinci yılın tamamlanmasından sonraki 30 Mart günüdür; Haziran ayının ilk Pazar günü oy verilir.

Cumhuriyet Senatosu üyelerinin üçte birinin yenilenmesi için daha sonraki seçimler ikişer yıl ara ile olur. Bu seçimlerin başlangıç günü ile oy verme günü, 1 nci fıkrada gösterilen günlerdir.»

Madde 2. — 1 nci maddede sözü geçen kanunun 2 nci geçici maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

«Geçici madde 2. — Genel oyla seçilmiş olan Cumhuriyet Senatosu üyeleri için iki yıl sonraki birinci yenileme ve dört yıl sonraki ikinci yenileme, bu kanuna ekli 2 sayılı listedeki (A), (B) ve (C) grupları arasında, Cumhuriyet Senatosunun özel birleşiminde Başkan tarafından yapılacak ad çekme ile belli olur. Birinci yenilemeye tâbi olmuş bulunan grup, ikinci yenileme için ad çekmeye girmez.

İki yıl sonra yenilenmesi gereken Cumhurbaşkanınca seçilmiş üyelerin üçte birinin tesbiti için ad çekme, 1 nci fıkrada söz konusu birinci yenileme için yapılacak ad çekme ile aynı günde yapılır.

1 nci fıkrada söz konusu ikinci yenileme için yapılacak ad çekme ile aynı günde de, Cumhurbaşkanınca seçilmiş üyelerin üçte biri için ikinci ad çekme yapılır. 2 nci fıkrada söz konusu ad çekme ile görevi sona ermiş bulunanların yerine seçilmiş olanlar, işbu fıkrada bahis konusu ad çekmeye girmezler.

2 ve 3 ncü fıkralar gereğince yenilenmesi gereken Cumhurbaşkanınca seçilmiş Cumhuriyet Senatosu üyelerinin görev süresi, 1 nci fıkrada

Teklif	
	söz konusu ad çekmelerden sonra genel oyla yapılan seçimin oy verme günü sona erer. Cumhurbaşkanınca seçilip de 2 ve 3 ncü fıkralar gereğince yapılan ad çekmelere giren, ancak, bu ad çekmelerin her ikisinin sonucunda da seçimi yenilenmemiş olan üyelerin görev süresi de, 1 nci fıkra gereğince yapılan her iki ad çekmede kendisine isabet etmemiş olan grup için genel oyla yapılacak seçimin oy verme günü sona erer. Cumhuriyet Senatosu Başkanı için ad çekme işlemleri hiçbir halde uygulanmaz. Hakkında ad çekme işleminin uygulanması yukardaki fıkralar gereğince gerektiği halde, Cumhuriyet Senatosu Başkanı olduğu için bundan istisna edilen Cumhuriyet Senatosu üyesinin görev süresi de 5 nci fıkrada gösterilen günde sona erer.»
MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.	**MADDE 3.** — Kanun teklifinin 2 nci maddesi 3 ncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.
MADDE 3. — Bu kanun Bakanlar Kurulu tarafından yürütülür.	**MADDE 4.** — Kanun teklifinin 3 ncü maddesi 4 ncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Millet Meclisi
GÜNDEMİ

KIRKBİRİNCİ BİRLEŞİM

6 . 2 . 1963 Çarşamba

Saat : 10,00

I
A - BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — Sayın üyelerden bâzılarına izin verilmesine dair Başkanlık Divanı tezkeresi. (3/506)

2. — Ticaret Komisyonunda açık bulunan üyelik için seçim.

B - İKİNCİ DEFA OYA KONACAK İŞLER

II
SORULAR, GENSORULAR VE GENEL GÖRÜŞME

1. — **İçel Milletvekili Mazhar Arıkan'ın,** Mersin'de kadastro dâvalarının normal yürüyüp yürümediğine dair Adalet Bakanından sözlü sorusu (6/461)

2. — **Kastamonu Milletvekili Ali Özdikmenli'nin,** Ankara'da Ayrancı Ortaokulu ile Kastamonu'da Devrekâni ilçesi Ortaokulunun öğrenci ve öğretmen mevcutlarına dair Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu. (6/465)

3. — Kastamonu Milletvekili Ali Özdikmenli'nin, Kastamonu - Cide yolunun Karayollarına bağlanmasının düşünülüp düşünülmediğine dair Bayındırlık Bakanından sözlü sorusu. (6/466)

4. — Kastamonu Milletvekili Ali Özdikmenli'nin, İnebolu - Bozkurt - Abana ile Çatalzeytin arasındaki mektup ve sair evrakın ne ile nakledildiğine dair Ulaştırma Bakanından sözlü sorusu (6/468)

5. — Sakarya Milletvekili Muslihittin Gürer'in, 16 Kasım 1962 tarihinde akdedilen Basın Kongresinin tehir edilip edilmediğine dair Basın - Yayın ve Turizm Bakanından sözlü sorusu (6/469)

6. — Gümüşane Milletvekili Necmeddin Küçüker'in, Devlet İstatistik Enstitüsünde bulunan ihtısas kadrolarına tâyin yapılıp yapılmadığına dair Başbakandan sözlü sorusu (6/470)

7. — Kastamonu Milletvekili Ali Özdikmenli'nin, Kastamonu ili Araç ilçesi Mergüze Bölge Şefi Ali Sönmez hakkında bir şikâyet bulunup bulunmadığına dair, Tarım ve İçişleri Bakanlarından sözlü sorusu (6/474)

8. — Kastamonu Milletvekili Ali Özdikmenli'nin, yeni ceza evleri ve iş yurtlarında çalışan hükümlülerin gündeliklerinin artırılmasının düşünülüp düşünülmediğine dair Adalet Bakanından sözlü sorusu. (6/477)

9. — Zonguldak Milletvekili Mehmet Ali Pestilci'nin, Zonguldak ili Ereğli ilçesinin şehir imar plânının ne zaman hazırlanacağına dair İmar ve İskân Bakanından sözlü sorusu (6/480)

10. — Çorum Milletvekili Faruk Küreli'nin, Camilerin aydınlatma ve ısıtma giderlerine harcanmak üzere 1962 yılı bütçesine yeteri kadar ödenek konulup konulmadığına dair Devlet Bakanından sözlü sorusu (6/481)

11. — Kastamonu Milletvekili Sabri Keskin'in, Karayollarının bugünkü haliyle, kaç tonluk vasıtaların seyrine müsait bir durumda bulunduğuna dair Bayındırlık ve Ticaret Bakanlarından sözlü sorusu (6/483)

12. — Manisa Milletvekili Muammer Erten'in, 6/951 sayılı, Suni gübreler hakkındaki Kararnamenin iyi bir şekilde tatbiki için ne düşünüldüğüne dair Ticaret Bakanından sözlü sorusu (6/484)

13. — Çorum Milletvekili Muzaffer Dündar'ın, Osmancık ilçesi Jandarma Komutan vekilinin ilçe halkından 15 kişiyi dövdüğünün doğru olup olmadığına dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu. (6/485)

14. — Giresun Milletvekili İbrahim Etem Kılıçoğlu'nun, Doğu - Karadeniz bölgesinde bir kâğıt hamuru fabrikası kurulmasının düşünülüp düşünülmediğine dair Sanayi Bakanından sözlü sorusu (6/486)

15. — Giresun Milletvekili İbrahim Etem Kılıçoğlu'nun, Hopa limanı inşaatına 1963 yılında başlanılıp başlanamıyacağına dair Bayındırlık Bakanından sözlü sorusu (6/487)

16. — Giresun Milletvekili İbrahim Etem Kılıçoğlu'nun, Ordu - Giresun ile Ordu - Hopa sahil yollarının inşa durumuna ve Giresun - Trabzon sahil yolu yapımına ne zaman başlanacağına dair Bayındırlık Bakanından sözlü sorusu (6/488)

17. — Giresun Milletvekili İbrahim Etem Kılıçoğlu'nun, son iki ay içerisinde, kaç vali ve kaymakamın yerlerinin değiştirildiğine dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu (6/490)

18. — Kastamonu Milletvekili Avni Doğan'ın, Meclis dışında meşruiyet harici iktidar aradığına dair ihbarın dikkate alınarak, salâhiyetli merciler tarafından, bir kovuşturma yapılıp yapılmadığına dair Adalet ve İçişleri Bakanlarından sözlü sorusu (6/492)

19. — İçel Milletvekili Mazhar Arıkan'ın, Erdemli İmamı İshak Özbek'in, 1962 yılı Ağustos ve Eylül aylarına ait, maaşlarının zamanında ödenip ödenmediğine dair İçişleri ve Devlet Bakanından sözlü sorusu (6/493)

20. — Bilecik Milletvekili Şadi Binay'ın, ipek böcekçiliği ile ipek sanayiinin inkişafı için ne gibi tedbir düşünüldüğüne dair Tarım ve Ticaret Bakanlarından sözlü sorusu (6/494)

21. — Bilecik Milletvekili Şadi Binay'ın, bira imalinde kullanılan şerbetçi otunun memleketimizde yetiştirilmesi hususunda ne zamandan beri çalışıldığına dair Tarım Bakanından sözlü sorusu (6/495)

22. — Van Milletvekili Muslih Görentaş'ın, Van ilinden 1961 yılı zarfında, İranlılar tarafından ne miktar hayvan çalındığına dair İçişleri ve Dışişleri Bakanlarından sözlü sorusu (6/496)

23. — Rize Milletvekili Arif Hikmet Güner'in, Doğu - Karadeniz bölgesinde kurulması düşünülen kâğıt hamuru yerinin tesisinin tesbit edilip edilmediğine dair Sanayi Bakanından sözlü sorusu (6/498)

24. — Aydın Milletvekili Reşat Özarda'nın, İstanbul, Ankara ve İzmir üniversiteleri ile yüksek okullarında görevli profesörlerin ders saatlerine ve halen kayıtlı bulunan öğrenci adedine dair Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu (6/455)

25. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, İstanbul'un muhtelif yerlerinde açıkta akan ve mikrop saçan dere ve lâğımlar hakkında ne düşünüldüğüne dair, Bayındırlık ve İçişleri Bakanlarından sözlü sorusu. (6/500)

26. — Bolu Milletvekili Ahmet Çakmak'ın, Ankara - İstanbul karayolunun Azapderesi mevkiinde vukubulan ve 16 şahsın ölümü ile sonuçlanan son kazada; bir ihmal bulunup bulunmadığına dair Bayındırlık Bakanından sözlü sorusu (6/501)

27. — Trabzon Milletvekili Ali Rıza Uzuner'in, Doğu - Karadeniz bölgesi seferlerine, ihtiyaca cevap verecek adedde ilâve gemi tahsisi cihetine gidilmesinin düşünülüp düşünülmediğine dair Ulaştırma Bakanından sözlü sorusu (6/502)

28. — İsparta Milletvekili Ali İhsan Balım'ın, Ankara, İstanbul, İzmir, Adana, ve Eskişehir belediye hudutları dâhilinde, son üç yılın son dört ayında, aydınlatma, ısıtma ve temizlik gibi işler için ne miktar elektrik enerjisi harcandığına dair Sanayi Bakanından sözlü sorusu (6/503)

29. — Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasının 1950 - 1962 yıllarındaki kâr ve zarar miktarlarına dair, Ticaret Bakanından sözlü sorusu (6/504)

30. — İstanbul Milletvekili Ömer Zekâi Dorman'ın, Türkiye'de her hangi bir iş kolunda hafta tatili yapmaksızın günde 12 saat çalaştırılan işçi bulunup bulunmadığına dair Çalışma ve Ulaştırma Bakanlarından sözlü sorusu (6/506)

31. — Trabzon Milletvekili Ali Rıza Uzuner'in, orman politikasına yön verecek prensiplerin tahakkuku için gerekli özel kanunların hazırlanması hususunda bir çalışma olup olmadığına dair Tarım Bakanından sözlü sorusu (6/508)

32. — Tekirdağ Milletvekili Turhan Kut'un, Türk Ansiklopedisinin kaç fasikülde tamamlanacağına ve devamlı bir yazı kadrosunun bulunup bulunmadığına dair Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu (6/509)

33. — Tekirdağ Milletvekili Turhan Kut'un, yeniden hangi şehirlerde ne miktar noterlik ihdas edildiğine ve bunlara hangi ölçülere göre tâyin yapıldığına dair, Adalet Bakanından sözlü sorusu (6/510)

34. — Çanakkale Milletvekili Ahmet Nihat Akay'ın, Türkiye'de bir dil buhranı olup olmadığına dair, Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu (6/511)

35. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, Mehmet Kavala'ya, usulsüz olarak, altı milyon

lira ödendiği hakkındaki iddianın doğru olup olmadığına dair Ulaştırma Bakanından sözlü sorusu (6/513)

36. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, Üniversite ve yüksek okullara giremiyenler için ne tedbir alındığına ve gece üniversiteleri ile gece yüksek okulları, açılması hakkında ne gibi çalışma yapıldığına dair Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu (6/514)

37. — Erzurum Milletvekili Nihat Diler'in, Doğu - Anadoluda çiftçi ailelerine, kuraklık sebebiyle kredili olarak verilen buğdayın bedelinin alınmaması hususunda ne düşünüldüğüne dair Ticaret Bakanından sözlü sorusu (6/515)

38. — Artvin Milletvekili Nihat Ata'nın, Denizyolları İşletmesi Hopa Acentalığına kimin tâyin edildiğine ve tâyin şekline dair Ulaştırma Bakanından sözlü sorusu (6/517)

39. — Eskişehir Milletvekili Aziz Zeytinoğlu'nun, senatör ve milletvekillerine silâh taşıma ruhsatı verilip verilmiyeceği hususunda ne düşünüldüğüne dair İçişleri Bakanında sözlü sorusu (6/518)

40. — Eskişehir Milletvekili Aziz Zeytinoğlu'nun, Eskişehir Soğuk Hava Deposu inşaatının ne sebeple durdurulduğuna dair Ticaret Bakanından sözlü sorusu (6/519)

41. — Eskişehir Milletvekili Aziz Zeytinoğlu'nun, Eskişehir Basma Fabrikası Anonim Şirketinin ne sebeple feshedildiğine dair Sanayi Bakanından sözlü sorusu (6/520)

42. — Artvin Milletvekili Nihat Ata'nın, Bolu ve Giresun Orman Başmüdürlerinin hangi tarihlerde ve ne sebeplerle görevlerinin değiştirilmiş olduğuna dair Tarım Bakanından sözlü sorusu (6/521)

43. — Afyon Karahisar Milletvekili Şevki Güler'in, Emirdağ'ın Yukarı Pîribeyli köyünden Ömeroğlu Abdil Yanar'ın, 9.1.1963 tarihinde Jandarma Karakoluna götürülmesi sebebine dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu (6/522)

44. — Erzincan Milletvekili Hüsamettin Atabeyli'nin, Erzincan merkez ilçesi ile Cenciğe bucağı arasında yapılan Fırat 1. ve Fırat 2. köprülerinin imlâ işinin yapılmaması sebebine dair Bayındırlık Bakanından sözlü sorusu (6/523)

45. — Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, 5618 sayılı Kanuna ek 2 nci maddesinin harfiyen tatbik edilip edilmediğine dair İmar ve İskân Bakanından sözlü sorusu (6/524)

46. — Kastamonu Milletvekili Osman Zeki Oktay'ın, Kastamonu'da inşasına başlanıp sonradan durdurulan soğuk hava deposunun ikmalinden vazgeçildiğinin doğru olup olmadığına dair Ticaret Bakanından sözlü sorusu (6/525)

47. — Balıkesir Milletvekili Cihat Bilgehan'ın, enstitü mezunlarına teknisiyen unvanı verilmesi ve ücret baremlerinin tesbit edilmesi hususundaki 7 nci Millî Eğitim Şûrası kararının tatbiki için bir çalışma olup olmadığına dair Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu (6/527)

48. — Eskişehir Milletvekili Seyfi Öztürk'ün, iktisadi ve sosyal dâvaların halli istikametinde ne gibi müessir tedbirler alındığına dair Başbakandan sözlü sorusu (6/528)

49. — Edirne Milletvekili Talât Asal'ın, 3008 sayılı İş Kanununun 13 ncü ve 16 ncı maddelerine istinaden iş yerlerinden çıkarılan işçilerin, işlerine iadesi hususunda bir prensip kararı olup olmadığına dair Sanayi Bakanından sözlü sorusu (6/529)

50. — Çorum Milletvekili Muzaffer Dündar'ın, Sumucak - Osmancık - Amasya demiryolu yapımını 5 senelik plândan çıkarılıp çıkarılmadığına dair Bayındırlık Bakanından sözlü sorusu. (6/530)

51. — Afyon Karahisar Milletvekili Şevki Güler'in, M. D. O. nun ne ve M. D. O culârın kimler olduğuna dair Başbakandan sözlü sorusu. (6/531)

52. — Gümüşane Milletvekili Sabahattin Savacı'nın, Gümüşane ilinin kalkınmasının hangi bölge içinde tertiplendiğine dair Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısından sözlü sorusu. (6/532)

53. — Tokat Milletvekili Mehmet Kazova'nın, Tokat'ın Artova Sulusaray bucağını takiben Çekerek hududuna kadar olan yolun noksan kalan kısmının ne zaman yapılacağına dair Bayındırlık Bakanından sözlü sorusu. (6/533)

54. — Kırşehir Milletvekili Halil Özmen'in, Ayırma Meclisi tarafından göreve alınmasına karar verilen Mesut Ozansü'nün hâkimliğe tâyin edilmemesi sebebine dair Adalet Bakanından sözlü sorusu (6/534)

55. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, yurtlarda vuku bulan keyfî ve huzur bozan hareketlerin sorumluları hakkında ne gibi bir işlem yapıldığına dair Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu (6/535)

56. — Sinop Milletvekili Mustafa Kaptan'ın, idame edilen Başvekil ve vekillerin gömüldüğü yerlerin bildirilmesine ve ailelerine ziyaret imkânının verilip verilmiyeceğine dair Başbakandan sözlü sorusu (6/536)

57. — Çorum Milletvekili Muzaffer Dündar'ın, Ortaköy teelfon konuşmaları için neden tarife düzenlenmediğine ve Çorum ili telefon şebekesinin genişletilmesinin düşünülüp düşünülmediğine dair Ulaştırma Bakanından sözlü sorusu (6/537)

58. — Çankırı Milletvekili Şaban Keskin'in, yazılı sorusuna uzun zamandan beri cevap verilmemesi sebebine dair Başbakandan sözlü sorusu (6/538)

59. — Tokat Milletvekili Reşit Önder'in, Ankara'nın ilk, orta ve liseleri ile sanat enstitülerinde görevlendirilen Millî Eğitim ve diğer bakanlıklar mensubu memurlara ve bunlara ödenmekte olan ücrete dair Maliye Bakanından sözlü sorusu (6/539)

60. — İzmir Milletvekili Mustafa Uyar'ın, Ankara Adliyesi kadrosunda olup Adalet Bakanlığı merkez dairelerinde çalıştırılan başkâtip, başkâtip muavini ve zabıt kâtiplerine dair Adalet Bakanından sözlü sorusu (6/540)

61. — Erzurum Milletvekili Adnan Şenyurt'un, Erzurum'da bir çimento fabrikası kurulması hususunda ne düşünüldüğüne dair Sanayi Bakanından sözlü sorusu (6/541)

62. — Kırşehir Milletvekili Halil Özmen'in, Ankara'da gecekondularda oturanlara elektrik ve su verilmesinin mümkün olup olmadığına dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu (6/542)

63. — Mardin Milletvekili Mehmet Ali Arıkan'ın, Silopi, Cizre, İdil, Nusaybin ve Midyat mahkemelerinde nakdî kefaletin şahsi kefalete çevrildiğinin doğru olup olmadığına dair Adalet Bakanından sözlü sorusu (6/543)

64. — Trabzon Milletvekili Ahmet Şener'in, Karayollarında tatbik edilen Trafik Tüzüğünün 62 ve 66 ncı maddelerinin ihtiva ettiği hükümlerin memleketimize ithal edilen çift dingilli yük araçlarının yük taşıma vasfına uygun olup olmadığına dair Bayındırlık Bakanından sözlü sorusu (6/544)

III
ÖNCELİKLE GÖRÜŞÜLMESİ KARARLAŞTIRILAN İŞLER

1. — İstanbul Milletvekili Coşkun Kırca, Aydın Milletvekili Orhan Apaydın, Sivas Milletvekilleri Cevad Odyakmaz ve Güner Sarısözen'in Türkiye Büyük Millet Meclisinin dış münasebetlerinin düzenlenmesi hakkında kanun teklifi ve Geçici Komisyon raporu (2/270) (S. Sayısı : 313) [Dağıtma tarihi : 16 . 10 . 1962]

2. — Damga Resmi Kanununun bâzı maddelerine ilâveler yapılmasına ve bu kanuna geçici bir madde eklenmesine dair kanun tasarısı ve Maliye ve Plân Komisyonları raporları (1/364) (Gündeme) (S. Sayısı : 44) [Dağıtma tarihi : 30 . 1 . 1963]

3. — 6802 sayılı Gider Vergileri Kanununun 33 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı ve Ticaret, Maliye, ve Plân komisyonları raporları (1/365) (S. Sayısı : 47) [Dağıtma tarihi : 31 . 1 . 1963]

4. — Gider Vergileri Kanununda bâzı değişiklikler yapılması, İstihsal ve Gümrük Vergileri hadleri artırılmış olan akar yakıtların stok Vergisine tâbi tutulması hakkında kanun tasarısı ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (1/361) (S. Sayısı : 46) [Dağıtma tarihi : 31 . 1 . 1963]

5. — Değerli kâğıtlar kanunu tasarısı ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (1/360) (S. Sayısı : 45) [Dağıtma tarihi : 30 . 1 . 1963]

IV
A - HAKLARINDA İVEDİLİK KARARI VERİLEN İŞLER

B - TÜZÜK GEREĞİNCE BİR DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

1. — 1962 yılı Bütçe Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı ve Karma Bütçe Komisyonu raporuna dair Cumhuriyet Senatosu ve Karma Bütçe Komisyon Başkanlıkları tezkereleri (1/178) (S. Sayısı : 31) [Dağıtma tarihi : 8 . 1 . 1963]

2. — Niğde Milletvekili Asım Eren ve 20 arkadaşının, 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununun muaddel 64 ncü maddesiyle aynı kanunun 65 nci maddesine birer fıkra ve 6306 sayılı Kanuna geçici bir madde eklenmesine dair Konya Milletvekili İhsan Kabadayı ve 6 arkadaşının, T. C. Emekli Sandığı Kanununun 64 ncü maddesinin «D» fıkrasından sonra bir «E» fıkrası eklenmesine dair, Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Rifat Öztürkçine'nin, T. C. Emekli Sandığı Kanununun 64 ncü maddesinin «D» fıkrasından sonra bir «E» fıkrası eklenmesi hakkında kanun teklifleri ve Geçici Komisyon raporu (2/67, 2/117, 2/133, 2/163) (S. Sayısı : 359) [Dağıtma tarihi : 24 . 10 . 1962]

3. — Mardin Milletvekili Mehmet Ali Arıkan ile İstanbul Milletvekili Mahmut Rıza Bertan'ın, İnhisar beyiyelerinin üçte birlerinin harb mâlûllerine ve şehit, dul ve yetimlerine tahsis ve tevziine dair olan 1485 sayılı Kanunun 5755 sayılı Kanunla değiştirilen 4 ncü maddesinin tadili hakkında kanun teklifi ve Geçici Komisyon raporu (2/79) (S. Sayısı : 360) [Dağıtma tarihi : 24 . 10 . 1962]

V

İKİ DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

A - İKİNCİ GÖRÜŞÜLMESİ YAPILACAK İŞLER

B - BİRİNCİ GÖRÜŞÜLMESİ YAPILACAK İŞLER

1. — İstanbul'da Beşiktaş'ta Vişnezade mahallesinde Teşvikiye ve Maçka meydanı sokaklarında kâin ve Hazineye ait iken parasız olarak İstanbul Belediyesine devredilmiş bulunan arsa ve binanın Hazineye iadesi hakkında kanun tasarısı ile Cumhuriyet Senatosu Tunceli Üyesi Mehmet Ali Demir'in, kanun teklifi ve İçişleri, Millî Eğitim, Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (1/126, 2/196) (S. Sayısı : 243) [Dağıtma tarihi : 17 . 9 . 1962]

2. — Hazinenin ve İktisadi Devlet Teşekküllerinin bir kısım borçlarının tahkimi hakkındaki 154 sayılı Kanuna ek kanun tasarısı ve Bütçe Komisyonu raporu (1/168) (S. Sayısı : 245) [Dağıtma tarihi : 19 . 9 . 1962]

3. — Cumhuriyet Senatosu Sinop Üyesi Suphi Batur'un, Transfer ücretlerinin ve teşvik primlerinin vergi, resim ve harclardan muaf tutulması hakkında kanun teklifi ve Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (2/175) (S. Sayısı : 246) [Dağıtma tarihi : 18 . 9 . 1962]

4. — 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 23 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı ve Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (1/200) (S. Sayısı : 264) [Dağıtma tarihi : 24.9.1962]

5. — Adana Milletvekili Kemal Sarıibrahimoğlu ve iki arkadaşının, Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna ek 4644 sayılı Kanunun 11 nci maddesinin kaldırılması ve 3656 sayılı Kanuna (1) sayılı cetvelin Millî Eğitim Bakanlığı kısmında değişiklik yapılması hakkındaki 5965 sayılı Kanuna iki geçici madde eklenmesine dair kanun teklifi ve Millî Eğitim ve Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (2/22) (S. Sayısı : 261) [Dağıtma tarihi : 26 . 9 . 1962]

6. — Harcırah Kanunundaki bâzı unvanların değiştirilmesi ve bu kanuna yeni hükümler ilâvesi hakkında kanun tasarısı ve Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (1/222) (S. Sayısı : 263) [Dağıtma tarihi : 26 . 9 . 1962]

7. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, İngiliz Kemal namı ile maruf Nizamettin'e vatani hizmet tertibinden aylık bağlanmasına dair kanun teklifi ve Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (2/193) (S. Sayısı : 307) [Dağıtma tarihi : 15 . 10 . 1962]

8. — Mehmet Çelebioğlu Bilâl Demirci'ye, vatani hizmet tertibinden aylık bağlanmasına dair kanun tasarısı ve Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (S. Sayısı : 308) [Dağıtma tarihi : 15.10.1962]

9. — Birinci Dünya ve İstiklâl savaşlarına iştirak eden Ali Fehamoğlu Vecihi Hürkuş'a vatani hizmet tertibinden aylık bağlanmasına dair kanun tasarısı ve Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (1/254) (S. Sayısı : 309) [Dağıtma tarihi : 15 . 10 . 1962]

10. — Şehit Dağıstanlı Mehmet Fazıl Paşanın kızı Hadduç Dağıstanlı'ya vatani hizmet tertibinden aylık bağlanmasına dair kanun tasarısı ve Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (1/229) (S. Sayısı : 310) [Dağıtma tarihi : 15 . 10 . 1962]

11. — Gaydan Fikri Tuğsuz'a vatani hizmet tertibinden aylık bağlanmasına dair kanun tasarısı ve Maliye ve Bütçe Komisyonları raporları (1/258) (S. Sayısı : 311) [Dağıtma tarihi : 16 . 10 . 1962]

12. — Haliloğlu Sadık Hançebay'a vatani hizmet tertibinden aylık bağlanmasına dair kanun tasarısı ve Maliye ve Bütçe Komisyonları raporları (1/226) (S. Sayısı : 312) [Dağıtma tarihi : 16 . 10 . 1962]

13. — 5 . 1 . 1961 tarihli ve 237 sayılı Taşıt Kanununa ek kanun tasarısı ve Bütçe Komisyonu raporu (1/167) (S. Sayısı : 314) [Dağıtma tarihi : 16 . 10 . 1962]

14. — Cemiyetler Kanununa ek 8 sayılı Kanunun 1 nci maddesinin değiştirilmesine ve bu kanuna bir madde eklenmesine dair kanun tasarısı ve İçişleri Komisyonu raporu (1/255) (S. Sayısı : 302) [Dağıtma tarihi : 11 . 10 . 1962]

15. — Köy içme suları hakkındaki Kanunun 14 ncü maddesinin 2 nci fıkrasının yürürlükten kaldırılmasına dair kanun tasarısı ile İmar ve İskân ve İçişleri komisyonları raporları (1/209) (S. Sayısı : 303) [Dağıtma tarihi : 11 . 10 . 1962]

16. — 5442 sayılı İl İdaresi Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı ve İçişleri Komisyonu raporu (1/292) (S. Sayısı : 325) [Dağıtma tarihi : 19 . 10 . 1962]

17. — Gümrük Giriş Tarife Cetvelinin bâzı tâli pozisyonlarına giren akar yakıtların Gümrük Vergisi hakkındaki Bakanlar Kurulu kararının onaylanmasına dair kanun tasarısı ve Gümrük ve Tekel, Maliye ve Plân komisyonları raporları. (1/246) (S. Sayısı : 15) [Dağıtma tarihi : 15 . 12 . 1962]

18. — Gümrük Giriş Tarife Cetvelinin 42.02 pozisyonunun sonuna bir hüküm ilâvesine dair Bakanlar Kurulu Kararnamesinin onanması hakkında kanun tasarısı ve Gümrük ve Tekel, Sanayi, Maliye ve Plân komisyonları raporları (1/106) (S. Sayısı : 16) [Dağıtma tarihi : 17 . 12 . 1962]

19. — Hususi idarelerden maaş alan ilkokul öğretmenlerinin kadrolarına, terfi ve cezalandırılmalarına ve bu öğretmenler için teşkil edilecek Sağlık ve İçtimai Yardım Sandığı ile Yapı Sandığına ve öğretmenlerin alacaklarına dair 4357 sayılı Kanunun 3 ncü maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında kanun tasarısı ve Millî Eğitim Komisyonu raporu (1/227) (S. Sayısı : 304) [Dağıtma tarihi : 11 . 10 . 1962]

20. — Yozgat Milletvekili Celâl Ahmet Sungur'un, 5434 sayılı Kanunun 7 nci maddesine bir fıkra eklenmesine dair olan 16 Ocak 1953 gün ve 6015 sayılı Kanunun 1 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (2/216) (S. Sayısı : 18) [Dağıtma tarihi : 20 . 12 . 1962]

21. — Cumhuriyet Senatosu Manisa Üyesi Ferit Alpiskender ve 4 arkadaşının, Cumhuriyet Senatosu üyelerinin seçimine dair 304 sayılı Kanunun 4 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Anayasa Komisyonu raporu (2/337) (S. Sayısı : 19) [Dağıtma tarihi : 22 . 12 . 1962]

22. — Serseri ve mazannaisu eşhas hakkındaki Kanunun yürürlükten kaldırılmasına dair kanun tasarısı ve İçişleri ve Adalet komisyonları raporları (1/208) (S. Sayısı : 21) [Dağıtma tarihi : 27 . 12 . 1962]

23. — Hususi şahıslara ait eski eserlerle tarihî âbidelerin istimlâki hakkındaki 7463 sayılı Kanunun 5 nci maddesinin değiştirilmesi ve 6 ncı maddesinin kaldırılmasına dair kanun tasarısı ve Millî Eğitim ve Adalet komisyonları raporları (1/108) (S. Sayısı : 22) [Dağıtma tarihi : 27 . 12 . 1962]

24. — Kaçakçılığın men ve takibine dair 1918 sayılı Kanunun 6829 sayılı Kanunla değişik 53 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı ve İçişleri ve Adalet komisyonları raporları (1/295) (S. Sayısı : 23) [Dağıtma tarihi : 27 . 12 . 1962]

25. — Vakfıkebir ilçesinin Beşikdüzü nahiyesi Kutluca köyü 54 hanesinde kayıtlı iken evlenmek suretiyle aynı köy 13 hanesine gelen Hüseyin kızı Ayşe'den doğma 8.7.1928 doğumlu Ümmihan Bebek'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/261) (S. Sayısı : 24) [Dağıtma tarihi : 31.12.1962]

26. — Gaziantep'in Yavuzlar mahallesi hane 107, cilt 120 ve sayfa 28 sayısında nüfusa kayıtlı Ahmet oğlu, Ayşe'den doğma 1.1.1939 doğumlu Osman Taşdemir'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/437) (S. Sayısı : 26) [Dağıtma tarihi : 31.12.1962]

27. — Niğde Aksaray'ın Büyükbölçek mahallesi hane 226, cilt 3 ilâve ve sayfa 90 nüfusuna kayıtlı Mehmet ve Elmasoğlu 12 . 8 . 1932 Eleşkirt doğumlu Abdülcebbar Yıldırım diğer adı Abdullah Yıldırım ile yine Niğde Aksaray'ın Darıhüyük köyü hane 827, cilt 67 ve sayfa 95 sayısında kayıtlı Sıtkı ve Zazaoğlu 1 . 6 . 1936 doğumlu Mehmet Çimen ve Horasan ilçesi Aliçeyrek köyü nüfusunun hane 47, cilt 8 ve sayfa 79 sayısında kayıtlı Kurban ve Haticeoğlu, 1340 doğumlu Mehmet Çetin (Mehmet Sıddık Çetin) in ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/231) (S. Sayısı : 27) [Dağıtma tarihi : 29 . 12 . 1962]

28. — Rize'nin Çiftekavak köyü hane 165/7, cilt 38, sayfa 129 da kayıtlı Ademoğlu İnayet'ten doğma 3 . 6 . 1931 doğumlu Bahattin Yazıcı'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/19) (S. Sayısı : 28) [Dağıtma tarihi : 31 . 12 . 1962]

29. — İstanbul Milletvekili Suphi Baykam ve 70 arkadaşı ile Konya Milletvekili Faruk Sükan ve 2 arkadaşının, çeşitli teadül ve teşkilât kanunlariyle diğer kanunlarda mevcut aylık ve ücret tutarlarının değiştirilmesi hakkındaki 7244 sayılı Kanunun 5 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifleri ve Plân Komisyonu raporu (2/51, 2/111) (Gündeme) (S. Sayısı : 231 e 2 nci ek) [Dağıtma tarihi 4 . 1 . 1963]

30. — Sürekli görevlerle yabancı memleketlerde bulunan memurların aylıkları hakkındaki 4991 sayılı Kanunda değişiklik yapılmasına dair kanun tasarısı ve Dışişleri Komisyonu tezkeresi ve Bütçe Komisyonu raporu (1/235) (S. Sayısı : 32) [Dağıtma tarihi : 8 . 1 . 1963]

31. — Turgutlu ilçesinin Çepni Dereköyü 41 sayılı hanesinde kayıtlı Mustafaoğlu, Zehradan doğma 9 . 6 . 1933 doğumlu Hamza Gülmez'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/223) (S. Sayısı : 33) [Dağıtma tarihi : 8 . 1 . 1963]

32. — Yıldızeli ilçesinin Kalın köyü 34 hanesinde kayıtlı Seyfioğlu Saniyeden doğma 1 . 12 . 1940 doğumlu (8 . 6 . 1935 olarak tashihli) Bekir Yılmaz'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/36) (S. Sayısı : 35) [Dağıtma tarihi : 8 . 1 . 1963]

33. — Seferihisar ilçesinin Ulamış köyü hane 10, cilt 8, sayfa 6 da kayıtlı Hüseyin ve Ayşeoğlu 3 . 9 . 1934 doğumlu Mustafa Cemal Kanca'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/17) (S. Sayısı : 36) [Dağıtma tarihi : 8 . 1 . 1963]

34. — İstanbul Milletvekili Hüsamettin Tiyanşan'ın, 232 sayılı Kanunla değiştirilen 6085 sayılı Karayolları Trafik Kanununa bir madde eklenmesi hakkında kanun teklifi ve Bayındırlık ve İçişleri Komisyonları raporları (2/350) (S. Sayısı : 37) [Dağıtma tarihi : 9 . 1 . 1963]

35. — Ordu Milletvekili Ferda Güley'in, 7258 sayılı Kanunun 3 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Geçici Komisyon raporu (2/302) (S. Sayısı : 357) [Dağıtma tarihi : 24 . 10 . 1962]

36. — Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu kurulması hakkında kanun tasarısı ile C. Senatosu Tabiî Üyesi Sami Küçük ve 12 arkadaşının Türkiye İlmî ve Teknik Araştırma Konseyi kanunu teklifi ve Geçici Komisyon raporu (1/219, 2/220) (S. Sayısı : 41) [Dağıtma tarihi : 16 . 1 . 1963]

37. — İstanbul Milletvekili Coşkun Kırca, Aydın Milletvekili Orhan Apaydın, Sivas Milletvekili Cevad Odyakmaz ve Erzincan Milletvekili Sadık Perinçek'in yasama meclislerinin aralarındaki münasebetlerin düzenlenmesi hakkında kanun teklifi ve Anayasa Komisyonu raporu (2/271) (S. Sayısı : 48) [Dağıtma tarihi : 2 . 2 . 1963]

38. — 31 . 12 . 1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bâzı hükümler eklenmesi ve bir kısım hükümlerin kaldırılması hakkında kanun tasarısı ile 31 . 12 . 1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun geçici 5 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında Hükümetçe hazırlanan kanun tasarıları ve Maraş Milletvekili Hasan Fehmi Evliya ile Adana Milletvekili Kemal Sarıibrahimoğlu'nun 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun bâzı maddelerinin ilgası ve yeni hükümler ihdasına dair kanun teklifi, Adana Milletvekili Kemal Sarıibrahimoğlu'nun, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 68

nci maddesinin tadili hakkında kanun teklifi, Cumhuriyet Senatosu İçel Üyesi Cavit Tevfik Okyayuz ve 51 arkadaşının, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun bâzı maddelerinin ilgası ve yeni hükümler ihdasına dair Zirai Vergi Kanunu teklifi, Adana Milletvekili Ahmet Karamüftüoğlu'nun, Zirai Gelir Vergisi kanunu teklifi, İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, 31 . 12 . 1960 tarih ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 68 nci maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun teklifi, Cumhuriyet Senatosu İzmir Üyesi Ömer Lûtfi Bozcalı'nın, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 64 ncü maddesinin 1 ve 5 numaralı bentlerinin değiştirilmesine dair kanun teklifi, Cumhuriyet Senatosu Adana Üyesi Mehmet Ünaldı'nın 193 sayılı, Gelir Vergisi Kanununun 5 ve 7 nci maddelerinin kaldırılmasına dair kanun teklifi ile Kütahya Milletvekili Ali Erbek ve 18 arkadaşının, 31 . 12 . 1960 tarih ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununa ek bir madde ile geçici bir madde eklenmesine dair kanun teklifleri ve Geçici Komisyon raporu (1/307, 1/355, 2/12, 2/66, 2/86, 2/90, 2/94, 2/143, 2/158, 2/171) (S. Sayısı : 49) [Dağıtma tarihi : 2 . 2 . 1963]

39. — Hükümetimiz ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti arasında 5 Mayıs 1961 tarihinde imzalanan İstikraz Anlaşmasını muaddil andlaşmanın onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun tasarısı ve Dışişleri, Maliye ve Plân komisyonları raporları (1/223) (S. Sayısı : 50) [Dağıtma tarihi : 2 . 2 . 1963]

40. — Kuzey Atlantik Andlaşması teşkilâtı müşterek enfrastrüktür programları gereğince Türkiye'de yapılacak inşa ve tesis işlerine dair 6095 sayılı Kanunun 10 ncu maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı ve Dışişleri, Maliye ve Plân komisyonları raporları (1/291) (S. Sayısı : 51) [Dağıtma tarihi : 2 . 2 . 1963]

41. — Hükümetimiz ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti arasında imzalanan istikraz andlaşmasının onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun tasarısı ve Dışişleri, Maliye ve Plân komisyonları raporları. (1/259) (S. Sayısı : 52) [Dağıtma tarihi : 2 . 2 . 1963]

42. — Hükümetimizle Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti arasında imzalanan İstikraz Andlaşmasının onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun tasarısı ve Dışişleri, Maliye ve Plân komisyonları raporları (1/276) (S. Sayısı : 53) [Dağıtma tarihi : 2 . 2 . 1963]

43. — Dış seyahat harcamaları kanunu tasarısı ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (1/367) (S. Sayısı : 54) [Dağıtma tarihi : 2.2. 1963]

44. — Taşköprü ilçesinin Karnıaçık köyü hane 4, cilt 32, sayfa 267 de kayıtlı Biddioğlu, Şerife'den doğma, 5 Eylül 1926 doğumlu Hüseyin Akça'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu. (3/20) (S. Sayısı : 55) [Dağıtma tarihi : 2 . 2 . 1963]

45. — Yalvaç ilçesinin Terziler köyü hane 43, cilt 16, sayfa 150 de kayıtlı Alioğlu, Satı'dan doğma 10 Nisan 1926 doğumlu Mehmet Ali Yılmaz'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu. (3/354) (S. Sayısı : 56) [Dağıtma tarihi : 2 . 2 . 1963]

46. — Çumra'nın Alibeyhüyüğü köyü, hane 398, cilt 3 ve sayfa 4 sayısında nüfusa kayıtlı, Gebze 15 Mot. Top. Tb. da er Ahmetoğlu, Emine'den doğma 1 . 1 . 1932 doğumlu İzzet Sivaslı ile Taşköprü ilçesinin Karapürçek köyü, hane 2, cilt 19, sayfa 62 de nüfusa kayıtlı ve aynı birlikte er Hüseyinoğlu Zeliba'dan doğma 12 Nisan 1932 doğumlu Ali Ilgaz'ın, ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu. (3/439) (S. Sayısı : 57) [Dağıtma tarihi : 2 . 2 . 1963]

47. — 7338 sayılı Veraset ve İntikal Vergisi Kanununun 10 ncu maddesi ile 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 297 nci maddesinin değiştirilmesi ve 7338 sayılı Kanunun muvakkat 1 nci maddesinin kaldırılması hakkında kanun tasarısı ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (1/354) (S. Sayısı : 58) [Dağıtma tarihi : 2.2.1963]

Dönem : 1
Toplantı : 2

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 47

6802 sayılı Gider vergileri Kanununun 33 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı ve Ticaret, Maliye ve Plân komisyonlarına (1/365)

T. C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Tetkik Dairesi
Sayı : 47

7 . 1 . 1963

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Maliye Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 5 . 1 . 1963 tarihinde kararlaştırılan «6802 sayılı Gider Vergileri Kanununun 33 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı» ve gerekçesi ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını rica ederim.

Başbakan
İ. İnönü

GEREKÇE

Bilindiği üzere 13 . 7 . 1957 tarihli ve 6802 sayılı Gider Vergileri Kanununun 33 ncü maddesi gereğince, banka ve sigorta muamelelerinden % 15 ve kambiyo muamelelerinden onbinde dört buçuk nisbetinde Hizmet Vergisi alınmaktadır.

Takdim kılınan tasarının birinci maddesiyle, banka ve sigorta muamelelerine ait vergi nisbetinin % 20 ye çıkarılması derpiş edilmiş, kambiyo muamelelerine ait nisbet ise aynen ipka olunmuştur.

Vergi nisbetinin artırılmasının sebepleri aşağıda açıklanmıştır.

Kalkınma plânının gerektirdiği iç finansman ihtiyacının enflâsyoncu yollara başvurmadan, sağlam ve sıhhatli kaynaklardan karşılanması için yeni vergiler ihdası veya mevcut vergi nisbetlerinin yükseltilmesi zorunda kalındığı yüksek malûmlarıdır.

Bu maksatla yapılan çalışmalar sonunda vatandaşları tazyik etmiyecek, iktisadi hayatın gelişmesini engellemiyecek ve umumi fiyat seviyesinin yükselmesine sebebiyet vermiyecek konuların seçilmesine bilhassa itina edilmektedir.

Bu düşüncelerin ışığı altında yapılan tetkikler neticesinde banka ve sigorta muameleleri vergisi nisbetinin bir miktar artırılmasının mümkün bulunduğu neticesine varılmıştır.

Bilindiği üzere, 2279 sayılı (Ödünç Para Verme İşleri Kanunu) nun muhtelif kanunlarla değiştirilmiş olan 9 ncu maddesi ile, ödünç para verme işlerinde ve mevduat kabulünde alınacak ve verilecek faiz nisbetlerini tesbite Bakanlar Kurulu yetkili kılınmıştır.

Bu hükme istinaden 18 . 5 . 1961 ve 5/1225 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile tasdik olunan 10 . 5 . 1961 tarihli ve 103 sayılı (Banka kredilerini tanzim komitesi) kararı ile, ödünç para verme işlerinde alınacak âzami faiz nisbeti % 10,5;

Zirai kredilerle, ihracat finansmanına ve esnaf kredilerine uygulanacak faiz nisbetleri ise % 9 olarak tesbit edilmiştir.

Gider Vergileri Kanunu gereğince bankalardan alınmakta olan Hizmet Vergisi, intikalî bir vergi olduğu cihetle, bankalar tarafından müşterilerine aksettirilmektedir. Halen % 15 nisbetinde olan bu vergi dolayısiyle faiz nisbeti, bankanın aldığı faizin % 10,5 olduğu kabul edilirse % 12,07 ye yükselmektedir.

Gider Vergisi nisbetinin % 15 ten % 20 ye çıkarılması halinde, bu artışın tesiri % 0,53 fazlasiyle % 12,6 olacaktır. Yani, Gider Vergisi nisbetinde artırma yapılması, kredilerin pahalılaşmasına yüzde yarım civarında bir tesir icra edecektir. Faiz nisbetinin % 9 olması halinde ise bu tesir, yüzde yarımın altında, yani % 0,45 olacaktır.

Binaenaleyh, banka muameleleri vergisi nisbetindeki bu artış, umumi iktisadi hayatımızda hissedilir bir tesir icra etmiyecektir. Kaldıki, 10 milyar lira umumi kredi hacminin üçte birine yaklaşan zirai kerdiler, 3202 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası Kanununun 50 nci maddesi ile esasen bu vergiden muaf tutulmuştur. Ayrıca Vergi Reform Komisyonunca hazırlanmış olan gider vergileri kanunu tasarısı ile, ihracatın finansmanında kullanılan kredilerden dolayı bankaların aldıkları paraların da vergiden istisna edilmesi derpiş edilmiştir. Binaenaleyh vergi nisbetinin artırılmasının bu iki sahada tesiri olmıyacaktır. Mevduata ait faizlere gelince, bu faizler bankalar tarafından mevduat sahiplerine verilmektedir. Gider Vergileri Kanunu ile sadece bankaların aldıkları paralar vergi mevzuuna alındığından, bankaların mevduat sahiplerine ödedikleri faizler esasen vergiye tabi bulunmaktadır.

Sigorta şirketlerinden alınan Gider Vergisi nisbeti de halen % 15 dir. Bu tasarı ile bu vergi nisbetinin de % 20 ye çıkarılması derpiş edilmiştir.

Ancak, sigorta şirketlerine ait vergi nisbetinin artırılması, fazla varidat elde edilmesi maksadına dayanmamaktadır. Halen sigorta muamelelerinden, 1324 sayılı Damga Resmi Kanununun 17 nci maddesi mucibince Damga Resmi alındığı gibi, Gider Vergileri Kanununa göre de, banka ve sigorta muameleleri vergisi alınmaktadır. Vergi reform çalışmaları sonunda tek mevzudan muhtelif vergiler alınması hallerinde, bu vergilerin birleştirilmesi ve tek vergi olarak alınması yoluna gidilmesi uygun görülmüştür. Bu mülâhazalara binaen, sigorta mumaleleri üzerinden alınmakta olan Damga Resminin, Damga Vergisi kanun tasarısı ile kaldırılması ve kaldırılan Damga Resmini karşılamak üzere, Sigorta Muameleleri Vergisi nisbetinin de yangın sigortalarında % 20 ye, diğer sigortalarda % 18 e çıkarılması derpiş edilmiştir.

Bu duruma göre, sigorta şirketlerinden alınan Gider Vergisinde, (Damga Vergisi kanun tasarısı ile bu mevzuların vergi dışında bırakıldığı göz önünde tutulunca) yangın sigortalarına ait vergi nisbetinde fiilen her hangi artırma yapılmadığı, diğer sigorta muamelelerinde ise vergi nisbetini % 2 ye kadar artırılmış olduğu neticesine varılmaktadır.

Tasarının ikinci ve üçüncü maddeleri mûtat maddelerden ibarettir.

Ticaret Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Ticaret Komisyonu
Karar No. 8
Esas No. 1/365

10 . 1 . 1963

YÜKSEK BAŞKANLIĞA

6802 sayılı Gider Vergileri Kanununun 33 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı ilgili bakanlık temsilcilerinin iştirakleriyle komisyonumuzda görüşüldü :

Kanun tasarısı gerekçesinde arz ve izah edilen hususlar komisyonumuzca uygun görülmüş ve kanun tasarısı aynen kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Maliye Komisyonuna tevdi buyurulmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkanvekili	Sözcü		
Balıkesir	Ankara	Ankara	Ağrı
C. Kanpulat	*İ. Gence*	*M. Mıhcıoğlu*	Muhalifim, muhalefet şerhim ilişiktir *N. Güngör*
Burdur	İstanbul	İstanbul	Urfa
N. Yavuzkan	*N. Öktem*	*V. Özarar*	*O. Ağan*

Bu kanunun esasına muhalif olmamakla beraber bankaların aldıkları faiz komisyon ve sâir masraflarının çok fazla olduğu cihetle bu zamla tüccara yeni bir külfet yüklenmektedir. Bankalarca alınan aşırı masraflar indirildikten sonra böyle bir zam düşünülebilir.

Ağrı
N. Güngör

Maliye Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Maliye Komisyonu
Esas No. : 1/365
Karar No. : 42

16 . 1 . 1963

Yüksek Başkanlığa

Maliye Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 5 . 1 . 1963 tarihinde kararlaştırılan «6802 sayılı Gider Vergileri Kanununun 33 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkında», Ticaret Komisyonundan muhavvel kanun tasarısı Maliye, Ticaret Bakanlığı ve Odalar Birliği mümessillerinin iştirakiyle komisyonumuzda tetkik ve müzakere edildi.

Kanuna müstenit gerekçede arz ve izah edildiği veçhile, Kalkınma Plânının gerektirdiği iç finansman ihtiyacının sağlam ve sıhhatli kaynaklardan karşılanması ve enflâsyon istikametine sapılmaması; ya mevcut vergi nisbetlerinin yükseltilmesi veya yeni vergiler ihdası mecburiyetine vâbeste bulunmaktadır. Fakat şu da muhakkak ki, seçilecek konularda iktisadi hayatın inkişafına mâni olmıyacak ve fiyatlarda her hangi bir yükselmeye sebebiyet verilmiyecek bir faktörü aramak mecburiyetindeyiz.

Banka ve Sigorta muameleleri vergisi nisbetinin % 15 ten % 20 ye çıkarılması, umumi iktisadi hayatımızda hissedilir bir tesir icra etmiyecektir.

Nitekim 10 milyara varan umumi kredi hacmının üçte birine yaklaşan Zirai Krediler ile ihracatın finansmanında kullanılan kredilerden dolayı bankaların aldıkları paralar bu vergiden istisna edilmiş bu iki sahayı tesiri şümulü dışında bırakmıştır.

Keza, Gider Vergisi nisbetinde artırma yapılması kredilerin pahalılaşmasına yüzde yarım civarında bir tesir icra edecektir.

Sadece bankaların aldıkları paralar vergi mevzuuna alınmakta, mevduat sahiplerine ödedikleri faizler ise esasen vergiye tabi bulunmamaktadır.

Sigorta Şirketlerinden alınan Gider Vergisinin yangın sigortalarına mütaallik vergi nisbetinde fiilen bir artırma yapılmamış, diğer sigorta muamelelerinde ise vergi nisbetinin % 2 ye kadar artırıldığı neticesine varılmıştır.

.Yapılan bu zamla yıllık varidatın miktarındaki tahmin edilen artış 80 milyon lira civarındadır.

Bu itibarla tasarı komisyonumuzda müspet mütalâa edilmiş ve gerekçesiyle birlikte aynen kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Plân Komisyonuna tevdi edilmek üzere Yüksek Başkanlığa arz olunur.

Başkan	Bu rapor Sözcüsü	Adana	Ağrı
Gümüşane	Aydın	Muhalifim	Muhalefet Şerhim eklidir
N. Küçüker	Nedim Müren	*Y. Aktimur*	*N. Güngör*
	İmzada bulunamadı		
	Kocaeli	Manisa	Ordu
	C. Babaç	*Y. Yakut*	*O. N. Hazinedar*

Plân Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Plân Komisyonu
Esas No: 1/365
Karar No: 20

28 . 1 . 1963

MİLLET MECLİSİ YÜKSEK BAŞKANLIĞINA

«6802 sayılı Gider Vergileri Kanununun 33 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı» ve Maliye Komisyonu raporu komisyonumuza havale edilmiş olmakla Maliye Bakanlığı temsilcileri de hazır oldukları halde incelendi ve görüşüldü.

Gerekçesinde de belirtildiği üzere, tasarı ile, kalkınma plânının gerektirdiği iç finansman ihtiyacının karşılanması maksadiyle Banka ve sigorta şirketlerinden alınmakta ve halen % 15 olan vergi nisbetinin % 20 ye çıkarılması derpiş edilmektedir.

Komisyonumuzda cereyan eden müzakereler neticesinde tasarının sevki yerinde görülerek maddelerin müzakeresine geçilmiş ve Hükümetin teklifi veçhile aynen kabul edilmiştir.

Öncelik ve ivedilikle görüşülmek ve Genel Kurulun tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan	Başkan V.	Sözcü	Artvin
Hatay	Balıkesir	Ordu	Muhalifim.
Ş. İnal	*F. İslimyeli*	*A. H. Onat*	*S. O. Avcı*
Aydın	Balıkesir	Bilecik	Kars
O. Apaydın	*A. A. Bolak*	Ş. Binay	*K. Okyay*
		İmzada bulunamadı.	

Çanakkale *Ş. İnan*	Çanakkale Muhalifim. *R. Sezgin*	Trabzon *A. Şener*	Gümüşane Muhalifim *S. Savacı*
Hatay A. S. Hocaoğlu İmzada bulunamadı.	İzmir *N. Mirkelâmoğlu*	Kırşehir *A. Bilgin*	Konya Söz hakkım mahfuzdur. *C. Yılmaz*
Maraş Söz hakkım mahfuzdur. *E. Kaplan*	Siirt *A. Yaşa*	Sinop *M. Alicanoğlu*	Sivas *M. Vural*

Yozgat
V. Uyar

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

6802 sayılı Gider Vergileri Kanununun 33 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — 13 . 7 . 1956 tarihli ve 6802 sayılı Gider Vergileri Kanununun 33 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

«Nisbet :

Madde 33. — Banka ve sigorta muameleleri vergisinin nisbeti % 20 dir. Kambiyo muamelelerinde nisbet matrahın onbinde dört buçuğudur.»

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

5 . 1 . 1963

Başbakan *İ. İnönü*	Devlet Bakanı ve Başb. Yardımcısı *E. Alican*
Devlet Bakanı ve Başb. Yardımcısı *H. Dinçer*	Devlet Bakanı ve Başb. Yardımcısı *T. Feyzioğlu*
Devlet Bakanı *A. Ş. Ağanoğlu*	Devlet Bakanı *R. Aybar*
Devlet Bakanı *N. Öktem*	Adalet Bakanı *A. K. Yörük*
Millî Savunma Bakanı *İ. Sancar*	İçişleri Bakanı *H. O. Bekata*
Dışişleri Bakanı *F. C. Erkin*	Maliye Bakanı *F. Melen*
Millî Eğitim Bakanı *Ş. R. Hatipoğlu*	Bayındırlık Bakanı *İ. Seçkin*
Ticaret Bakanı *M. Ete*	Sa. ve So. Y. Bakanı *Y. Azizoğlu*
Güm. ve Tekel Bakanı *O. Öztrak*	Tarım Bakanı *M. İzmen*
Ulaştırma Bakanı *R. Oçten*	Çalışma Bakanı *B. Ecevit*
Sanayi Bakanı *F. Çelikbaş*	Ba. - Ya. ve Turizm Bakanı *C. T. Karasapan*

İmar ve İskân Bakanı
F. K. Gökay